

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

2021թ. 4-րդ եռամսյակ

ՀՀ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԻՊՈԹԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԵՎ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ
ԿԵՆՏՐՈՆ

- ✓ ԿԼԻՄԱ
- ✓ ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՏԵՂՈՒՄՆԵՐ
- ✓ ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴ
- ✓ ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԶՐԵՐ

- ✓ ՍՏՈՐԵՐԿՐՅԱ ԶՐԵՐ
- ✓ ԱՆՏԱՌՆԵՐ
- ✓ ՀՈՂԱՅԻՆ ԾԱԾԿՈՒՅԹ

Բովանդակություն

ՆԱԽԱԲԱՆ.....	4
1. ԿԼԻՄԱ.....	7
2. ՕԴԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.....	12
3. ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴ.....	18
Երևան.....	19
Գյումրի.....	23
Վանաձոր.....	24
Ալավերդի.....	25
Հրազդան.....	28
Արարատ.....	31
Կապան.....	32
Քաջարան.....	33
Չարենցավան.....	34
Ծաղկաձոր.....	35
«Եվրոպայում մեծ հեռավորությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման մոնիթորինգի և գնահատման համատեղ ծրագիր».....	39
4. ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԵՎ ՍՏՈՐԵՐԿՐՅԱ ՔԱՂՅՐԱՀԱՄ ՋՐԵՐ.....	41
Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք.....	42
Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	46
Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	51
Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	56
Սևանա լիճ.....	60
Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք.....	70
Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք.....	75
Ջրամբարներ.....	79
Արաքս գետ.....	81
5. ՀՈՂԱՅԻՆ ԾԱԾԿՈՒՅԹ.....	85
6. ԱՆՏԱՌՆԵՐ.....	87
Հավելված 1. Միջին ամսական և տասնօրյակային ջերմաստիճաններն ու շեղումները 1961-1990թթ. համապատասխան նորմաներից 2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում.....	92
Հավելված 2. Ամենաբարձր և ամենացածր ջերմաստիճանները 2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում.....	93
Հավելված 3. Գետերի ջրերի որակը 2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում.....	95
Հավելված 4. Դիտակետերի տեղադրության ցանկ.....	112
Հավելված 5. Ցուցանիշների ցանկ.....	128
Հավելված 6. Նորմերի և սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների ցանկ.....	130

Աղյուսակների ցանկ

Աղյուսակ 1. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթները 2021թ. Հոկտեմբեր.....	13
Աղյուսակ 2. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթները 2021թ. Նոյեմբեր.....	15
Աղյուսակ 3. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթները 2021թ. Դեկտեմբեր.....	17
Աղյուսակ 4. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.....	38
Աղյուսակ 5. Ամբերդի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.....	40
Աղյուսակ 6. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.	42
Աղյուսակ 7. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.	46
Աղյուսակ 8. Հրազդանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	51
Աղյուսակ 9. Սևանի ՋԿՏ -ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.	56
Աղյուսակ 10. Սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը 2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում.....	60
Աղյուսակ 11. Սևանա լճի ջրի որակը 2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում.....	65
Աղյուսակ 12. Արարատյան ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.	70
Աղյուսակ 13. Հարավային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	75
Աղյուսակ 14. Ջրամբարների ջրալցվածությունը. 2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում.....	79
Աղյուսակ 15. Ջրամբարների ջրի որակը 2021թ. 4-րդ եռամսյակում.....	79
Աղյուսակ 16. Արաքս գետի ջրի որակի մոնիթորինգի գնահատման արդյունքները 2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում.....	82

Հապավումներ

ՍԹԿ	սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա
ՋԿՏ	ջրավազանային կառավարման տարածք
ԸԱԱ	ընդհանուր անօրգանական ազոտ
ԸԼԱ	ընդհանուր լուծված աղեր
ԿՆ	կախյալ նյութեր
ԹԿՊ ₅	թթվածնի հնգօրյա կենսաբանական պահանջարկ
ԹՔՊ	թթվածնի քիմիական պահանջարկ

ՆԱԽԱԲԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի 2021 թվականի 4-րդ եռամսյակի տեղեկագրում ներկայացված են կլիմայական նկարագրության, եղանակային երևույթների, մթնոլորտային օդի որակի, մթնոլորտային տեղումների որակի և քանակի, մակերևութային և ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի որակի և քանակի, հողերի աղտոտվածության, անտառների մոնիթորինգի վերաբերյալ տեղեկատվություն:

Օդերևութաբանական դիտարկումներ կատարվում են հանրապետության տարածքի 45 (այդ թվում՝ 6 դժվարամատչելի և 3 մասնագիտացված) օդերևութաբանական կայանում: Դիտարկումներն իրականացվում են Համաշխարհային օդերևութաբանական կազմակերպության կողմից սահմանված կարգով և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան՝ 3 ժամը մեկ անգամ՝ սկսած ժամը 00:00-ից (Գրինվիչի ժամանակով), մթնոլորտային երևույթների և եղանակի վիճակի վերաբերյալ իրականացվում են շուրջօրյա դիտարկումներ: Կատարվում են դիտարկումներ օդերևութաբանական բոլոր տարրերի նկատմամբ, ինչպիսիք են՝ օդի և հողի ջերմաստիճանը, մթնոլորտային ճնշումը, քամու ուղղությունը և արագությունը, օդի խոնավությունը, տեղումների քանակը, ամպամածության ձևը և քանակը, հորիզոնական տեսանելիությունը, մթնոլորտային երևույթները և այլ: Նորմաները հաշվարկված են բազմամյա դիտարկումների հիման վրա:

Մթնոլորտային օդի աղտոտվածության դիտարկումներն իրականացվում են հիբրիդային դիտացանցի միջոցով: Այն բաղկացած է 15 հիմնական անշարժ՝ ակտիվ նմուշառման դիտակայանից, որտեղ դիտարկումներն իրականացվում են ամենօրյա կտրվածքով և 214 շարժական՝ պասիվ նմուշառման դիտակետից, որտեղ իրականացվում են շաբաթական դիտարկումներ: ՀՀ և միջազգային պահանջների համաձայն անշարժ դիտակայաններում կատարվում է հիմնական աղտոտող նյութերի՝ ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի, փոշու, փոշու մեջ որոշվող մետաղների և գետնամերձ օզոնի (որպես երկրորդային աղտոտիչ) մոնիթորինգ, իսկ շարժական դիտակետերում՝ ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի մոնիթորինգ: Օդի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ կառավարության 2006 թ. փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշման:

Մակերևութային ջրերի քանակի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված է 91 դիտակետ Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի (Հյուսիսային, Ախուրյան, Հրազդան, Սևան, Արարատյան, Հարավային) գետերի, ջրանցքների, ջրամբարների և Սևանա լճի վրա, որոնցում կատարվում են ամենօրյա դիտարկումներ ջրի և օդի ջերմաստիճանի, ջրի մակարդակի, սառցային երևույթների դիտարկումներ և ջրի ելքի չափումներ:

Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված է Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի գետերի, ջրամբարների, Արփա-Սևան, Որոտան-Կեչուտ ջրատարի և Սևանա լճի 151 դիտակետ: Ջրի որակը բնութագրվում է ֆիզիկաքիմիական ավելի քան 45 ցուցանիշով (հիմնական անիոններ և կատիոններ, սնուցող նյութեր, ծանր մետաղներ, առաջնային օրգանական աղտոտիչներ), տարեկան 5-12 անգամ հաճախականությամբ: Ջրի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ կառավարության 2011 թ. հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման:

Մակերևութային և ստորերկրյա ջրերի որակի և քանակի մոնիթորինգի դիտակետերի ցանկը հաստատվել է համաձայն ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարի 2021 թվականի հունիսի 15-ի N212-Լ հրամանի:

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված են Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի 109 ստորերկրյա ջրաղբյուր: Ջրաղբյուրներում կատարվում են ջրի ծախսի, մակարդակի/ճնշման և ջերմաստիճանի դիտարկումներ՝ ամսական 6 անգամ հաճախականությամբ: Տարեկան 2 անգամ կատարվում է նաև ստորերկրյա ջրերի որակի մոնիթորինգ 40 ջրաղբյուրում, որոնցից յուրաքանչյուրում որոշվում է շուրջ 40 ցուցանիշ (հիմնական անիոններ և կատիոններ, մետաղներ, աղային ռեժիմի տարրեր): Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002 թ. դեկտեմբերի 25-ի N876-Ն հրամանի:

Հողերի՝ մետաղներով և այլ տարրերով աղտոտվածության ուսումնասիրման համար դիտարկումներն իրականացվում են ինչպես հղումային տարածքներում, որտեղ առկա են մարդածին նվազագույն ազդեցություններ, այնպես էլ հանքարդյունաբերական տարածքներում: Հողերի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ առողջապահության նախարարի 2010 թվականի հունվար 25-ի N01-Ն հրամանի համաձայն:

Կոմունալ աղբավայրերի հարակից տարածքներում կայուն օրգանական աղտոտիչների պարունակությունները որոշելու համար կատարվում են հողի նմուշառումներ: Յուրաքանչյուր նմուշում որոշվում են մինչև 19 քլորօրգանական պեստիցիդներ և 24 պոլիքլորացված բիֆենիլներ: Կատարված աշխատանքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կներկայացվի 2021թ. տարեկան տեղեկագրում:

Տեղեկագրում ներկայացված են նաև միջազգային կոնվեցիաներով և համաձայնագրերով ստանձնած պարտավորությունների շրջանակներում կատարվող աշխատանքների արդյունքները:

▪ «Եվրոպայում մեծ հեռավորությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման մոնիթորինգի և գնահատման» (EMEP) ծրագրի շրջանակներում ՀՀ-ում գործում է մթնոլորտային օդի անդրսահմանային աղտոտվածության մոնիթորինգի առաջին մակարդակի տարածաշրջանային դիտակայան (Ամբերդի դիտակայան): Դիտակայանի մթնոլորտային օդի և մթնոլորտային տեղումների որակի մոնիթորինգի արդյունքները ներկայացվում են ՄԱԿ-ի ԵՏՀ «Մեծ տարածությունների վրա օդի անդրսահմանային աղտոտման մասին» կոնվենցիայի քիմիական կոորդինացիոն կենտրոն՝ անդրսահմանային օդի աղտոտվածության տվյալների միասնական համակարգի (EBAS) միջոցով, որը գործում է Նորվեգիայի օդի հետազոտության ինստիտուտի ներքո: Մոնիթորինգի և արտանետումների տվյալների հիման վրա Նորվեգիայի օդերևութաբանական ինստիտուտի կողմից կատարվում է օդի անդրսահմանային աղտոտման մոդելավորում և պատրաստվում է Հայաստանի Հանրապետության համար տարեկան զեկույց:

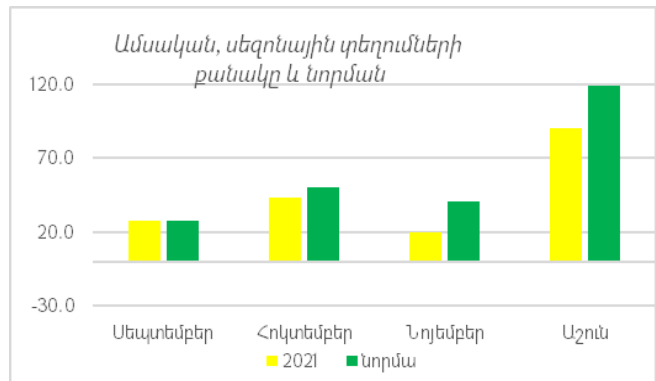
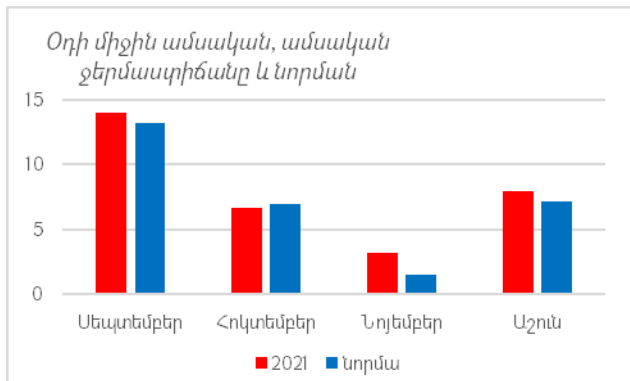
▪ Հայաստանի Հանրապետությունը Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ համատեղ իրականացնում է սահմանային Արաքս գետի ջրի և հատակային նստվածքների դիտարկումներ Արաքս գետի աղտոտվածության վիճակը գնահատելու նպատակով: Պարբերաբար երկու երկրների միջև տեղի է ունենում հանդիպումներ՝ արդյունքների քննարկման և տվյալների փոխանակման նպատակով:

**Մակերևութային, ստորերկրյա ջրերի որակի և
քանակի, մթնոլորտային օդի որակի,
հիդրոոգերևութաբանական մոնիթորինգի դիտացանց**

1. 4LFUU

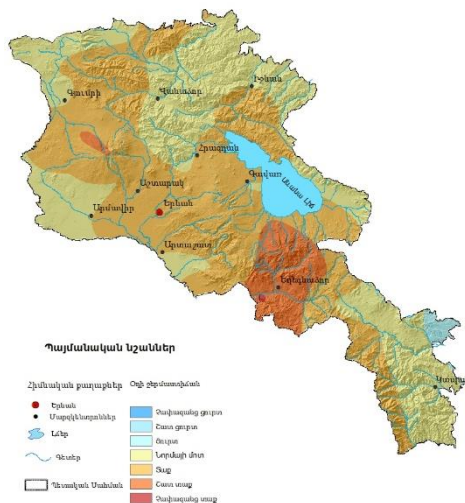
2021 թվականին աշունը եղել է նորմայից տաք. միջին ջերմաստիճանը կազմել է 8.0 °C, ինչը բարձր է նորմայից (7.2 °C) 0.7 աստիճանով:

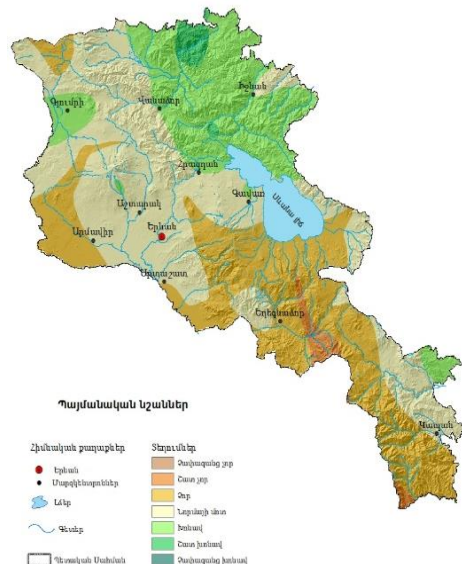
Նորմայից բարձր ջերմաստիճան է գրանցվել դեկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին, երբ ջերմաստիճանի դրական անոմալիան կազմեց համապատասխանաբար 0.8 °C և 1.7 °C, իսկ հոկտեմբերին դիտվեց նորմայից ցածր ջերմաստիճան՝ -0.3 °C:

Աշունն այդքան էլ տեղումնառատ չէր, տեղումների քանակը կազմել է աշնանային նորմայի 76%-ը: Միայն դեկտեմբերի տեղումների քանակն էր մոտ նորմային, իսկ հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին այն նորմայից ցածր էր, համապատասխանաբար կազմել են նորմայի 86% և 50%-ը:

Օղի ջերմաստիճանի բնութագիր
Աշուն 2021

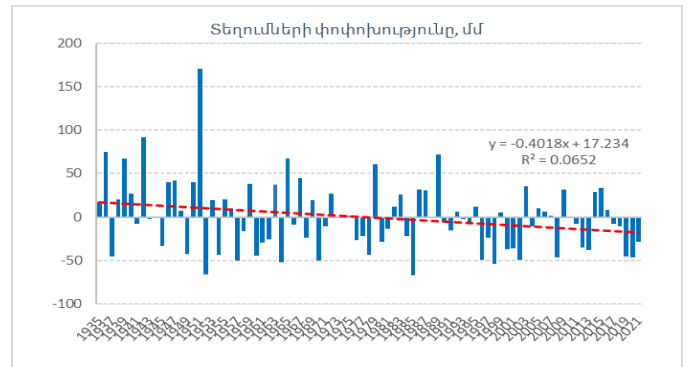
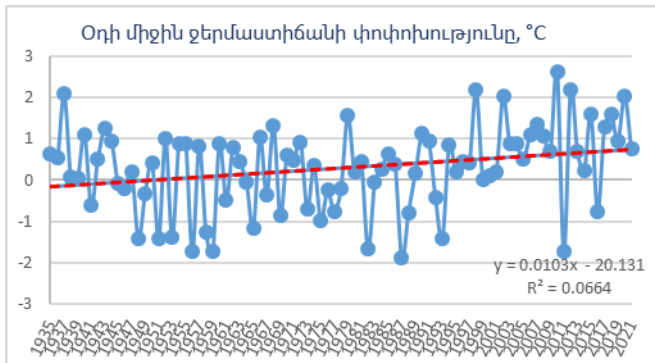

Տեղումների բնութագիր
Աշուն 2021

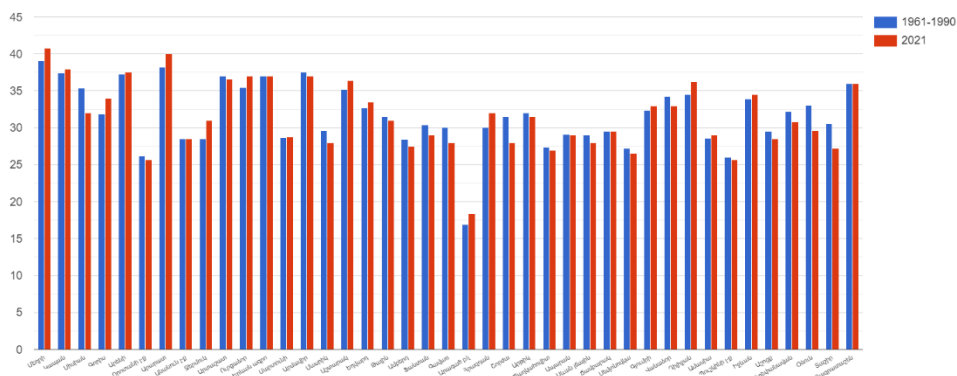
Կլիմայի փոփոխության գնահատականները

Հայաստանի տարածքում 1935-2021թթ. ընթացքում աշնանային միջին ջերմաստիճանը աճել է 0.9 °C-ով, իսկ տեղումներն այդ ընթացքում նվազել են շուրջ 27 %-ով:

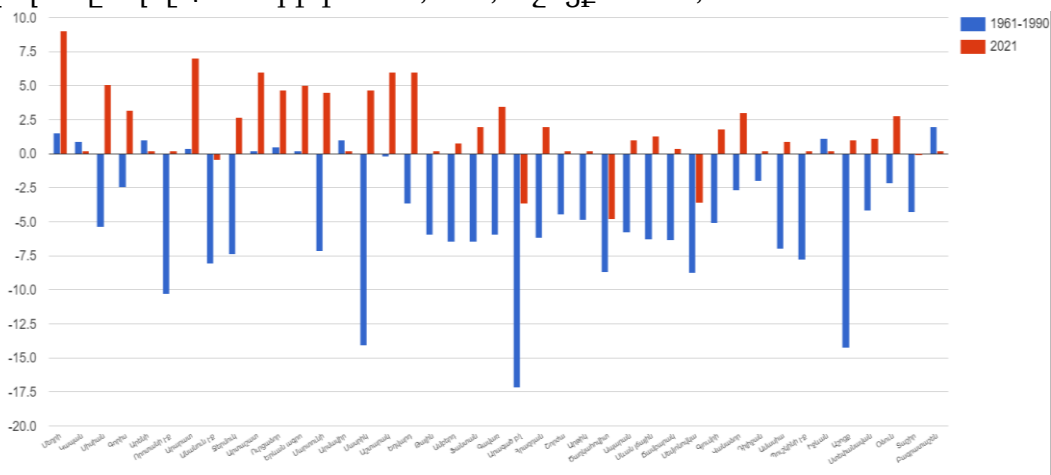
Կլիմայական ինդեքսներ

Ամենօրյա առավելագույն ջերմաստիճանի ամսական առավելագույնի մեծությունը (TXx) 2021 աշնանը նորմայից (1961-1990թթ) ցածր է եղել միջինում 0,2 °C, առավելագույն բացասական շեղումը եղել է Շորժայում և Օձունում՝ -3,5 °C, Միսիանում և Տաշիրում՝ -3,4 °C;

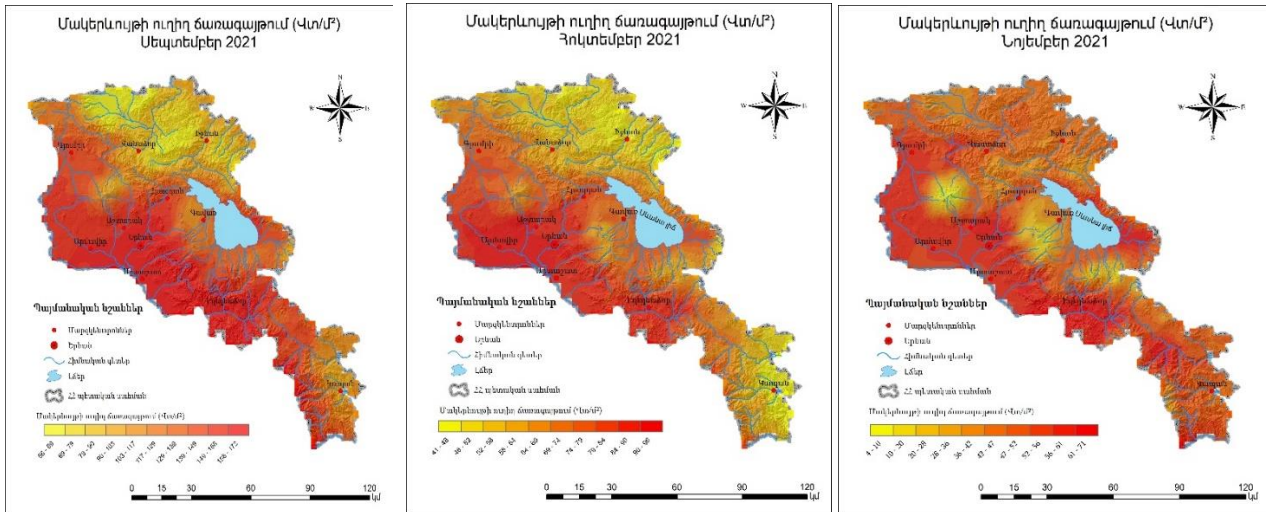

Ամենօրյա առավելագույն ջերմաստիճանի ամսական առավելագույնի մեծությունը (TXx) 2021 աշուն

Ամենօրյա առավելագույն ջերմաստիճանի ամսական նվազագույնի մեծությունը (TXn) 2021 աշնանը նորմայից (1961-1990թթ) ավել է եղել միջինում 6,5°C, առավելագույն դրական շեղումը եղել է Մարտիկում 18,8 °C, Աշոցքում՝ 15,3 °C :

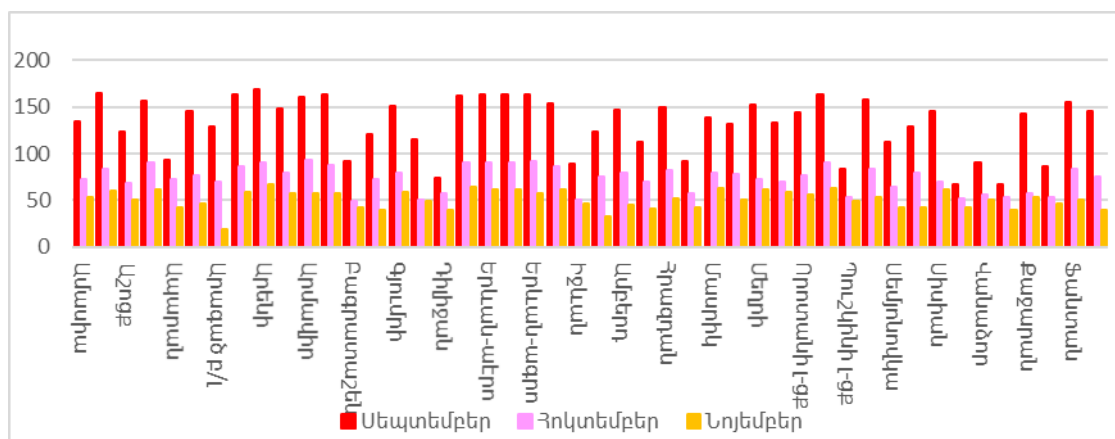
Ամենօրյա առավելագույն ջերմաստիճանի ամսական նվազագույնի մեծությունը

Արեգակնային ճառագայթում**Կարճալիք ճառագայթման բաշխումը**

Սեպտեմբեր ամսվա քարտեզից հստակ է, որ ուղիղ ճառագայթման առավելագույն արժեքներով աչքի է ընկել հանրապետության մեծ մասը, բացառությամբ հյուսիսային և հարավ արևմտյան շրջանների: Առավելագույն արժեքները հասել են մինչև 165 Վտ/մ², իսկ նվազագույնը՝ 65-80 Վտ/մ²:

Հոկտեմբերին ուղիղ ճառագայթման արժեքները բավականին ցածր են եղել ամբողջ հանրապետությունում, առավելագույն արժեքներ գրանցվել են Արարատյան դաշտում, հասնելով մինչև 96 Վտ/մ², իսկ նվազագույն արժեքներ գրանցվել են Սյունիքում, Լոռի Տավուշ հատվածում (41-48 Վտ/մ²):

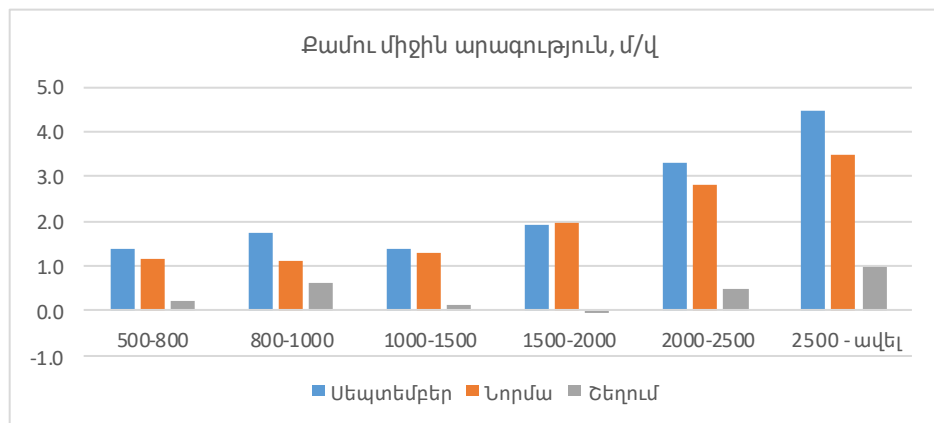
Նոյեմբեր ամսին ամբողջ հանրապետությունում ուղիղ ճառագայթման արժեքները տատանվել են մինչև 71 Վտ/մ², լեռնային շրջաններում հասնելով նվազագույնին՝ մինչև 10 Վտ/մ², առավելագույն արժեքները դիտվել են Արարատյան դաշտում, իսկ հյուսիսում ու հարավում մինչև 26-47 Վտ/մ²:

Տարբեր բարձրություններում գրանցված կարճալիք ճառագայթման արժեքները ըստ արբանյակային դիտարկումների:

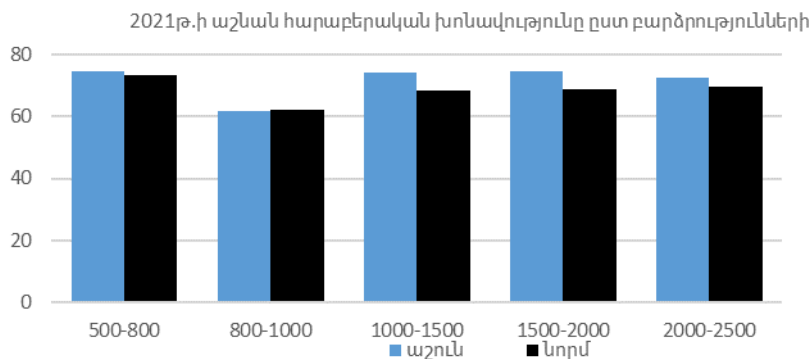
Քամու բաշխումը

Աշնան սեզոնին քամու միջին արագությունը գրանցվել է հիմնականում նորմայի սահմաններում: Հոկտային շրջաններում՝ 500-800 մ բարձրություններում դիտվել է 1,3 մ/վ արագությամբ քամի, 800-1000 մ բարձրություններում՝ 1,3 մ/վ: Աննշան բացասական շեղմամբ քամի գրանցվել է 1000-1500 մ բարձրություններում՝ -0,1 մ/վ և 1500-2000 մ բարձրություններում՝ -0,3 մ/վ: Համեմատաբար մեծ ցուցանիշ արձանագրվել է 2500 մ-ից ավել բարձրալեռնային գոտում՝ 4,4 մ/վ, ինչը նորմայի նկատմամբ 2,0 մ/վ-ով ավելի է:

Օդի հարաբերական խոնավություն

2021թ. աշնանը 500-1000մ բարձրություններում դիտվել է նորմային մոտ հարաբերական խոնավություն, իսկ 1000-2500մ. բարձրություններում այն մի փոքր նորմայից բարձր էր:

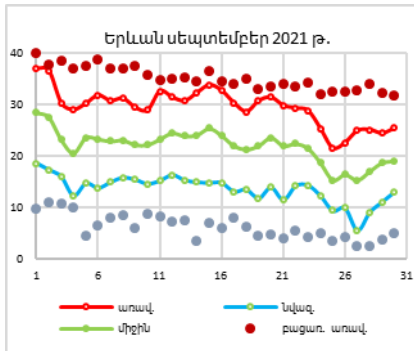
Երևան քաղաք

Երևանում սեպտեմբեր ամսվա միջին ջերմաստիճանը եղել է 21.8 °C, նոյրման 21.4 °C է, իսկ շեղումը նորմայից կազմում է + 0.4 °C: Սեպտեմբերին դիտվել է 13 մմ անձրև, տեղումների քանակը կազմել է նորմայի (10մմ) 135 % -ը:

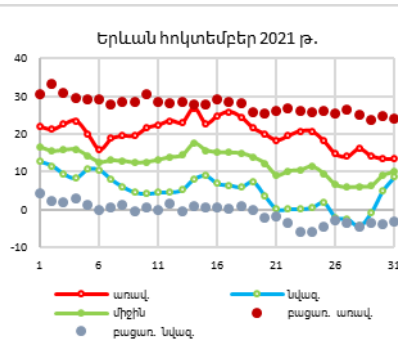
Երևանում հոկտեմբեր ամսվա միջին ջերմաստիճանը եղել է 12.3 °C, նոյրման 14.0 °C է, իսկ շեղումը նորմայից կազմում է -1.7 °C: Հոկտեմբերին դիտվել է 6 մմ անձրև, տեղումների քանակը կազմել է նորմայի (51մմ) 12 % -ը:

Երևանում նոյեմբեր ամսվա միջին ջերմաստիճանը եղել է 7.2 °C, նոյրման 5.8 °C է, իսկ շեղումը նորմայից կազմում է +1.4 °C: Նոյեմբերին դիտվել է 21 մմ անձրև, տեղումների քանակը կազմել է նորմայի (25մմ) 83 % -ը:

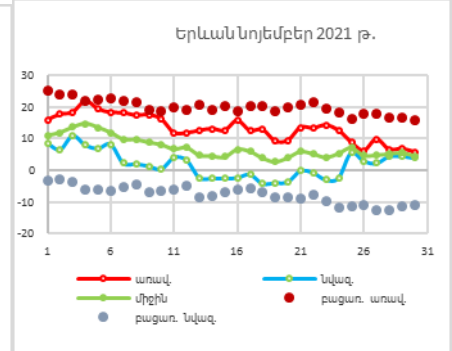
ա/

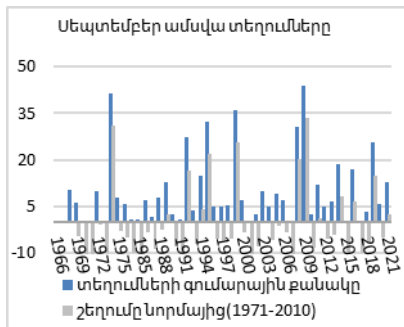
բ/

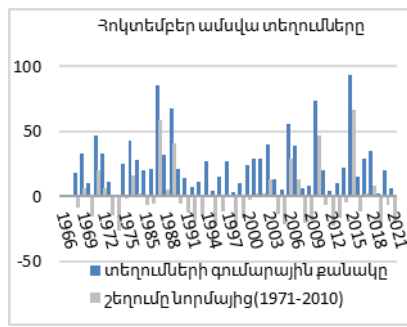
գ/

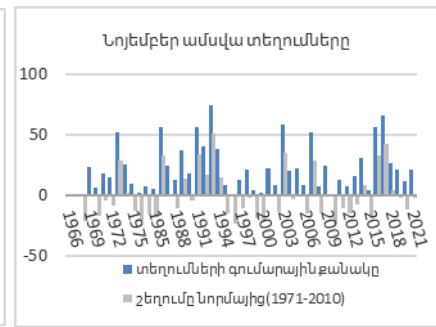
Առավելագույն նվազագույն միջին ջերմաստիճանների բաշխումը դեկտեմբեր /ա/, հոկտեմբեր /բ/, նոյեմբեր /գ/

ա/

բ/

գ/

2. ՕՂԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Հոկտեմբեր

Հոկտեմբեր ամսին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայի սահմաններում:

Միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին և երրորդ տասնօրյակներում եղել է նորմայից ցածր 1-4, երկրորդ տասնօրյակում նորմայից բարձր՝ 1-2 աստիճանով:

Միջին առավելագույն ջերմաստիճանը կազմել է. Տավուշում +14.7...+16.3°C, Վայոց ձորում. լեռնային շրջաններում՝ +14.4°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +20.7°C, Սյունիքում. նախալեռնային շրջաններում՝ +12.1...+14.4°C, հովտային շրջաններում՝ +19.7°C, Շիրակում՝ +11.5...+16.0°C, Կոտայքում. լեռնային շրջաններում՝ +13.1...+14.5°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +17.2°C, Լոռիում՝ +12.5...+14.5°C, Գեղարքունիքում՝ +9.3...+14.2°C, Արմավիրում՝ +19.6°C, Արարատում՝ +20.5...+21.0°C, Արագածոտնում. նախալեռնային շրջաններում՝ +14.5...+19.9°C, լեռնային շրջաններում՝ +10.9...+12.9°C, Երևան քաղաքում՝ +19.4...+20.2°C:

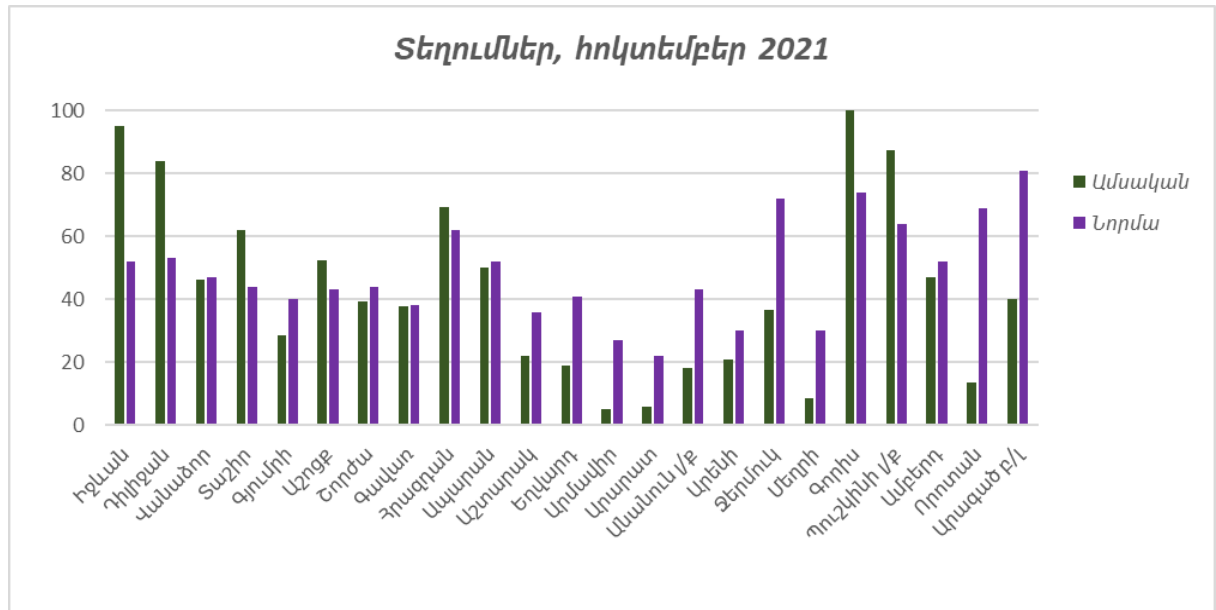
Ամսվա ամենաբարձր ջերմաստիճանները դիտվել են. Տավուշում +25...+28°C, Վայոց ձորում. լեռնային շրջաններում՝ +22°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +28°C, Սյունիքում. հովտային շրջաններում՝ +31°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +24...+25°C, Շիրակում՝ +19...+23°C, Կոտայքում. լեռնային շրջաններում՝ +20...+21°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +24°C, Լոռիում՝ +21...+24°C, Գեղարքունիքում՝ +18...+22°C, Արմավիրում՝ +25°C, Արարատում՝ +26...+27°C, Արագածոտնում. նախալեռնային շրջաններում՝ +21...+26°C, լեռնային շրջաններում՝ +16...+19°C, Երևան քաղաքում՝ +26...+27°C:

Միջին նվազագույն ջերմաստիճանը կազմել է. Տավուշում +3.4...+7.7°C, Վայոց ձորում. լեռնային շրջաններում՝ +1.2°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +6.7°C, Սյունիքում. նախալեռնային շրջաններում՝ +2.0...+4.4°C, հովտային շրջաններում՝ +9.9°C, Շիրակում՝ -2.1...+2.9°C, Կոտայքում. լեռնային շրջաններում՝ +0.8...+3.1°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +6.6°C, Լոռիում՝ +0.6...+4.1°C, Գեղարքունիքում՝ +0.5...+3.6°C, Արմավիրում՝ +4.1°C, Արարատում՝ +5.5...+6.4°C, Արագածոտնում. նախալեռնային շրջաններում՝ +5.2...+6.8°C, լեռնային շրջաններում՝ -0.3...+4.1°C, Երևան քաղաքում՝ +5.1...+7.3°C:

Ամսվա ամենացածր ջերմաստիճանները դիտվել են. Տավուշում -1...+2°C (Դիլիջան՝ -5°C), Վայոց ձորում. լեռնային շրջաններում՝ -7°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -1°C, Սյունիքում. հովտային շրջաններում՝ +2°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -3...-10°C, Շիրակում՝ -3...-8°C (Աշոցք՝ -12°C), Կոտայքում. լեռնային շրջաններում՝ -6...-8°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -1°C, Լոռիում՝ -6...-11°C, Գեղարքունիքում՝ -4...-9°C (Գավառ՝ -10°C), Արմավիրում՝ -5°C, Արարատում՝ -2...-3°C, Արագածոտնում. նախալեռնային շրջաններում՝ -2...+1°C, լեռնային շրջաններում՝ -3...-8°C, Երևան քաղաքում՝ -1...-4°C:

Ամսական տեղումների քանակը կազմել է. Տավուշում նորմայի 159-210%, Վայոց ձորում՝ լեռնային շրջաններում՝ 51%, նախալեռնային շրջաններում՝ 21%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 30-105%, հովտային շրջաններում՝ 28%, Շիրակում՝ 48-121%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 71-96%, նախալեռնային շրջաններում՝ 47%, Լոռիում՝ 98-140%, Գեղարքունիքում՝ 61-154% (Մարտունի՝ 35%), Արմավիրում՝ 19%, Արարատում՝ 27-44%, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 45-61%, լեռնային շրջաններում՝ 28-96%, Երևան քաղաքում՝ 23-43%:

Հոկտեմբերի 09-14-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:

Հոկտեմբերի 01-02-ին, 05-06-ին, 19-ին շրջանների զգալի մասում, 03-04-ին, 07-08-ին, 15-ին, 18-ին, 20-ին, 25-26-ին, 29-31-ին առանձին շրջաններում դիտվել են տեղումներ:

Հոկտեմբերի 10-ին Ստեփանավանում դիտվել է ուժեղ մառախուղ 50մ տեսանելիությամբ:

Աղյուսակ 1. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթները 2021թ. հոկտեմբեր

Մարզ / օդերևութաբանական կայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանումը	Բնութագիրը	Չափանիշը/Չափորոշիչը	Փաստացի
Լոռի/ Տաշիր	3.6.8.10.13.15	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Լոռի/ Ստեփանավան	10	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ

Նոյեմբեր

Նոյեմբեր ամսին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում նորմայից բարձր է եղել 1-2 աստիճանով:

Միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին և երրորդ տասնօրյակներում նորմայից բարձր է եղել 2-4 աստիճանով, երկրորդ տասնօրյակում ցածր է եղել նորմայից 1-2 աստիճանով:

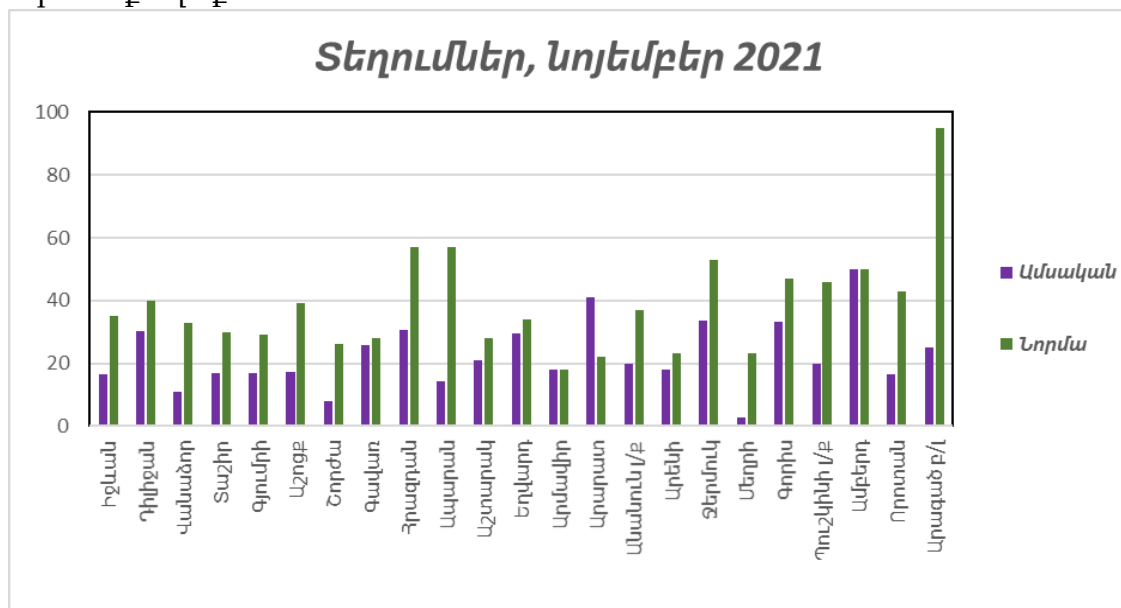
Միջին առավելագույն ջերմաստիճանը կազմել է. Տավուշում +13.7...+13.9°C, Վայոց ձորում. լեռնային շրջաններում՝ +8.9°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +13.9°C, Սյունիքում. նախալեռնային շրջաններում՝ +11.5...+12.0°C, հովտային շրջաններում՝ +16.5°C, Շիրակում՝ +7.0...+10.9°C, Կոտայքում. լեռնային շրջաններում՝ +8.0...+9.3°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +11.3°C, Լոռիում՝ +11.3...+13.0°C, Գեղարքունիքում՝ +5.9...+9.7°C, Արմավիրում՝ +12.7°C, Արարատում՝ +12.5...+14.0°C, Արագածոտնում. նախալեռնային շրջաններում՝ +8.8...+13.1°C, լեռնային շրջաններում՝ +5.6...+8.3°C, Երևան քաղաքում՝ +12.6...+13.2°C:

Ամսվա ամենաբարձր ջերմաստիճանները դիտվել են. Տավուշում +20...+24°C, Վայոց ձորում. լեռնային շրջաններում՝ +14°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +21°C, Սյունիքում. հովտային շրջաններում՝ +24°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +17...+22°C, Շիրակում՝ +12...+18°C, Կոտայքում. լեռնային շրջաններում՝ +14...+15°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +18°C, Լոռիում՝ +18...+22°C, Գեղարքունիքում՝ +12...+17°C, Արմավիրում՝ +22°C, Արարատում՝ +20...+23°C, Արագածոտնում. նախալեռնային շրջաններում՝ +15...+20°C, լեռնային շրջաններում՝ +10...+14°C, Երևան քաղաքում՝ +22°C:

Միջին նվազագույն ջերմաստիճանը կազմել է. Տավուշում +1.5...+5.7°C, Վայոց ձորում. լեռնային շրջաններում՝ -1.5°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +3.4°C, Սյունիքում. նախալեռնային շրջաններում՝ -1.6...+2.2°C, հովտային շրջաններում՝ +6.8°C), Շիրակում՝ -4.6...+0.2°C, Կոտայքում. լեռնային շրջաններում՝ 0.0...-2.0°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +2.0°C, Լոռիում՝ -1.2...+2.5°C, Գեղարքունիքում՝ -3.9...+1.0°C, Արմավիրում՝ +1.5°C, Արարատում՝ +2.0...+3.0°C, Արագածոտնում. նախալեռնային շրջաններում՝ +1.6...+2.9°C, լեռնային շրջաններում՝ -0.3...-2.9°C, Երևան քաղաքում՝ +2.6...+2.9°C:

Ամսվա ամենացածր ջերմաստիճանները դիտվել են. Տավուշում -1...-2°C, Վայոց ձորում. լեռնային շրջաններում՝ -6°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -2°C, Սյունիքում. հովտային շրջաններում՝ 0°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -4...-9°C, Շիրակում՝ -4...-8°C (Աշոցք՝ -12°C), Կոտայքում. լեռնային շրջաններում՝ -3...-8°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -3°C, Լոռիում՝ -7...-10°C (Օձուն՝ -2°C), Գեղարքունիքում՝ -4...-7°C (Սևան՝ -10°C), Արմավիրում՝ -4°C, Արարատում՝ -1...-3°C, Արագածոտնում. նախալեռնային շրջաններում՝ -1...-3°C, լեռնային շրջաններում՝ -5...-10°C, Երևան քաղաքում՝ -1...-4°C:

Ամսական տեղումների քանակը կազմել է. Տավուշում նորմայի 46-76%, Վայոց ձորում. լեռնային շրջաններում՝ 63%, նախալեռնային շրջաններում՝ 78%, Սյունիքում. նախալեռնային շրջաններում՝ 48-71%, հովտային շրջաններում՝ 13%, Շիրակում՝ 36-62%, Կոտայքում. լեռնային շրջաններում՝ 63-66%, նախալեռնային շրջաններում՝ 86%, Լոռիում՝ 27-56%, Գեղարքունիքում՝ 32-107%, Արմավիրում՝ 101%, Արարատում՝ 35-56%, Արագածոտնում. նախալեռնային շրջաններում՝ 72-79%, լեռնային շրջաններում՝ 24-100%, Երևան քաղաքում՝ 76-99%:

Նոյեմբերի 01-03-ին, 11-ին, 25-26-ին շրջանների զգալի մասում, 04-05-ին, 10-ին, 12-ին առանձին շրջաններում դիտվել են տեղումներ: 06-09-ին, 13-23-ին, 27-30-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:

Նոյեմբերի 03-ին, 24-ին՝ Մերձավանում, 23-ին՝ Արարատում, 28-ին, 29-ին՝ Երևան Աերոլոգիականում, 30-ին՝ Արտաշատում դիտվել է ուժեղ մառախուղ 50մ տեսանելիությամբ:

Աղյուսակ 2. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթները 2021թ. Նոյեմբեր

Մարզ / օդերևութաբանական կայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանումը	Բնութագիրը	Զափանիշը/ Զափոքոշիշը	Փաստացի
Շիրակ/Ամասիա	1, 3	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիությ ուն	≤50մ	50մ
Երևան/Մերձավան	3, 27	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիությ ուն	≤50մ	50մ
Արարատ/ Արարատ	23	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիությ ուն	≤50մ	40մ
Երևան/Աերոլոգիական	28, 29	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիությ ուն	≤50մ	50մ
Արարատ/Արտաշատ	30	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիությ ուն	≤50մ	50մ
Շիրակ/Արթիկ	30	ուժեղ քամի	արագություն	≥25մ/վ	25մ/վ

Դեկտեմբեր

Դեկտեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում նորմայից բարձր է եղել 1-2 աստիճանով:

Միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին տասնօրյակում նորմայից բարձր է եղել 1-3, երկրորդ տասնօրյակում՝ բարձր 2-4 աստիճանով, երրորդ տասնօրյակում նորմայից ցածր է եղել 1-2 աստիճանով:

Միջին առավելագույն ջերմաստիճանը կազմել է. Տավուշում +10.0...+10.5°C, Վայոց ձորում. լեռնային շրջաններում՝ +3.5°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +7.7°C, Սյունիքում. նախալեռնային շրջաններում՝ +7.2...+9.4°C, հովտային շրջաններում՝ +11.1...+11.8°C, Շիրակում՝ -4.7...+1.5°C, Կոտայքում. լեռնային շրջաններում՝ +2.0...+3.4°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +5.1°C, Լոռիում՝ +6.4...+9.0°C, Գեղարքունիքում՝ +0.4...+5.8°C, Արմավիրում՝ +7.5°C, Արարատում՝ +6.8...+8.2°C, Արագածոտնում. նախալեռնային շրջաններում՝ +2.8...+6.9°C, լեռնային շրջաններում՝ +0.5...+1.4°C, Երևան քաղաքում՝ +6.4...+7.1°C:

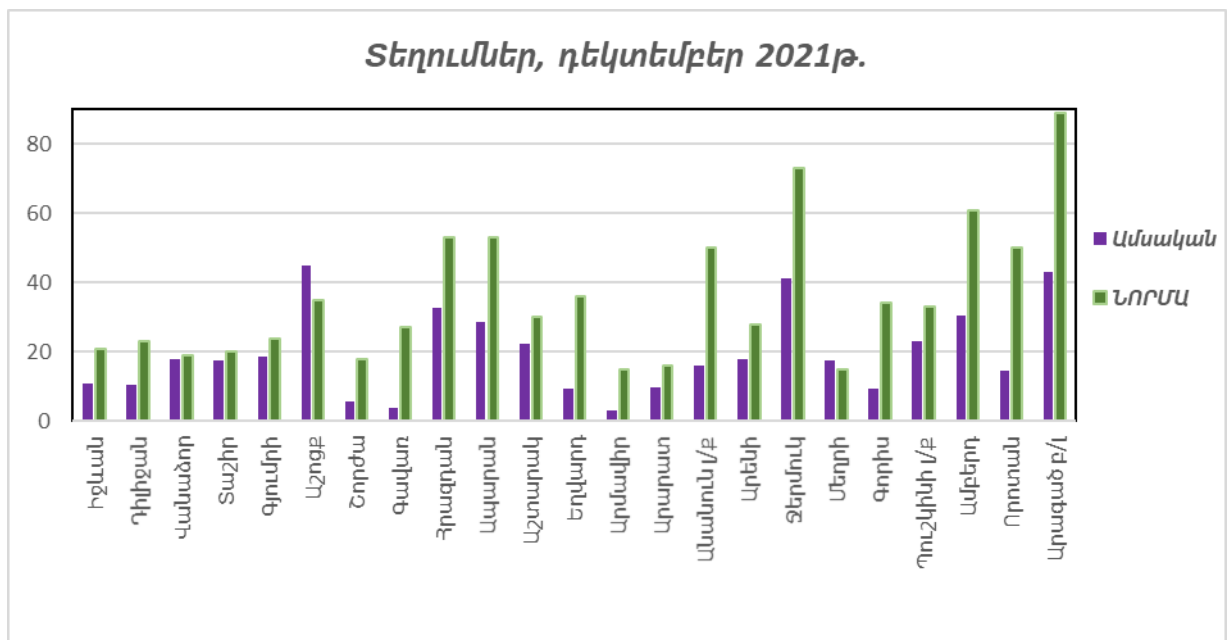
Ամսվա ամենաբարձր ջերմաստիճանները դիտվել են. Տավուշում +16...+18°C, Վայոց ձորում. լեռնային շրջաններում՝ +12°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +20°C), Սյունիքում. հովտային շրջաններում՝ +23...+25°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +16...+17°C, Շիրակում՝ +6...+10°C, Կոտայքում. լեռնային շրջաններում՝ +8...+10°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +13°C, Լոռիում՝ +14...+17°C, Գեղարքունիքում՝ +12...+14°C, Արմավիրում՝ +14°C, Արարատում՝ +15...+22°C, Արագածոտնում. նախալեռնային շրջաններում՝ +10...+12°C, լեռնային շրջաններում՝ +7...+10°C, Երևան քաղաքում՝ +13...+15°C:

Միջին նվազագույն ջերմաստիճանը կազմել է. Տավուշում -1.9...+1.9°C, Վայոց ձորում. լեռնային շրջաններում՝ -6.3°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -2.6°C, Սյունիքում . նախալեռնային շրջաններում՝ -0.5...-6.7°C, հովտային շրջաններում՝ -0.8...+2.8°C, Շիրակում՝ -6.3...-9.6°C (Աշոցքում՝ -16.7°C), Կոտայքում. լեռնային շրջաններում՝ -5.8...-8.6°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -4.4°C, Լոռիում՝ -1.2...-5.8°C, Գեղարքունիքում՝ -4.0...-9.8°C, Արմավիրում՝ -4.9°C, Արարատում՝ -2.9...-3.8°C, Արագածոտնում.

նախալեռնային շրջաններում՝ $-3.1...-4.2^{\circ}\text{C}$, լեռնային շրջաններում՝ $-5.8...-10.2^{\circ}\text{C}$, Երևան քաղաքում՝ $-2.8...-4.6^{\circ}\text{C}$:

Ամսվա ամենացածր ջերմաստիճանները դիտվել են. Տավուշում $-8...-13^{\circ}\text{C}$, Վայոց ձորում. լեռնային շրջաններում՝ -14°C , նախալեռնային շրջաններում՝ -9°C , Սյունիքում. հովտային շրջաններում՝ $-4...-8^{\circ}\text{C}$, նախալեռնային շրջաններում՝ $-10...-15^{\circ}\text{C}$, Շիրակում՝ $-15...-20^{\circ}\text{C}$ (Աշոցք՝ -31°C), Կոտայքում. լեռնային շրջաններում՝ $-14...-18^{\circ}\text{C}$, նախալեռնային շրջաններում՝ -12°C , Լոռիում՝ $-10...-17^{\circ}\text{C}$, Գեղարքունիքում՝ $-12...-16^{\circ}\text{C}$ (Մասրիկ՝ -22°C), Արմավիրում՝ -14°C , Արարատում՝ $-10...-13^{\circ}\text{C}$, Արագածոտնում. նախալեռնային շրջաններում՝ $-9...-12^{\circ}\text{C}$, լեռնային շրջաններում՝ $-16...-22^{\circ}\text{C}$, Երևան քաղաքում՝ $-10...-12^{\circ}\text{C}$:

Ամսական տեղումների քանակը կազմել է. Տավուշում նորմայի 45-58%, Վայոց ձորում (լեռնային շրջաններում՝ 57%, նախալեռնային շրջաններում՝ 64%), Սյունիքում (նախալեռնային շրջաններում՝ 27-31%, հովտային շրջաններում՝ 117%), Շիրակում՝ 75-129%, Կոտայքում (լեռնային շրջաններում՝ 60-61%, նախալեռնային շրջաններում՝ 26%), Լոռիում՝ 56-103%, Գեղարքունիքում՝ 14-140%, Արմավիրում՝ 21%, Արարատում՝ 61-68%, Արագածոտնում (նախալեռնային շրջաններում՝ 37-74%, լեռնային շրջաններում՝ 50-198%), Երևան քաղաքում՝ 29-41%:

Դեկտեմբերի 01-ի ցերեկը, 02-ի գիշերը, 09-գիշերը, 17-20-ին, 21-24-ին շրջանների զգալի մասում դիտվել են տեղումներ: Դեկտեմբերի 03-08-ին, 10-ին, 11-18-ին և 25-31-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:

Առանձին օրեր առանձին վայրերում դիտվել է քամի 10-15մ/վ արագությամբ, պոռթկումներում՝ 17-23մ/վ արագությամբ:

Դեկտեմբերի 9-ին, Գյումրիում, 13-ին՝ Արարատում, 17-ին՝ Երևանում (Աերոլոգիական), 30-ին Աշոցքում և Արարատում դիտվել է ուժեղ մառախուղ 40-50մ տեսանելությամբ: Առանձին օրերին առանձին վայրերում դիտվել է 50-500մ տեսանելությամբ մառախուղ:

Աղյուսակ 3. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթները 2021թ. դեկտեմբեր

<i>Մարզ / օդերևութաբանական կայան</i>	<i>Դիտման օրը(երը)</i>	<i>Երևույթի անվանումը</i>	<i>Բնութագիրը</i>	<i>Չափանիշը/ Չափորոշիչը</i>	<i>Փաստացի</i>
Շիրակ / Գյումրի	9	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Շիրակ / Գյումրի	10	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Արարատ/Արարատ	13	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Երևան/Աերոլոգիական	17	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	40մ
Շիրակ / Աշոցք	30	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Արարատ/Արարատ	30	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	40մ

3. ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴ

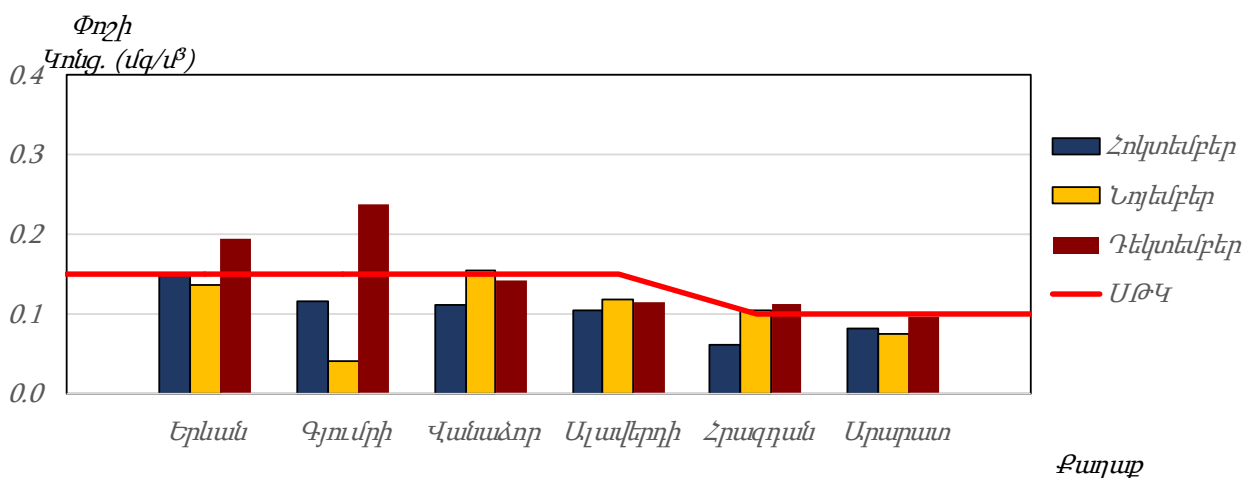
Մթնոլորտային օդի աղտոտումը կարող է լինել բնական և մարդածին: Աղտոտման հիմնական պատճառներ կարող են հանդիսանալ՝

- վառելիքի այրումը (էլեկտրաէներգիայի արտադրություն, տրանսպորտ, արդյունաբերություն և տնային տնտեսություններ),
- արդյունաբերական արտանետումները, լուծիչների օգտագործումը, օրինակ՝ քիմիական և հանքարդյունաբերության ոլորտում,
- գյուղատնտեսությունը,
- թափոնների բաց այրումը,
- բնական աղբյուրների, ներառյալ հրաբխային ժայթքումների, լեռնային փոշու տարածումը, բույսերից ցնդող օրգանական միացությունների արտանետումները և այլն:

Մարդու գործունեության հետևանքով մթնոլորտային օդ կարող են արտանետվել տարատեսակ գազեր և տարբեր չափերի մասնիկներ, որոնք իրենց մեջ պարունակում են ծանր մետաղներ:

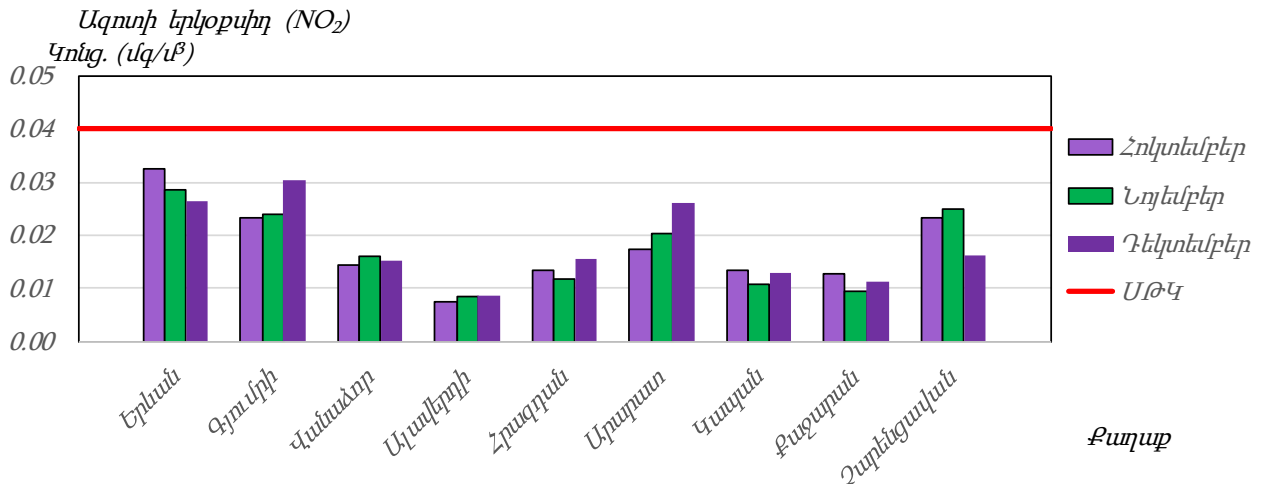
Մթնոլորտն աղտոտող նյութերի պարունակություններն որոշելու համար 2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում մթնոլորտային օդի դիտարկումներ կատարվել են Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Ալավերդի, Հրազդան, Արարատ, Ծաղկաձոր, Չարենցավան, Կապան և Քաջարան քաղաքներում: Ընդհանուր առմամբ վերը թվարկված բնակավայրերում գործում է 15 անշարժ՝ ակտիվ նմուշառման դիտակայան և 214 շարժական՝ պասիվ նմուշառման դիտակետ: Քաղաքների մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական և միջին շաբաթական կոնցենտրացիաների բաշխվածության քարտեզները հասանելի են www.meteomonitoring.am ինտերնետային կայքում:

2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիան գերազանցել է հիմնականում Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Հրազդան և Արարատ քաղաքներում: Փոշով աղտոտվածությունը կարող է առաջանալ արդյունաբերական գործընթացների, տրանսպորտային միջոցների, ճանապարհային փոշու, շինարարության, գյուղատնտեսական և այլ գործողությունների հետևանքով:

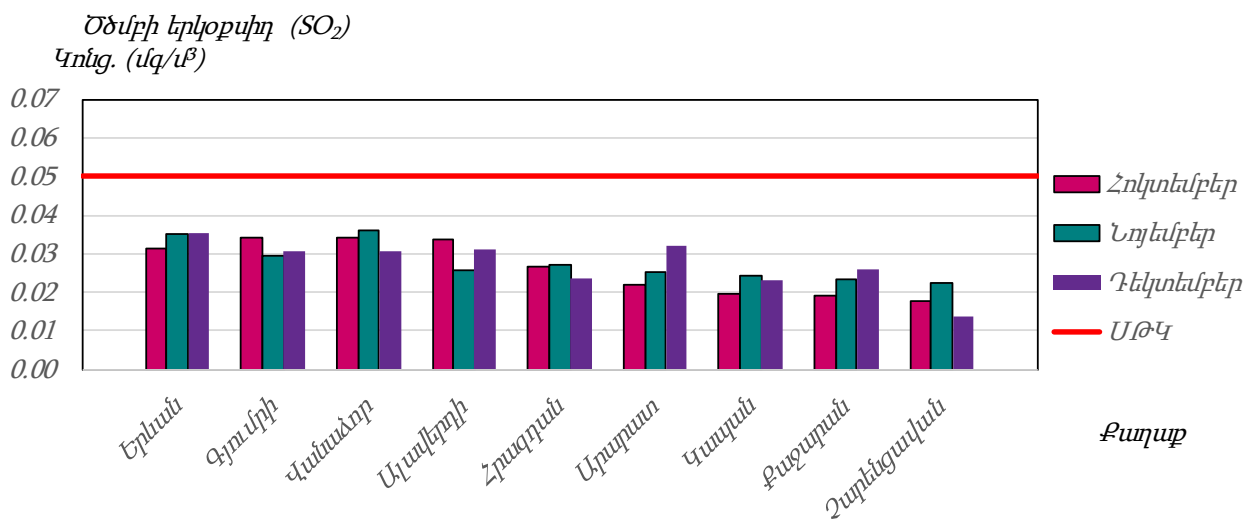

2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ն: Մթն-

լորտային օդում ազոտի երկօքսիդի առաջացման գլխավոր աղբյուրն ավտոտրանսպորտն է:

2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիան գերազանցել է ՄԹԿ-ն Վանաձոր քաղաքում՝ աննշան, իսկ մնացած քաղաքներում ամսվա միջին ամսական կոնցենտրացիաները հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ները: Ծծմբի երկօքսիդը մթնոլորտային օդում առաջանում է ծծումբ պարունակող վառելիքների այրման, ինչպես նաև արդյունաբերական այլ գործընթացների ժամանակ:

Երևան

Երևան քաղաքում կատարվում են փոշու*, ծծմբի երկօքսիդի**, ազոտի երկօքսիդի, և գետնամերձ օդոնի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 45 շարժական դիտակետ և 5 անշարժ դիտակայան:

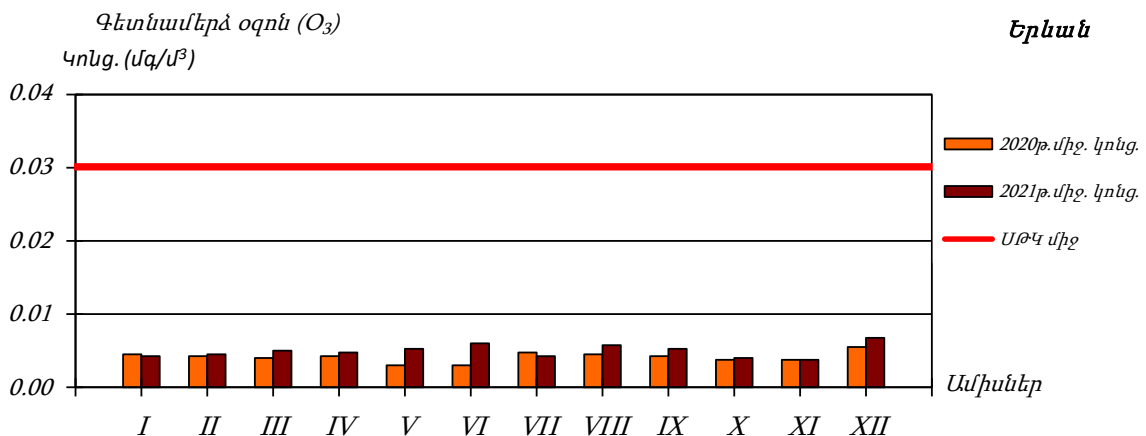
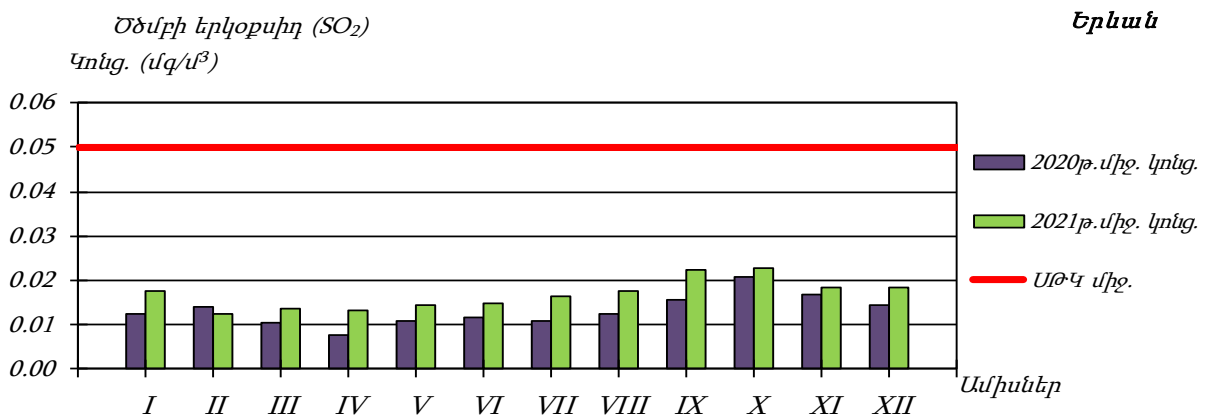
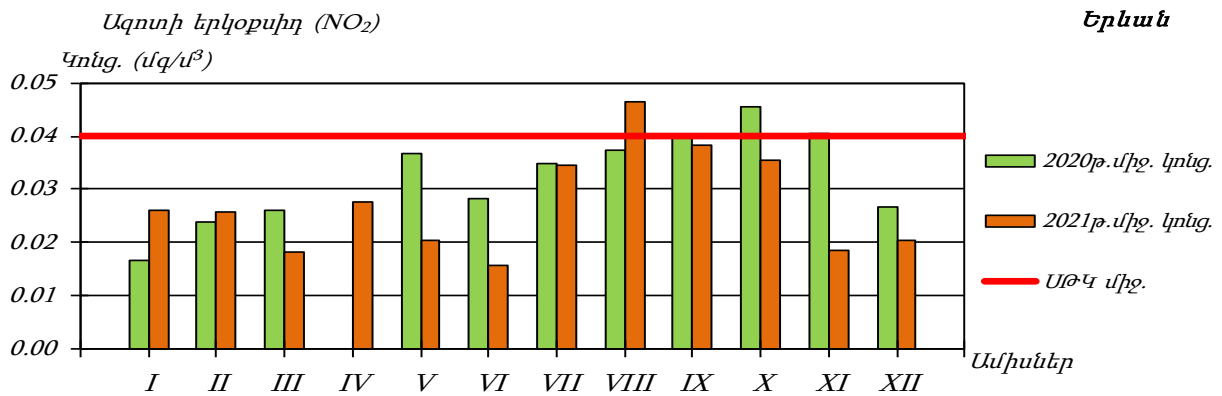
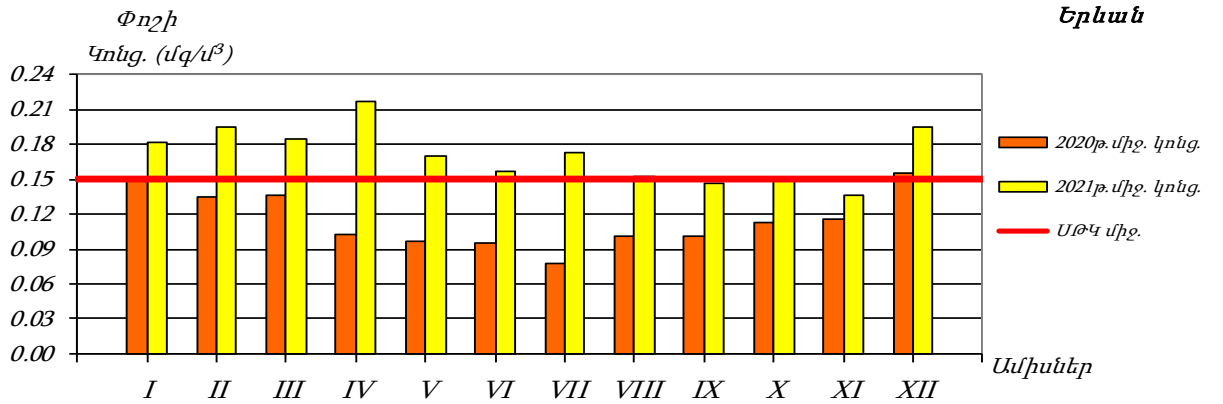
2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան հոկտեմբերին գերազանցել է համապատասխան ՄԹԿ-ն աննշան՝ 0.1504մգ/մ³ (ՄԹԿ=0.1մգ/մ³), դեկտեմբերին՝ 1.3 անգամ: Նոյեմբեր ամսին մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան չի գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ն: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոն-

*կախված մասնիկներ

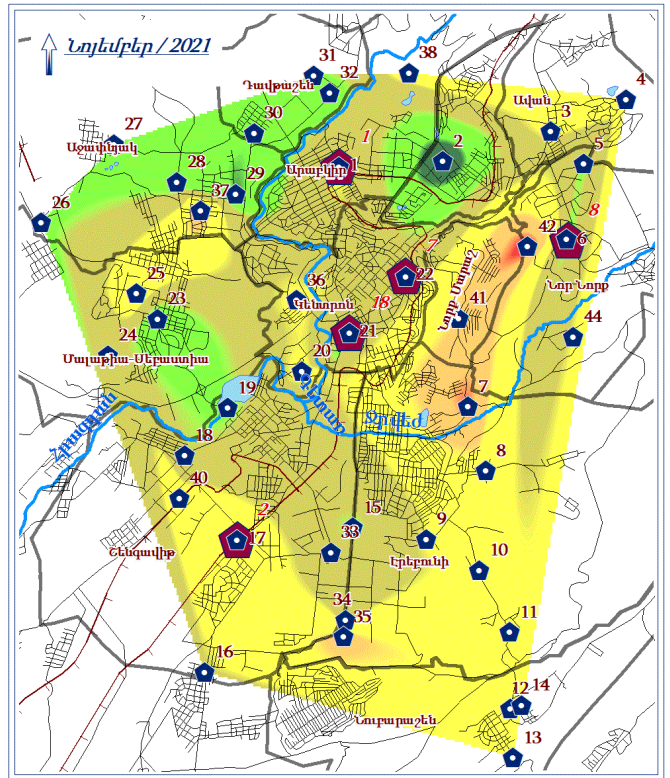
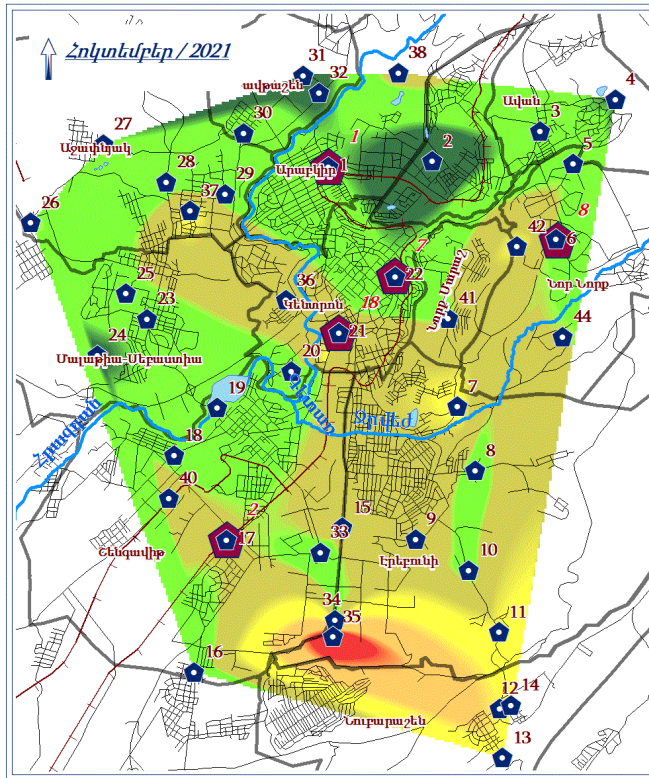
**անհիդրիդ ծծմբային

ցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները, սակայն ամսվա ընթացքում և քաղաքի տարբեր հատվածներում դիտվել են որոշակի գերազանցումներ:

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

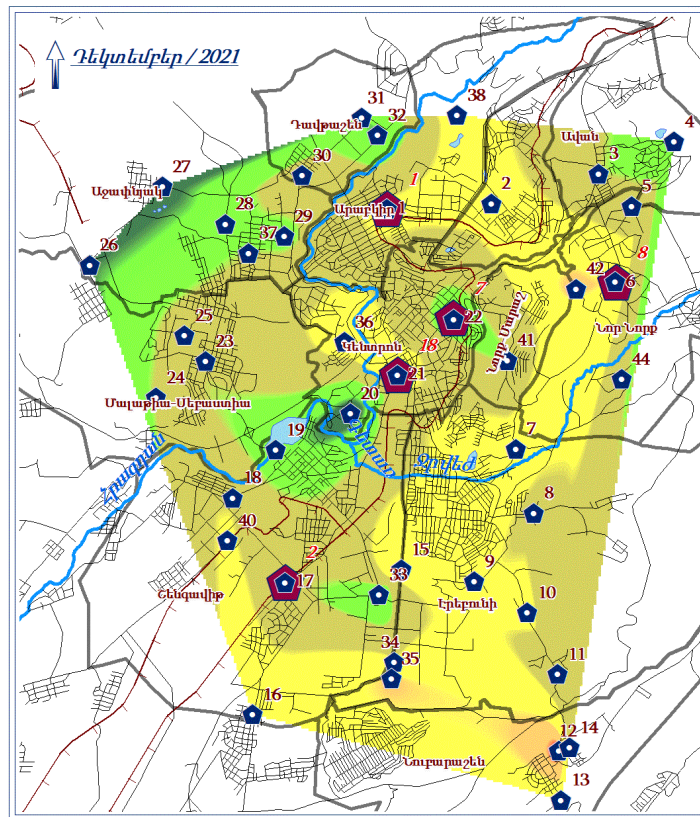

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

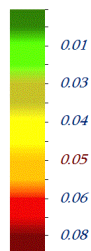

Պայմանական նշաններ

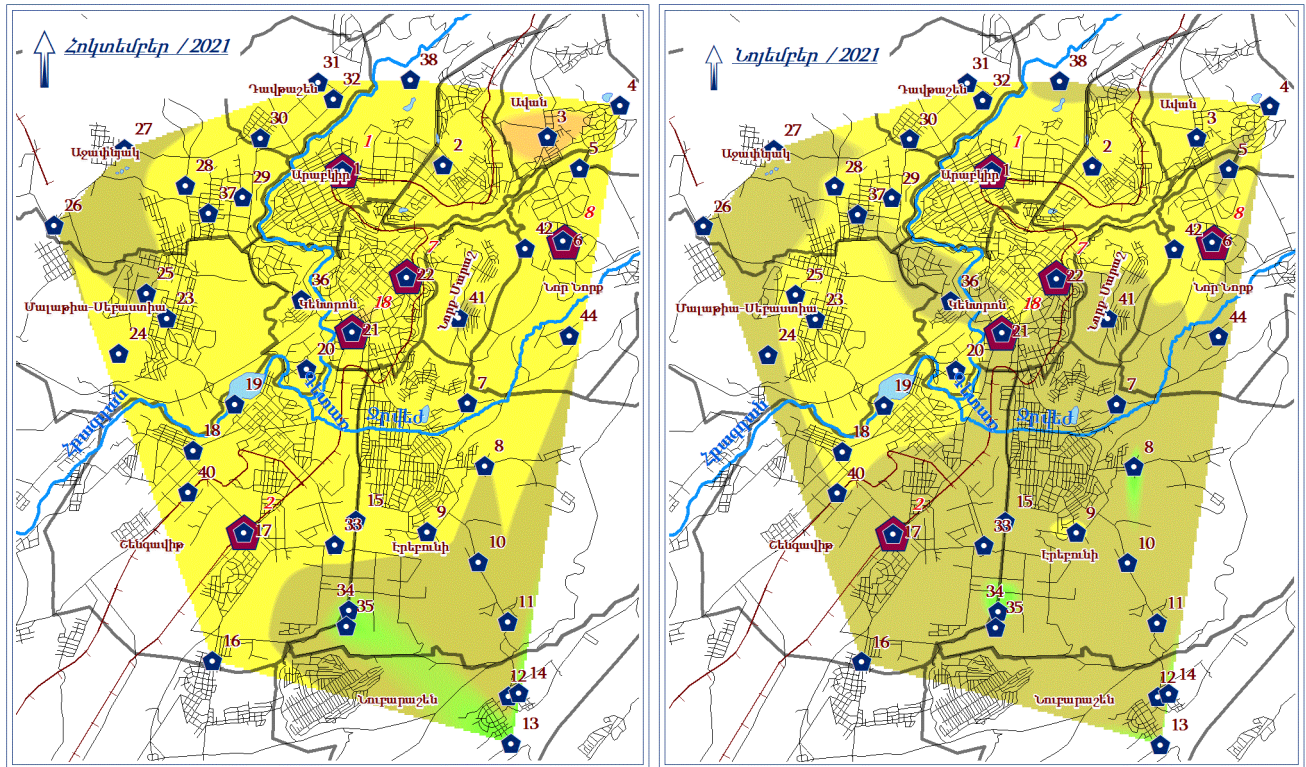
- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Երևանի վարչական շրջաններ

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

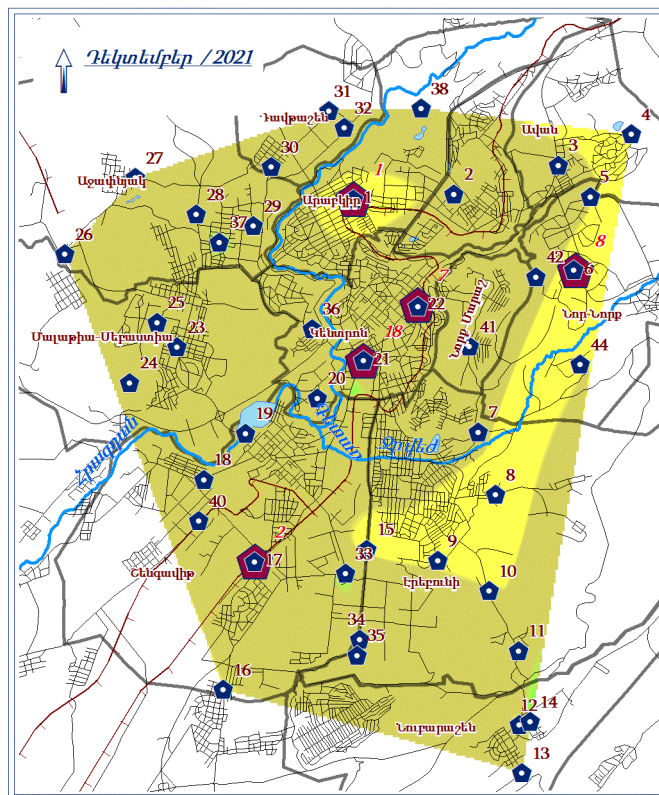

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

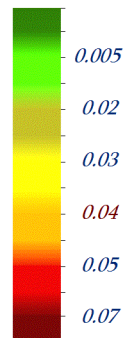

Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Երևանի վարչական շրջաններ

Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

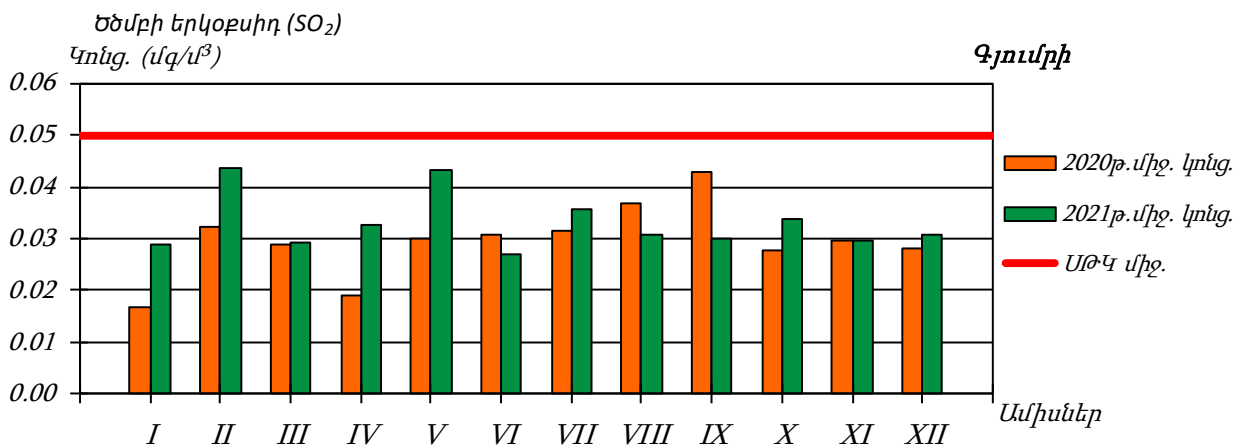
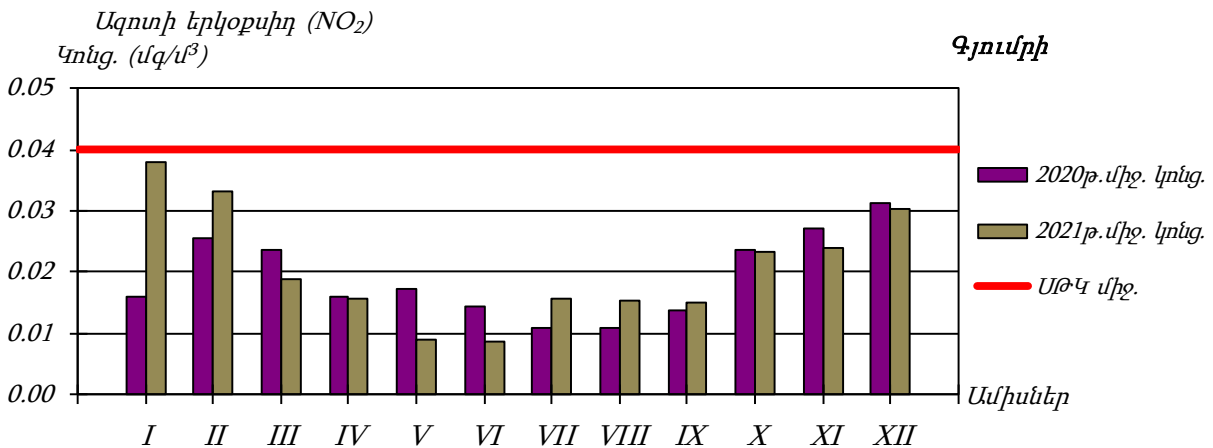
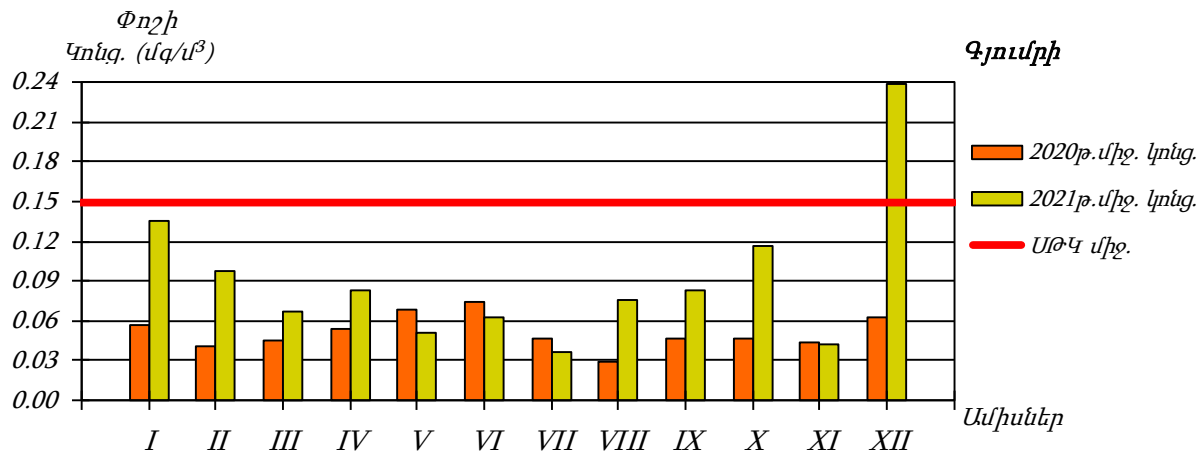

Գյումրի

Գյումրի քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է մեկ անշարժ դիտակայան և 24 շարժական դիտակետ:

2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու ամսական միջին կոնցենտրացիան դեկտեմբեր ամսին գերազանցել է համապատասխան ՍԹ-ն 1.6 անգամ: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹ-ները:

Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված միացությունների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

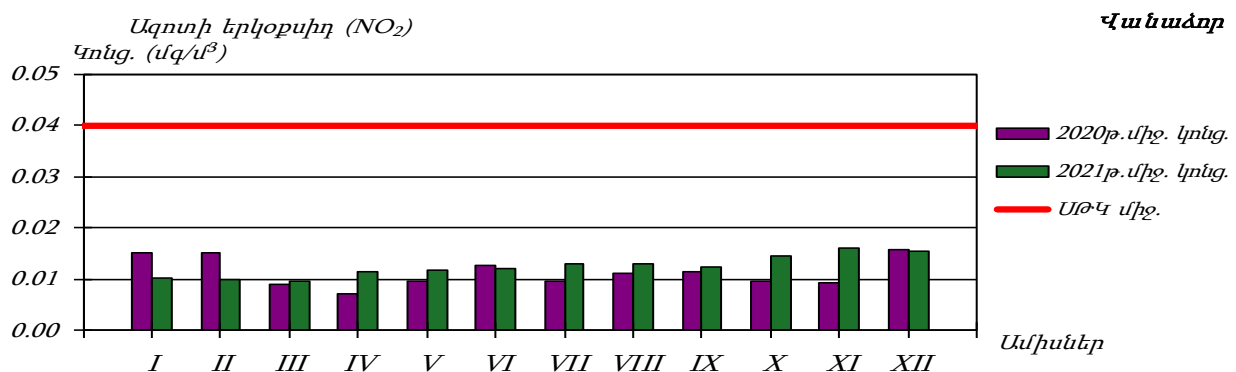
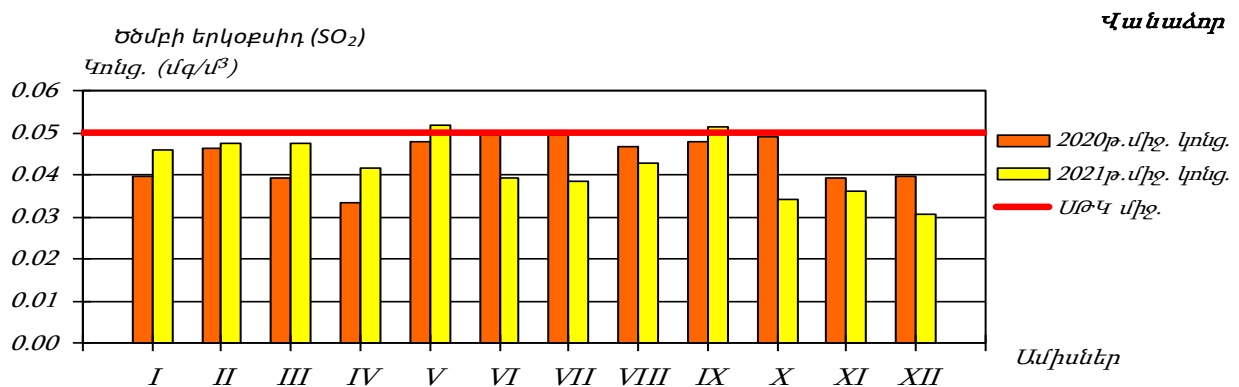
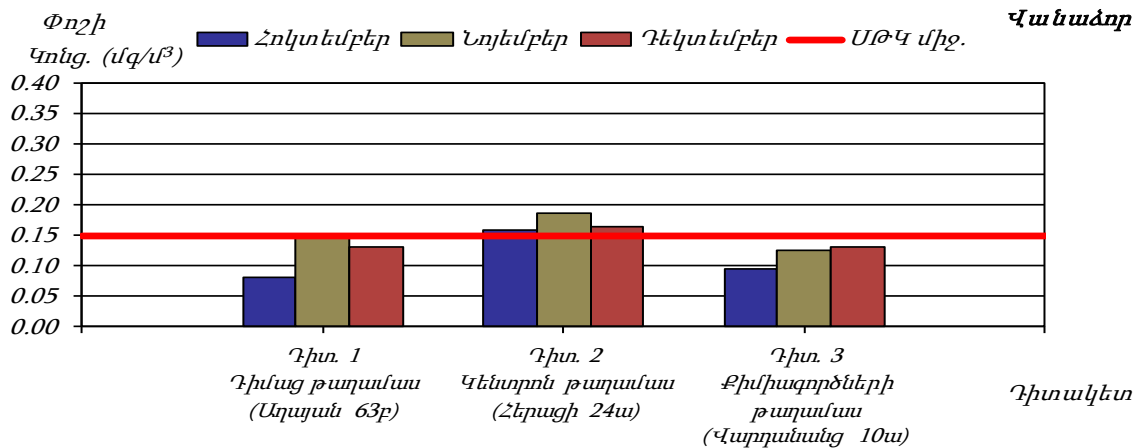

Վանաձոր

Վանաձոր քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են երեք անշարժ դիտակայան և 24 շաբաթական դիտակետ:

2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան նույնաբեր ամսին գերազանցել է ՍԹԿ-ն աննշան՝ 0.154 մգ/մ^3 ($\text{ՍԹԿ}=0.15 \text{ մգ/մ}^3$): Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված միացությունների կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

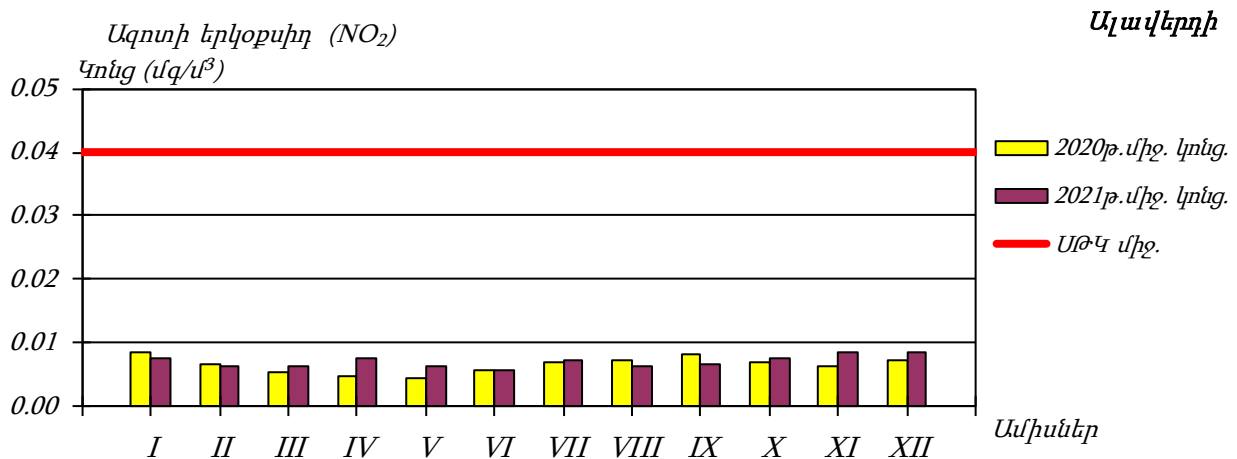
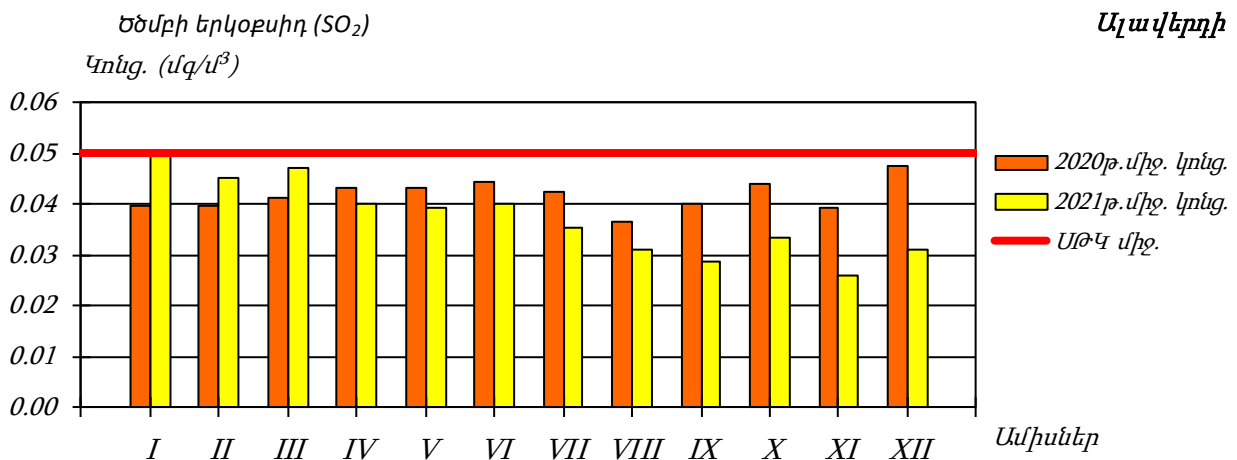
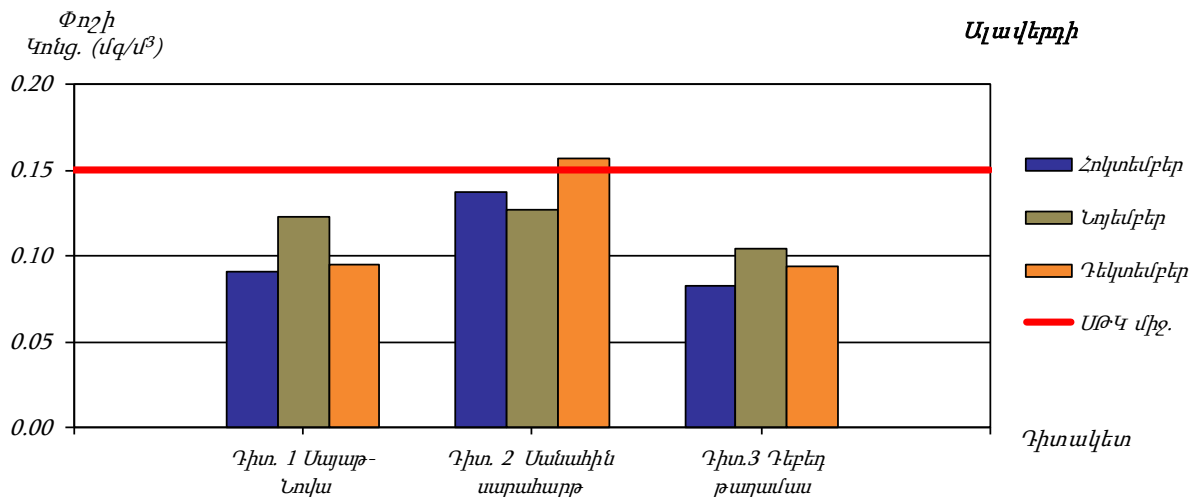

Ալավերդի

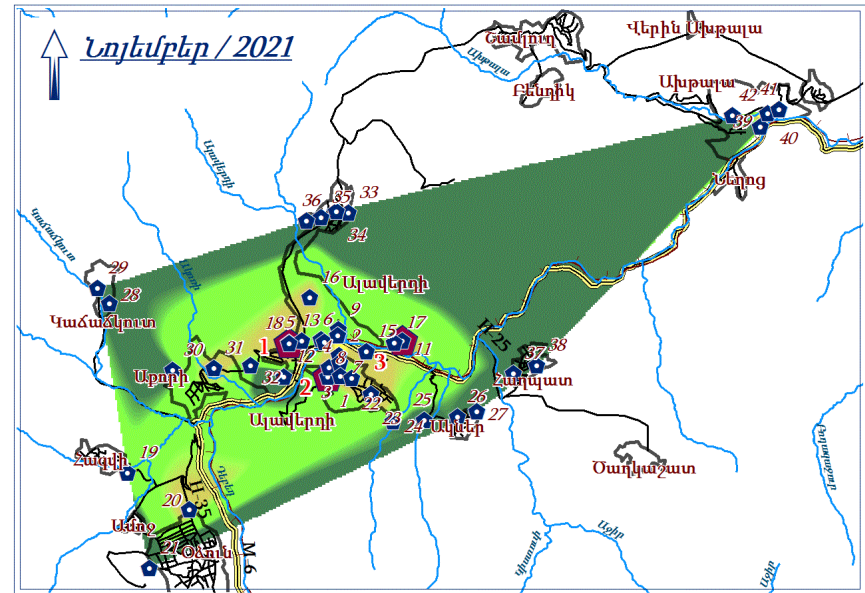
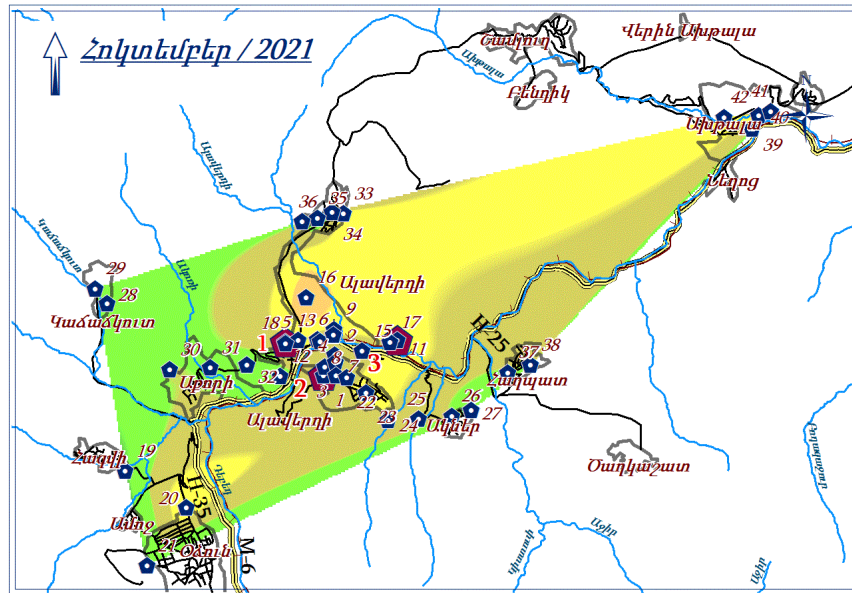
Ալավերդի քաղաքում և հարակից համայնքներում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Գործում են երեք անշարժ դիտակայան և 42 շարժական դիտակետ:

2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված միացությունների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

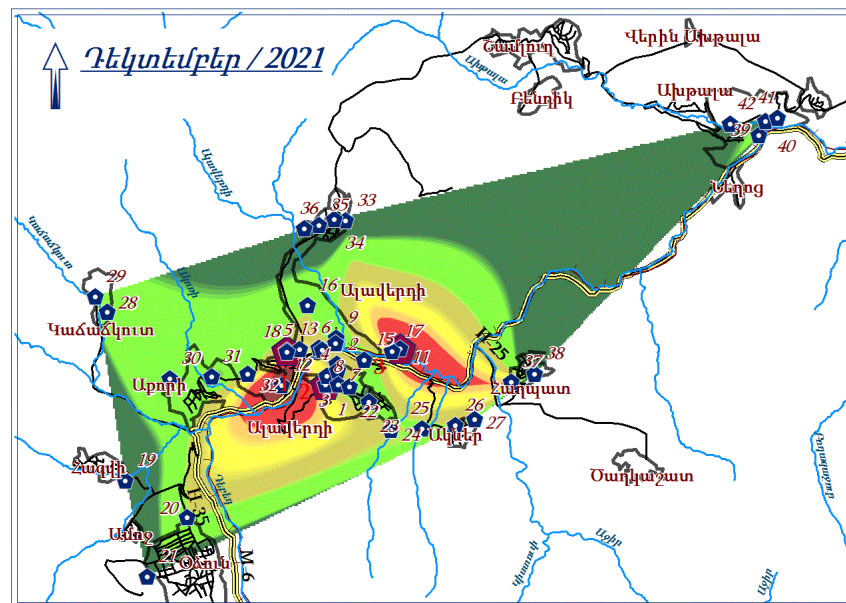

Ալավերդի քաղաքի և հարակից համայնքների մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

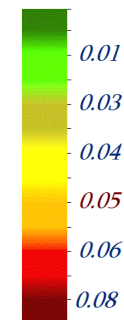

Պայմանական նշաններ

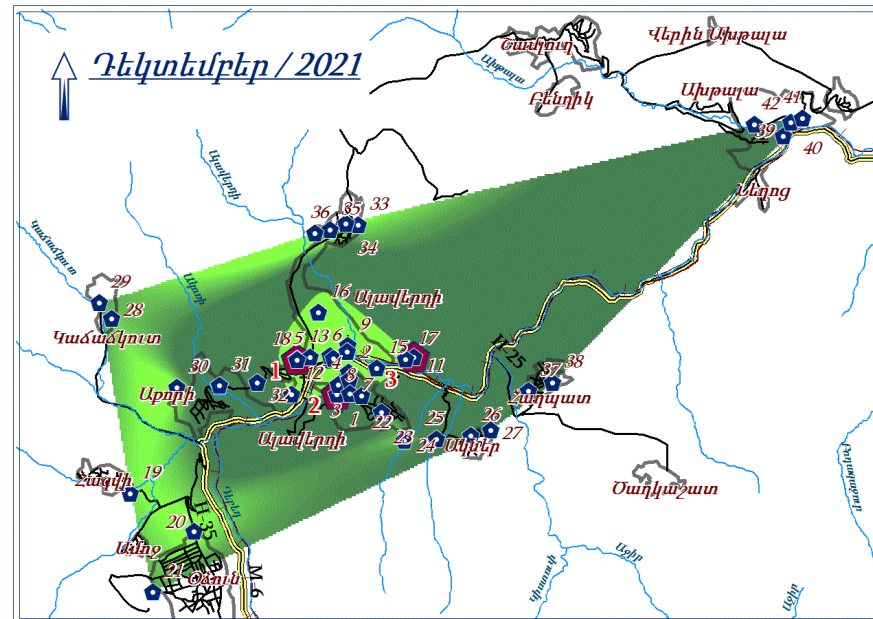
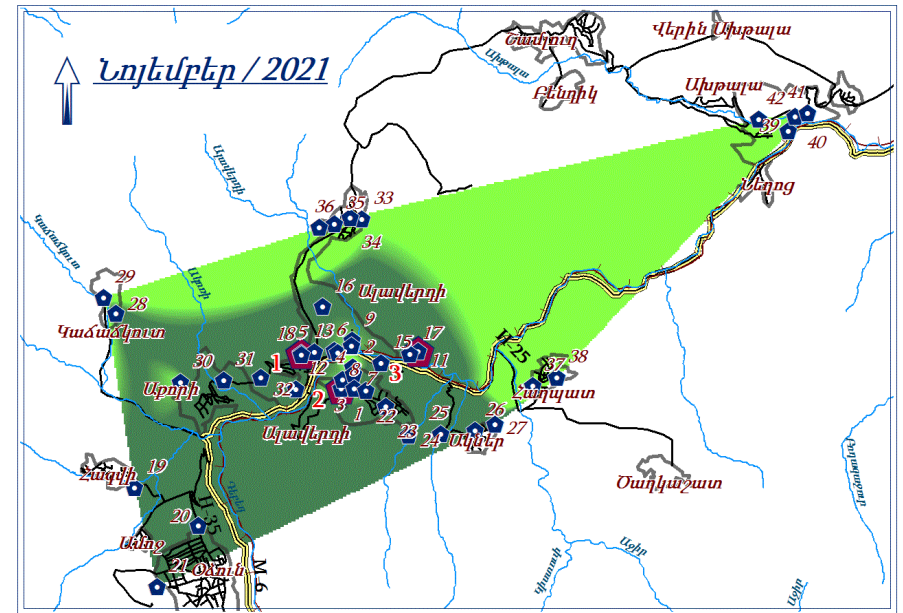
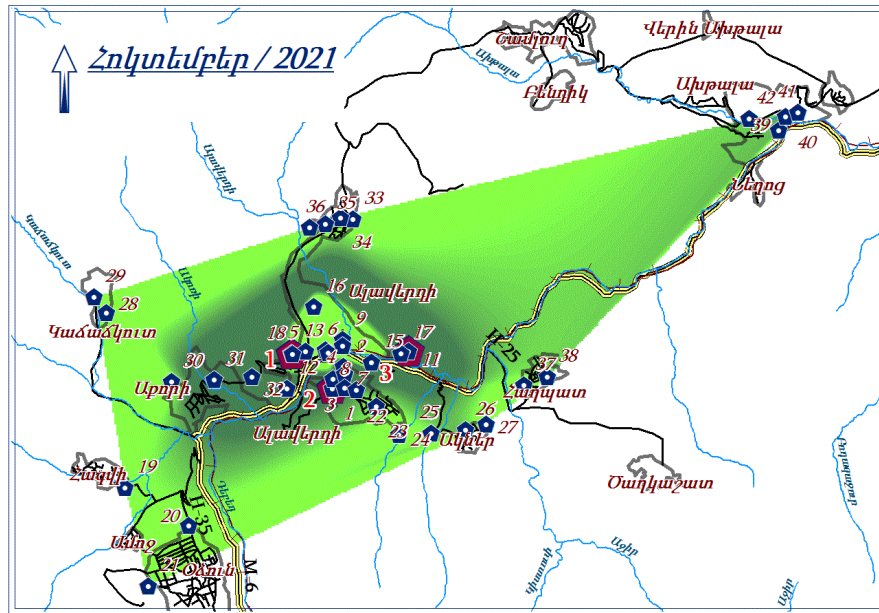
- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրեր

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը ($մգ/մ^3$)

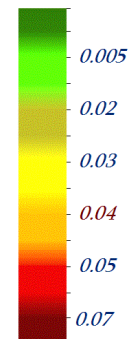
Ալավերդի քաղաքի և հարակից համայնքների մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրեր

Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

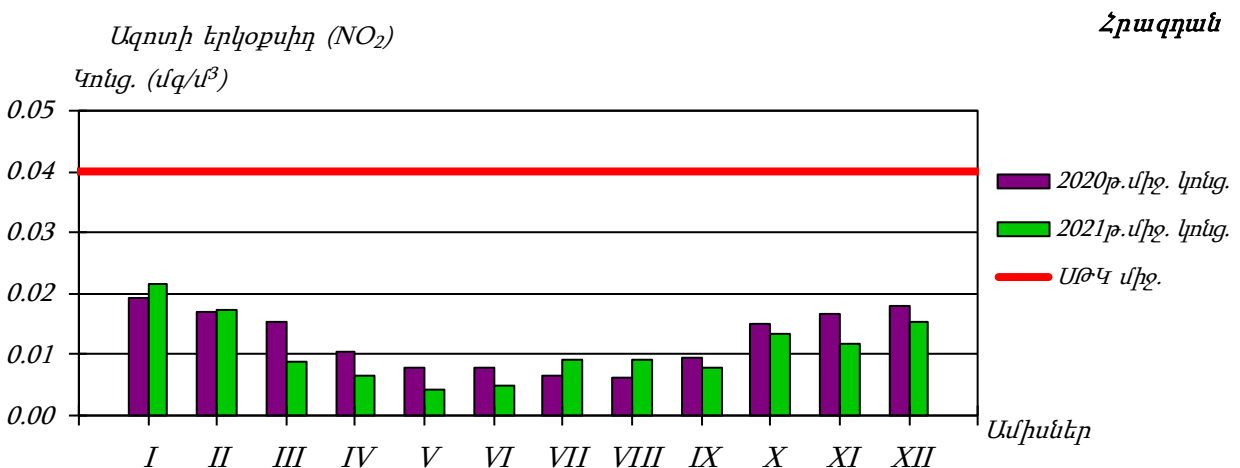
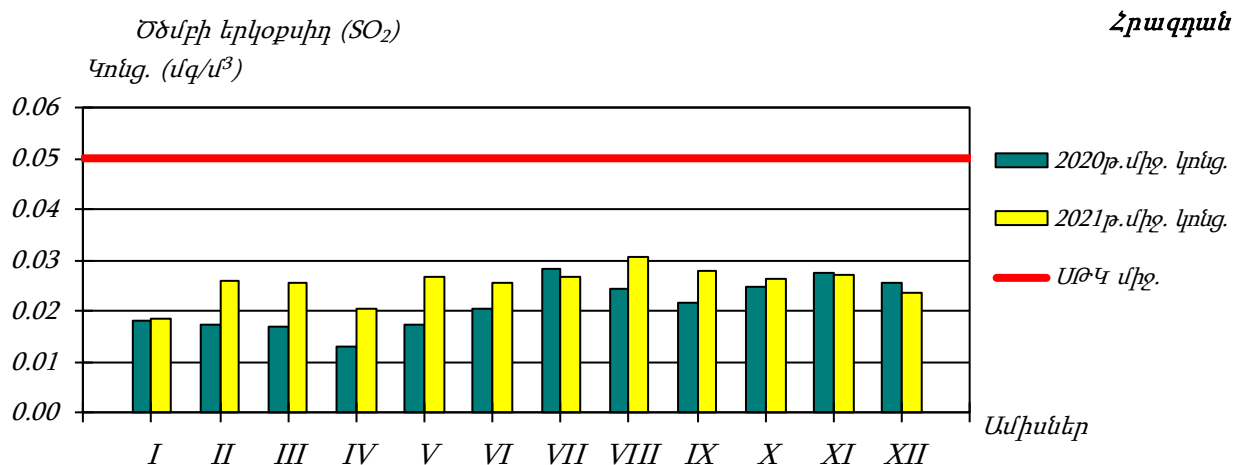
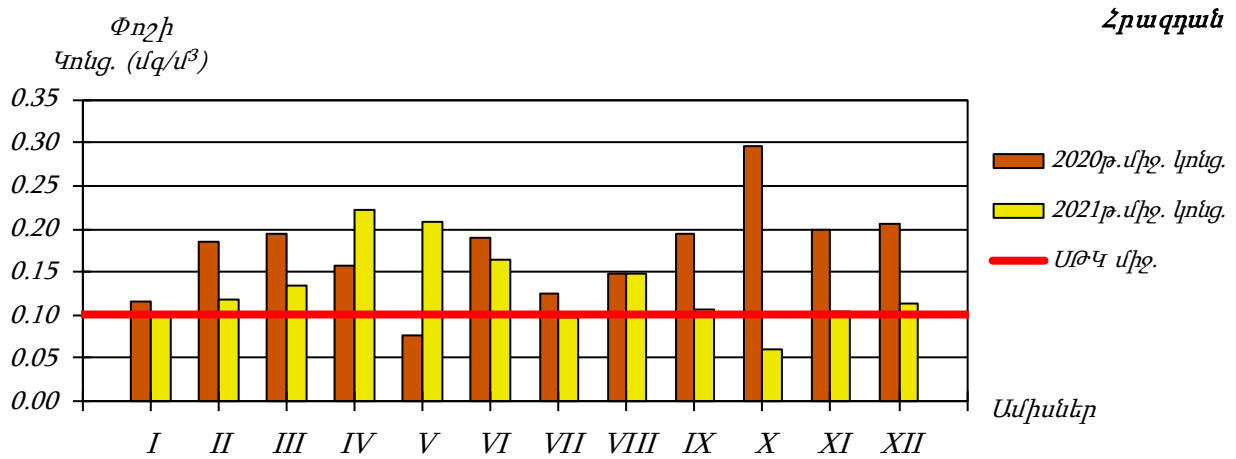

Հրազդան

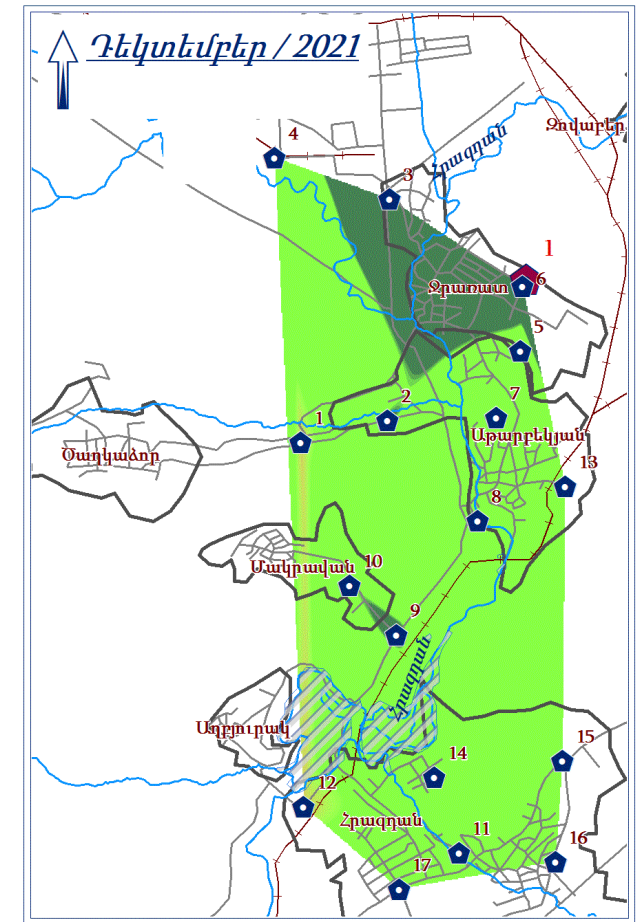
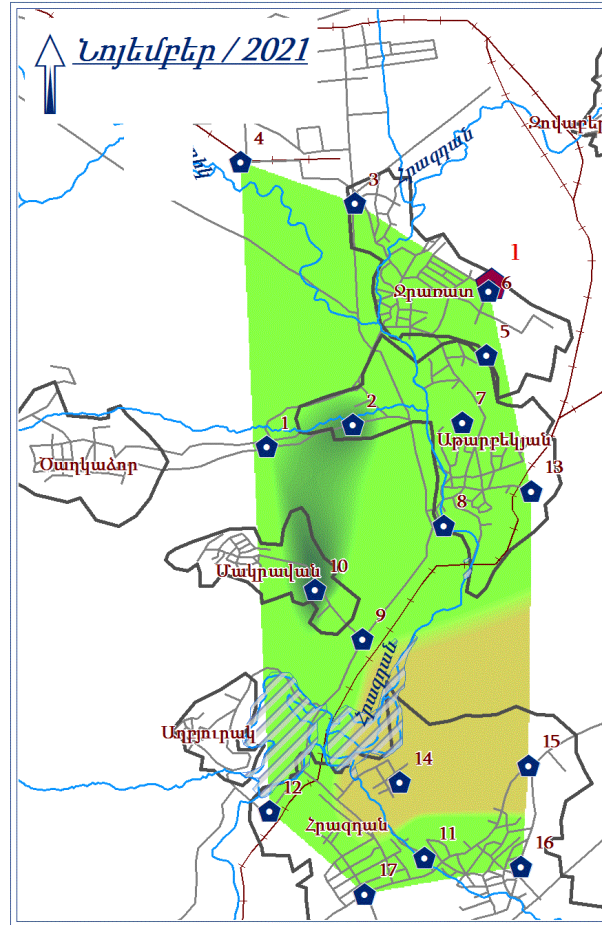
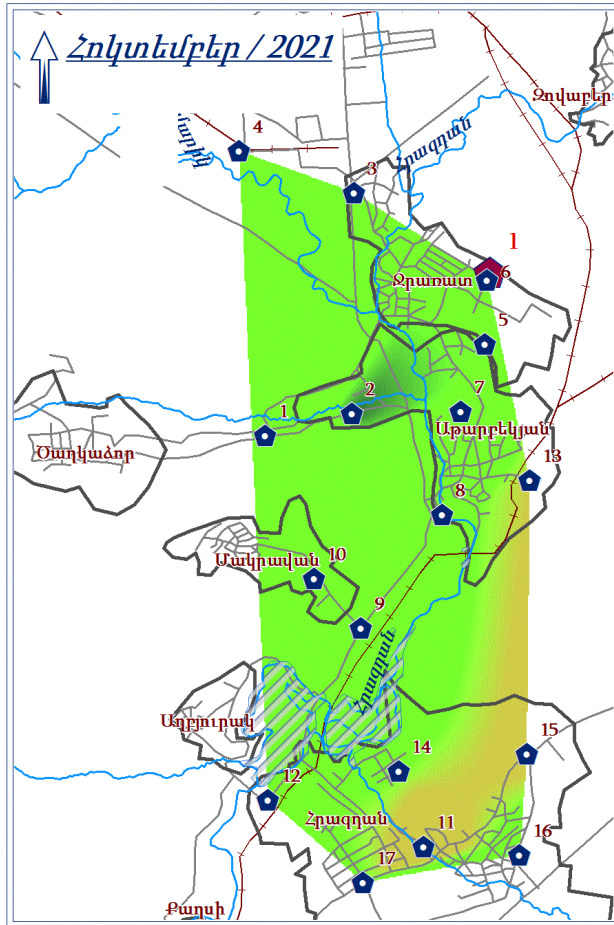
Հրազդան քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 17 շարժական դիտակետեր:

Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան նոյեմբերին գերազանցել է համապատասխան ՍԹ-ն աննշան, դեկտեմբերին՝ 1.1 անգամ: Հոկտեմբեր ամսին մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան չի գերազանցել համապատասխան ՍԹ-ն: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹ-ները:

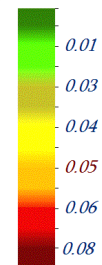
Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված միացությունների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

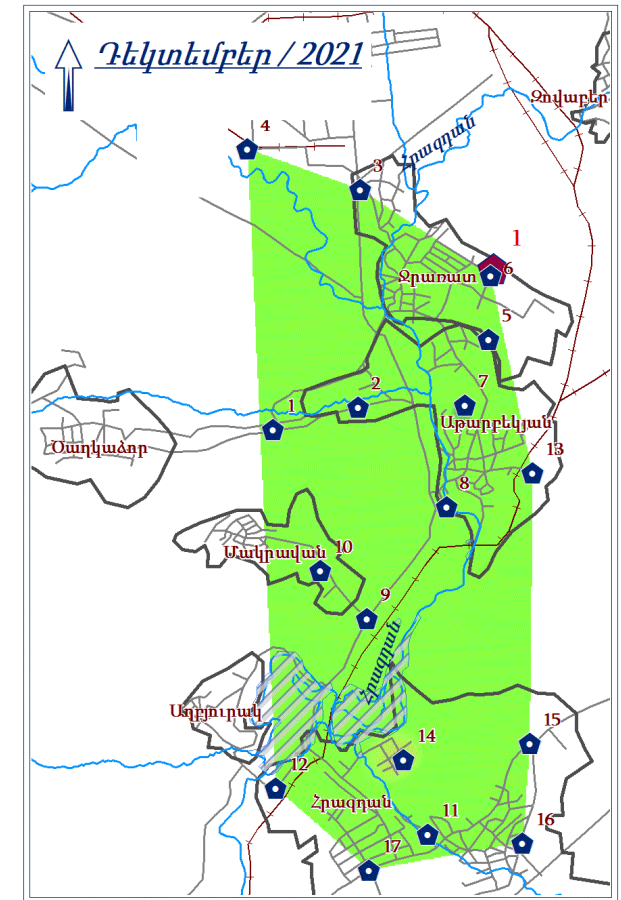
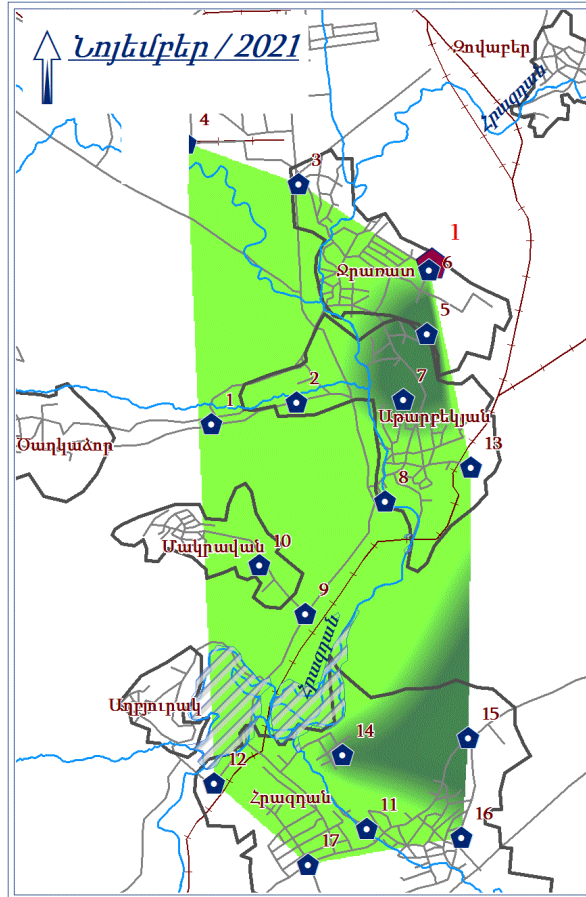
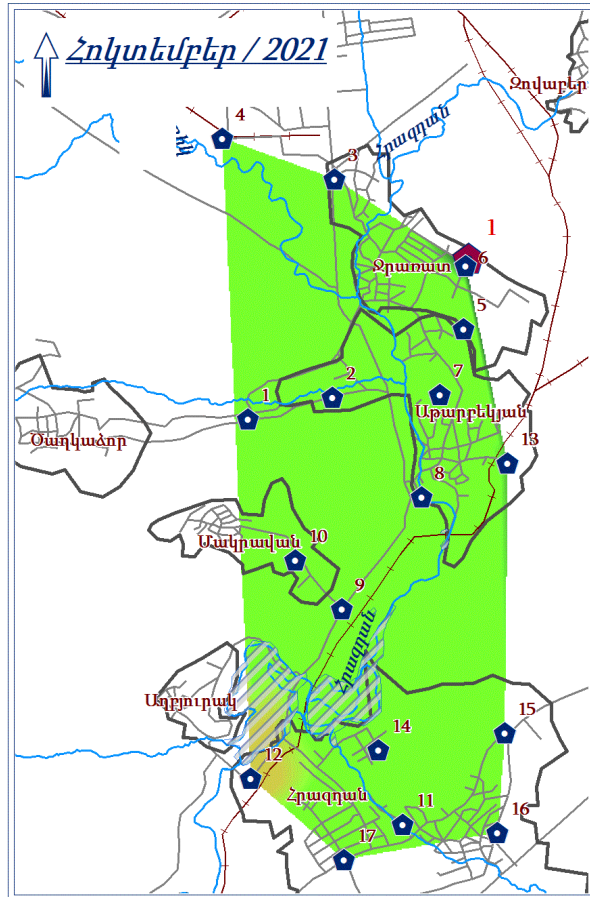
Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն
բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

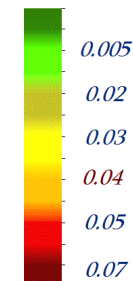
Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Հանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Գետային ցանց
- Բնակավայրեր
- Աղբյուրակ, ջրամբար

Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ^3)

Պայմանական նշաններ

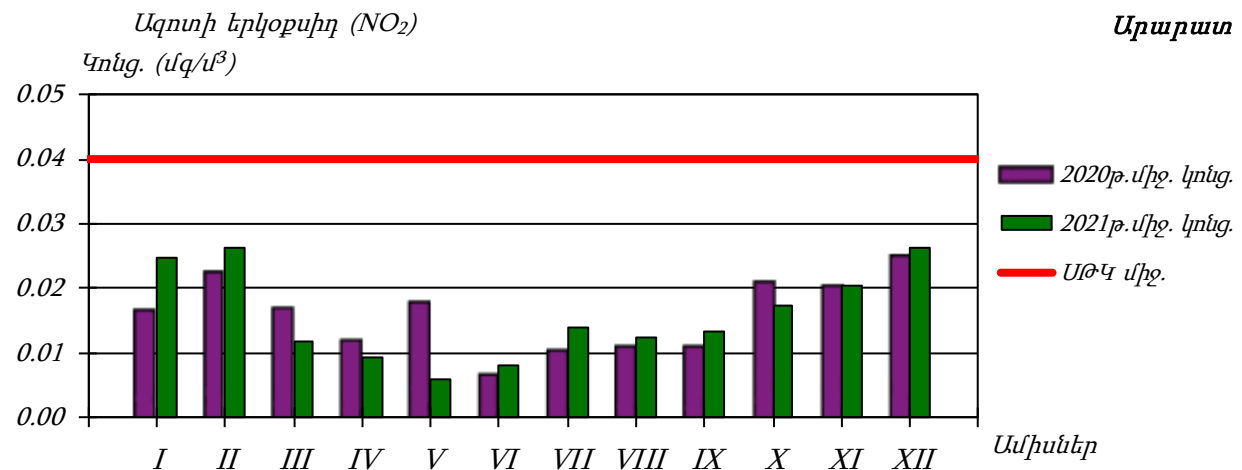
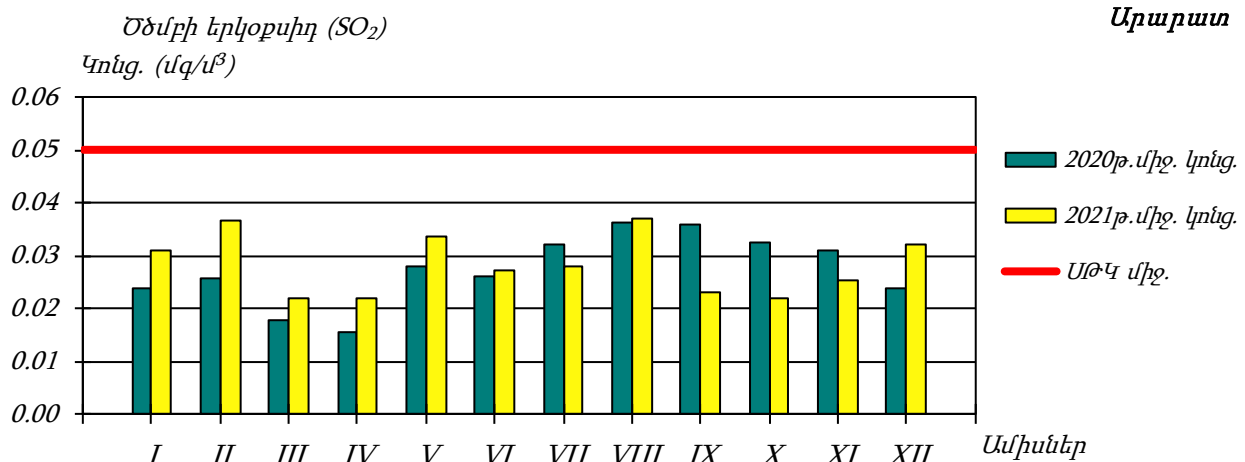
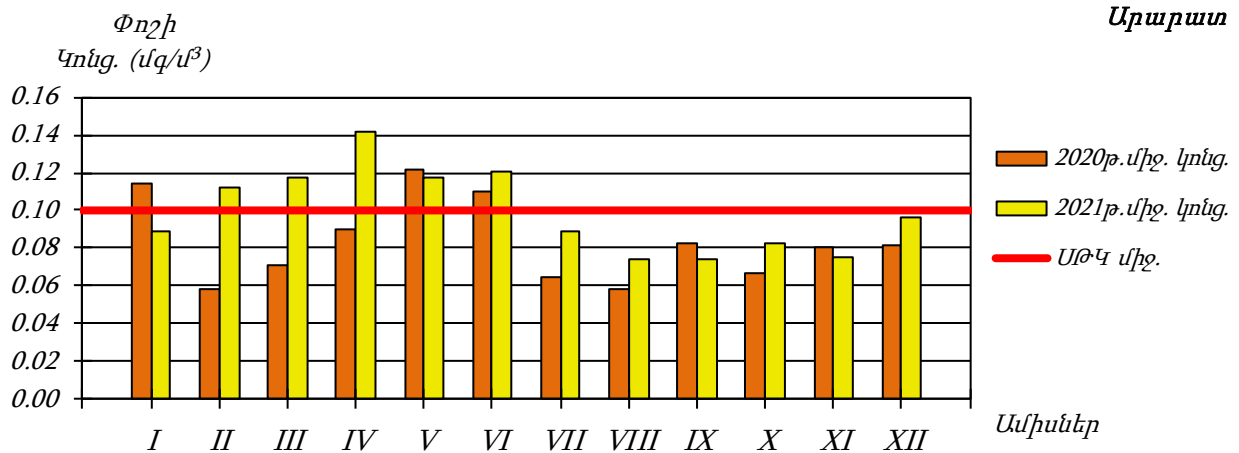
- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Գետային ցանց
- Բնակավայրեր
- Աղբյուրակ, ջրամբար

Արարատ

Արարատ քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 12 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված միացությունների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

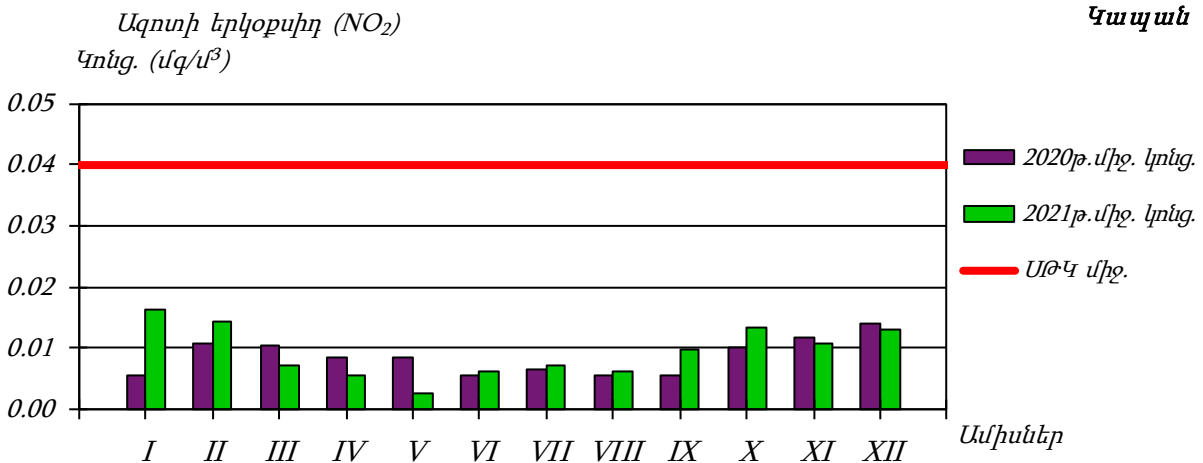
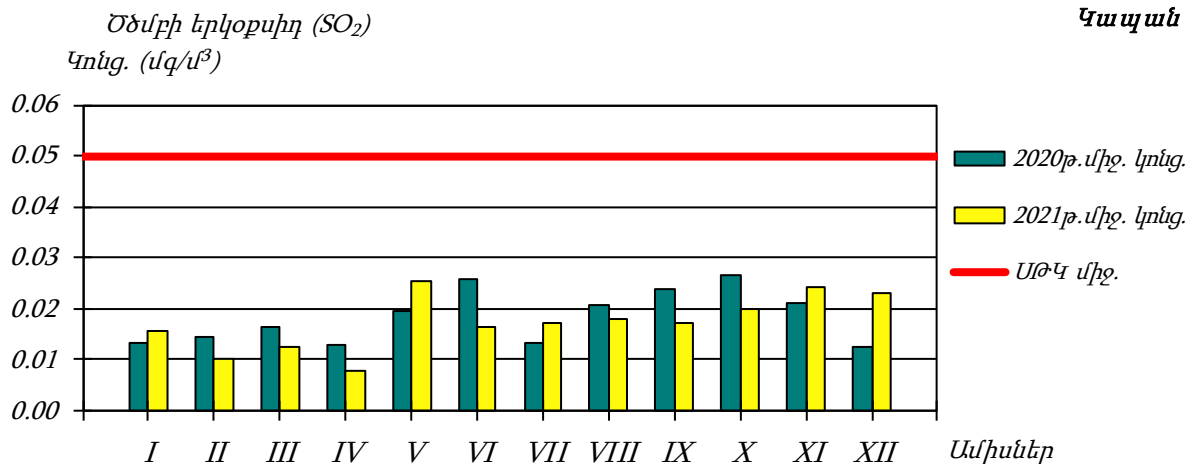

Կապան

Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 11 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված միացությունների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

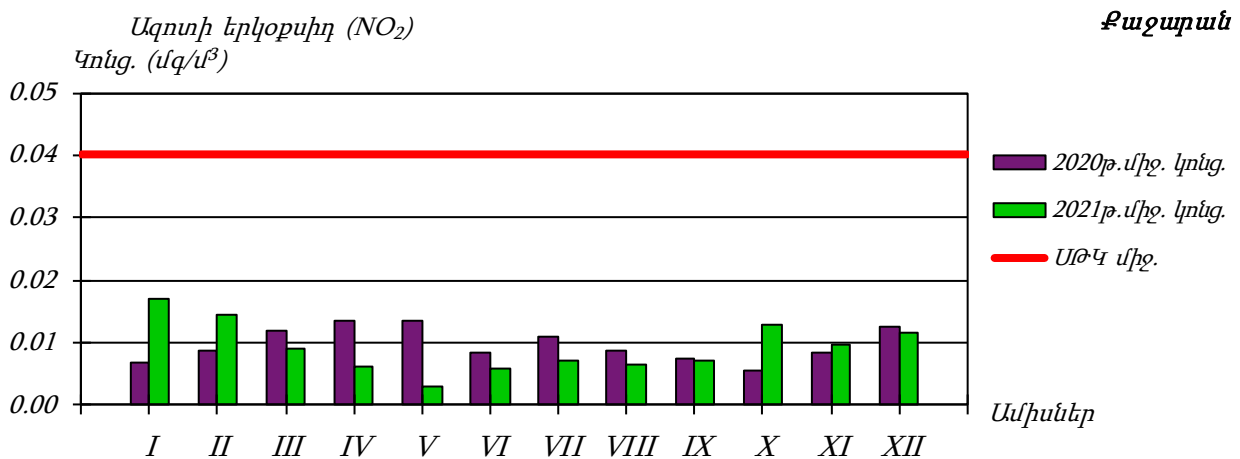
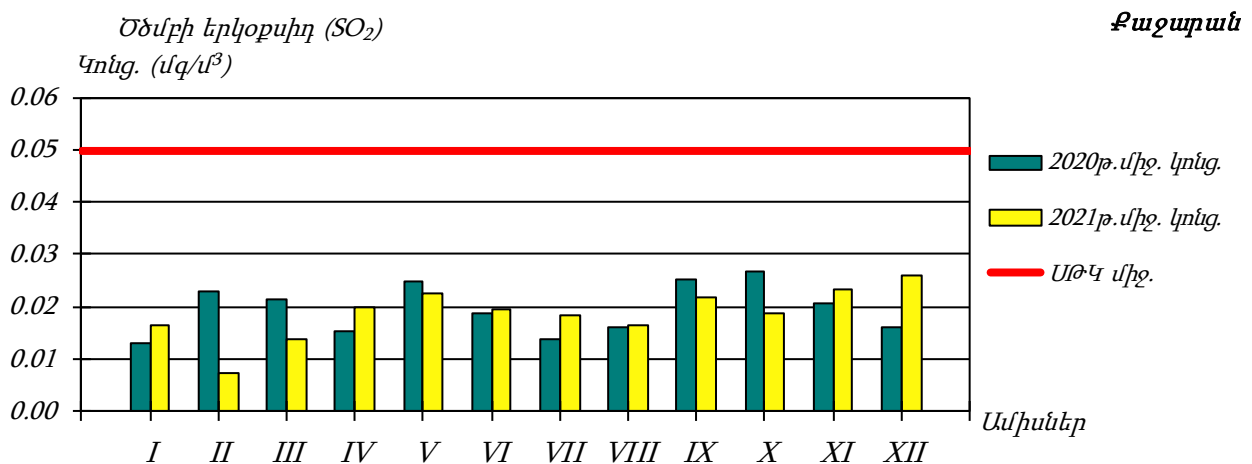

Քաջարան

Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 15 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված միացությունների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

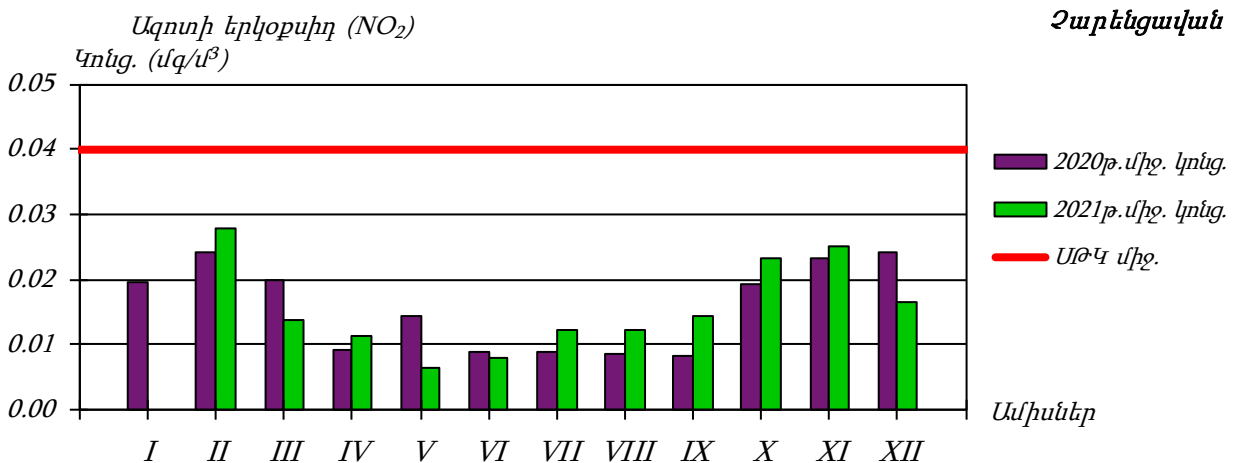
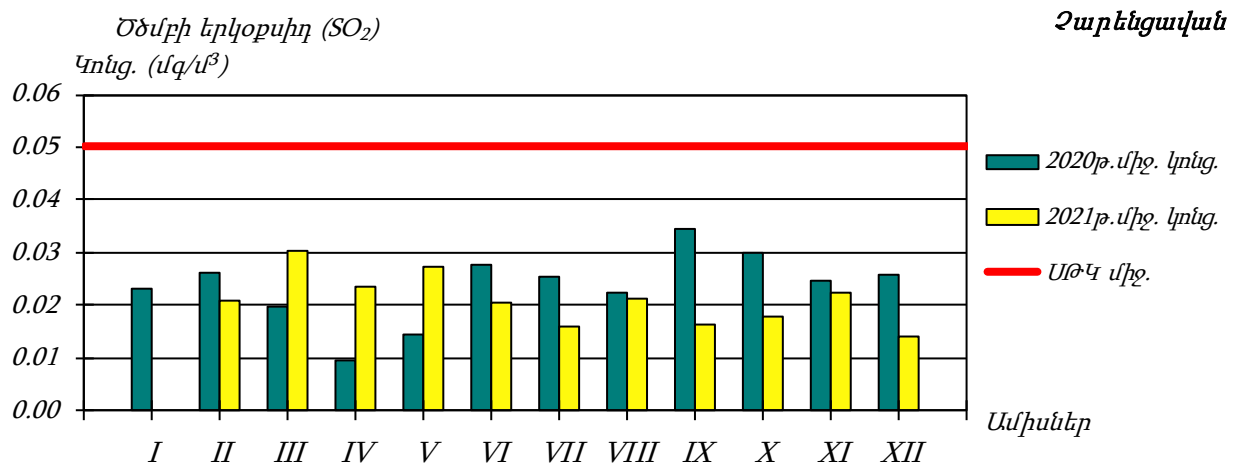

Չարենցավան

Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 10 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված միացությունների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

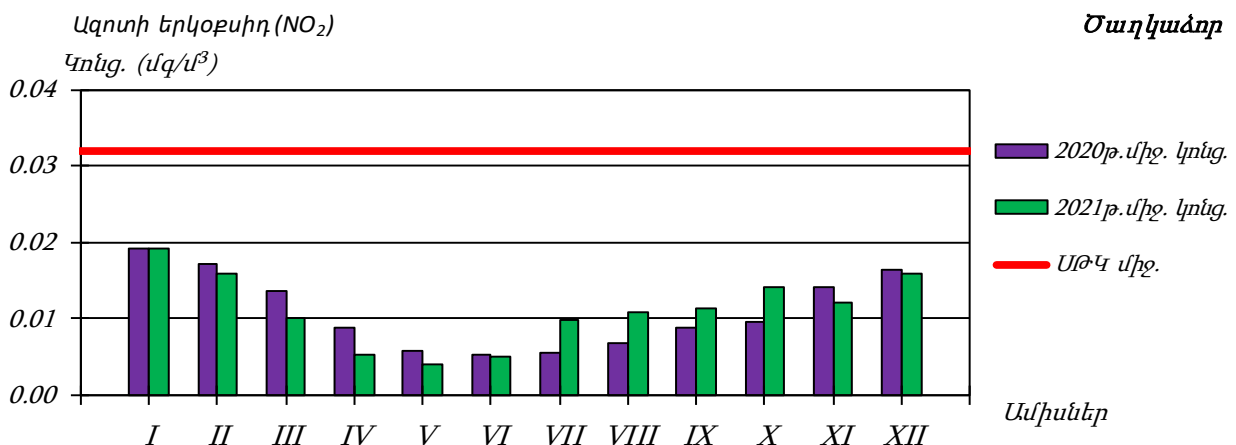
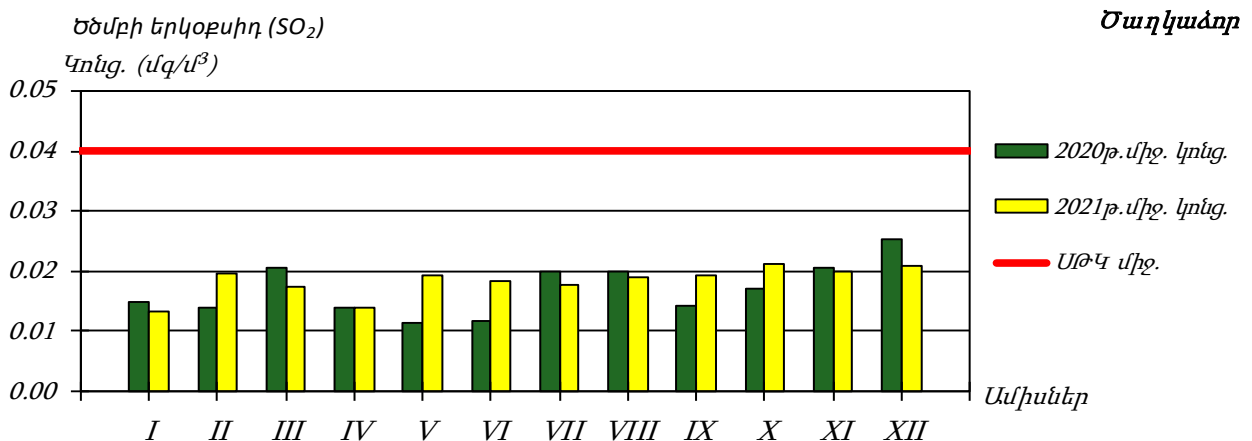
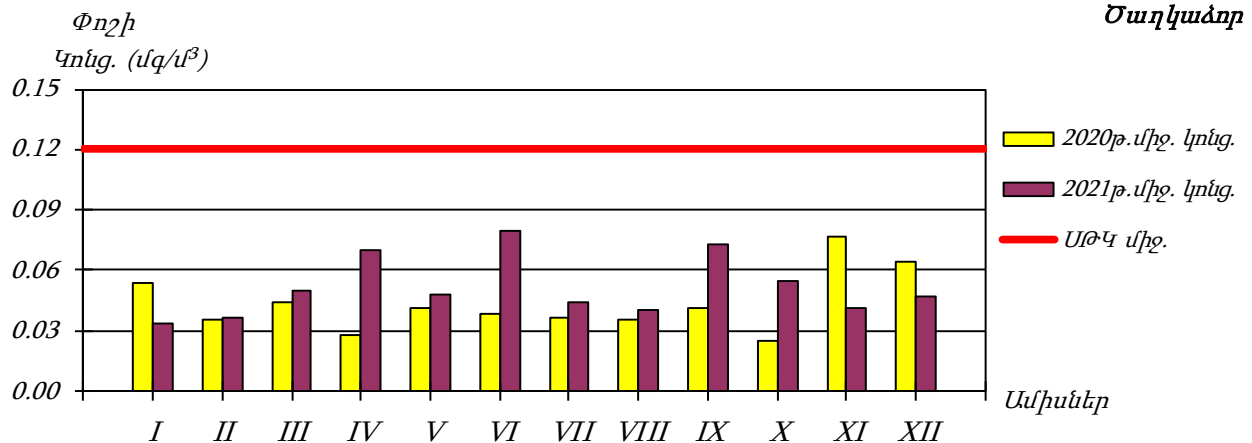

Ծաղկաձոր

Ծաղկաձոր քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 14 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

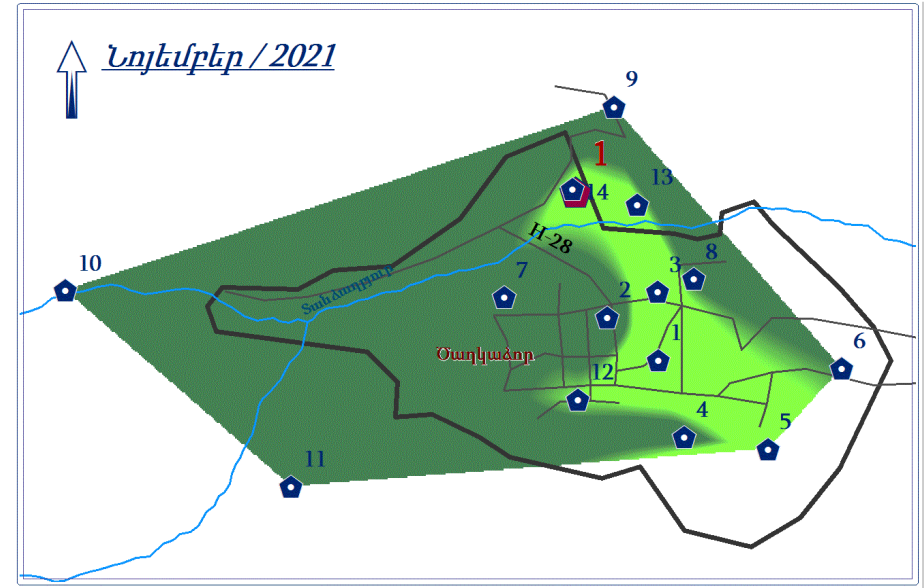
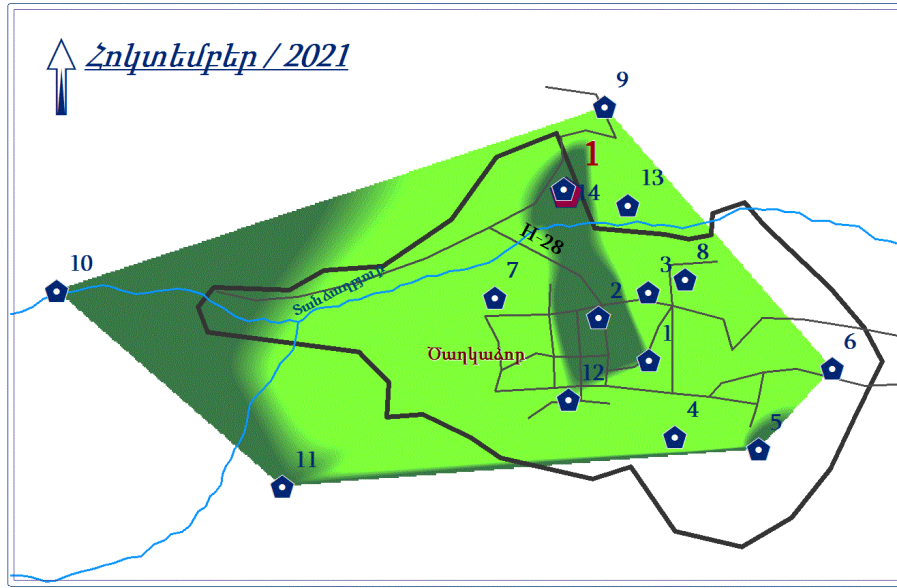
2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները*:

Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված միացությունների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

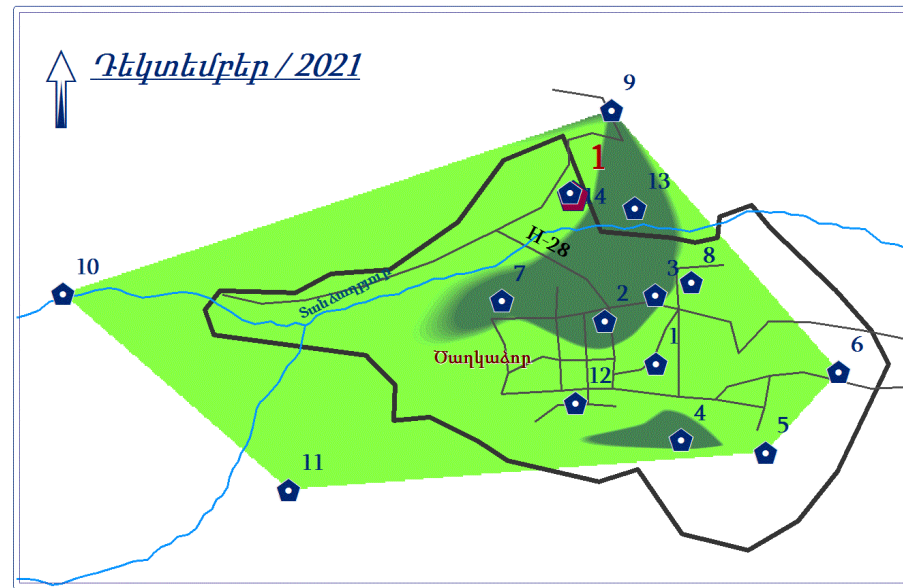
*ՀՀ կառավարության 2006 թվականի փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշման 3-րդ կետի կամաձայն զբոսաշրջային կենտրոններում վնասակար նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների արժեքներն ընդունվում են տվյալ նյութի 0.8 սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիայի չափով

**Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին
ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը**

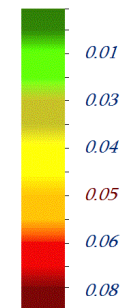

Պայմանական նշաններ

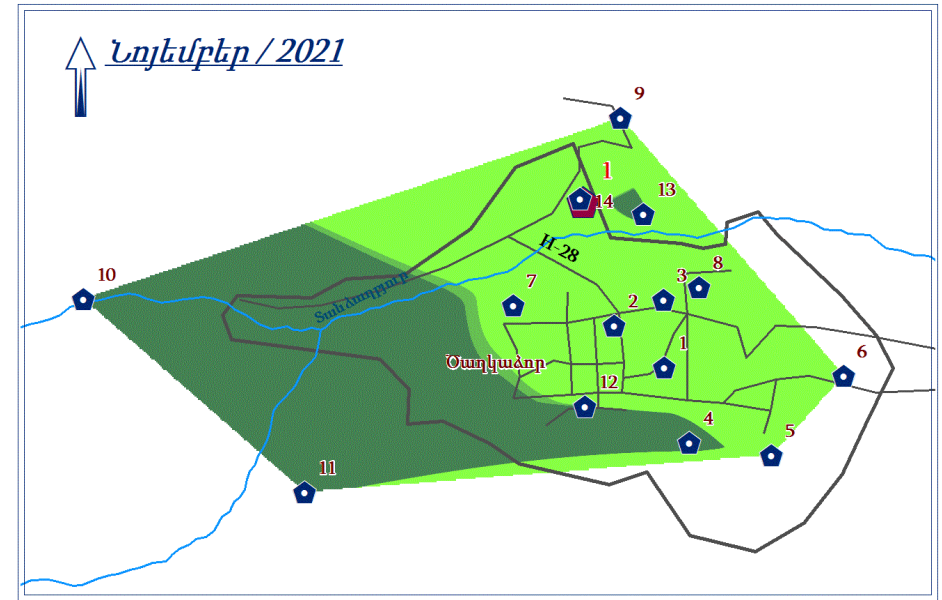
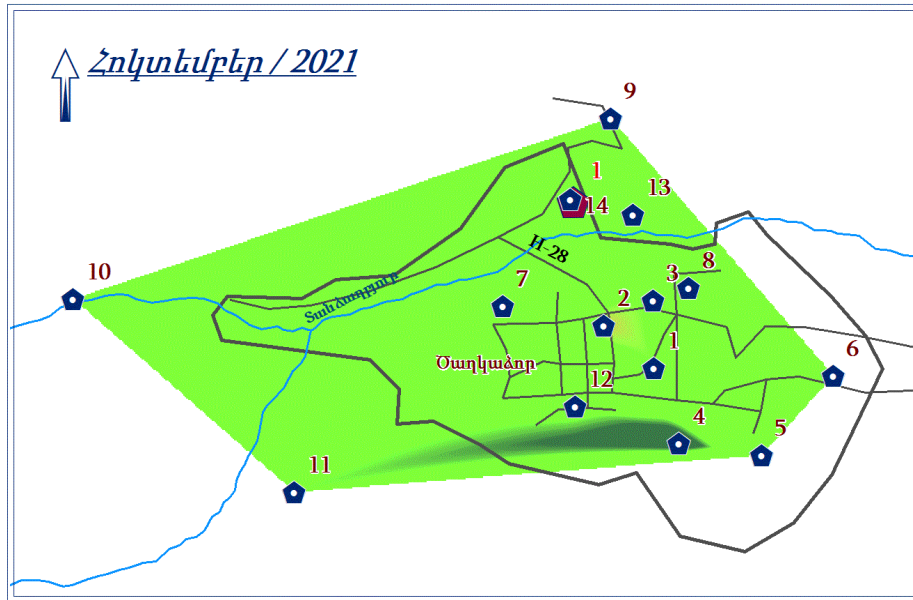
- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Բնակավայրեր

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն
բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

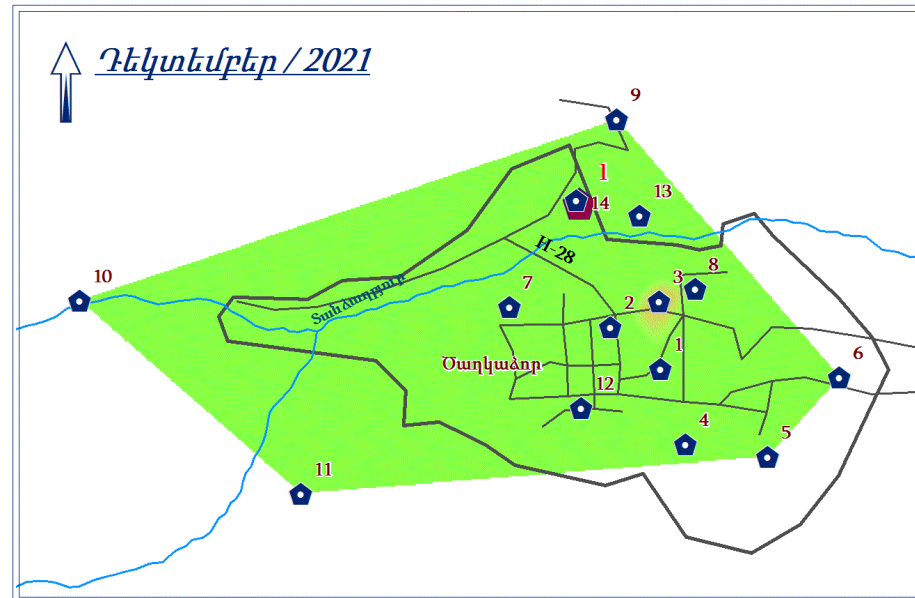

**Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2)
միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը**

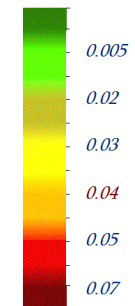

Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Բնակավայրեր

Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն
բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ^3)

Մթնոլորտային տեղումների որակ

2021 թվականի 4-րդ եռամսյակի ընթացքում Ծաղկաձորում վերցվել է մթնոլորտային տեղումների 2 նմուշ (անձրև): Նմուշներից յուրաքանչյուրում որոշվել է տեղումների որակը բնութագրող 35-ական ցուցանիշ: Որոշված ցուցանիշների կոնցենտրացիաները բերված են Աղյուսակ 4-ում: 4-րդ եռամսյակում չներկայացված ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կներկայացվի տարեկան տեղեկագրում:

Աղյուսակ 4. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.

Ամսաթիվ	Ցուցանիշ					
	Ջրածնային ցուցիչ	Էլեկտրահաղորդականություն (մկՍմ/սմ)	Սուլֆատ իոն (մգ/լ)	Քլորիդ իոն (մգ/լ)	Նիտրատ իոն (մգ/լ)	Ամոնիում իոն (մգ/լ)
04-05.10.2021	6.59	24.5	3.08	0.19	2.15	0.742
26.11.2021	6.14	29.4	2.37	1.45	2.65	1.032

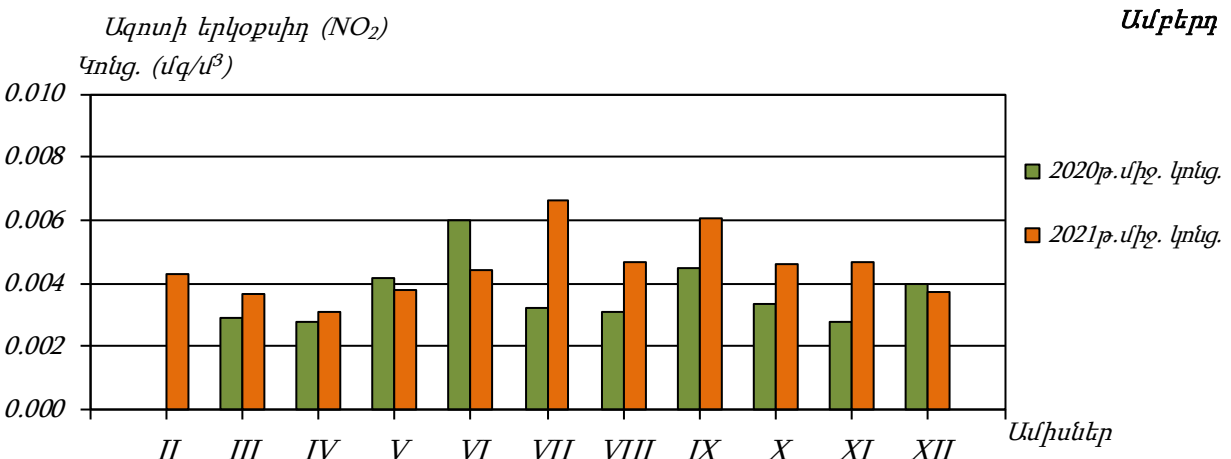
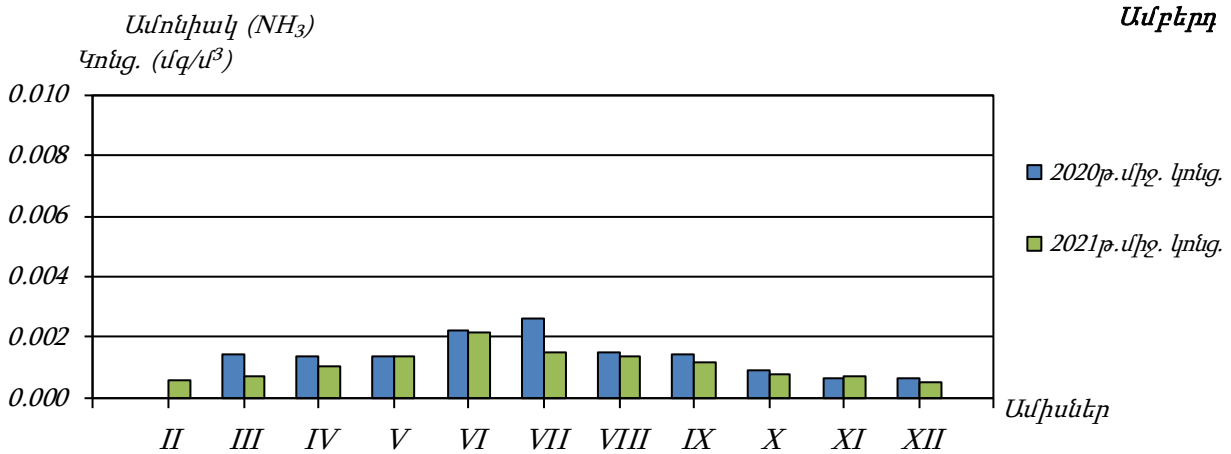
**Եվրոպայում մեծ հեռավորությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման
մոնիթորինգի և գնահատման համատեղ ծրագիր**

Մթնոլորտային օդ

Ամբերդի կայանում 2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում կատարվել են մթնոլորտային օդի և փոշու դիտարկումներ: Մթնոլորտային օդի նմուշներում որոշվել են ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի, ամոնիակի և նիտրատ իոնի, իսկ փոշու նմուշներում՝ քլորիդ, նիտրատ, սուլֆատ, ամոնիում իոնների և 21 մետաղների պարունակությունները: Կատարված դիտարկումների վերաբերյալ ընդհանրական տեղեկատվություն կտրվի տարեկան տեղեկագրում:

Ազոտի երկօքսիդի ($U\theta_{\text{միջ}}=0.04\text{մգ/մ}^3$) և ամոնիակի ($U\theta_{\text{միջ}}=0.04\text{մգ/մ}^3$) միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել ՍԹ-ները:

*Մթնոլորտային օդում ամոնիակի և ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիաների
փոփոխությունները.*

Մթնոլորտային տեղումների որակ

2021 թվականի 4-րդ եռամսյակի ընթացքում Ամբերդի կայանում վերցվել է 11 նմուշ (անձրև): Նմուշներից յուրաքանչյուրում որոշվել է տեղումների որակը բնութագրող 35-ական ցուցանիշ: Որոշված ցուցանիշների կոնցենտրացիաները բերված են Աղյուսակ 5-ում: 4-րդ եռամսյակում չներկայացված ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կներկայացվի տարեկան տեղեկագրում:

Աղյուսակ 5. Ամբերդի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.

Ամսաթիվ	Ցուցանիշ					
	Ջրածնային ցուցիչ (pH)	Էլեկտրահաղորդականություն (մկՍմ/սմ)	Սուլֆատ իոն (մգ/լ)	Քլորիդ իոն (մգ/լ)	Նիտրատ իոն (մգ/լ)	Ամոնիում իոն (մգ/լ)
01-02.10.2021	6.73	47.50	3.320	0.452	6.661	0.461
05-06.10.2021	6.63	69.10	7.23	0.802	7.862	2.070
06.10.2021	6.93	62.30	2.46	0.698	0.512	0.192
01.11.2021	5.88	20.60	2.447	0.125	1.880	1.453
02.11.2021	6.04	23.00	3.11	0.183	2.929	0.970
03-04.11.2021	5.92	20.90	2.44	0.158	2.331	1.056
04-05.11.2021	6.04	20.80	2.17	0.23	2.67	0.98
25-26.11.2021	5.10	31.60	7.10	1.34	11.59	2.29
05.12.2021	6.44	21.00	0.332	1.022	0.540	1.058
18.12.2021	5.99	40.50	4.17	0.729	5.220	3.425
20-21.12.2021	6.03	35.20	2.54	1.409	2.195	2.054

4. ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԵՎ ԱՏՈՐԵՐԿՐՅԱ ՔԱՂՑՐԱՀԱՍ ՁՐԵՐ

Միջավայրի պայմանների և մարդու առողջության վրա բացասաբար ազդող ֆիզիկական, քիմիական և կենսաբանական աղտոտիչների թափանցումը, առաջացումն ու կուտակումը բնական ջրերում կոչվում է ջրի աղտոտում: Ջրի աղտոտման աղբյուրները հետևյալն են.

- կենցաղային հոսքաջրերը,
- արդյունաբերական հոսքաջրերը,
- ձնհալի և անձրևների ժամանակ հողահանդակներից տեղափոխված պեստիցիդները,
- բնակավայրերից վնասակար նյութերը,
- անձրևի և ձյան միջոցով՝ մթնոլորտից անջատվող աղտոտող նյութերը:

Աղտոտման աղբյուրները կարող են լինել ինչպես կետային, այնպես էլ ցրված: Կենցաղային հոսքաջրերը հիմնականում աղտոտված են լինում կենսածին նյութերով, արդյունաբերական հոսքաջրերը՝ առավել հաճախ նավթամթերքներով, ֆենոլներով, ծանր մետաղներով (կապար, կադմիում, պղինձ, ցինկ և այլն) և բարդ օրգանական միացություններով (սինթետիկ լվացամիջոցներ, ներկեր, ճարպեր), որոնք վատթարացնում են ջրի որակը, խմելու և սննդի մեջ օգտագործելու համար դարձնում ոչ պիտանի, խախտվում են ջրային ավազանի կենսաբանական շարժընթացները, նվազում է աղտոտող նյութերից ջրի ինքնամաքման հատկությունը, փոխվում է ջրային կենսաբազմազանության կազմն ու սննդային արժեքը: Կենցաղային հոսքաջրերը հիմնականում պարունակում են աղիքային վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչներ:

Մակերևութային ջրեր

2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի դիտարկումներ իրականացվել են 91 հիդրոլոգիական դիտակետում, այդ թվում՝ 82 գետային, 5 ջրամբարային (Արփի լիճ, Ախուրյան, Մարմարիկ, Ապարան, Ազատ) և 4 լճային (Սևանա լճում): Դիտակետերում իրականացվում են ամենօրյա դիտարկումներ մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վերաբերյալ (ջրի մակարդակ, ջրի և օդի ջերմաստիճան, սառցային երևույթներ, ջրի էլքի չափումներ): 57 օպերատիվ դիտակետերից ամենօրյա ռեժիմով տվյալներ են ստացվել մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վերաբերյալ, այդ տվյալների հիման վրա կազմվել են հիդրոլոգիական տեղեկագրեր և տրամադրվել պետական կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմիններին և այլ շահառուների:

2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է հանրապետության 69 գետի, Ախուրյանի, Երևանյան լիճ, Կեչուտի ջրամբարների, Արփա-Սևան և Որոտան-Արփա ջրատարների և Սևանա լճի 14 դիտակետում: Ջրի որակը բնութագրվում է ֆիզիկաքիմիական մինչև 45 ինդիկատորային ցուցանիշով (հիմնական անիոններ և կատիոններ, սնուցող նյութեր, ծանր մետաղներ): Ջրի որակի գնահատումը կատարվել է համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հոկտեմբերի 27-ի N75-Ն որոշման: Մակերևութային ջրերի որոշ փորձանմուշներում որոշվել են նաև օրգանական միացությունների պարունակությունները:

Իրականացված դիտարկումների արդյունքները ներկայացված են Աղյուսակ 6-15-ում և Հավելված 3-ում:

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական դիտարկումներն իրականացվել են հանրապետության ազգային ցանցում ընդգրկված 109 ստորերկրյա ջրաղբյուրում, որոնք ներառում են 25 շատրվանող հորատանցք, 44 չշատրվանող հորատանցք և 41 բնաղբյուր: Ջրաղբյուրներում կատարվում են ջրի ծախսի, մակարդակի (ճնշման) և ջերմաստիճանի դիտարկումներ՝ ամսական 6 անգամ հաճախականությամբ: Ջրի որակի ուսումնասիրության նպատակով ջրի նմուշառումը կատարվում է տարին 2 անգամ՝ մայիս և նոյեմբեր ամիսներին՝ 51 դիտակետերից:

Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 21 դիտակետում: Որոշ օպերատիվ հիդրոլոգիական դիտակետերի ջրի էլքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 6-ում:

Աղյուսակ 6. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական էլքեր, մ³/վ								
		հոկտեմբեր			նոյեմբեր			դեկտեմբեր		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Փամբակ	Վանաձոր	2.88	3.68	78	2.75	4.24	65	2.88	3.55	81
Դեբեդ	Այրում	26.3	19.8	133	13.9	20.5	68	13.2	16.4	80
Ձորագետ	Գարգառ	12.0	9.90	121	7.33	9.96	74	7.87	8.01	98
Աղստև	Իջևան	6.52	5.21	125	3.61	5.11	71	3.05	3.67	83
Գետիկ	Գոշ	2.75	1.83	150	2.00	1.73	115	2.03	1.18	172

Մակերևութային ջրերի որակ

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 22 դիտակետում:

Փամբակ գետի ջրի որակը Սպիտակ քաղաքից ներքև հոկտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), Վանաձոր քաղաքից վերև հոկտեմբերին ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Վանաձոր քաղաքից ներքև հոկտեմբերին ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Դեբեդ գետի ջրի որակը Մարց գետի թափման կետից ներքև, Այրում քաղաքից վերև և սահմանի մոտ հատվածներում հոկտեմբերին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Ձորագետ գետի ջրի որակը Ստեփանավանից վերև և գետաբերանի մոտ հատվածներում հոկտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Տաշիր գետի ջրի որակը Սարատովկայից ներքև հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Մարց գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս):

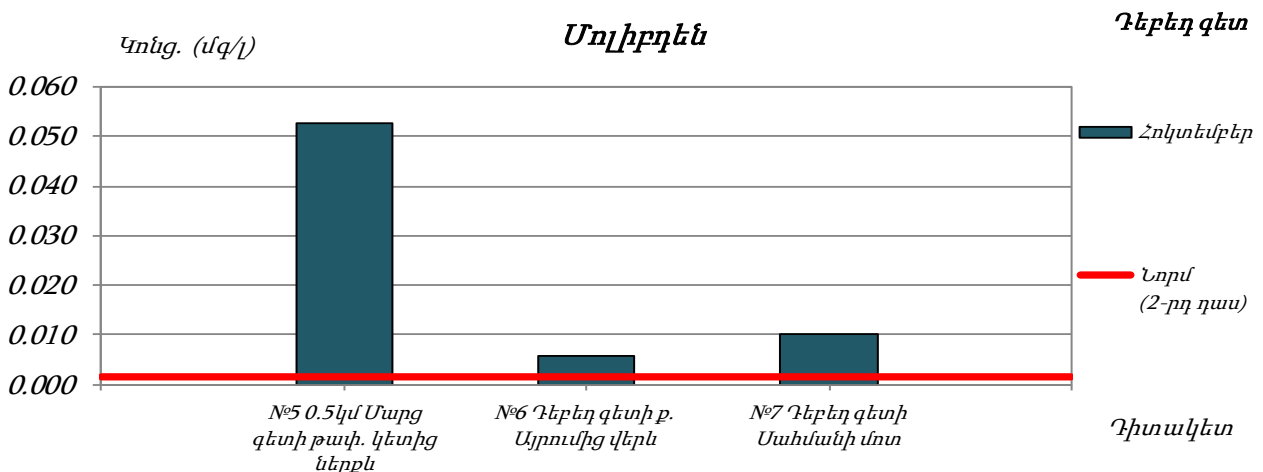
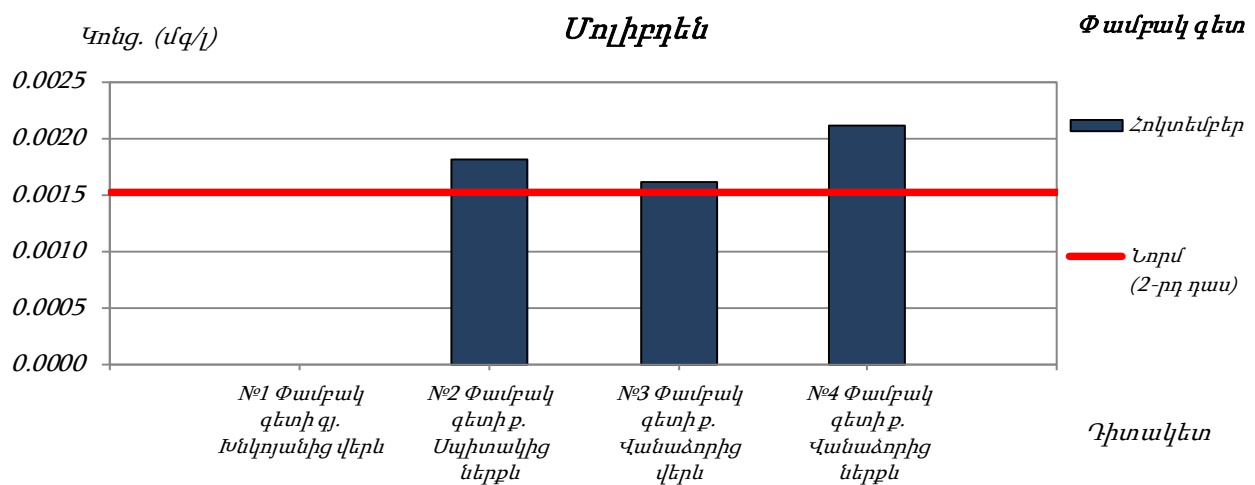
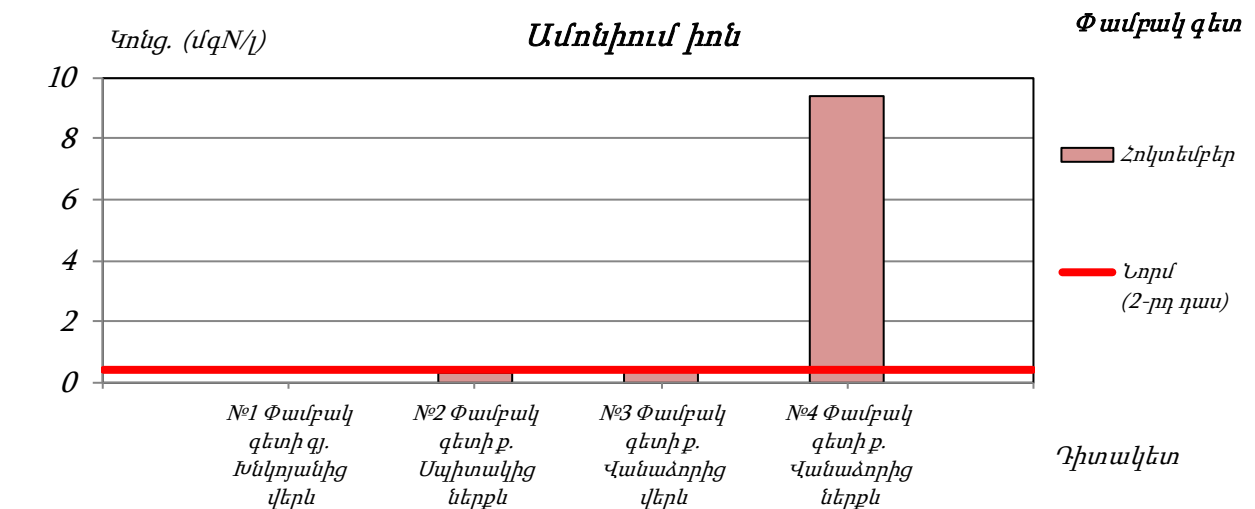
Ախթալա գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

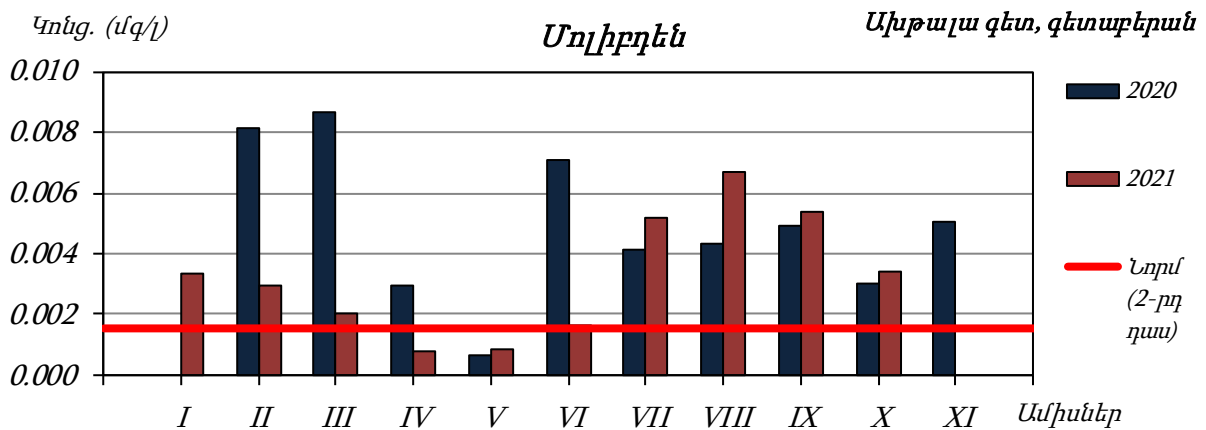
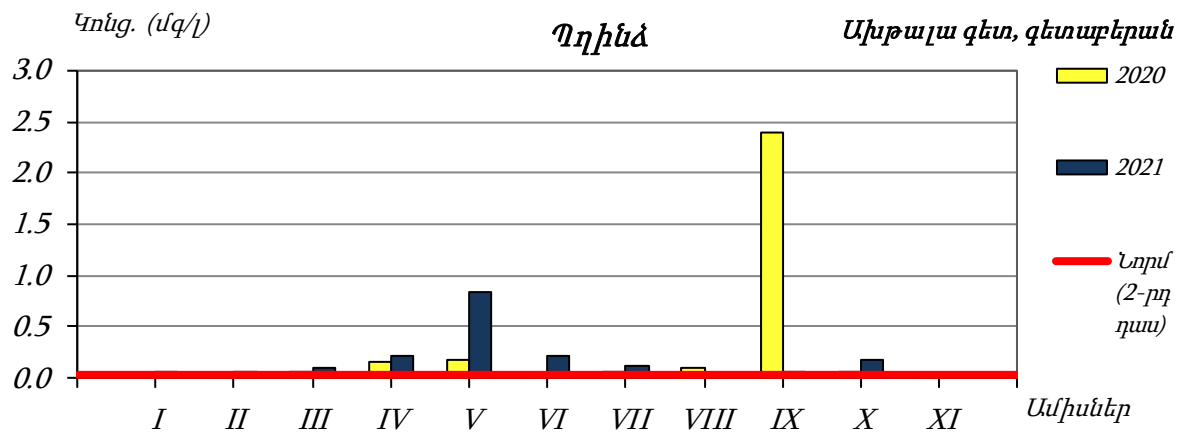
Գարգառ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Շնող գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Աղստև գետի ջրի որակը Դիլիջան քաղաքից վերև և Իջևան քաղաքից ներքև հատվածներում հոկտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), Դիլիջան քաղաքից ներքև և Իջևան քաղաքից վերև հատվածներում հոկտեմբերին ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Գետիկ գետի ջրի որակը Վահան գյուղից վերև և գետաբերանի հատվածներում հոկտեմբերին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

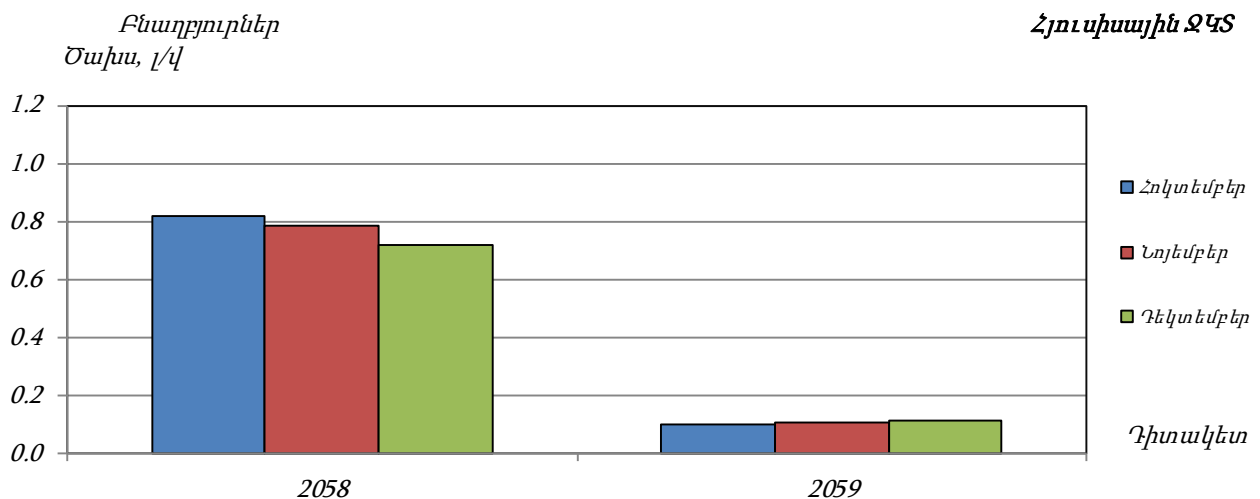

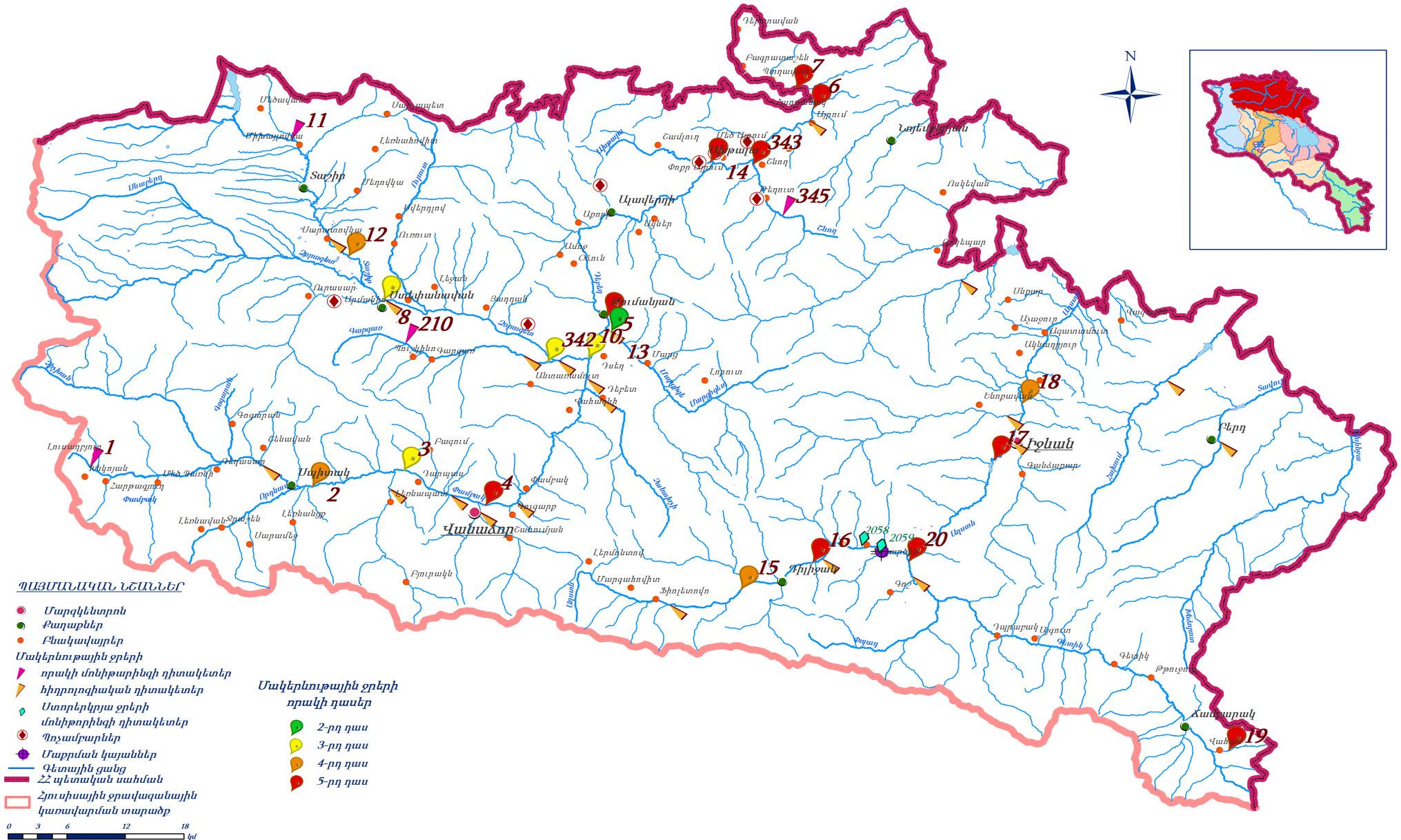
Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են 2 բնադրություն, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը և ծախսը: Հաղարծինի N2058 դիտակետում նկատվել են ծախսի աննշան իջեցումներ, իսկ N2059 դիտակետում՝ կայուն վիճակ:

N2058 դիտակետում իրականացվել են որակի դիտարկումներ, հանքայնացման արժեքը կազմել է 0.62գ/լ, իսկ կոշտության արժեքը՝ 2.81մգ.համ/լ:

ՀՀ Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը (հոկտեմբեր / 2021 թվական)

Ախտության ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Ախտությանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 16 դիտակետում, այդ թվում՝ 14 գետային և 2 ջրամբարային: Օպերատիվ դիտակետերից երկուսի ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 7-ում:

Աղյուսակ 7. Ախտությանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր, մ³/վ								
		հոկտեմբեր			նոյեմբեր			դեկտեմբեր		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ախտության	Ախտորիկ	3.88	5.63	69	4.20	5.76	73	4.14	5.72	72
Մեծամոր	Մեծամոր	1.80	18.5	10	2.00	20.9	10	2.20	24.7	9

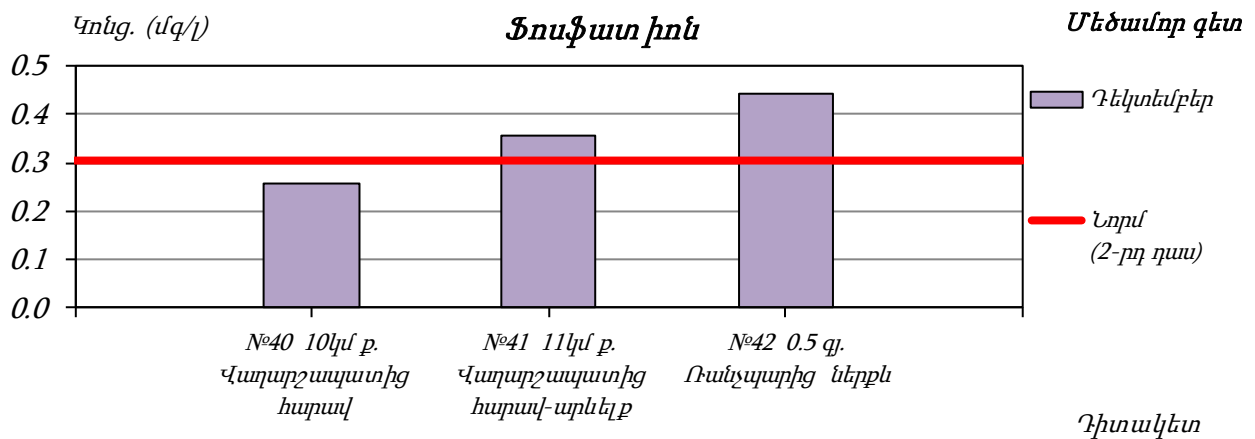
Մակերևութային ջրերի որակ

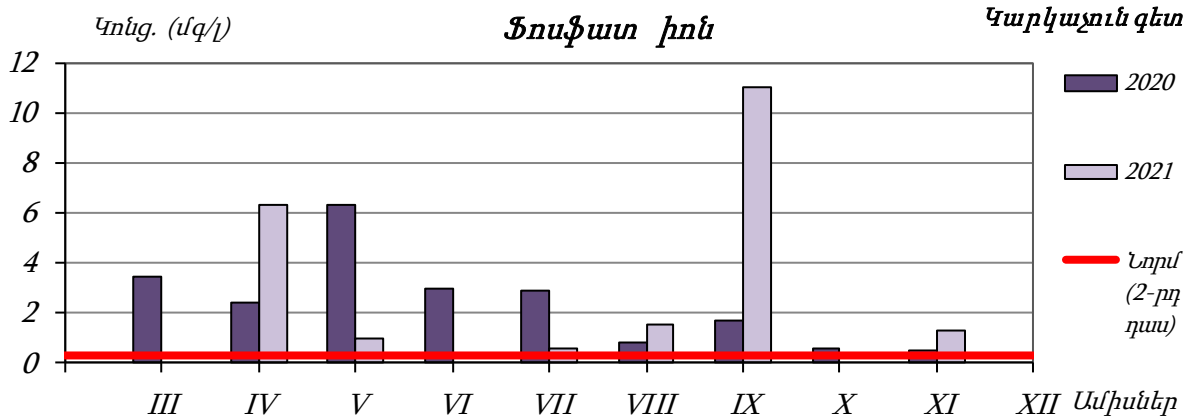
Ախտությանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 11 դիտակետում:

Ախտության գետի ջրի որակը Գյումրի քաղաքից վերև և Բագարան գյուղից ներքև հատվածներում նոյեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս): Գյումրի քաղաքից ներքև ջրի որակը նոյեմբերին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Կարկաչուն գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում նոյեմբերին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Մեծամոր գետի ջրի որակը Վաղարշապատ քաղաքից հարավ և Վաղարշապատ քաղաքից հարավ-արևելք, ինչպես նաև Ռանչպար գյուղից ներքև հատվածներում դեկտեմբերին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

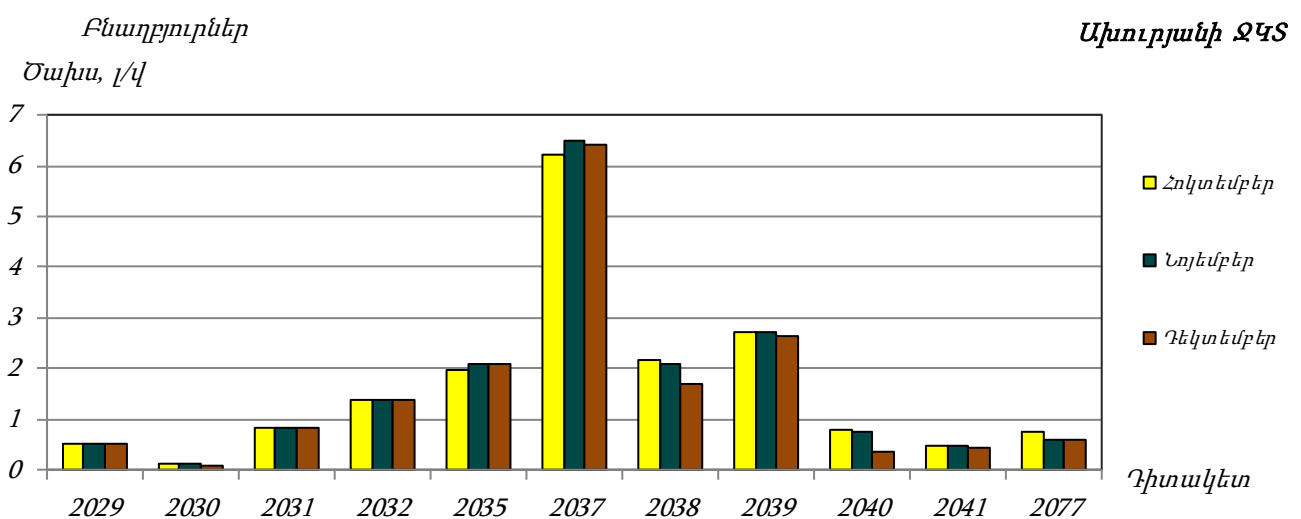
Ախուրյանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են թվով 40 դիտակետում՝ 11 բնադրություն, 5 շատրվանող և 24 չշատրվանող հորատանցքերում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը, ծախսը և մակարդակը, իսկ 19 դիտակետից կատարվել է նմուշառում քիմիական անալիզի համար:

Ախուրյանի ՋԿՏ-ի Արարատյան գոգավորության սահմանում նկատվում է ստորերկրյա ջրերի մակարդակի անընդհատ իջեցում: Ջրերի ծախսի և մակարդակի տատանումները զգալի են հատկապես Արարատյան գոգավորության հյուսիս-արևմտյան մասի դիտակետերում:

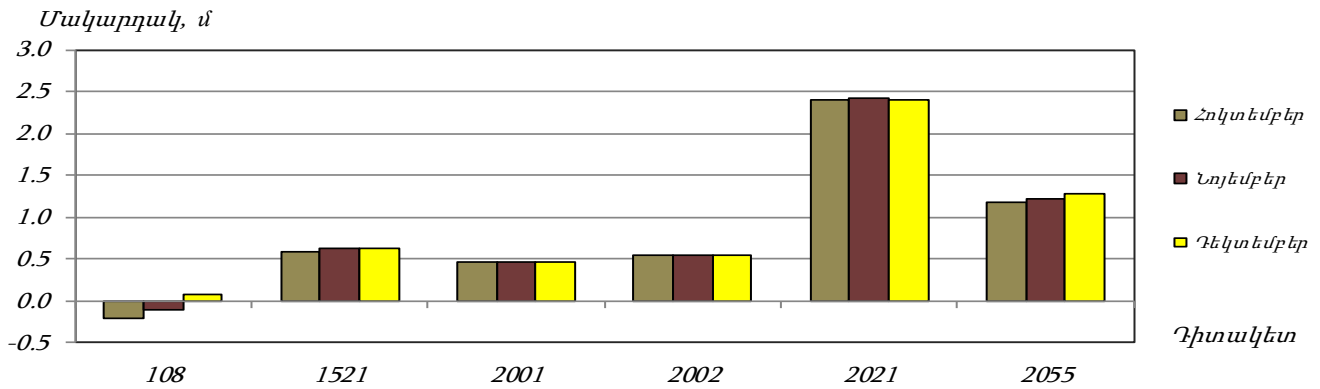
Կախված ջրառի քանակից փոփոխվում է նաև ստորերկրյա ջրերի որակական կազմը:

Համաձայն կատարված դիտարկումների Գյումրիի գոգավորությունում չեն նկատվում ստորերկրյա ջրային ռեսուրսների սպառման կամ որակի վատթարացման երևույթներ, իսկ ստորերկրյա ջրերի ներկա վիճակը կարելի է գնահատել լավ: Փաստը պայմանավորված է գոգավորության ստորերկրյա ջրերի շահագործական պաշարների սահմանափակ օգտագործմամբ:

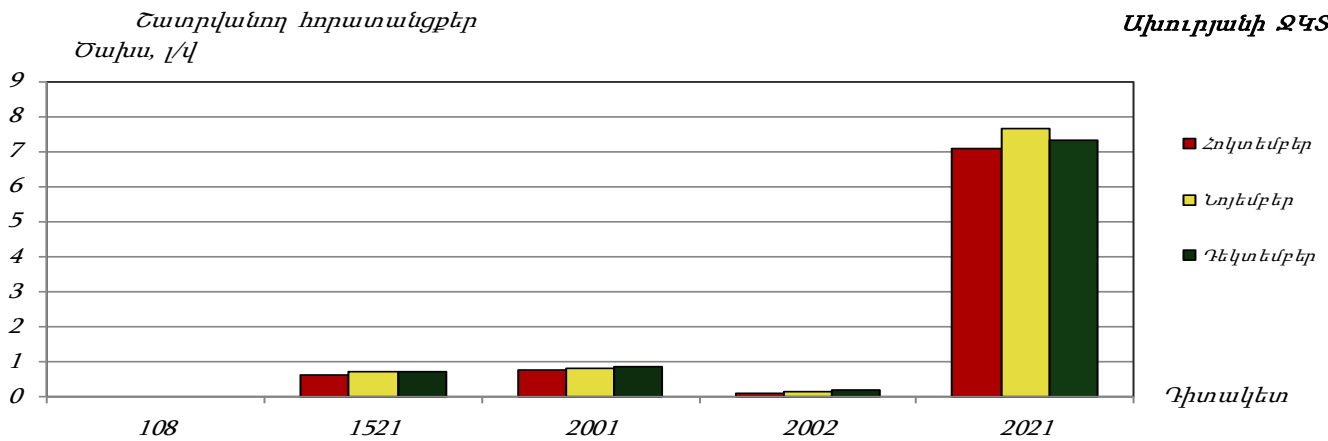
Ջրի մակարդակի իջեցումը կամ ծախսի նվազումը կարող է հանգեցնել ընդհանուր հանքայնացման և կոշտության արժեքների աճի:

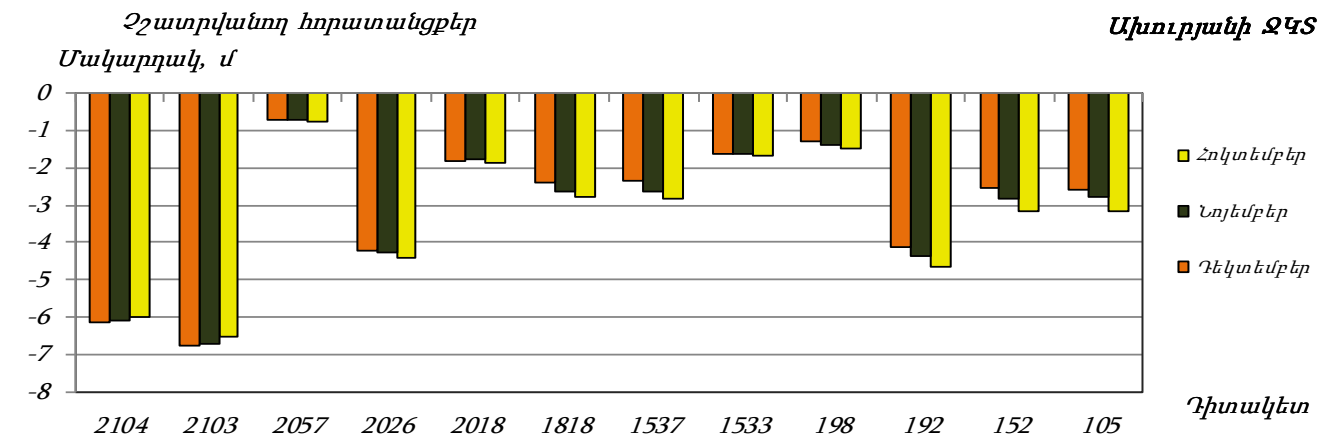
Ախուրյանի ՋԿՏ

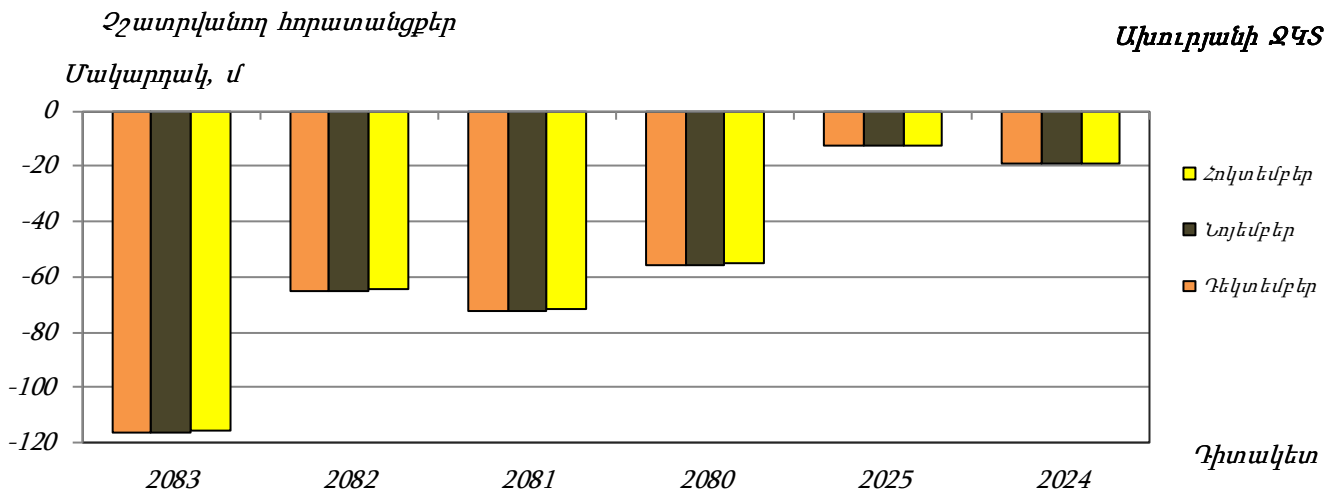
Ախուրյանի ՋԿՏ

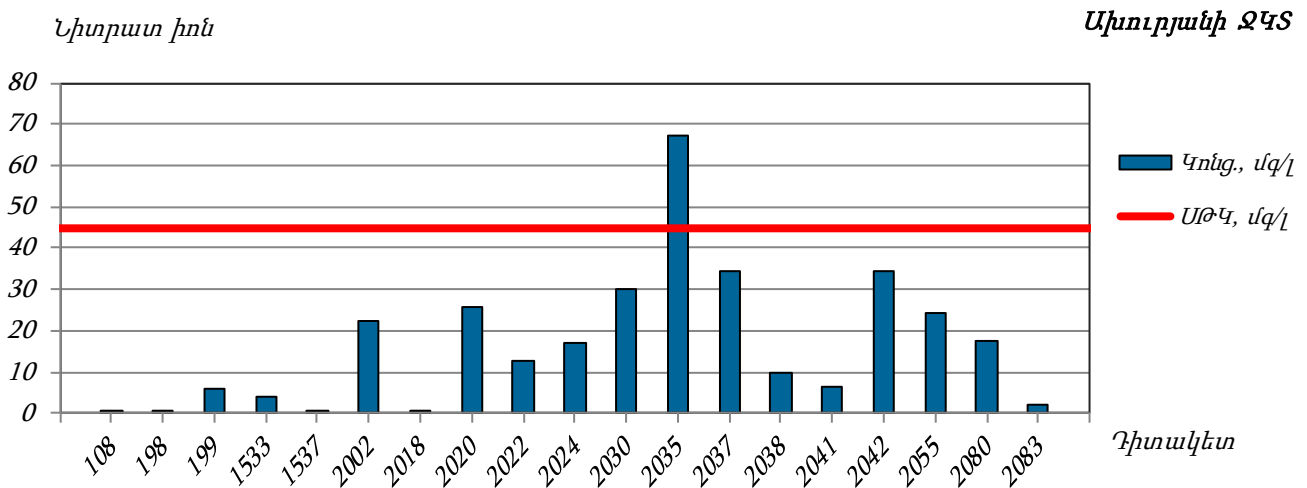
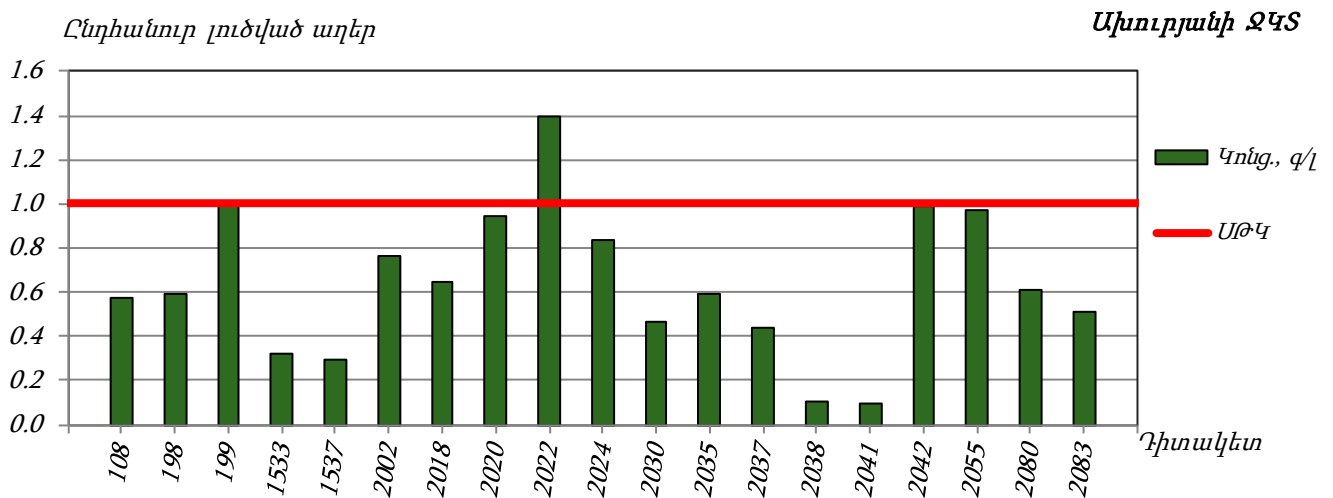
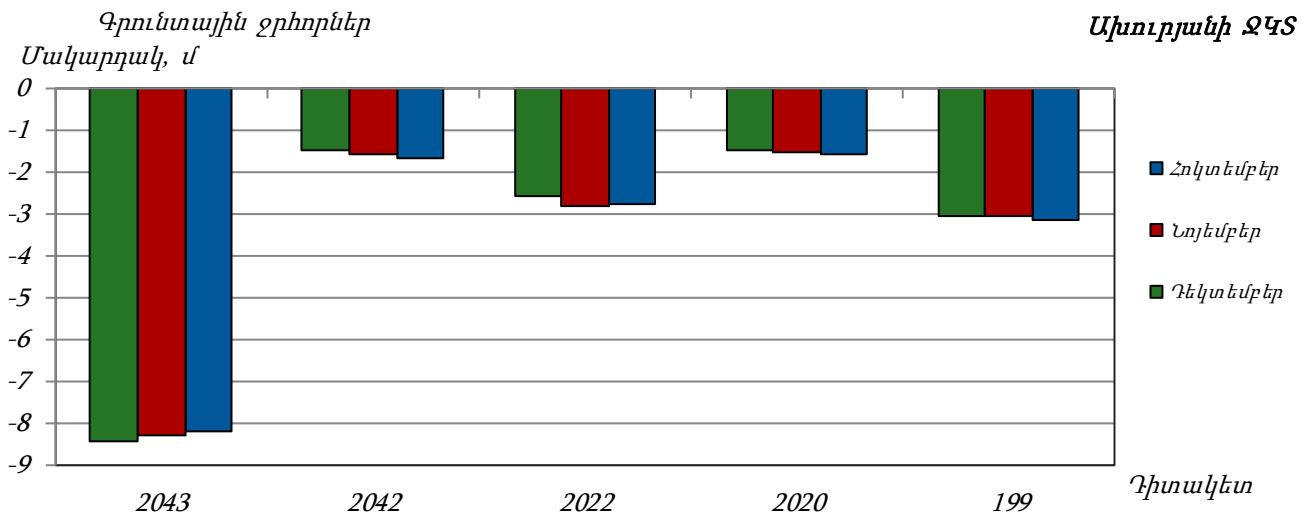

Ախուրյանի ՋԿՏ

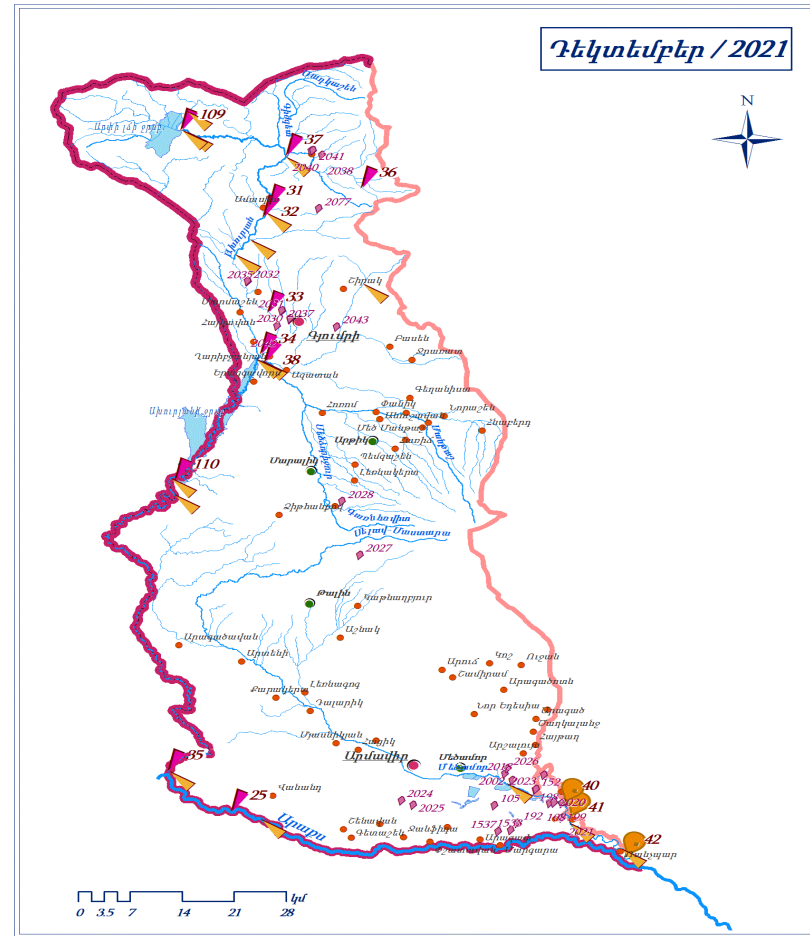
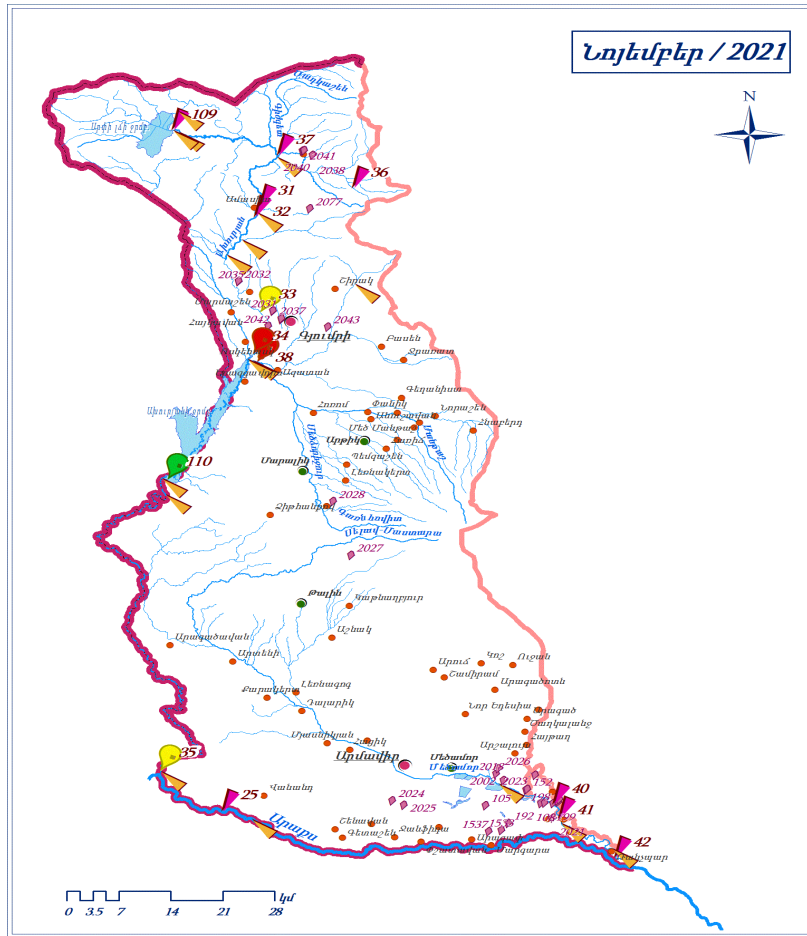

Ախուրյանի ՋԿՏ

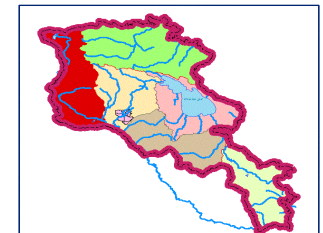

ՀՀ Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոն
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի
 - ▲ որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
 - ▲ հիդրոլոգիական դիտակետեր
 - ◆ Մտորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք
- Մակերևութային ջրերի որակի դասեր
 - 2-րդ դաս
 - 3-րդ դաս
 - 4-րդ դաս
 - 5-րդ դաս

Հրագրանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հրագրանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 16 դիտակետում, այդ թվում՝ 13 գետային, 2 ջրամբարային և մեկ ջրանցքի: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 8-ում:

Աղյուսակ 8. Հրագրանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր, մ³/վ								
		հոկտեմբեր			նոյեմբեր			դեկտեմբեր		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Հրագրան	Հրագրան	2.29	3.33	69	1.96	3.44	57	1.88	3.10	61
Հրագրան	Արգել	2.75	3.73	74	2.61	3.69	71	2.21	3.13	70
Հրագրան	Երևան	1.99	3.32	60	11.06	3.94	280	10.2	5.93	172
Մարմարիկ	Հանքավան	0.67	0.48	139	0.68	0.51	1.33	0.64	0.45	142
Մարմարիկ	Աղավնաձոր	1.22	1.48	82	1.13	1.50	75	1.29	1.33	97
Քասախ	Վարդենիս	0.31	0.53	59	0.26	0.55	47	0.31	0.50	62
Քասախ	Աշտարակ	3.09	2.75	113	2.75	2.93	94	2.43	2.66	91

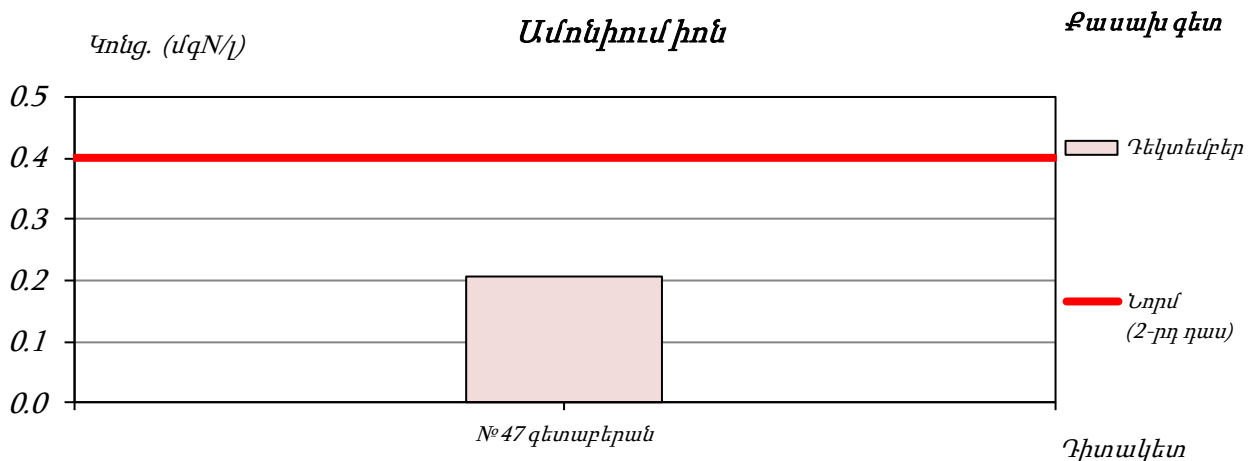
Մակերևութային ջրերի որակ

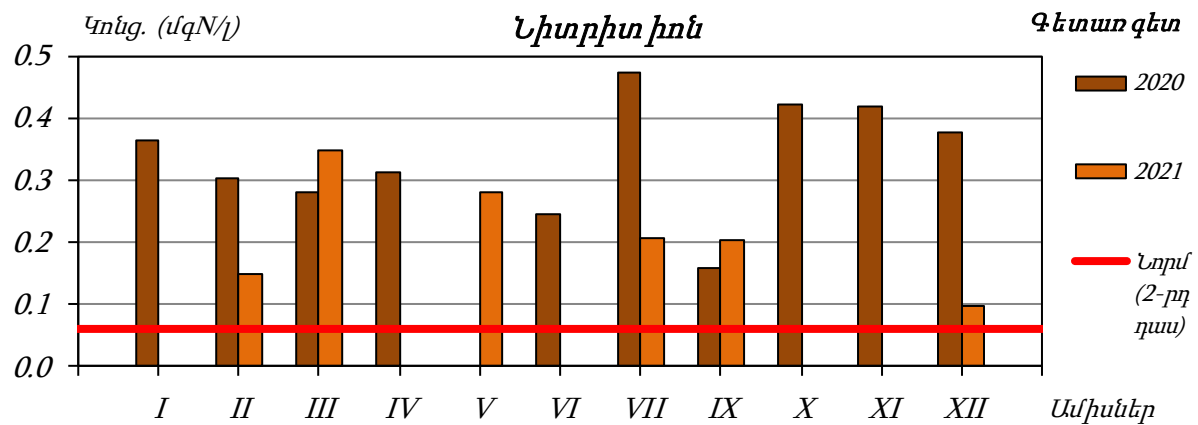
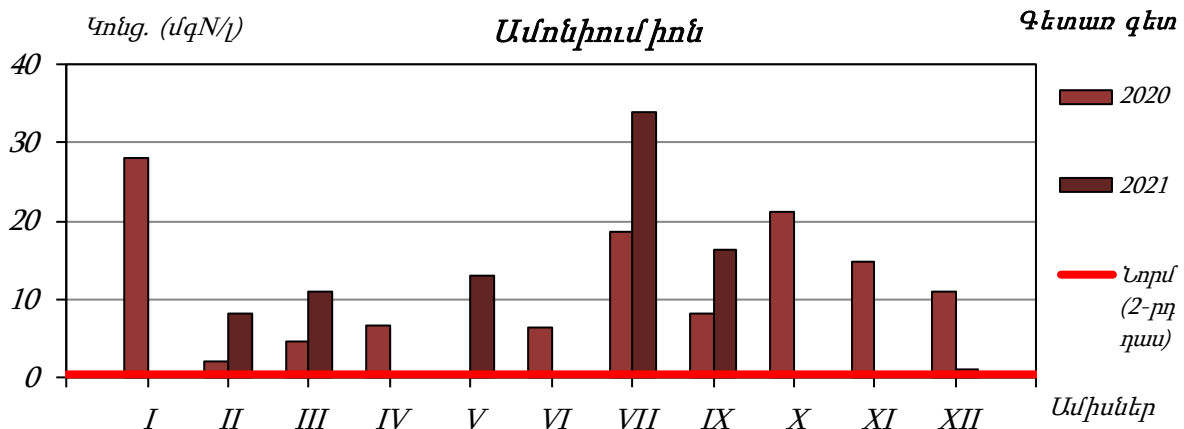
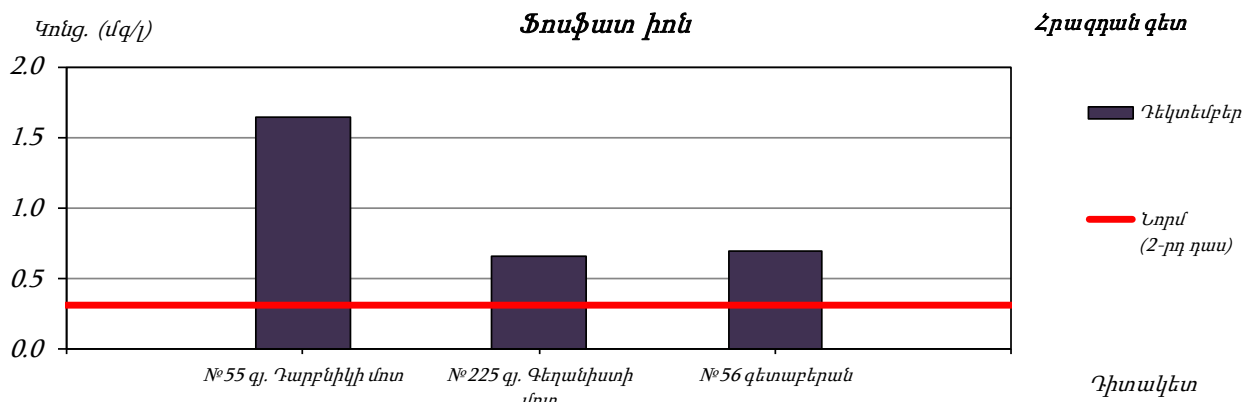
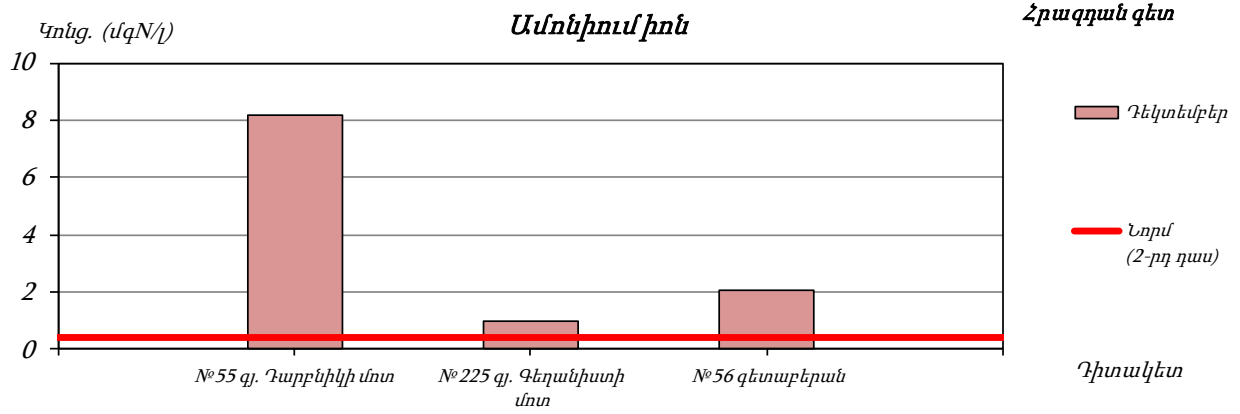
Հրագրանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 20 դիտակետում:

Քասախ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում դեկտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Հրագրան գետի ջրի որակը Երևանից ներքև՝ Դարբնիկ գյուղի մոտ, գետաբերանի և Գեղանիստ գյուղի մոտ հատվածներում դեկտեմբերին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Գետառ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում դեկտեմբերին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

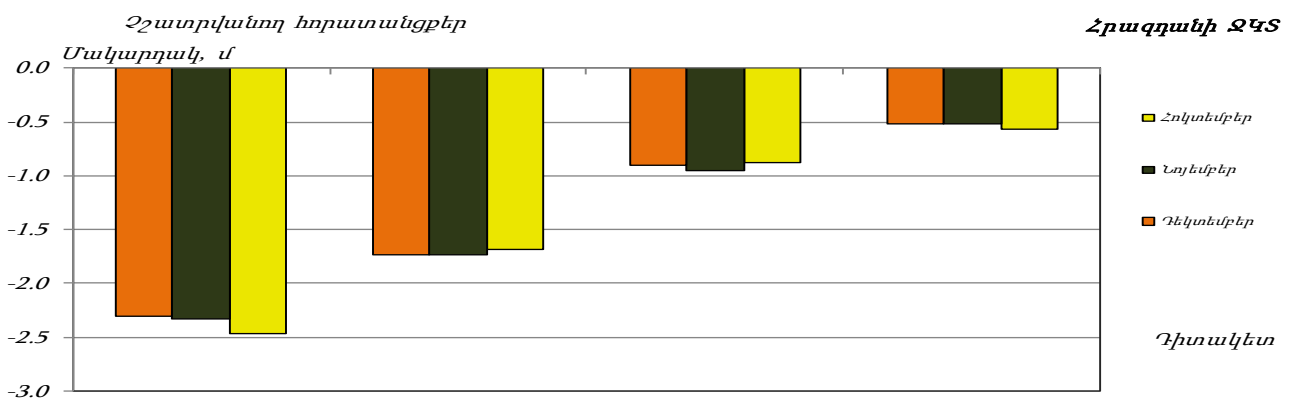
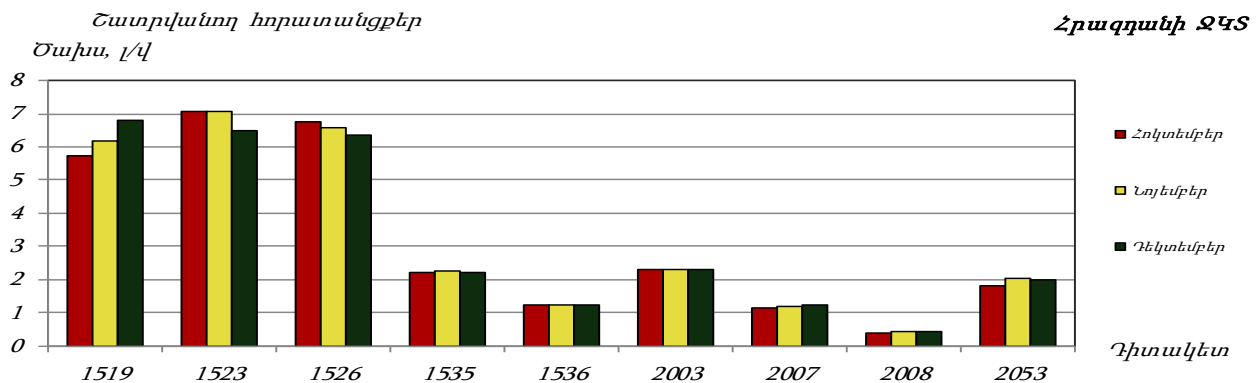
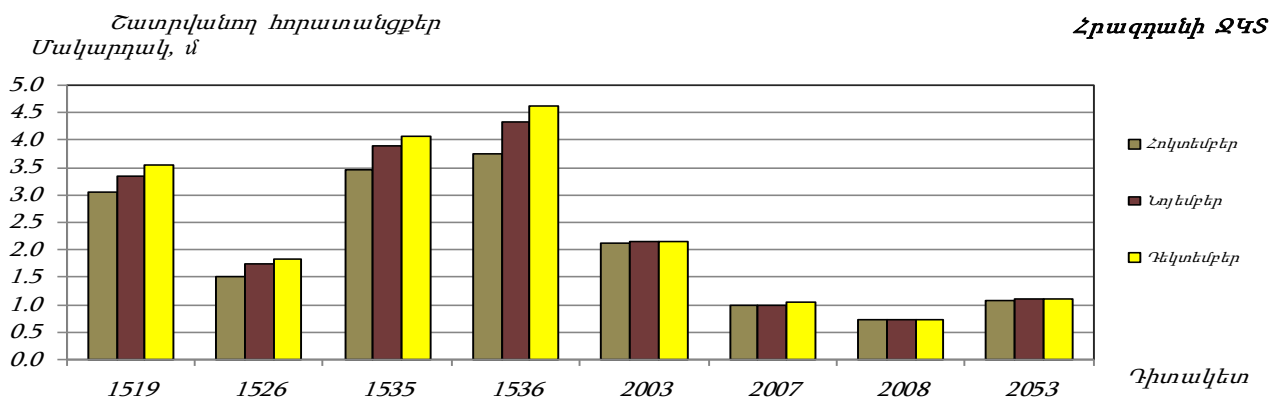
Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

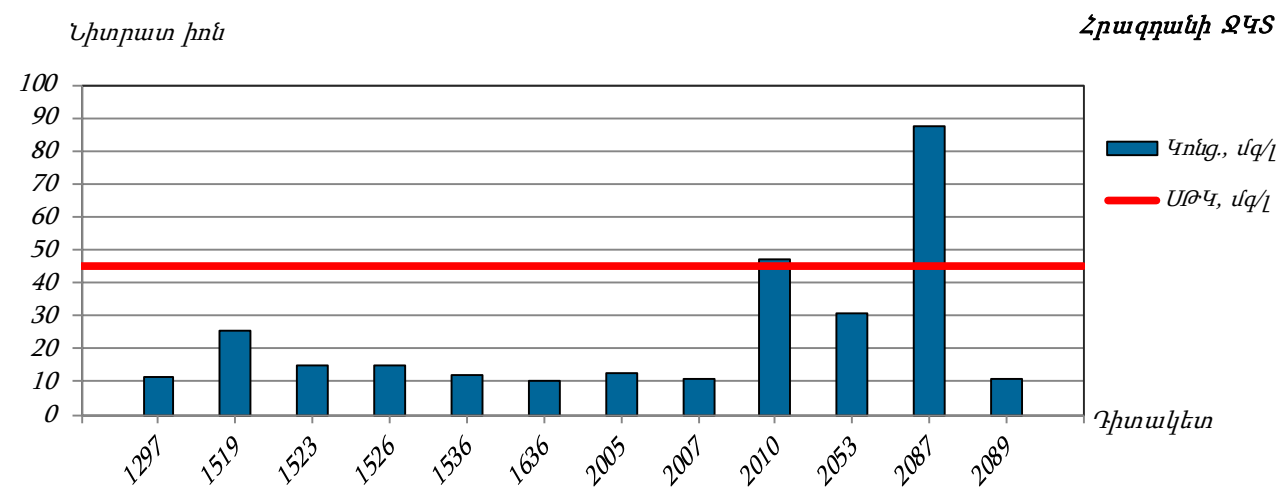
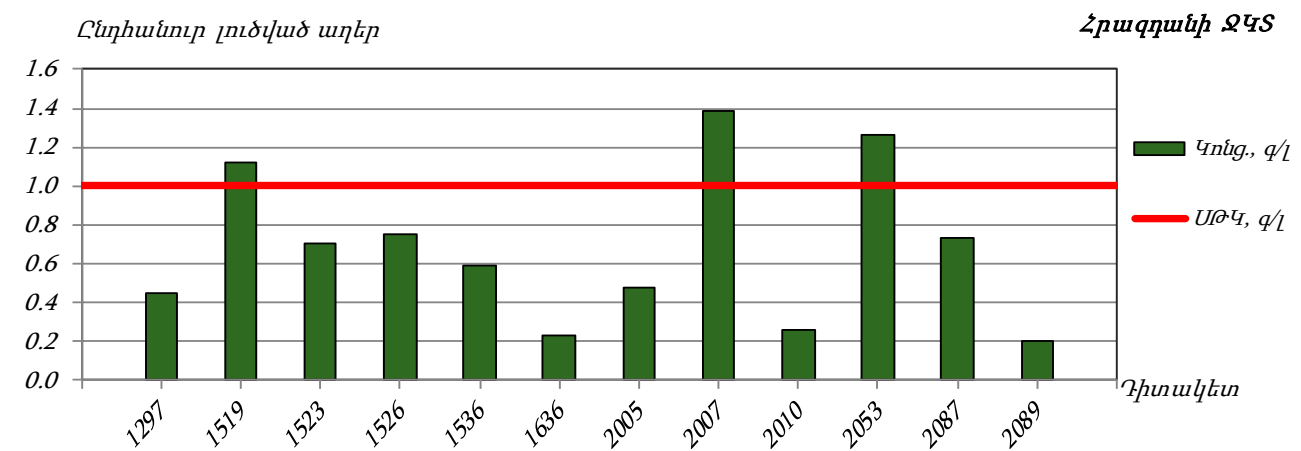
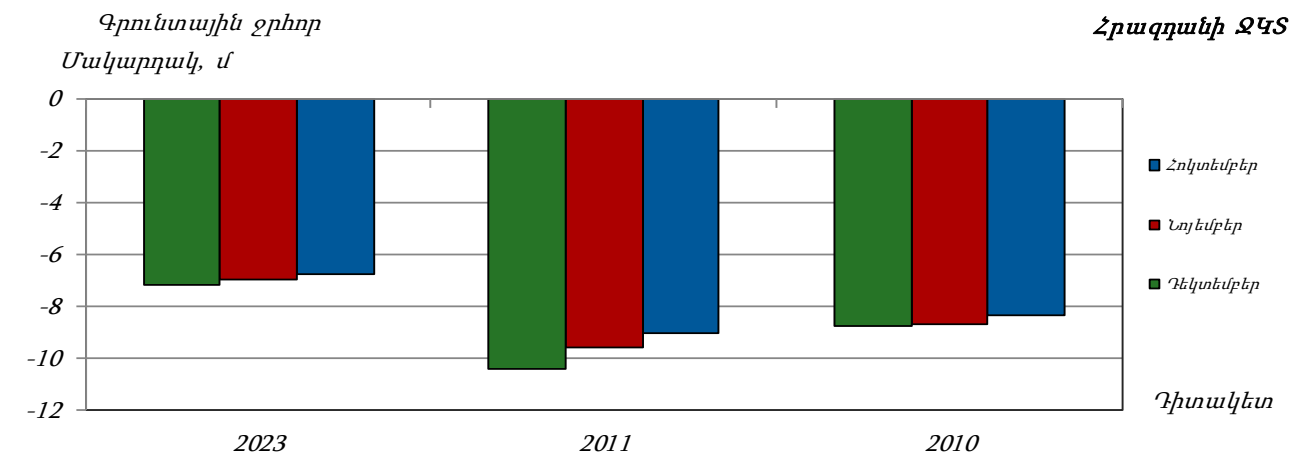
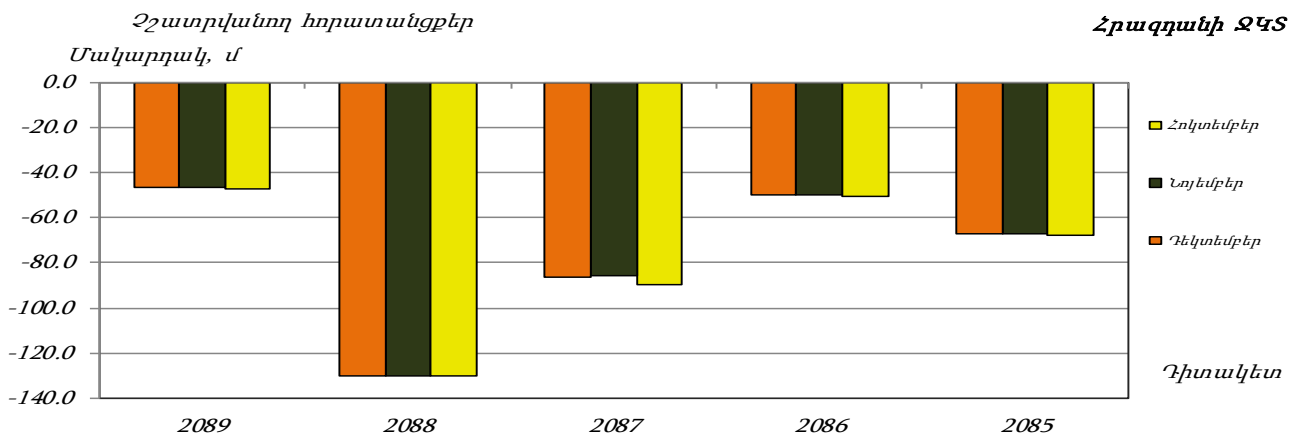
Հրազդանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են թվով 32 դիտակետում, այդ թվում՝ 10 բնադրյուրում, 9 շատրվանող և 13 չշատրվանող հորատանցքում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը, ծախսը և մակարդակը, իսկ 13 դիտակետից կատարվել են նմուշառումներ քիմիական անալիզների համար:

Համեմատաբար կայուն ծախս է նկատվում Կարբի գյուղի N1636, Ապարան քաղաքի N2051 բնադրյուրներում: Տարվա ընթացքում աննշան փոփոխություններ են նկատվում նաև ընդհանուր հանքայնացման և ընդհանուր կոշտության մեծություններում, քանի որ ջրերի որակական և քանակական փոփոխությունները պայմանավորված են միայն բնական պայմաններով:

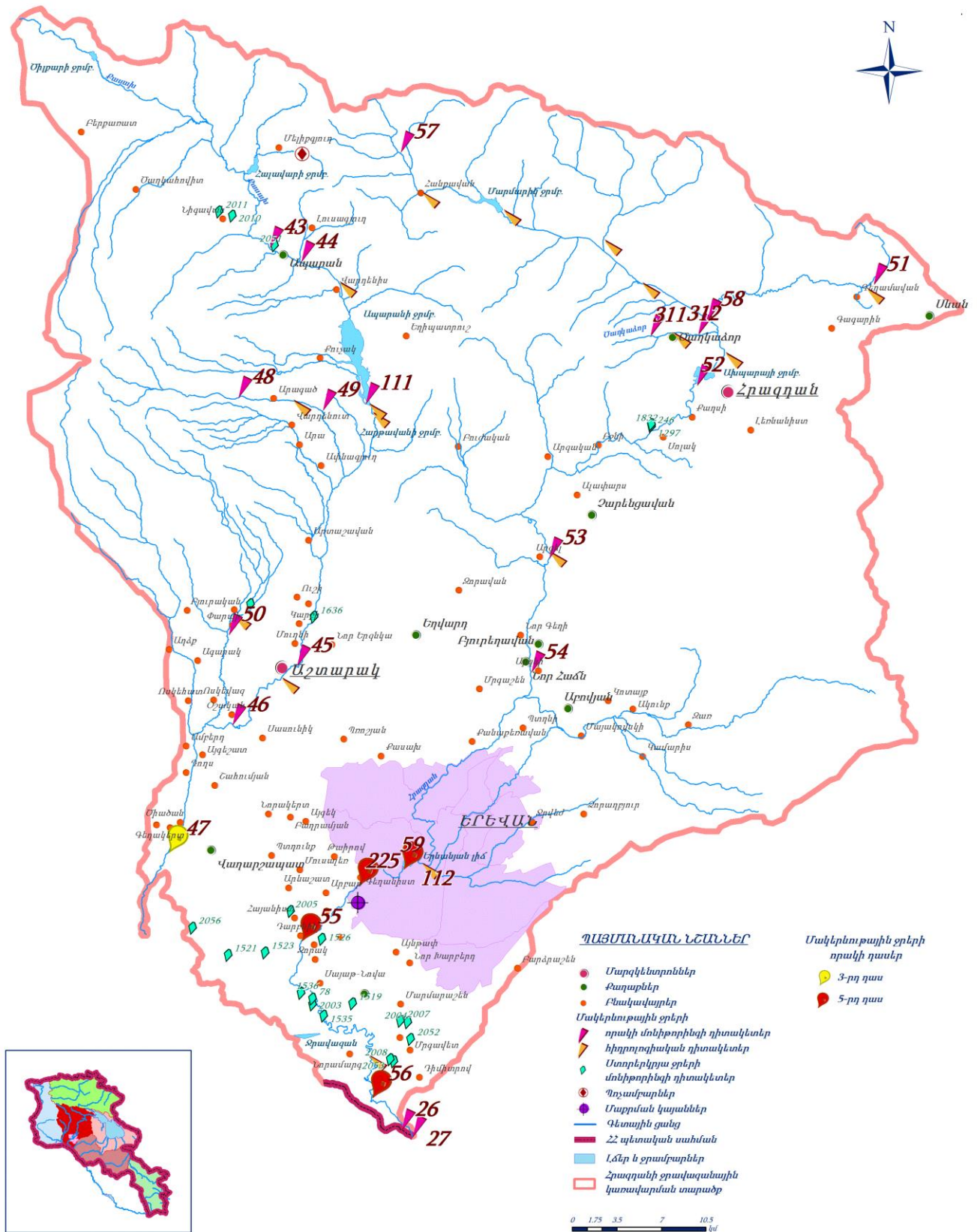
Ջրերի ծախսի և մակարդակի փոփոխությունները զգալի են Հրազդանի ՋԿՏ-ի Արարատյան գոգավորության տարածքում գտնվող N78, N1523, N1519, N1526 դիտակետերում:

Ջրի մակարդակի իջեցումը կամ ծախսի նվազումը կարող է հանգեցնել ընդհանուր հանքայնացման և կոշտության արժեքների աճի:

**ՀՀ Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածքի
մակերևութային ջրերի որակը (դեկտեմբեր / 2021 թվական)**

Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Սևանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 17 դիտակետում, այդ թվում՝ 13 գետային, 4 լճային (Սևանա լիճ) և 1 ջրանցքում: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 9-ում:

Աղյուսակ 9. Սևանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր, մ³/վ								
		հոկտեմբեր			նոյեմբեր			դեկտեմբեր		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ջկնագետ	Ծովագյուղ	0.59	0.33	179	0.28	0.36	79	0.24	0.24	100
Մասրիկ	Ծովակ	2.24	2.98	75	2.22	2.88	77	2.23	2.66	84
Մարտունի	Գեղիովիտ	0.73	0.79	92	0.71	0.82	87	0.69	0.71	97
Արգիճի	Վ. Գետաշեն	2.81	2.33	120	2.84	2.47	115	2.53	2.38	106
Գավառագետ	Նորատուս	3.29	2.93	112	3.11	3.01	103	2.98	2.99	100

Մակերևութային ջրերի որակ

Սևանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 18 դիտակետում:

Ջկնագետ գետի ջրի որակը Սեմյոնովկա գյուղից վերև հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում հոկտեմբեր և դեկտեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «միջակ» (5-րդ դաս):

Մասրիկ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հոկտեմբեր և դեկտեմբեր ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Սոթք գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), նոյեմբերին և դեկտեմբերին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Կարճաղբյուր գետի ջրի որակը Ախպրաձոր գյուղից վերև հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում հոկտեմբեր և դեկտեմբեր ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Վարդենիս գետի ջրի որակը Վարդենիկ գյուղից վերև հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Մարտունի գետի ջրի որակը Գեղիովիտ գյուղից վերև հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Արգիճի գետի ջրի որակը Լեռնահովիտ գյուղից վերև հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

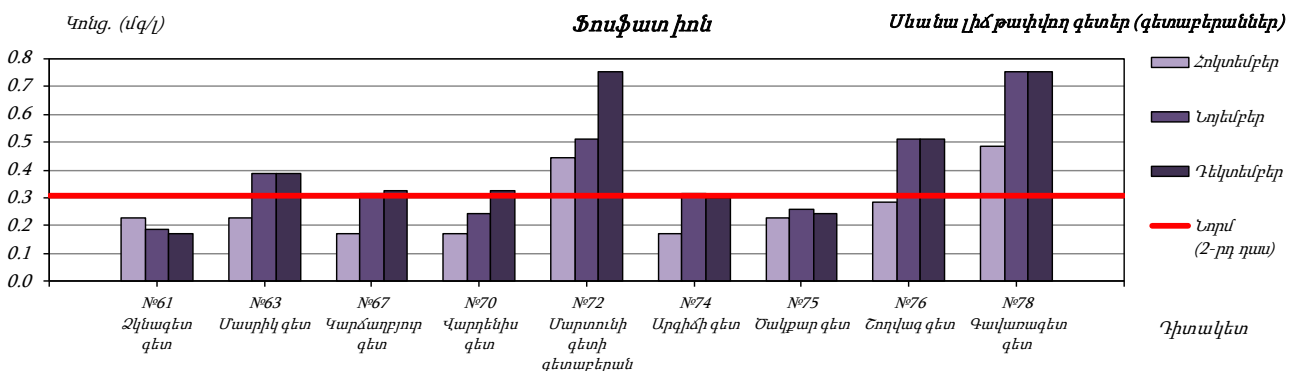
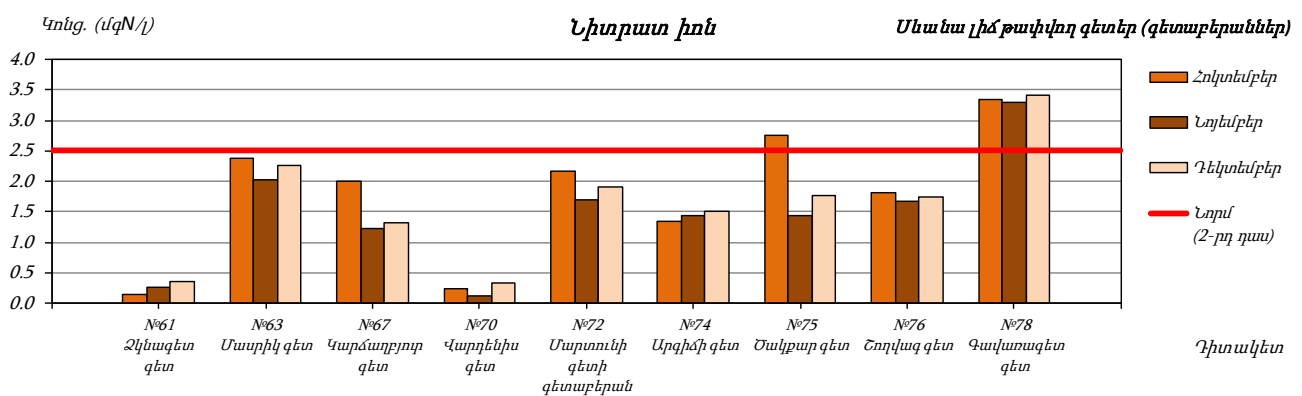
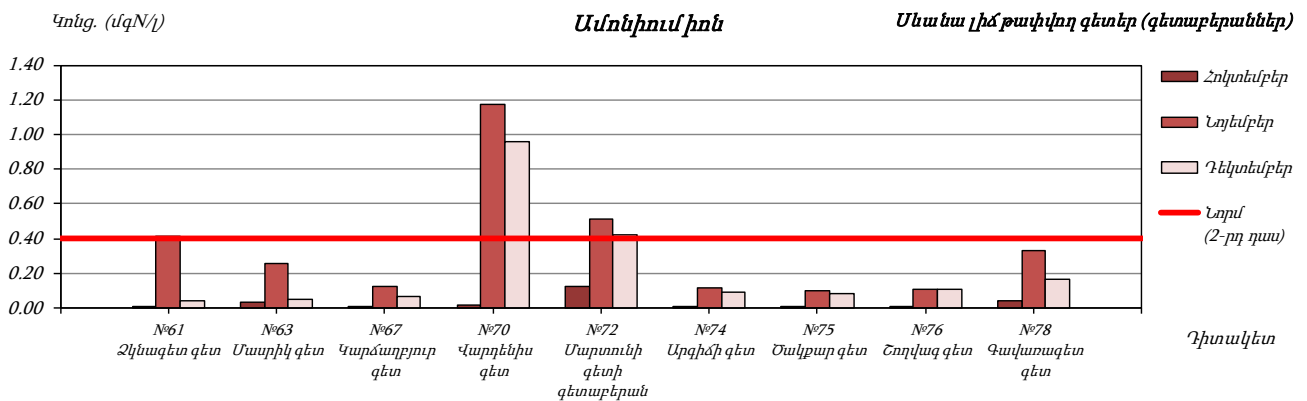
Ծակքար գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Շողվազ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Գավառագետ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Արփա-Սևան ջրատարի ջրի որակը Ծովինար գյուղից հարավ-արևելք հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), նոյեմբեր և դեկտեմբեր ամիսներին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

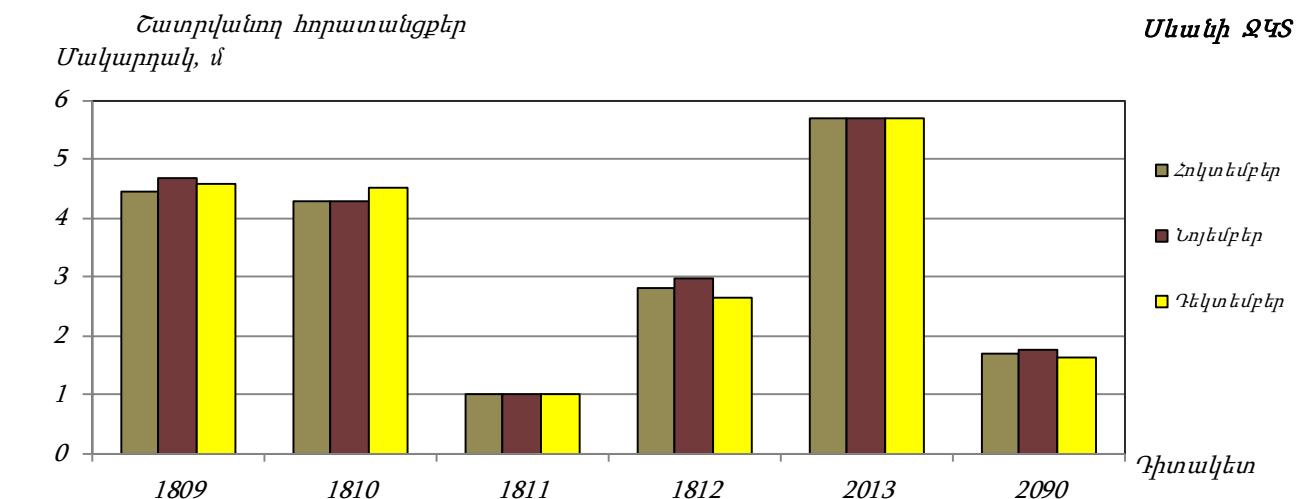
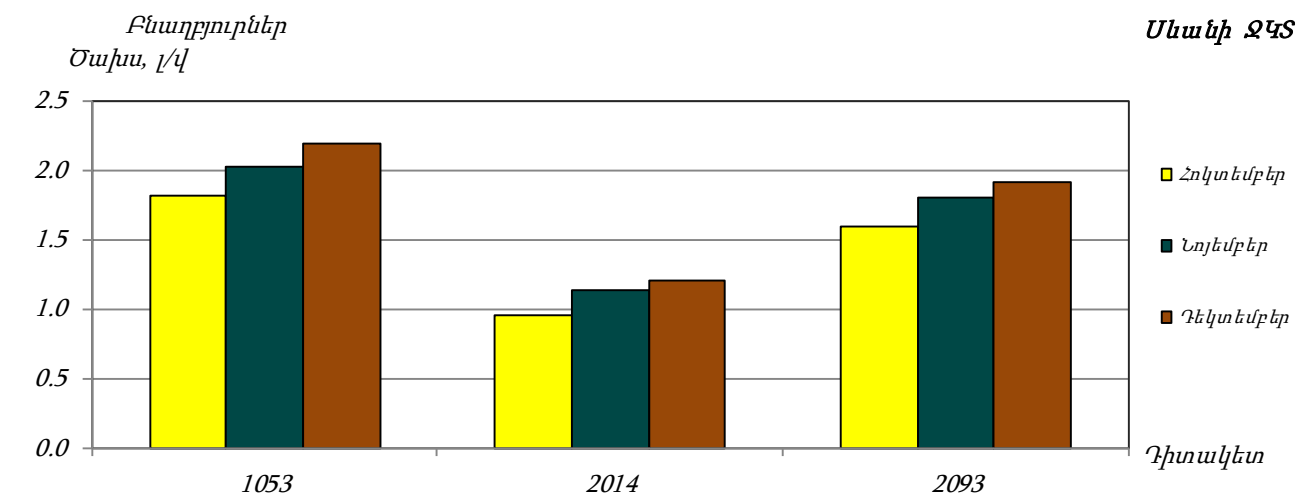
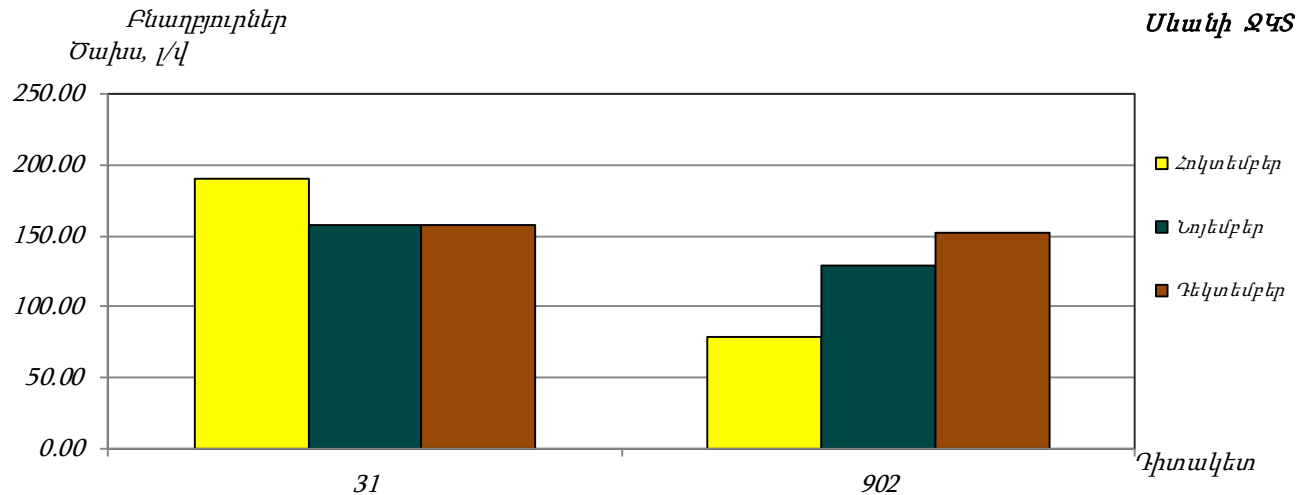
Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ազոտի և ֆոսֆորի պարունակությունները.

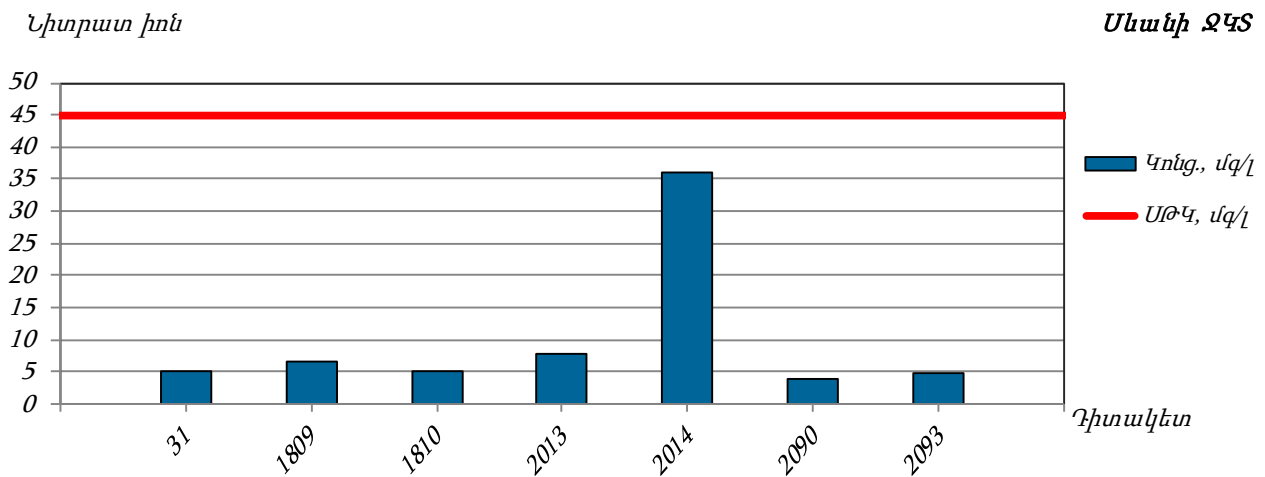
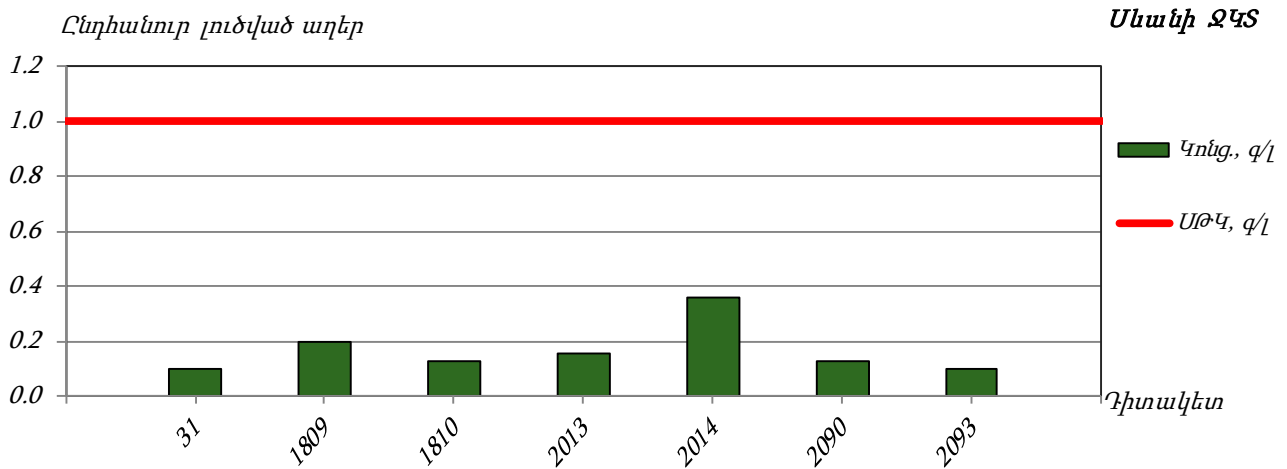
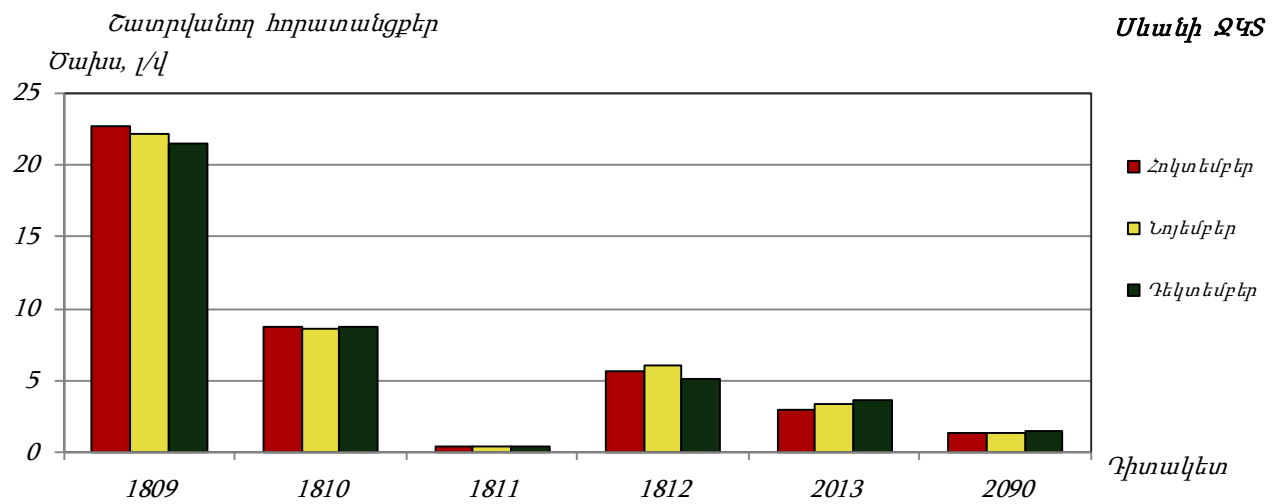

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Սևանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են 15 դիտակետում՝ 7 բնադրյուրում, 7 շատրվանող և 1 չշատրվանող հորատանցքում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը, ծախսը և մակարդակը, իսկ 8 դիտակետերից կատարվել են նմուշառումներ քիմիական անալիզների համար:

Բոլոր դիտակետերում ծախսերի տատանումները աննշան են և կրում են բնական բնույթ: Աննշան փոփոխություններ են նկատվում նաև ստորերկրյա ջրերի ընդհանուր հանքայնացման և ընդհանուր կոշտության արժեքներում:

Սևանա լիճ

2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում հիդրոլոգիական դիտարկումներ են իրականացվել Սևանա լճի 4 դիտակետում՝ (Սևանա թերակղզի, Շորժա, Կարճաղբյուր, Մարտունի): Հիդրոոդերևութաբանական տվյալների հիման վրա կազմվել է Սևանա լճի հուլիս, օգոստոս և սեպտեմբեր ամիսների ջրային հաշվեկշիռը:

Աղյուսակ 10. Սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը 2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում Հոկտեմբեր

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2020թթ.		
	Հստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճը թափվող գետերով	12.67	12.62	13.70	38.99	20.7	38.0	57.4
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	2.54	2.80	2.64	7.98	0.00	7.89	18.8
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	27.4	2.30	5.90	35.6	6.30	43.2	112.3
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.70	7.90	4.20	6.60	12.5
Ընդամենը	45.21	20.32	24.94	90.47	56.6	91.0	166.9
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	22.5	155.9
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	52.0	45.2	43.2	140.4	102.0	145.9	178.2
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.70
Ընդամենը	52.40	45.60	43.60	141.6	123.1	176.6	300.2
Կուտակում (նվազում)	-12.7	-12.8	-12.7	-38.2	-205.4	-92.2	2.60
Բացարձակ անկապք	5.51	-12.48	-5.96	-12.93		6.70	
Հարաբերական անկապք %	9.51	27.4	13.7	9.13	0.10	5.90	25.6

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ²	Լճի ծավալը, կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.54	1278.891	38.2277
Ամսվա վերջին օրը	1900.51	1278.606	38.1895
Միջին ամսական	1900.53	1278.796	38.2150

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում -0.07 (մ)
 Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.21 31.07.21 ընթացքում 0.20 (մ)
 31.07.21 և 31.07.20 մակարդակի տարբերությունը -0.03մ

Նույնիքներ

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2020թթ.		
	Հստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճը թափվող գետերով	12.74	12.00	11.67	36.41	24.9	38.4	54.0
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	1.02	0.95	0.92	2.89	0.00	8.44	22.4
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	1.80	7.40	6.80	16.0	0.00	31.7	79.5
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.60	7.80	4.10	6.10	9.90
Ընդամենը	18.16	22.95	21.99	63.10	46.4	82.7	141.1
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	19.1	151.0
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	29.4	33.7	29.6	92.7	80.6	117.1	151.5
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.70
Ընդամենը	29.80	34.10	30.00	93.90	99.3	142.0	260.1
Կուտակում (նվազում)	-25.5	-12.7	-12.8	-51.0	-218.20	-66.4	8.80
Բացարձակ անկապք	13.86	1.55	4.79	20.20		6.90	
Հարաբերական անկապք %	31.7	4.35	13.8	17.7	0.40	7.00	25.9

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ²	Լճի ծավալը, կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.51	1278.606	38.1895
Ամսվա վերջին օրը	1900.47	1278.225	38.1385
Միջին ամսական	1900.49	1278.415	38.1640

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում

-0.10 (մ)

Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.21 31.08.21 ընթացքում

0.10 (մ)

31.08.21 և 31.08.20 մակարդակի տարբերությունը

-0.06 (մ)

Ռեկտեմբեր

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2020թթ.		
	Հստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճը թափվող գետերով	11.61	11.52	12.47	35.60	20.7	37.0	51.4
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	0.92	0.92	4.13	5.97	0.00	8.15	22.9
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	3.10	0.50	9.10	12.7	0.40	22.9	56.4
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.70	7.90	4.20	6.20	7.90
Ընդամենը	18.23	15.54	28.40	62.17	43.1	71.7	108.4
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	20.5	177.0
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	34.4	27.6	22.7	84.7	62.9	95.6	113.7
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.50	1.10	1.70
Ընդամենը	34.8	28.0	23.1	85.9	63.0	122.2	240.9
Կուտակում (նվազում)	-12.8	-12.7	-12.8	-38.3	-178.4	-57.3	24.9
Բացարձակ անկապք	-3.77	0.24	18.1	14.57		8.50	
Հարաբերական անկապք %	10.8	0.85	43.9	14.5	0.40	7.70	46.2

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ²	Լճի ծավալը, կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.46	1278.130	38.1258
Ամսվա վերջին օրը	1900.43	1277.845	38.0875
Միջին ամսական	1900.45	1278.035	38.1130

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում

-0.07 (մ)

Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.21 30.09.21 ընթացքում

0.02 (մ)

30.09.21 և 30.09.20 մակարդակի տարբերությունը

-0.10 (մ)

2021 թվականի հոկտեմբերի 1-ին լճի մակարդակը կազմել է 1900.54մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատությամբ ցածր է եղել 10սմ-ով: 2021 թվականի հոկտեմբերի 31-ին լճի մակարդակը կազմել է 1900.51մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատ ցածր է եղել 9սմ-ով, նոյեմբերի 30-ին՝ 1900.47մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատ ցածր է եղել 7սմ-ով, իսկ դեկտեմբերի 31-ին կազմել է 1900.43մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատությամբ ցածր է եղել 9սմ-ով: 2021 թվականի հոկտեմբերի 1-ից մինչև դեկտեմբերի 31-ը լճի մակարդակը իջել է 11 սմ-ով:

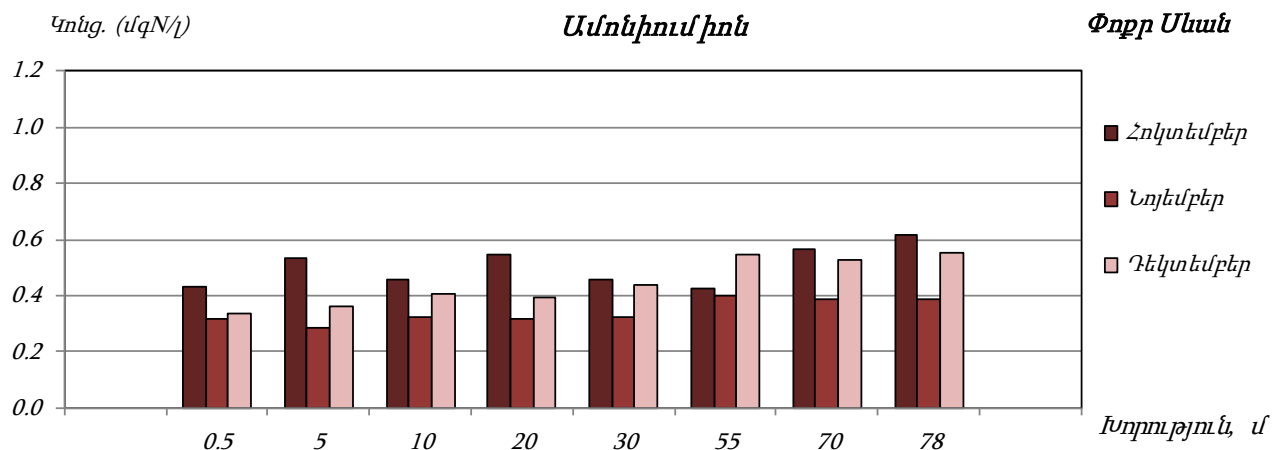
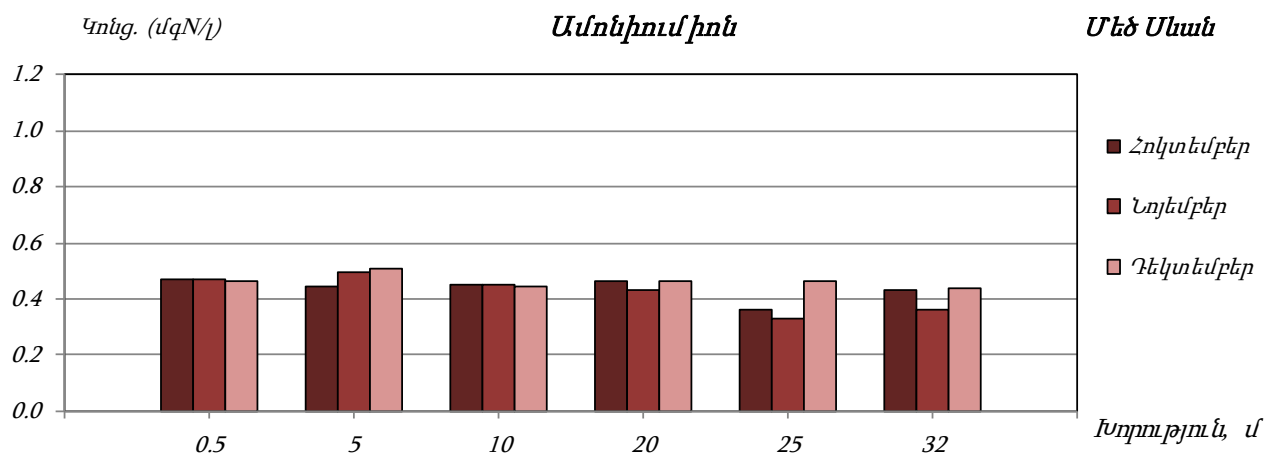
Արփա-Սևան ջրատարով լիճ մուտք գործած ջրի ծավալը հոկտեմբեր ամսին կազմել է 7.978 մլն մ³, նոյեմբերին՝ 2.889 մլն մ³, դեկտեմբերին՝ 5.967 մլն մ³:

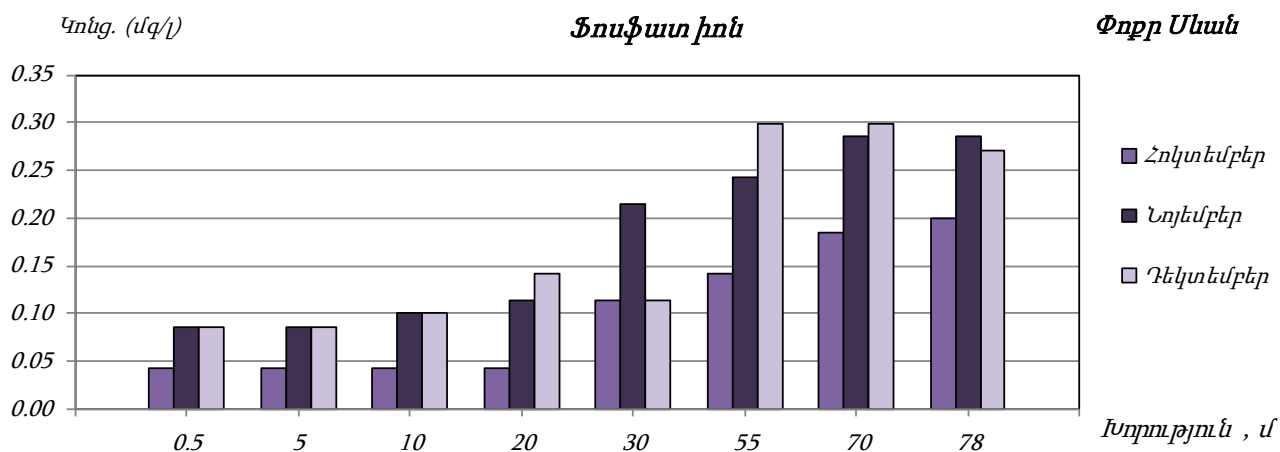
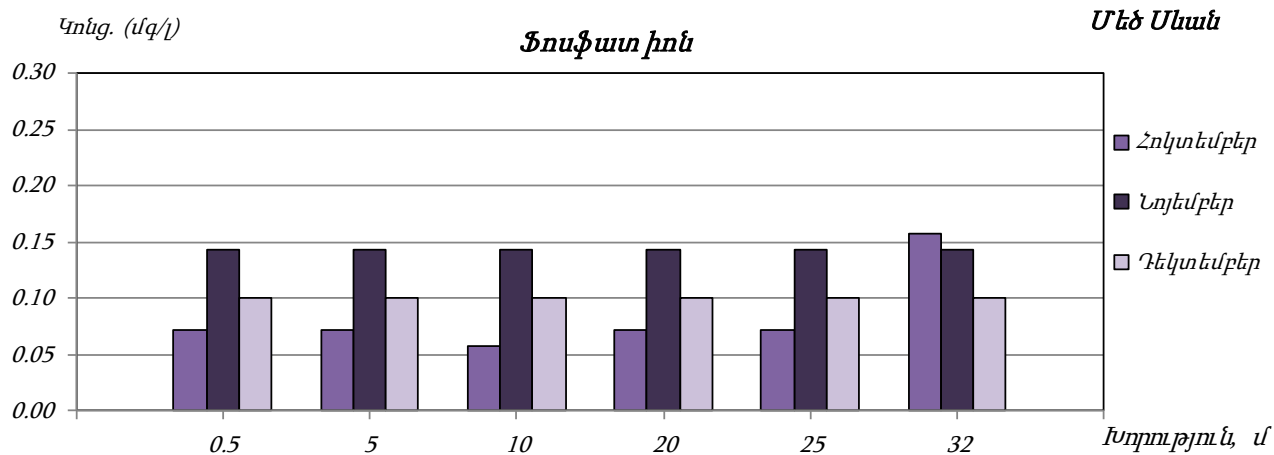
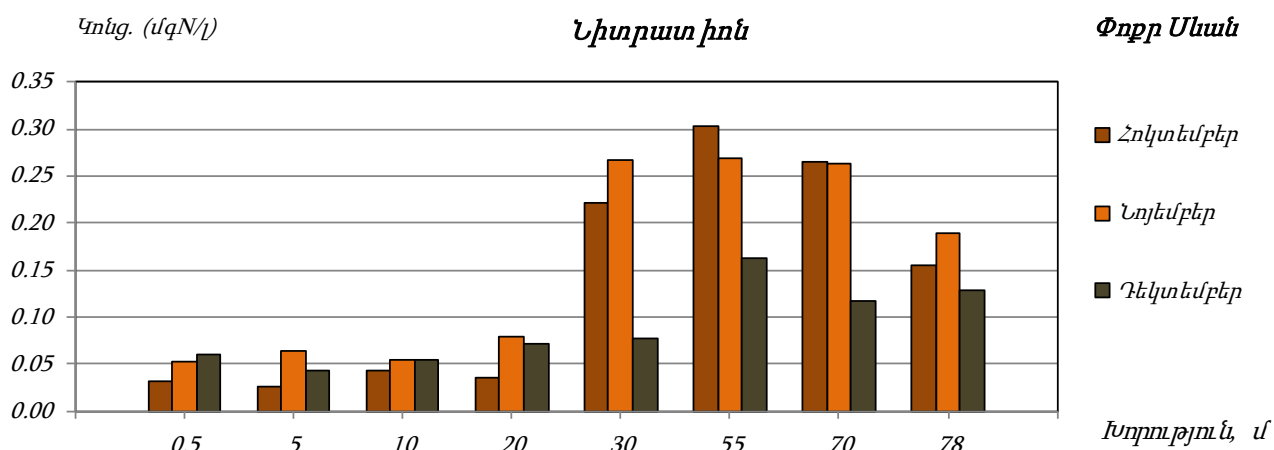
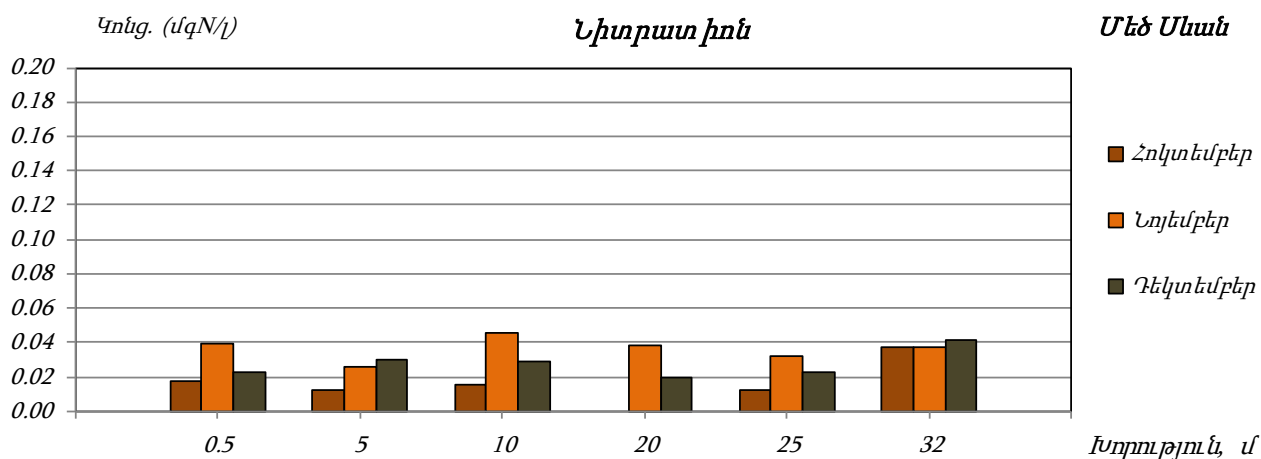
2021 թվականի հոկտեմբերի 1-ին Սևանա լճի մակերեսը կազմել է 1278.891 կմ², ծավալը՝ 38.2277 կմ³, իսկ եռամսյակի վերջին օրը՝ դեկտեմբերի 31-ին համապատասխանաբար՝ 1277.845 կմ² և 38.0875 կմ³:

Սևանա լճից ոռոգման նպատակով ջրի բաց թողումը դադարեցվել է սեպտեմբերի 28-ին և գումարային բաց թողումը կազմում է 227.651 մլն մ³:

Սևանա լճի ջրի որակի ուսումնասիրության նպատակով ջրի որակի նմուշառումն իրականացվել է Փոքր և Մեծ Սևանների տարբեր խորություններից: Սևանա լճի ջրի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի Հավելված 12.1-ի համաձայն: Երեք ամիսների ընթացքում Սևանա լճի ջրի որակի գնահատականները ներկայացված են (*Աղյուսակ 11*):

Սևանա լճում կենսածին նյութերի պարունակությունները.

**Աղյուսակ 11. Սևանա լճի ջրի որակը 2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում
Հոկտեմբեր**

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն	Նիտրիտ իոն, Ֆոսֆատ իոն, բոր, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 5մ խորություն	Նիտրիտ իոն, Ֆոսֆատ իոն, բոր, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	ԹՔՊ, ամոնիում իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 10մ խորություն	ԹՔՊ, բոր, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 20մ խորություն	Նիտրիտ իոն, Ֆոսֆատ իոն, բոր, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	ԹՔՊ, ամոնիում իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 25մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մեծ Սևան, 30մ խորություն	Լուծված թթվածին, ԼԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն, մանգան	5-րդ	
Փոքր Սևան, 0.5մ խորություն	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ԼԱԱ	2-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 5մ խորություն	ԼԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 10մ խորություն	ԹՔՊ, ԼԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 20մ խորություն	ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 30մ խորություն	Նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
Փոքր Սևան, 55մ խորություն	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բարիում	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
Փոքր Սևան, 70մ խորություն	ԹՔՊ	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն, մանգան	5-րդ	
Փոքր Սևան, 80մ խորություն	Նիտրատ իոն	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն, մանգան	5-րդ	

Նայելքեր

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն	Ճոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Մեծ Սևան, 5մ խորություն	Ճոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Մեծ Սևան, 10մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Մեծ Սևան, 20մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Մեծ Սևան, 25մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Մեծ Սևան, 30մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Մանգան	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Փոքր Սևան, 0.5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 5մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 10մ խորություն	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 20մ խորություն	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 30մ խորություն	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 55մ խորություն	ԹՔՊ, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան	4-րդ	
Փոքր Սևան, 70մ խորություն	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն	4-րդ	
	Մանգան	5-րդ	

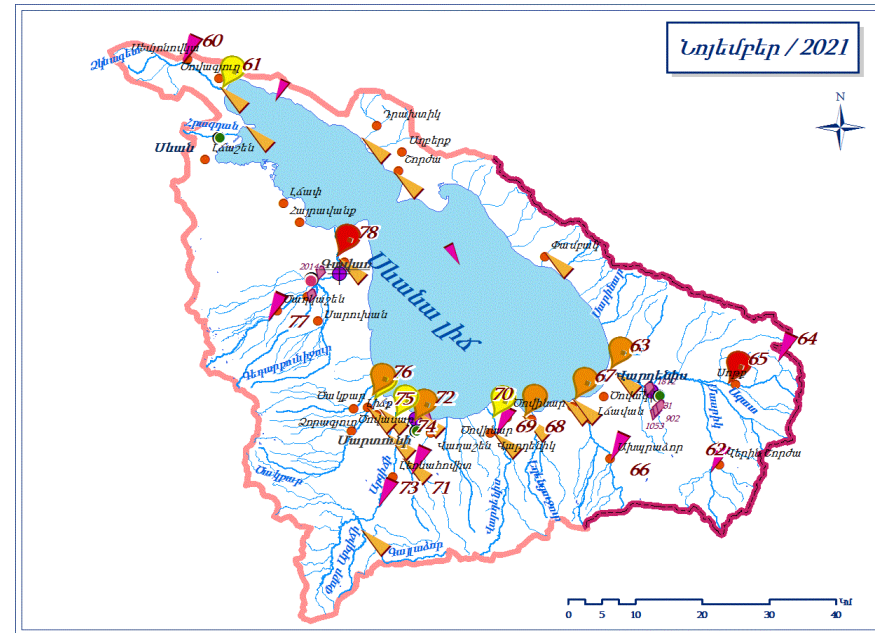
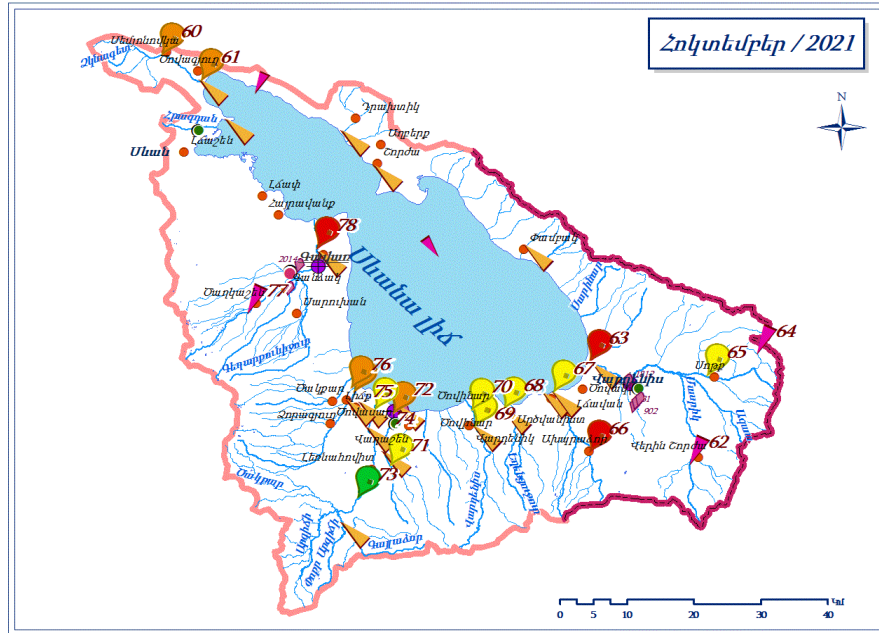
Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Փոքր Սևան, 80մ խորություն	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Ֆոսֆատ իոն	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն, մանգան	5-րդ	

Դեկտեմբեր

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Մեծ Սևան, 5մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Մեծ Սևան, 10մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Մեծ Սևան, 20մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Մեծ Սևան, 25մ խորություն	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Մեծ Սևան, 30մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Փոքր Սևան, 0.5մ խորություն	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Փոքր Սևան, 5մ խորություն	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Փոքր Սևան, 10մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	

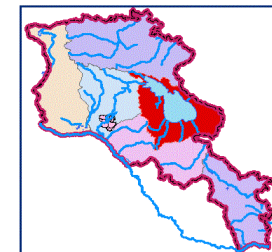
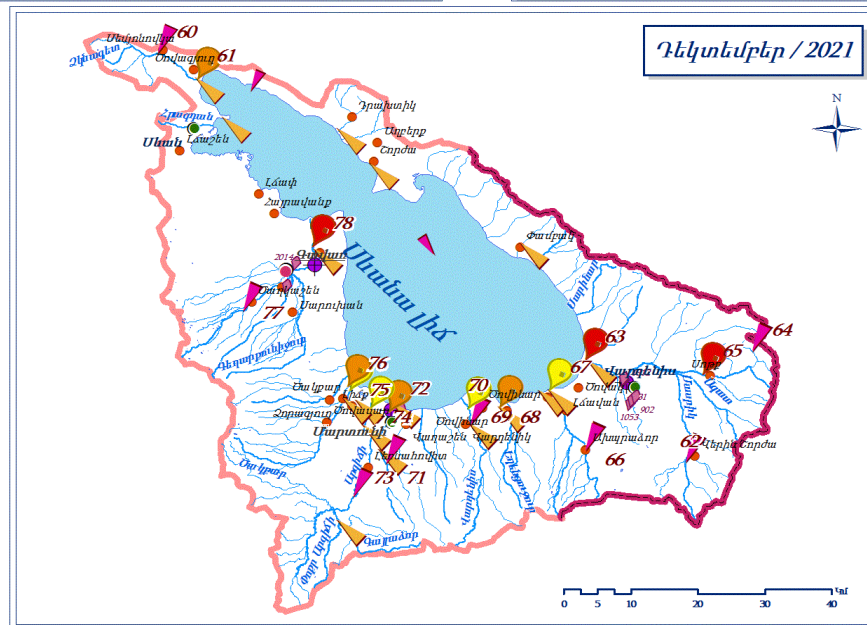
<i>Տեղադրություն, խորություն</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշ</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշի դաս</i>	<i>Ջրի որակի ընդհանրական դաս</i>
<i>Փոքր Սևան, 20մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>5-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, մանգան</i>	<i>4-րդ</i>	
	<i>Նիտրիտ իոն</i>	<i>5-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 30մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>4-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 55մ խորություն</i>	<i>Նիտրատ իոն, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>5-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ԼԱԱ</i>	<i>4-րդ</i>	
	<i>Մանգան</i>	<i>5-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 70մ խորություն</i>	<i>Բոր, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>5-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն</i>	<i>4-րդ</i>	
	<i>Նիտրիտ իոն, մանգան</i>	<i>5-րդ</i>	
<i>Փոքր Սևան, 80մ խորություն</i>	<i>ԹՔՊ, նիտրատ իոն, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր</i>	<i>3-րդ</i>	<i>5-րդ</i>
	<i>Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ԼԱԱ</i>	<i>4-րդ</i>	
	<i>Նիտրիտ իոն, մանգան</i>	<i>5-րդ</i>	

ՀՀ Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոն
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- ▲ Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
- ◆ Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 2-րդ դաս
- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք
Մակերևութային ջրեր
Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Արարատյան ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 12 դիտակետում, այդ թվում՝ 11 գետային և 1 ջրամբարային (Ագատի ջրամբար): Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 12-ում:

Աղյուսակ 12. Արարատյան ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր, մ³/վ								
		հոկտեմբեր			նոյեմբեր			դեկտեմբեր		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ագատ	Գառնի	1.79	2.95	61	2.15	3.07	70	2.01	3.04	66
Վեղի	Ուրցաձոր	0.25	0.51	49	0.33	0.72	46	0.48	0.72	67
Արփա	Ջերմուկ	1.86	2.75	68	2.02	2.66	76	1.94	2.58	75
Արփա	Արենի	4.98	7.30	68	7.27	8.11	90	8.16	7.55	108

Մակերևութային ջրերի որակ

Արարատյան ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 13 դիտակետում:

Վեղի գետի ջրի որակը Ուրցաձոր գյուղից վերև հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս):

Արփա գետի ջրի որակը Ջերմուկ քաղաքից վերև հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս): Վայք քաղաքից վերև հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Վայք քաղաքից ներքև հատվածում հոկտեմբերին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս): Եղեգնաձոր քաղաքից վերև հատվածում հոկտեմբերին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս): Արենի գյուղից ներքև հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Դարբ գետի ջրի որակը ակունքում հոկտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Եղեգիս գետի ջրի որակը Շատին գյուղից ներքև հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

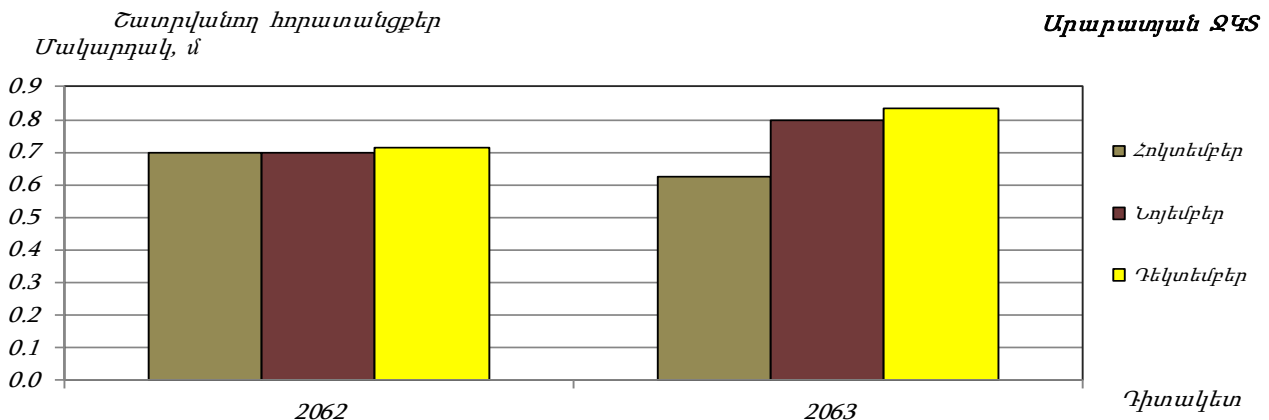
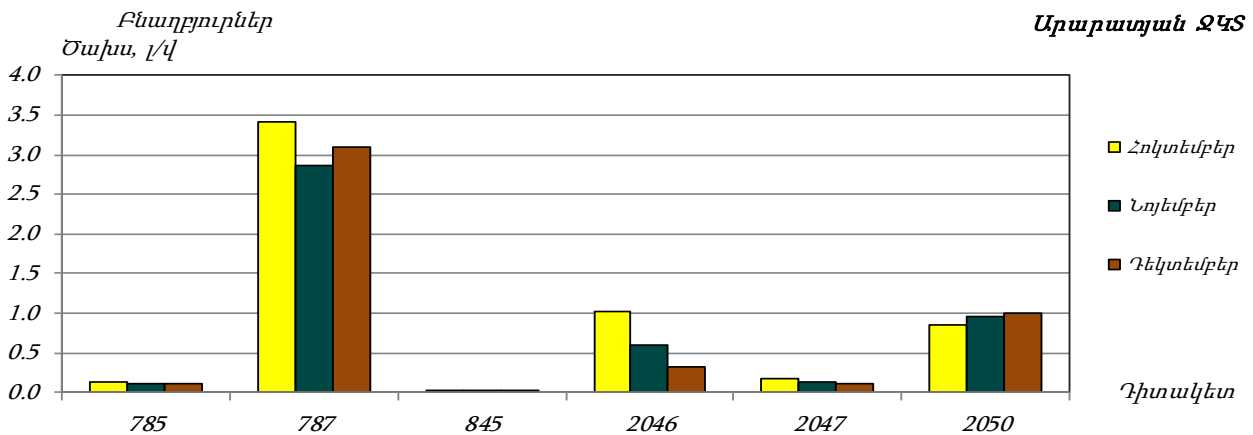
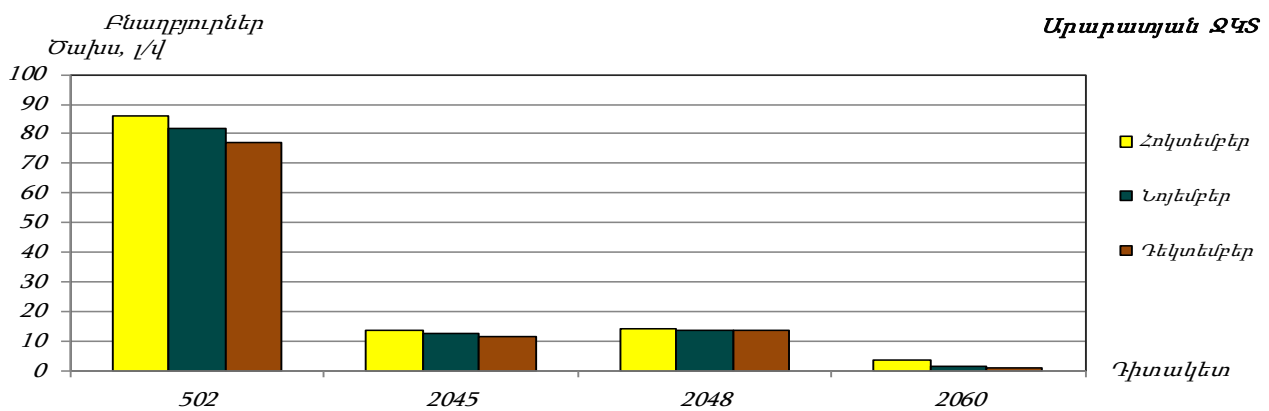
Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

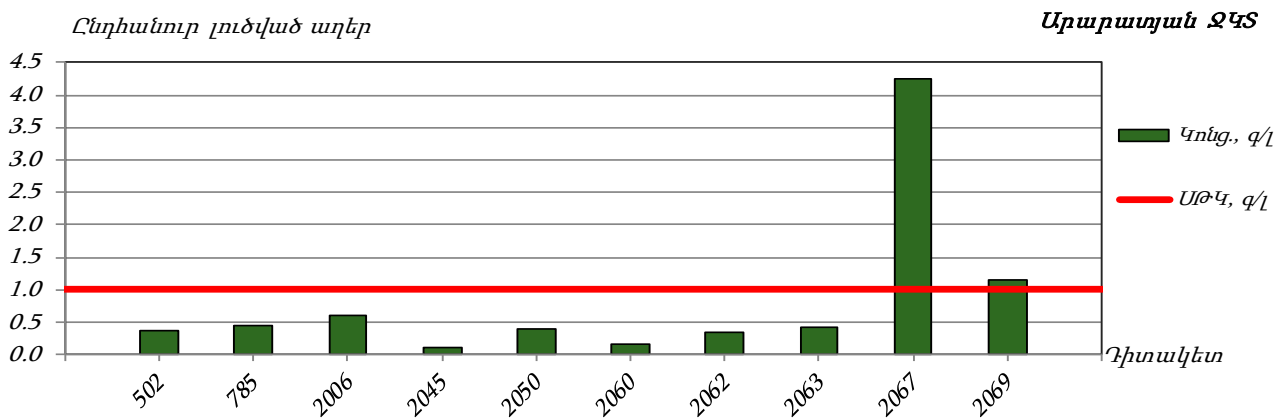
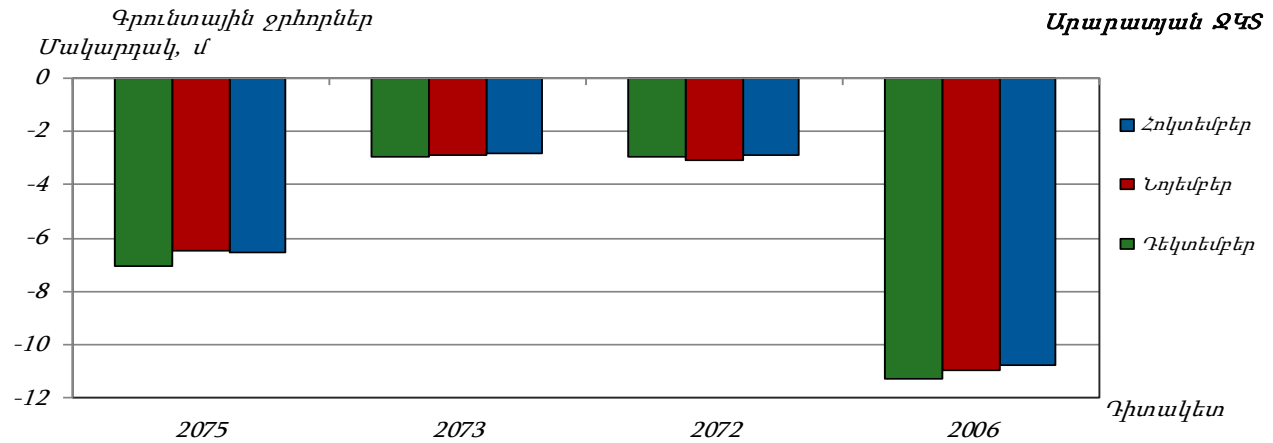
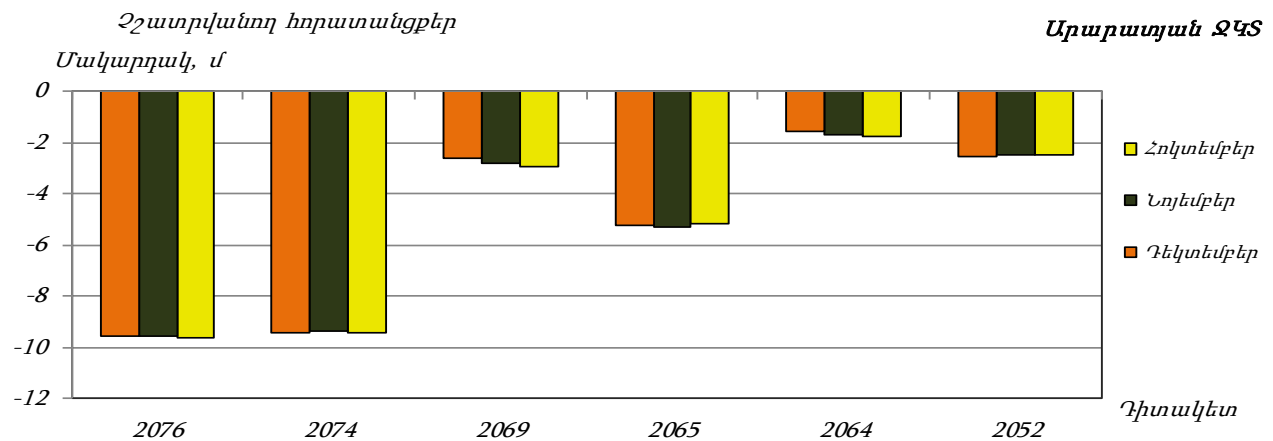
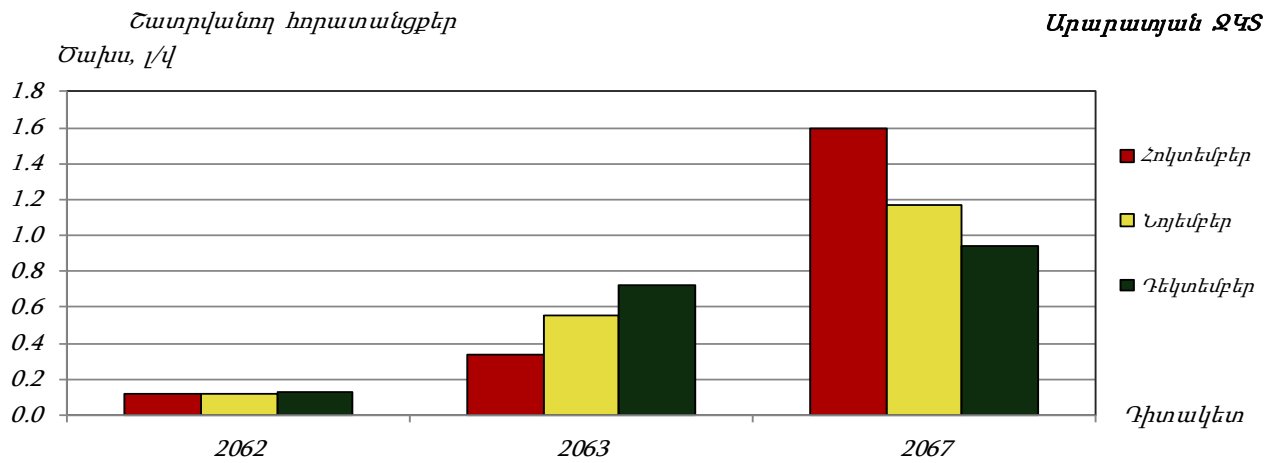
Արարատյան ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են 23 դիտակետում՝ 10 բնաղբյուրում, 3 շատրվանող և 10 չշատրվանող հորատանցքերում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը, ծախսը և մակարդակը, իսկ 10 դիտակետերից կատարվել են նմուշառումներ քիմիական անալիզների համար:

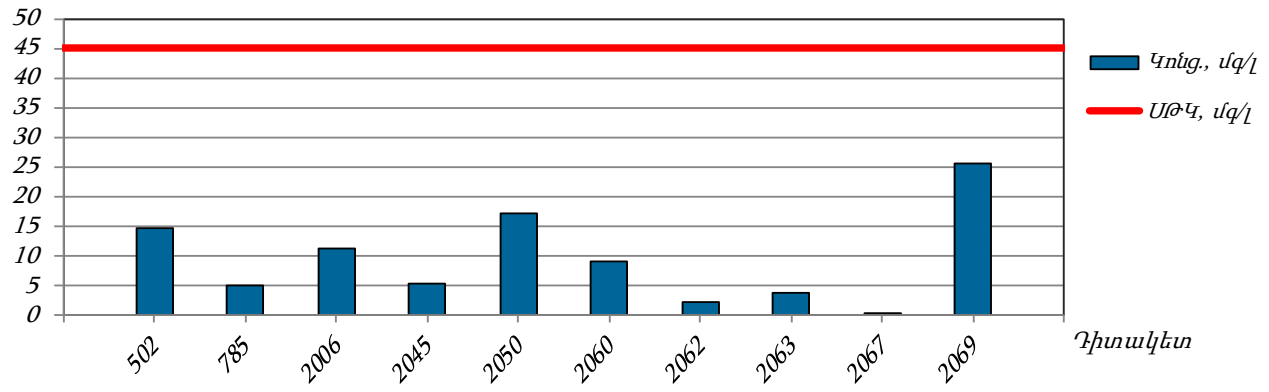
Արարատյան ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի մակարդակի և ծախսի նշանակալի փոփոխություններ են նկատվում Արարատյան գոգավորության հարավ- արևելյան մասի դիտակետերում: Համաձայն 2021թ դիտարկումների N2062 (ք.Արտաշատ) և N2063 (Դալար) դիտակետերում (շատրվանող հորատանցքեր) միջին ամսական ծախսերի ցածր արժեքները նկատվում են ոռոգման շրջանում համապատասխանաբար 0.12լ/վ-ից մինչև 0.31լ/վ և 0.13լ/վ-ից մինչև 0.95լ/վ: Ոռոգման շրջանից հետո նախնական ծախսերը վերականգնվել են:

Ոռոգման շրջանում ստորերկրյա ջրերի մակարդակի տատանումները աննկատ են, Լուսառատ (N2074), Եղեգնավան (N2065) և Արարատ (N2076) բնակավայրերի դիտակետերում: Արարատ քաղաքից դեպի հարավ- արևելք ոռոգումը կատարվում է նաև գետային հոսքով, իսկ հորատանցքերով կատարվող ջրառը համեմատաբար սահմանափակ է:

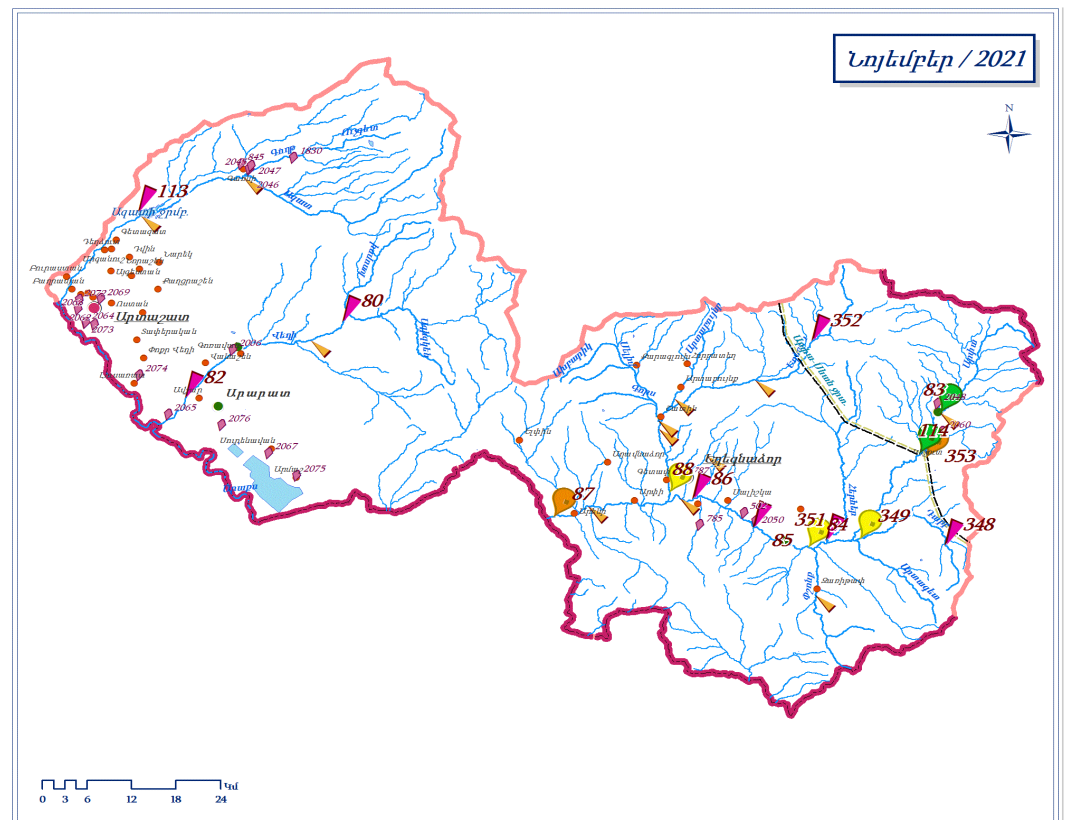
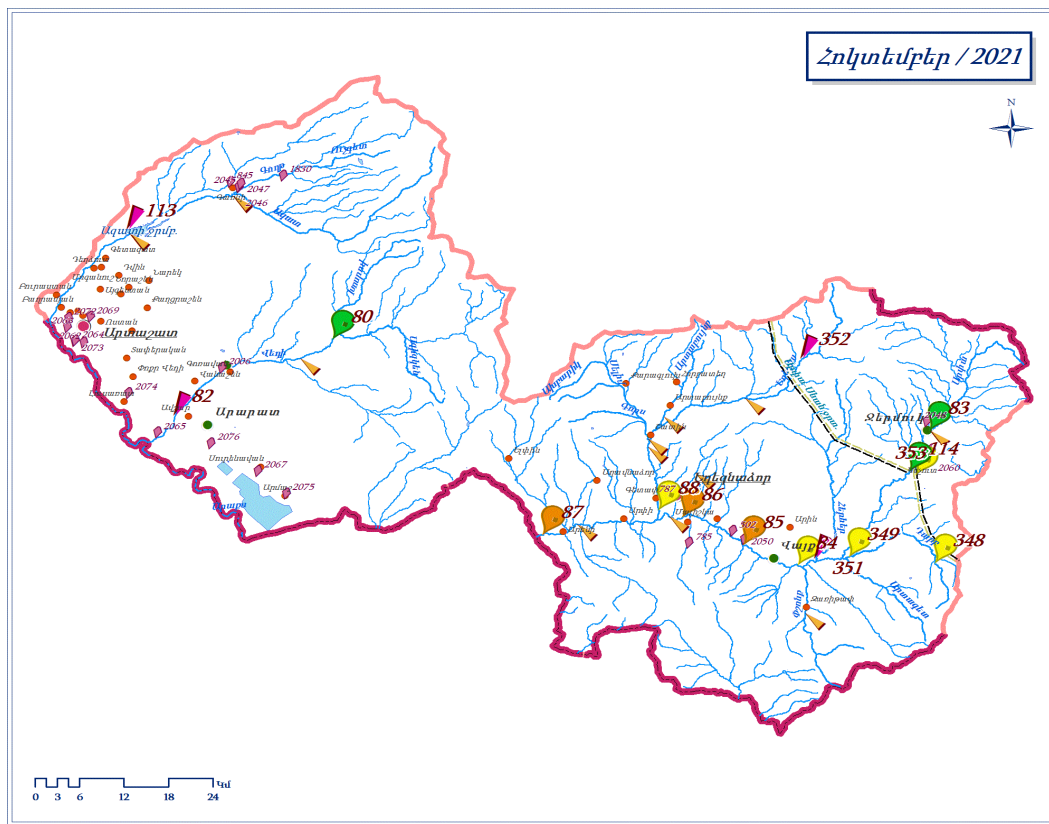
Ջրի մակարդակի իջեցումը կամ ծախսի նվազումը կարող է հանգեցնել ընդհանուր հանքայնացման և կոշտության արժեքների աճի:

ՀՀ Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հարավային ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 9 դիտակետում: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի էլքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են աղյուսակ 13-ում:

Աղյուսակ 13. Հարավային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական էլքեր, մ³/վ								
		հոկտեմբեր			նոյեմբեր			դեկտեմբեր		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Մեղրիգետ	Մեղրի	0.10	0.95	11	0.24	1.09	22	0.19	0.98	20
Ողջի	Կապան	1.37	2.53	54	1.22	2.07	59	1.21	1.61	75
Որոտան	Գորայք	1.84	2.07	89	1.73	2.02	86	1.73	1.99	87

Մակերևութային ջրերի որակ

Հարավային ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 21 դիտակետում:

Կարճևան գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Մեղրիգետ գետի ջրի որակը Մեղրի քաղաքից վերև հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում հոկտեմբերին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Ողջի գետի ջրի որակը Քաջարան քաղաքից վերև հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), և դեկտեմբեր ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Քաջարան քաղաքից ներքև հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), Կապան քաղաքից վերև հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Կապանի օդանավակայանից ներքև հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Աճանան (Նորաշենիկ) գետի ջրի որակը Աճանան գյուղից վերև հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Գեղի գետի ջրի որակը Աջաբաջ գյուղից վերև հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «լավ» (2-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում հոկտեմբերին ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), դեկտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Որոտան գետի ջրի որակը Գորայք գյուղից վերև հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), Միսիան քաղաքից վերև ջրի որակը հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Միսիան քաղաքից ներքև հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Միսիան գետի ջրի որակը Արևիս գյուղից վերև հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում ջրի որակը հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

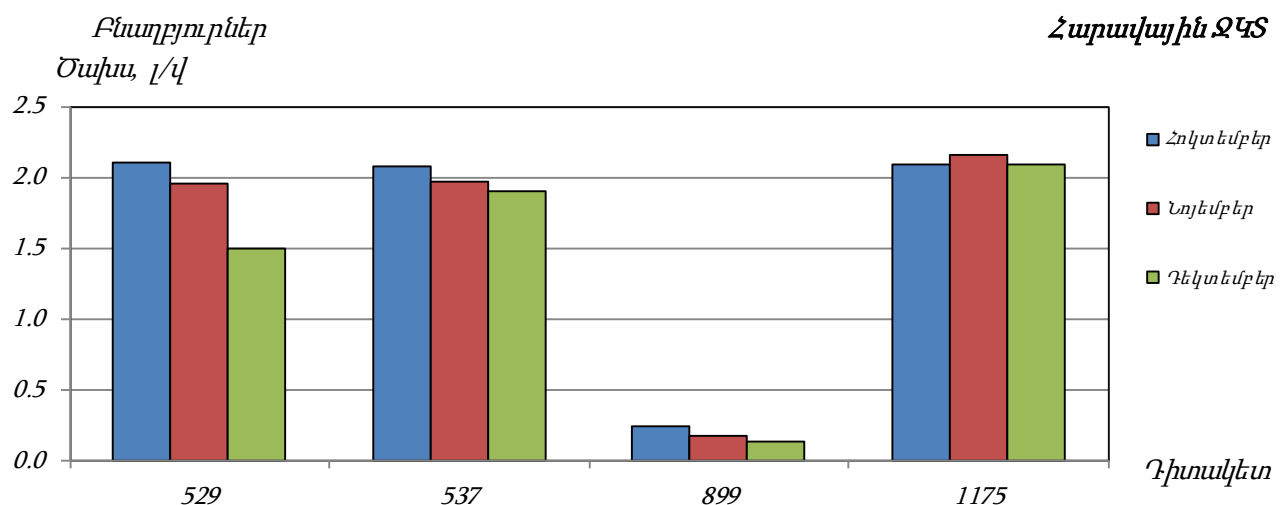
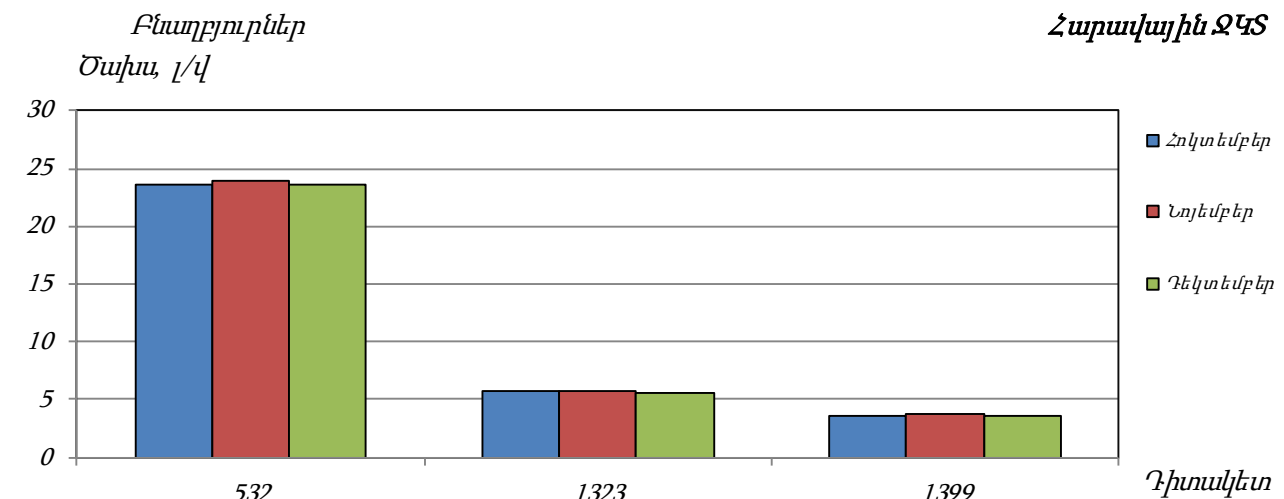
Վարարակ գետի ջրի որակը Գորիս քաղաքից վերև հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

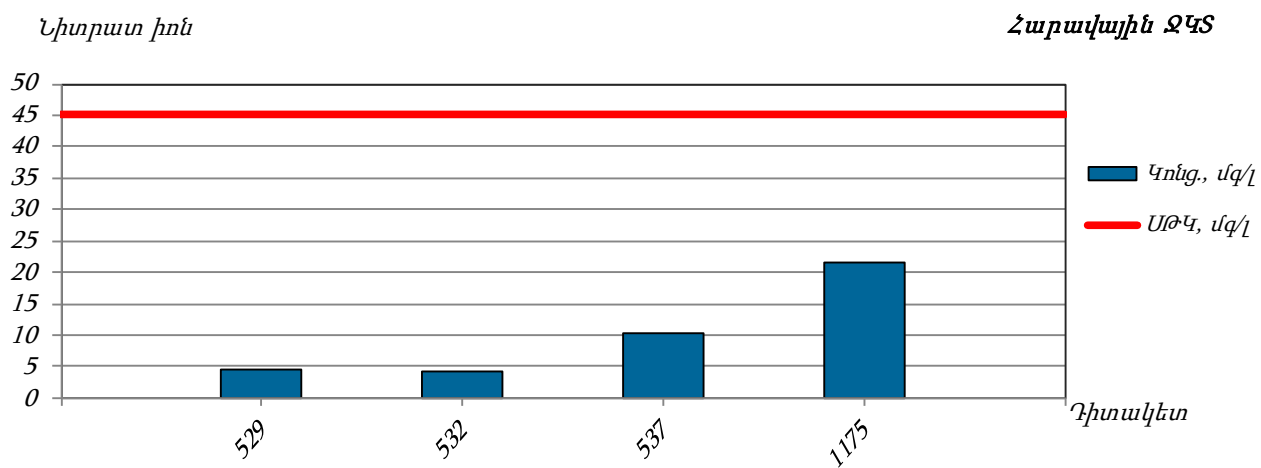
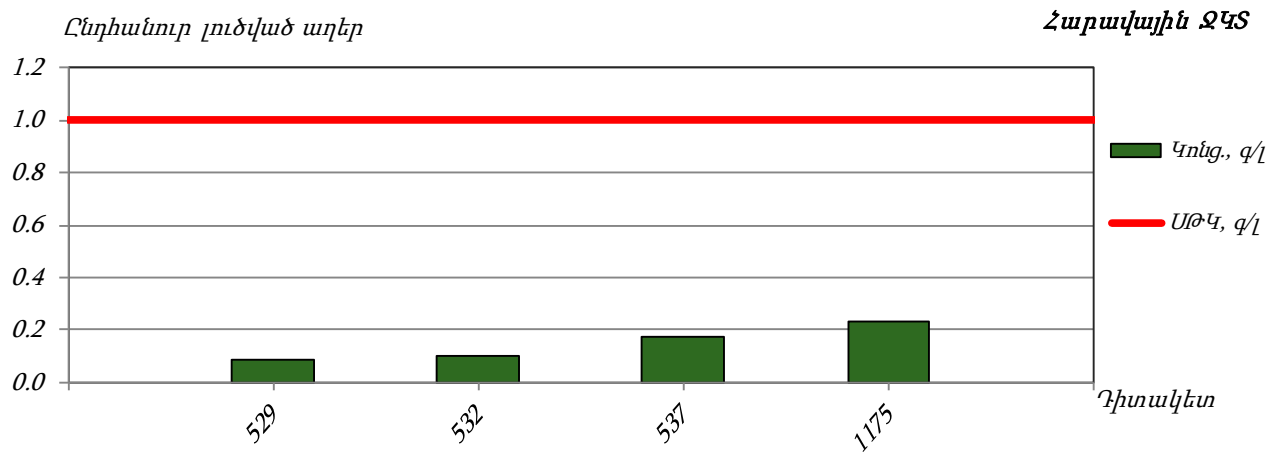
Որոտան-Արփա ջրատարի ջրի որակը թունելի ելքից հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «անբավարար» (3-րդ դաս):

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

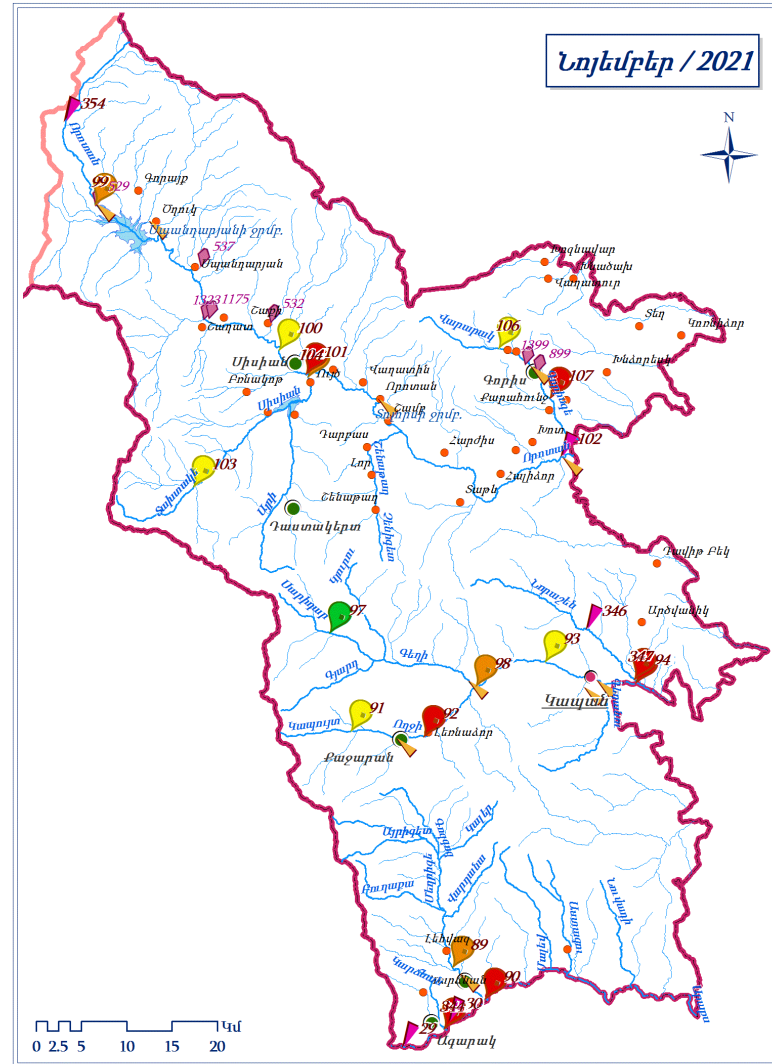
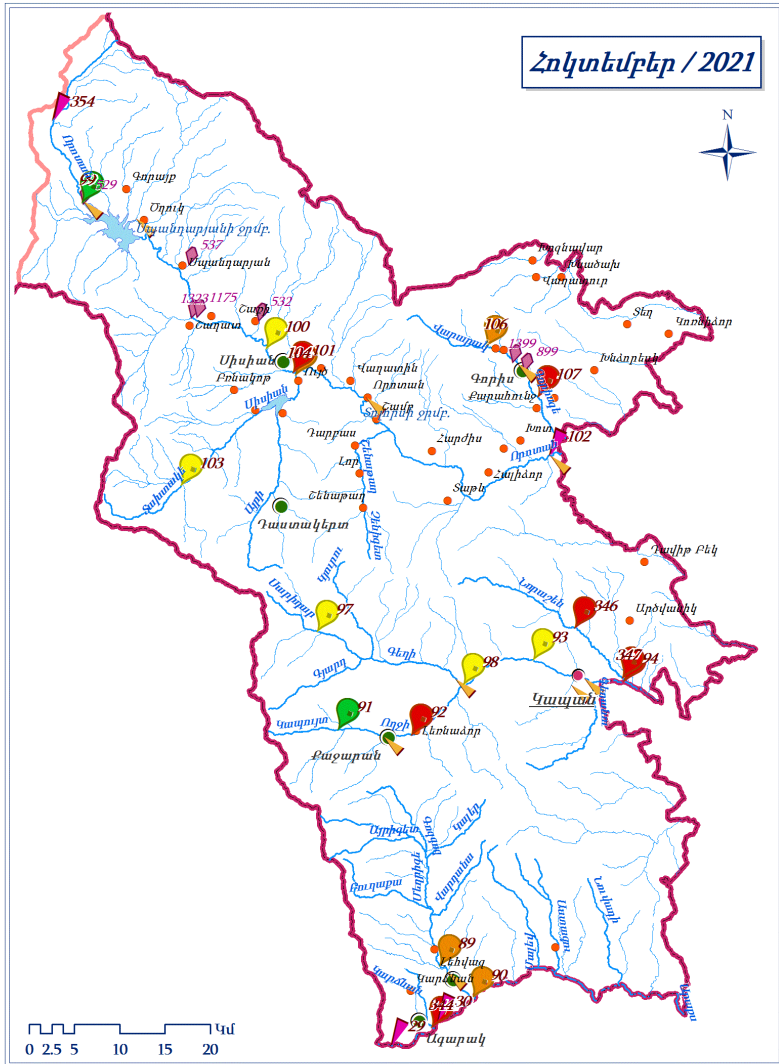
Հարավային ՋԿՏ-ի ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են 7 բնադրյուրում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը և ծախսը, իսկ 4 դիտակետերից կատարվել են նմուշառումներ քիմիական անալիզների համար:

Ծախսի և որակական կազմի տատանումները աննշան են և կրում են բնական բնույթ:

ՀՀ Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

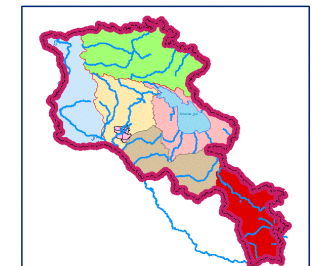
ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոն
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր

- Մակերևութային ջրերի
- ▲ որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
 - ▲ հիդրոլոգիական դիտակետեր
 - ◆ Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
 - Գետային ցանց
 - ՀՀ պետական սահման
 - Լճեր և ջրամբարներ
 - Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 2-րդ դաս
- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Ջրամբարներ

Ախուրյանի, Արփի լիճ, Ագատի և Ապարանի ջրամբարներում իրականացվում են հիդրոլոգիական դիտարկումներ և ջրի որակի մոնիթորինգ, Մարմարիկի ջրամբարում իրականացվում են միայն հիդրոլոգիական դիտարկումներ, իսկ Կեչուտի ջրամբարում և Երևանյան լճում՝ միայն ջրի որակի մոնիթորինգ:

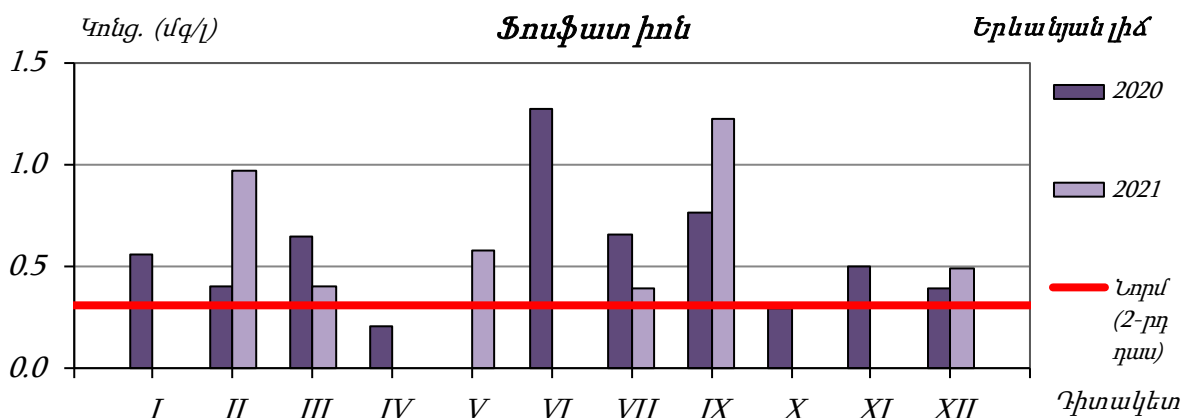
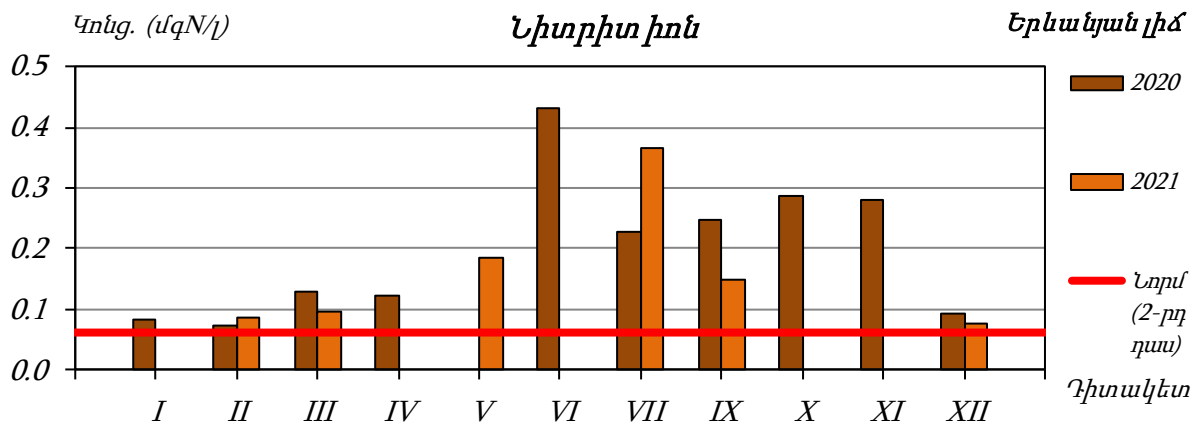
2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում ջրամբարների լցվածությունների մեծությունները եռամսյակի ամիսների վերջին օրերի դրությամբ ներկայացված են 14-րդ աղյուսակում:

Աղյուսակ 14. Ջրամբարների ջրալցվածությունը. 2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում

Ջրամբարի անվանումը	Ջրամբարի ընդհանուր ծավալը. մլն. խոր.մ	Փաստացի լցվածությունը, Հոկտեմբերի 31-ի դրությամբ		Փաստացի լցվածությունը, Նոյեմբերի 30-ի դրությամբ		Փաստացի լցվածությունը, Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	
		ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %	ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %	ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %
Ախուրյան	525	20.44	4	47.45	9	75.43	14
Արփի լիճ	105	16.20	15	17.60	17	18.80	18
Ագատ	70	12.36	18	13.30	19	20.22	29
Ապարան	91	11.22	12	12.66	14	13.71	15
Մարմարիկ	24	0.94	4	1.54	6	1.84	8

Ջրամբարների ջրի որակ

Ախուրյանի ջրամբարի ջրի որակը նոյեմբերին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), Երևանյան լիճ ջրամբարի ջրի որակը դեկտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Կեչուտի ջրամբարի ջրի որակը հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս):

Աղյուսակ 15. Ջրամբարների ջրի որակը 2021թ. 4-րդ եռամսյակում

Հոկտեմբեր

Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Կեչուտի ջրամբար (114)	ամբարտակի մոտ	-	2-րդ	2-րդ

Նոյեմբեր

Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Ախուրյանի ջրամբար (110)	ամբարտակի մոտ	-	2-րդ	2-րդ
Կեչուտի ջրամբար (114)	ամբարտակի մոտ	-	2-րդ	2-րդ

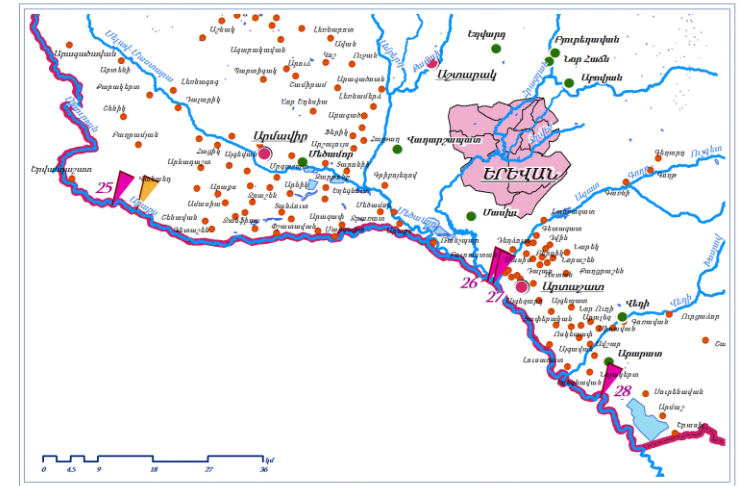
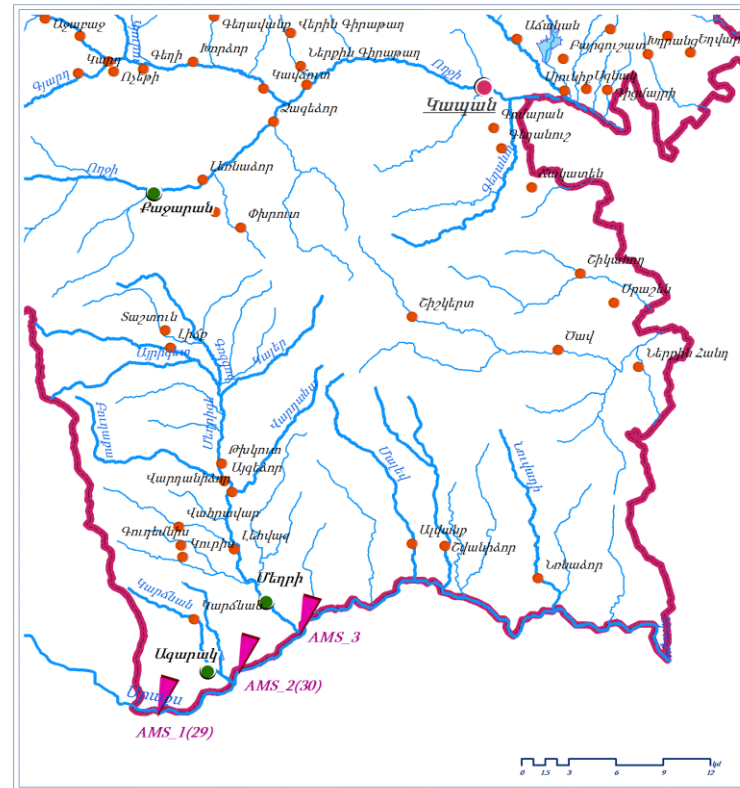
Դեկտեմբեր

Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Երևանյան լիճ ջրամբար (112)	ամբարտակի մոտ	ԹԲՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, ԸՍՍ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ

Արաքս գետ

2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում դիտարկումներ են իրականացվել Արաքս գետի 7 դիտակետում: Գետի ջրի փորձանմուշներում որոշված ցուցանիշներից, ձկնատնտեսական ՍԹԿ-ներով գնահատման համաձայն, դիտվում է պղնձով բարձր աղտոտվածություն: Որոշված մյուս ցուցանիշներից գերազանցվել են ԹԿՊ₅-ի, ԹԲՊ-ի, ամոնիում, նիտրիտ և սուլֆատ իոնների, ցինկի, քրոմի, նիկելի, մանգանի, վանադիումի, երկաթի, ալյումինի և սելենի համապատասխան ՍԹԿ-ները: Արաքս գետի աղտոտվածության գերազանցումների վերաբերյալ մանրամասն տեղեկություն ըստ առանձին ամիսների բերված է աղյուսակ 16-ում):

ԱՐԱՔՍ ԳԵՏԻ ՋՐԻ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ԴԻՏԱՅԱՆՑ

ՊԱՅԱՄԱՐԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոններ
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի
 - ▲ որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
 - ▲ հիդրոլոգիական դիտակետ
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ

Աղյուսակ 16. Արաքս գետի ջրի որակի մոնիթորինգի գնահատման արդյունքները 2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում
Հոկտեմբեր

	Կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՍԹԿ-ից (անգամ)											
	Թթվածնի քիմիական պահանջարկ, ՍԹԿ=30 մգ/լ	Ամոնիում իոն, ՍԹԿ=0,39 մգN/լ	Նիտրիտ իոն, ՍԹԿ=0,024 մգN/լ	Սուլֆատ իոն, ՍԹԿ=100 մգ/լ	Ցինկ, ՍԹԿ=0,01 մգ/լ	Պղինձ, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Քրոմ, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Մանգան, ՍԹԿ=0,01 մգ/լ	Վանադիում, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Երկաթ, ՍԹԿ=0,5 մգ/լ	Այրումին, ՍԹԿ=0,04 մգ/լ	Սելեն, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ
Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)												
Ագարակ քաղաքից 2 կմ հարավ ((29) AMS-1)	1.5	1.6	2.1	3.3	–	2.7	8.2	4.6	20.6	–	2.4	3.5
Ագարակ քաղաքից 2.5 կմ հարավ-արևելք ((30) AMS-2)	1.5	–	2.2	3.4	–	5.9	9.5	5.2	22.4	–	3.6	3.9
Մեղրիգետի թափման կետից վերև (AMS-3)	–	1.9	2.2	3.4	2.4	218.5	10.3	28.1	32.7	13.2	65.0	4.1

Նոյեմբեր

	Կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՍԹԿ-ից (անգամ)												
	Թթվածնի 5-օրյա կենսաքիմիական պահանջարկ, ՍԹԿ=3 մգ/լ	Ամոնիում իոն, ՍԹԿ=0,39 մգN/լ	Նիտրիտ իոն, ՍԹԿ=0,024 մգN/լ	Սուլֆատ իոն, ՍԹԿ=100 մգ/լ	Կալիում ՍԹԿ= 50 գ/լ	Նատրիում ՍԹԿ=120 մգ/լ	Ցինկ, ՍԹԿ=0,01 մգ/լ	Պղինձ, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Քրոմ, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Մանգան, ՍԹԿ=0,01 մգ/լ	Վանադիում, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Երկաթ, ՍԹԿ=0,5 մգ/լ	Ալյումին, ՍԹԿ=0,04 մգ/լ
Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)													
Հուշակերտ գյուղից 0.9 կմ ներքև (25)	1.3	1.7	–	–	–	1.8	1.6	4.6	11.9	3.6	10.1	1.5	12.2
Ագարակ քաղաքից 2 կմ հարավ ((29) AMS-1)	–	4.3	6.5	2.6	–	–	1.3	5.4	6.3	6.6	19.8	1.6	13.7
Ագարակ քաղաքից 2.5 կմ հարավ-արևելք ((30) AMS-2)	1.2	5.1	6.6	2.7	–	1.2	2.4	12.4	6.3	7.5	20.4	1.8	15.6
Մեղրիգետի թափման կետից վերև (AMS-3)	1.2	5.7	6.3	2.8	–	–	6.8	16.0	6.7	10.6	21.4	4.6	22.7

Դեկտեմբեր

	Կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՍԹԿ-ից (անգամ)										
	Ամոնիում իոն, ՍԹԿ=0,39 մգN/լ	Նիտրիտ իոն, ՍԹԿ=0,024 մգN/լ	Սուլֆատ իոն, ՍԹԿ=100 մգ/լ	Յինկ, ՍԹԿ=0,01 մգ/լ	Պղինձ, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Քրոմ, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Նիկել, ՍԹԿ=0,01 մգ/լ	Մանգան, ՍԹԿ=0,01 մգ/լ	Վանադիում, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Երկաթ, ՍԹԿ=0,5 մգ/լ	Ալյումին, ՍԹԿ=0,04 մգ/լ
Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)											
Հրազդան գետի թափման կետից վերև (26)	5.3	4.2	1.2	1.6	8.2	10.4	–	6.6	19.0	2.5	23.5
Հրազդան գետի թափման կետից ներքև (27)	4.7	5.1	1.2	2.6	11.5	12.0	1.2	6.8	21.3	3.3	31.7
Արարատից քաղաքից 0.5 կմ ներքև (28)	4.2	5.5	1.3	1.9	11.2	15.4	2.0	11.5	23.4	5.2	50.5

5. ՀՈՂԱՅԻՆ ԾԱԾԿՈՒՅԹ

Հողային ծածկույթի աղտոտման աղբյուրներ կարող են հանդիսանալ՝

- մետաղաձուլական գործարանները,
- արդյունաբերական և կենցաղային թափոնները,
- գյուղատնտեսությունը,
- տրանսպորտը և այլն:

Մարդու գործունեության արդյունքում միջավայր թափանցած ծանր մետաղների մեծ մասը կուտակվում է հողում: Այնուհետև դրանց մի մասը անցնելով ջրային միջավայր, կլանվում է բույսերի կողմից և հայտնվում սննդային շղթայում: Հողի արդյունաբերական աղտոտման հիմնական աղբյուրներն են մետաղաձուլական գործարանների և արդյունաբերական այլ ձեռնարկությունների թափոնները: Նման աղտոտումները կարող են առաջացնել հողի աղտոտվածություն ծանր մետաղներով (պղինձ, ցինկ, արսեն, կապար, մոլիբդեն, մանգան, նիկել, կադմիում, քրոմ և այլն) և ցիանական միացություններով:

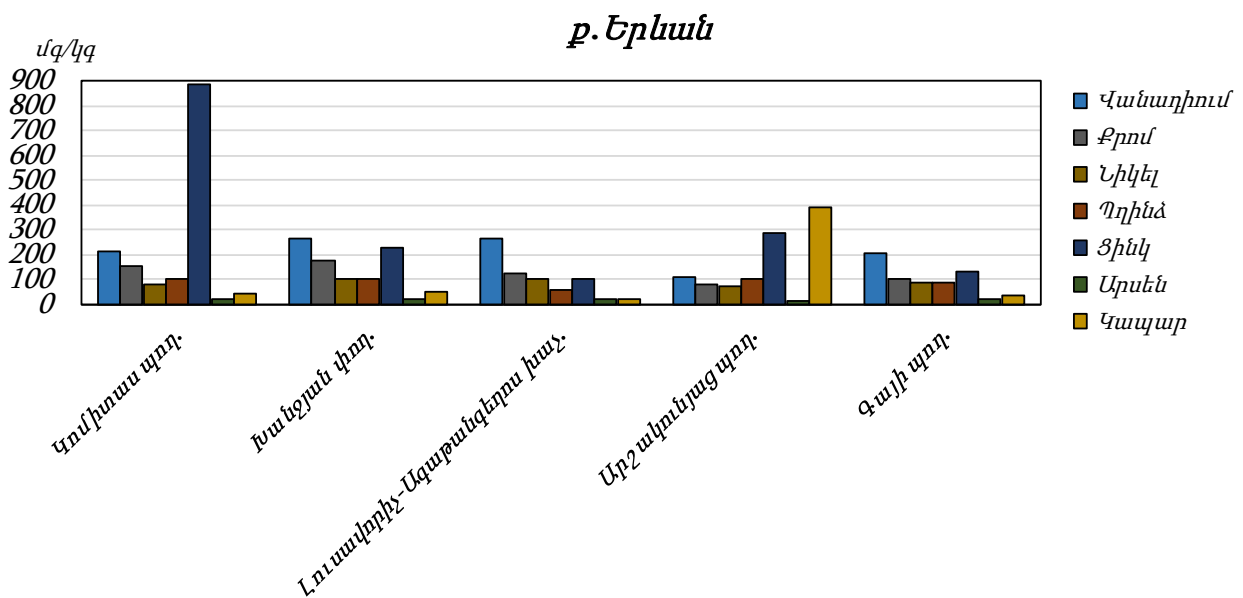
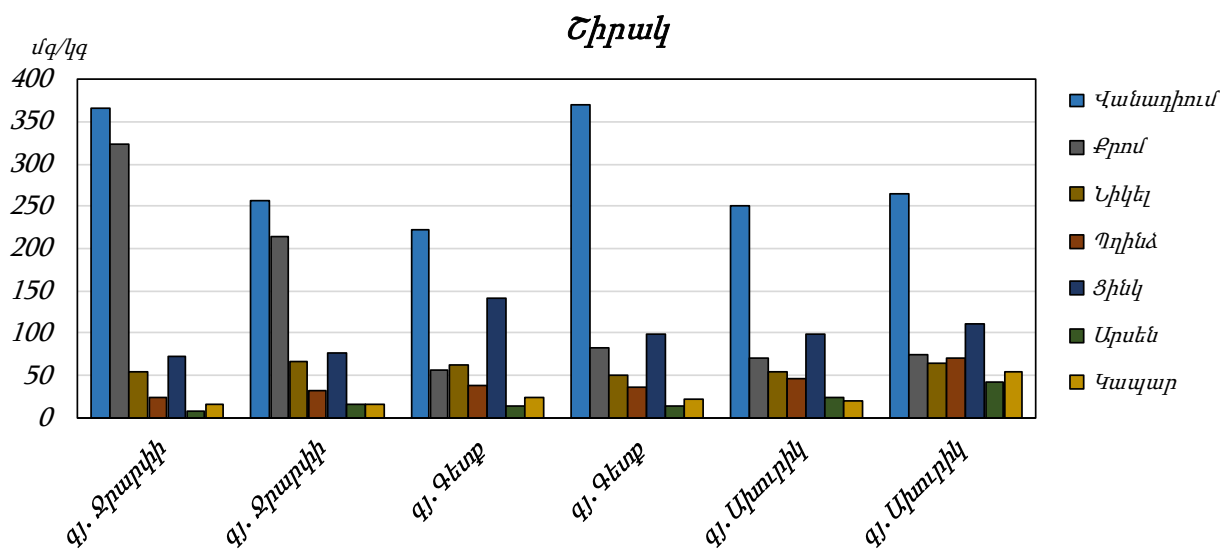
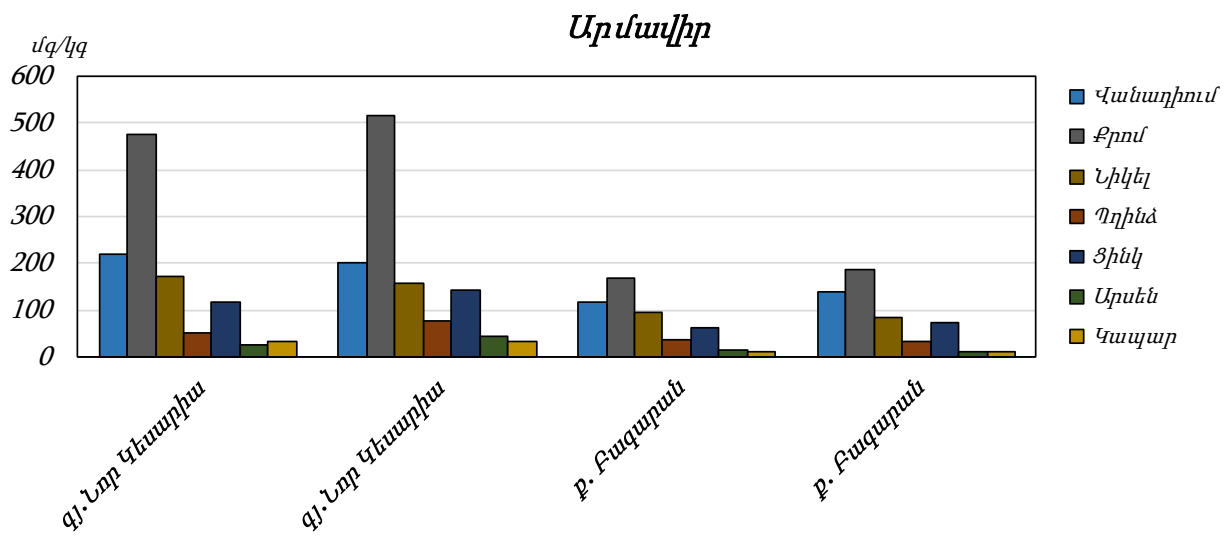
Հողերի որակի գիտահատումն իրականացվում է ՀՀ առողջապահության նախարարի 2010 թվականի հունվարի 25-ի N 01-Ն հրամանի համաձայն:

2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում հողային ծածկույթի՝ ծանր մետաղներով աղտոտվածության ուսումնասիրման համար դիտարկումներն իրականացվել են Երևան քաղաքում, Արմավիրի և Շիրակի մարզերում:

Երևան քաղաքում ուսումնասիրված հողերում վանադիումի պարունակությունը գերազանցում է համապատասխան ՍԹԿ-ն՝ 1.4-1.8 անգամ, քրոմի պարունակությունը՝ 13.8-28.8 անգամ, նիկելի պարունակությունը՝ 18.3-25.3 անգամ, պղնձի պարունակությունը՝ 19.0-34.7 անգամ, ցինկի պարունակությունը՝ 4.6-38.7 անգամ, արսենի պարունակությունը՝ 5.5-11.0 անգամ և կապարի պարունակությունը՝ 1.3-12.2 անգամ:

Արմավիրի մարզում ուսումնասիրված հողերում վանադիումի պարունակությունը գերազանցում է համապատասխան ՍԹԿ-ն՝ 1.3-1.5 անգամ, քրոմի պարունակությունը՝ 28.3-86.2 անգամ, նիկելի պարունակությունը՝ 21.3-43.3 անգամ, պղնձի պարունակությունը՝ 10.7-25.3 անգամ, ցինկի պարունակությունը՝ 2.7-6.2 անգամ, արսենի պարունակությունը՝ 6.0-21.5 անգամ և կապարի պարունակությունը՝ 1.1 անգամ:

Շիրակի մարզում ուսումնասիրված հողերում վանադիումի պարունակությունը գերազանցում է համապատասխան ՍԹԿ-ն՝ 1.5-2.5 անգամ, քրոմի պարունակությունը՝ 9.3-54.0 անգամ, նիկելի պարունակությունը՝ 12.5-16.8 անգամ, պղնձի պարունակությունը՝ 7.7-23.7 անգամ, ցինկի պարունակությունը՝ 3.1-6.2 անգամ, արսենի պարունակությունը՝ 4.0-21.0 անգամ և կապարի պարունակությունը՝ 1.7 անգամ:

6. ԱՆՏԱՌՆԵՐ

Անտառպահպանություն

2021 թվականի 4-րդ եռամսյակի ընթացքում անտառպահպանության վիճակի մասնակի դիտարկում-ուսումնասիրություններ են իրականացրել «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի 6 անտառտնտեսություն մասնաճյուղերի սահմաններում («Սևքար» ա/տ, «Նոյեմբերյան» ա/տ, «Զիլիզա» ա/տ, «Թումանյան» ա/տ, «Կապան» ա/տ, «Վայոց ձոր ա/տ): Աշխատանքների ընթացքում վեր են հանվել նկատված խնդիրները և տրվել են համապատասխան առաջարկություններ: Ստորև ներկայացվում է արձանագրված խնդիրները՝

- Դաշտային դիտարկում-ուսումնասիրությունների իրականացման ընթացքում առկա խնդիրները տեղորոշվել են Trimble 3B և Trimble TDC100 դաշտային տեղորոշման սարքավորումներով:
- Արբանյակային պատկերների կիրառմամբ սաղարթում 2020-2021 թվականների փոփոխությունների նախնական բացահայտումն իրականացվել է մասնակի՝ պայմանավորված բուսականության վեգետացիոն պասիվ շրջանով և ամպամածությամբ:
- Վերոնշյալ անտառային տարածքներում հայտնաբերվել է ընդհանուր առմամբ 9 ապօրինի հատման օջախ: Ուսումնասիրվել են նաև ապօրինի հատումներ, որոնք արդեն իսկ արձանագրված են եղել Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի և «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի կողմից:

Աղյուսակ 17. Ապօրինի հատման օջախների քանակը

Անտառտնտեսություն	Ապօրինի օջախների քանակ (հատ)
«Սևքար»	-
«Նոյեմբերյան»	1
«Զիլիզա»	-
«Թումանյան»	4
«Կապան»	3
«Վայոց ձոր»	1
<u>Ընդամենը</u>	<u>9</u>

- Հայտնաբերվել են ՊՆ կարիքների համար հատված ծառեր (ճանապարհների կառուցում)
- Ուսումնասիրությունների ընթացքում հայտնաբերվել են նաև արմատախիլ, ջարդված, քամատապալ և ձյունակոտոր մի շարք ծառեր: Որոշ տարածքներում արբանյակային ուսումնասիրությունների ընթացքում առանձնացված որոշ փոփոխությունների պատճառները կապված են եղել նախորդ տարիներին շահագործված հատատեղերերի, կամ նախորդ տարիներին իրականացված կոճղաշիվային վերաճի օժանդակման աշխատանքների հետ:

Անտառխախտման արձանագրությունների ուսումնասիրություններ

- «Նոյեմբերյան» ա/տ մասնաճյուղի սահմաններում ուսումնասիրվել է 3 անտառխախտման արձանագրություն: Աշխատանքների ընթացքում արձանագրություններում

նշված տվյալները համեմատվել են առկա իրավիճակի հետ, իրականացվել են չափիչ աշխատանքներ, շեղումներ չեն հայտնաբերվել:

- **«Ջիլիզա» ա/տ մասնաճյուղի** սահմաններում 2021թ. ընթացքում անտառտնտեսության կողմից անտառխախտման արձանագրություններ չի կազմվել:

- **«Կապանի» ա/տ մասնաճյուղի** սահմաններում ուսումնասիրվել է 4 անտառխախտման արձանագրություն: Արձանագրություններից մեկում նշված տվյալները չեն համապատասխանել տարածքում առկա կոճղերի տվյալներին, ինչպես նաև առկա են եղել առանց համարակալման հատված ծառերի կոճղեր:

- **«Վայոց ձոր» ա/տ մասնաճյուղի** սահմաններում ուսումնասիրվել է 1 անտառխախտման արձանագրություն: Աշխատանքների ընթացքում արձանագրություններում նշված տվյալները համեմատվել են առկա իրավիճակի հետ, իրականացվել են չափիչ աշխատանքներ, շեղումներ չեն հայտնաբերվել:

Անտառապատում / Անտառվերականգնում

«Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի ուսումնասիրված 4 անտառտնտեսության սահմաններում համապատասխան գործիքակազմի կիրառմամբ ուսումնասիրվել են նաև իրականացված անտառապատման և անտառվերականգման աշխատանքները: Մասնավորապես ուսումնասիրություններ ընթացքում ուշադրություն են դարձվել անտառապատման աշխատանքների մանրամասներին և նրբություններին (տնկման աշխատանքների իրականացման եղանակներ, խառնման և տեղաբաշխման սխեմաներ, գլխավոր և ուղեկցող ծառատեսակներ, միջշարային և միջբուսային հեռավորություններ, ինչպես նաև ծառերի թվաքանակներ): Տեղադրվել են նաև են 400 մ² մակերես զբաղեցնող փորձահրապարակներ՝ ծառերի կաչողականությունը որոշելու նպատակով:

- Սևքարի անտառտնտեսության մասնաճյուղում ուսումնասիրություններ են իրականացվել 2020 թվականի պետական բյուջեով նախատեսված անտառապատման աշխատանքները: Ըստ նախագծի անտառապատումը իրականացվել է 10հա մակերեսի վրա: Դաշտային ուսումնասիրության արդյունքներից պարզ է դարձել, որ աշխատանքն իրականացվել է 6.8հա մակերեսում: Ընդհանուր առմամբ պահպանված էր միջշարային և միջբուսային հեռավորությունները, կաչողականությունը ընդհանուր տարածքի վրա միջինը կազմում է մոտ 45-50%: Տեղանքում պետք է կատարվեր խոտհունձի և լրացման աշխատանքներ:

- Նոյեմբերյանի անտառտնտեսության մասնաճյուղում ուսումնասիրվել են 2019 և 2020 թվականների պետական բյուջեով նախատեսված անտառապատման աշխատանքները ընդհանուր 40հա-ի վրա: Ուսումնասիրություններն իրականացվել են անտառապատման երկու տարբեր տեղամասերում (համապատասխանաբար 20 և 20 հա մակերեսներով): Աշխատանքների ուսումնասիրության ընթացքում ուշադրություն են դարձվել անտառապատման աշխատանքների մեթոդիկային (տնկման աշխատանքների իրականացման եղանակներ, խառնման և տեղաբաշխման սխեմաներ, գլխավոր և ուղեկցող ծառատեսակներ, միջշարային և միջբուսային հեռավորություններ, ինչպես նաև ծառերի թվաքանակներ): Առաջին տեղամասում կաչողականությունը կազմել է 65%, իսկ երկրորդում 80%: Ուսումնասիրության արդյունքում պարզվեց, որ Ոսկեպարի 20-րդ քառակուսին գտնվում է ծովի մակարդակից 1700-1775մ բարձրության վրա, որտեղ որպես գլխավոր ծառատեսակ ընտրված է Խոշորառեղ կաղնին (*Quercus macranthera*), որի աճման բնականոն գոտիականությունը գտնվում է ծովի մակարդակից 1400-2600մ բարձրության վրա: Սակայն ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվեց, որ ընտրված Խոշորառեղ կաղնու հետ տնկվել է նաև Վրացական կաղնի (*Quercus iberica*), որի բնականոն աճման գոտիականությունն գտնվում է ծովի մակարդակից 550-1400մ բարձրության վրա: Նման բնակլիմայական պայմաններում վրացական կաղնու աճը վտանգված է:

- Ուսումնասիրվել է Սևքարի անտառտնտեսության 2020թ. դեկտեմբեր ամսին իրականացված անտառապատման աշխատանքները, որը գտնվում է Ախթորփի անտառպետության 19-րդ քառակուսի 21-րդ հատվածում, տարածքը գտնվում է ծովի

մակարդակից 1400-1500մ բարձրության վրա, լանջի թեքությունն մինչև 20 աստիճան, կողմնադրությունն հյուսիս-արևելք, հյուսիս-արևմուտք: Աշխատանքները կատարվել է 10 հա-ի վրա ցանքսի եղանակով և որպես գլխավոր տեսակ է ընտրվել կաղնին: Տեղադրվել են փորձահրապարակներ՝ կաչողականությունը որոշելու համար արդյունքում պարզվեց որ ծլունակությունը կազմում է մոտ 3%, ինչը անբավարար ցուցանիշ է:

- Ուսումնասիրվել է Կապանի անտառտնտեսության մասնաճյուղում 2019 թվականին 3հա ցանքսի միջոցով իրականացված անտառապատումը, արդյունքում պարզվել է, որ կաչողունակությունը կազմում է 0:

Հայտնաբերված թերություններ

- Անտառապատված տարածքներում անհրաժեշտ է իրականացնել լրացման աշխատանքներ:
- Բազմաթիվ վայրերում նկատվում է ցածր կաչողունակություն:
- Որոշ դեպքերում տնկումն իրականացվում է նախատեսածից ավելի քիչ մակերեսի վրա:
- Սերմերի ցանքսը և հանքայնացումը մեծամասամբ անարդյունավետ է:
- Բնակլիմայական պայմաններին ոչ բնորոշ տեսակների տնկում:

Անտառօգտագործում

- Անտառօգտագործման շրջանակներում ուսումնասիրվել են «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի «Սևքար», «Նոյեմբերյան», «Ջիլիզա», «Թումանյան», «Կապան» և «Վայոց ձոր» անտառտնտեսություն մասնաճյուղերի սահմաններում տեղակայված 34 հատատեղերը (համապատասխանաբար 26 սանիտարական հատման հատատեղ, 7-ը անցումային 1 այլ հատում), ինչպես նաև «Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի սահմաններում իրականացվել են 2021 թվականի ընտրովի սանիտարական հատումների արդյունքների հավաստիության մասնակի դիտարկում – ուսումնասիրություններ:

- Դաշտային աշխատանքների ընթացքում աչքաչափական և գործիքաչափական եղանակներով բոլոր հատատեղերում իրականացվել են որոշ անտառգնահատման ցուցանիշների գնահատումներ (ծառուտի լրիվություն, հասակային դասեր, լանջերի թեքություն, դիրքադրություն և այլն):

Հայտնաբերված թերություններ և առաջարկություններ

- Իրականացրած հատումներից շահագործման ընթացքում ջարդված ծառերի քանակից իջել էր տարածքի լրիվությունը «Խնամքի և սանիտարական հատման կարգի» կանոնների համար նախատեսված ցուցանիշից:

- Հատման համար ընտրված ծառերի հատվածում լանջի թեքությունը տեղ- տեղ 30°-ից ավել էր, ինչը հետագայում կարող է հանգեցնել սողանքային հետևանքների:

- Անտառի սանիտարական վիճակի բարելավման նպատակով հատատեղերում իրականացնել հատատեղի մաքրում ջախ ու ճյուղիկներից:

- Ոսկեպարի և Նոյեմբերյանի ա/պ-ում նախատեսված հատատեղերի ուսումնասիրության ընթացքում պարզվեց, որ տվյալ տեղամասերում առկա են սերմնային ծագմամբ հաճարենու և կաղնու առաջին հասակային դասի ծառուտներ: Առաջարկվում է տվյալ հատվածներում իրականացնել խնամքի աշխատանքներ՝ նոսրացման հատումներ իրականացնելու միջոցով:

- Շամլուղի անտառապետության 3-րդ քառակուսում նշանակված հատատեղում հատվել էին «Խնամքի և սանիտարական հատման կարգին» անհամապատասխան ծառեր:

- Հատատեղերում առկա էր համարակալումների անընթեռնելիության խնդիր:

- Հատատեղերում նկատվել են առանց համարակալման հատման ենթակա ծառեր:

- Հատատեղերի շահագործման ժամանակ խորհուրդ է տրվում բոլոր ծառերը հատել այնպես, որ կոճղերը ունենան նվազագույն 20 աստիճան թեքություն, ինչը կնպաստի կոճղերի ուշ քայքայման և հնարաորություն կնձեռվի կոճղաշիվային վերաճին:

Ոչ պլանային հատման նշանակված ծառերի ուսումնասիրություններ

Ուսումնասիրվել է «Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի մի շարք մասնաճյուղերում հիվանդություններով վարակված, կենսունակությունը կորցրած ծառերի ուսումնասիրություն: Տվյալ ծառերը ենթակա են եղել սանիտարական հատման:

Անտառապաթոլոգիական հետազոտություններ

Կողբի անտառապետության 16, 17, 23-րդ քառակուսիներում կատարվել են անտառապաթոլոգիական ուսումնասիրություններ: Հայտնաբերվել է՝ Բակտերյալ Քաղցկեղ (հարուցիչը *Agrobacterium tumefaciens*) հիվանդությունը:

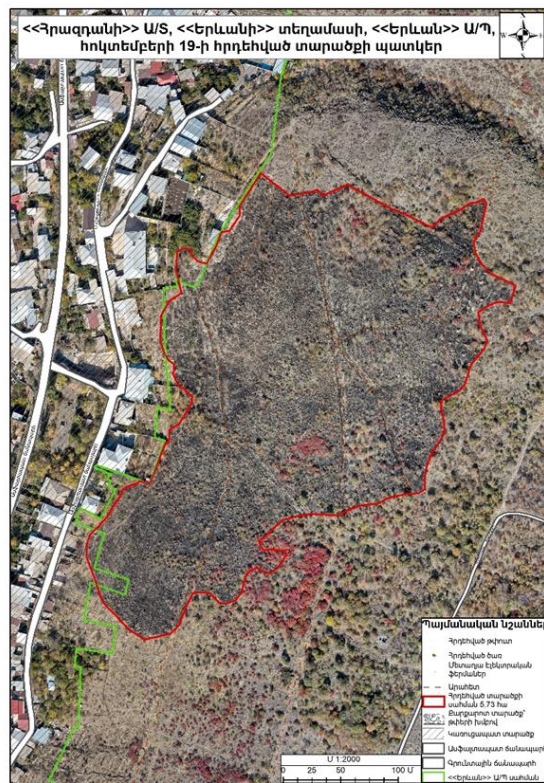
Բակտերյալ Քաղցկեղ հիվանդությունն ուսումնասիրելու և հետազայում կանխարգելելու համար խորհուրդ է տրվում կատարել հողի և վարակված ծառերի՝ ուռուցքներից, արմատներից նմուշառում լաբարատոր հետազոտությունների համար: Կատարվել է հողի ընդհանուր փորձաքննություն, մոլիբդենի, պղնձի, ցինկի, մանգանի պարունակությունների որոշում հողում և վարակված ծառերի արմատներում: Ուռուցքներում հետազոտվել է *Agrobacterium tumefaciens* հարուցիչի ակտիվություն:

Անտառային հրդեհներ

Իրականացվել է «Հրագդանի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղի, Երևանի տեղամասի, Երևանի անտառապետությունում 2021թ. հոկտեմբերի 19-ին հրդեհված տարածքի օդալուսանկարահանում՝ ԱԹՄ-ով:

Օդալուսանկարահանումը իրականացվել է 2021թ. հոկտեմբերի 28-ին DJI Mavic2 pro ԱԹՄ-ով, 120 մետրբարձրությունից: Նկարները կապակցվել և մշակվել են PIX4D ծրագրային փաթեթով:

Կազմվել են հրդեհված տարածքի պատկեր և քարտեզ-սխեմա՝ ArcGIS ծրագրային փաթեթի գործիքակազմով: Կոորդինատային համակարգը՝ ARM_PCS: Հրդեհված տարածքի մակերեսը կազմում է 5.73հա:

Հավելված 1

Միջին ամսական և տասնօրյակային ջերմաստիճաններն ու շեղումները 1961-1990թթ. համապատասխան նորմաներից 2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում

Հոկտեմբեր

Մարզ	Ամսական ջերմաստիճան				Միջին ջերմաստիճանը (°C) և շեղումը նորմաից					
					I տասնօրյակ		II տասնօրյակ		III տասնօրյակ	
	դիտված	շեղում	միջին առավել- լացույն	միջին նվազագույն	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում
ք. Երևան	+12.5+13.0	-1.2+0.1	+19.4+20.3	+5.1+7.3	+13.4+14.2	-1.1-1.9	+14.6+15.8	+0.9+1.9	+8.6+9.4	-1.7-2.5
Արագածոտնի լեռներ	+4.5+6.0	-1.6-0.3	+11.3+12.9	-0.3+0.2	+4.7+6.7	-2.4-1.4	+7.6+8.4	+1.1+2.2	+1.3+2.9	-1.3-3.5
Արագածոտնի նախալեռներ	+9.3+12.7	-1.0+0.1	+14.5+19.9	+5.2+6.8	+9.6+13.5	-2.4-2.8	+12.1+15.4	+1.3+1.7	+6.2+9.3	-1.3-1.9
Արարատ	+12.3+13.2	-0.1-0.6	+20.5+21.0	+5.5+6.4	+13.8+14.9	-1.2-1.9	+14.5+15.4	+0.9+1.5	+8.5+9.2	-2.2-3.4
Արմավիր	+11.6	-0.7	+19.6	+4.1	+12.8	-2.4	+14.0	+0.8	+13.8	+2.5
Գեղարքունիք	+4.7+8.0	-0.0-0.7	+9.3+14.2	-0.5+3.6	+2.8+7.4	-1.4-4.5	+8.5+11.0	+1.5+3.4	+2.8+6.0	0.0-3.3
Լոռի	+5.9+8.3	-0.8-1.5	+12.5+14.5	+0.6+4.1	+5.6+7.9	-2.9-8.2	+9.4+11.4	-3.2+2.5	+2.6+5.7	-2.7-8.0
Կոտայք	+6.5+11.3	-0.6-0.0	+13.1+17.2	+1.4+9.4	+7.3+11.6	0.0+1.0	+9.0+14.3	+0.6+2.5	+3.5+8.1	-1.8-2.6
Շիրակ	+4.3+7.8	-0.0-0.7	+11.5+16.0	-2.1+2.9	+4.8+8.6	-1.9-2.4	+6.9+10.9	+1.2+2.5	+1.2+4.4	-1.8-2.8
Սյունիքի հովիտներ	+13.9	-0.8	+19.7	+9.9	+13.4	-3.7	+17.1	+2.0	+11.2	-2.0
Սյունիքի նախալեռներ	+7.2+7.7	-1.0-1.5	+12.1+14.4	+2.0+4.4	+6.2+7.3	-5.0-2.9	+9.8+11.1	1.2+1.3	+4.5+5.8	-2.3-2.7
Վայոց ձորի լեռներ	+6.6	+0.3	+14.4	+1.2	+6.6	-2.6	+9.4	+1.8	+3.7	-1.8
Վայոց ձորի նախալեռներ	+13.2	-0.2	+20.7	+6.7	+14.4	-1.2	+15.5	+1.7	+9.6	-1.4
Տավուշ	+7.9+11.4	-1.2-0.7	+14.7+16.3	+3.4+7.7	+7.3+10.8	-3.3-4.3	+11.1+14.2	+0.9+1.9	+9.2+15.2	-1.7-2.9

Նոյեմբեր

Մարզ	Ամսական ջերմաստիճան				Միջին ջերմաստիճանը (°C) և շեղումը նորմաից					
					I տասնօրյակ		II տասնօրյակ		III տասնօրյակ	
	դիտված	շեղում	միջին առավել- լացույն	միջին նվազագույն	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում
ք. Երևան	+7.2+7.3	+1.3+1.4	+12.6+13.2	+2.1+2.9	+11.2+11.7	+2.6+3.7	+5.0+5.4	-0.3-0.9	+5.2+5.3	+0.5+1.6
Արագածոտնի լեռներ	+1.2+2.4	+1.2+1.7	+5.6+7.6	-0.3-2.9	+4.3+5.8	+2.2+2.9	-1.5+0.4	-0.6-1.4	+0.7+1.1	+1.8+2.9
Արագածոտնի նախալեռներ	+3.8+7.5	-0.1+0.6	+8.8+13.1	+1.6+2.9	+8.4+11.5	+1.2+2.8	+2.4+5.5	-0.8-3.1	+3.6+5.4	+1.4+2.6
Արարատ	+6.9+7.5	+0.5+1.2	+12.5+14.0	+2.0+3.0	+11.2+11.6	+2.6+3.0	+4.8+5.2	-1.1-2.0	+5.2+5.8	+1.6+2.7
Արմավիր	+6.9	+1.3	+12.7	+1.5	+10.9	+2.7	+5.0	-0.4	+4.8	+1.6
Գեղարքունիք	+2.1+4.6	+1.0+1.9	+5.9+9.7	-3.9+1.0	+4.8+7.7	+1.7+3.9	-0.6+2.6	-1.7+0.6	+1.3+4.1	+1.3+5.6
Լոռի	+4.5+7.2	+1.5+2.1	+11.3+13.0	-1.2+2.5	+7.5+10.5	+2.4+3.9	+1.2+3.6	-0.8-1.4	+4.7+7.5	+3.9+4.6
Կոտայք	+2.6+6.0	+1.1+1.3	+8.0+11.3	-2.0+2.0	+5.9+9.9	+1.8+3.1	0.0+3.7	-1.0-1.7	+1.8+4.4	+1.6+2.6
Շիրակ	-0.7+3.7	+0.6+1.9	+7.0+10.9	-4.6+0.2	+4.1+7.8	+2.3+3.5	-2.1+1.6	-0.4-1.0	0.0+2.2	+2.2+3.7
Սյունիքի հովիտներ	+10.6	+1.1	+16.5	+6.8	+13.8	+2.7	+7.9	-1.2	+10.3	+3.4
Սյունիքի նախալեռներ	+4.4+6.6	+1.0+1.2	+11.5+12.0	-1.6+2.2	+7.3+9.7	+2.3+2.7	+1.6+2.6	-1.0-2.8	+4.3+7.5	+3.9+4.2
Վայոց ձորի լեռներ	+2.3	+1.6	+8.9	-1.5	+5.4	+2.3	+0.4	-0.7	+1.1	+1.6
Վայոց ձորի նախալեռներ	+7.7	+1.0	+13.9	+3.4	+11.5	+3.2	+5.1	-1.5	+6.5	+1.6
Տավուշ	+6.3+9.0	+1.3+1.9	+13.7+13.9	+1.5+5.7	+9.4+11.8	+2.8+3.2	+3.3+5.4	-1.3-1.6	+6.3+10.2	+2.2+5.8

Դեկտեմբեր

Մարզ	Ամսական ջերմաստիճան				Միջին ջերմաստիճանը (°C) և ջերմուժը նորմաից					
					I տասնօրյակ		II տասնօրյակ		III տասնօրյակ	
	դիտված	ջերմուժ	միջին առավել- ագույն	միջին նվազագույն	դիտված	ջերմուժ	դիտված	ջերմուժ	դիտված	ջերմուժ
ք. Երևան	+0.3+1.2	+0.2+1.2	+6.4+7.1	-2.8-4.6	+2.5+3.6	+0.3+1.9	+1.9+3.2	+2.2+3.2	-3.2-3.6	-1.3-1.5
Արագածոտնի լեռներ	-2.9-6.0	-1.0+1.4	+0.5+1.4	-5.8-10.2	-0.9-3.6	+1.0+2.5	-0.2-2.9	+2.6+4.8	-7.7-11.5	-1.7-5.1
Արագածոտնի նախալեռներ	-1.2+1.2	+1.4+1.7	+2.8+6.9	-3.1-4.2	+0.8+3.2	-0.1+2.3	+0.6+3.0	0.0+4.2	-2.6-5.1	0.0-2.3
Արարատ	+0.8+1.3	+0.4+0.8	+6.8+8.2	-2.9-3.8	+3.2+3.7	+1.0+2.6	+2.5+3.0	+2.3+3.3	-2.4-3.7	-0.7-1.6
Արմավիր	+0.4	+2.4	+7.5	-4.9	+2.5	+1.2	+2.1	+2.2	-3.4	-1.3
Գեղարքունիք	-0.2-4.1	+1.0+2.2	+0.4+5.8	-4.0-9.8	-0.6+2.1	+2.1+4.2	-1.3+1.9	+2.9+6.0	-4.7-10.7	-3.5+0.9
Լոռի	-0.6+3.2	+1.1+1.6	+6.4+9.0	-1.2-5.8	+1.0+5.7	0.0+3.5	+1.4+4.0	+2.5+3.1	-0.2-4.1	-0.1-2.6
Կոտայք	-1.2-3.9	+0.3+1.4	+2.0+5.1	-4.4-8.6	-1.1+1.8	+1.3+1.5	-1.0+1.8	+2.8+4.1	-4.9-9.7	-1.4-3.9
Շիրակ	-3.2-11.3	-2.9+0.9	-4.7+1.7	-6.3-16.7	-1.1-7.1	-1.0+0.5	-0.6-8.6	+0.1+3.6	-8.0-18.1	-2.1-7.4
Սյունիքի հովիտներ	+4.4+6.3	+1.5+1.6	+11.1+11.8	-0.8+2.8	+6.6+9.4	+1.6+3.3	+5.5+7.7	+2.0+3.5	+1.2+1.9	-0.3-1.8
Սյունիքի նախալեռներ	-0.1+3.5	+1.7	+7.2+9.4	-0.5-6.7	+3.0+6.7	+4.3+9.3	+0.7+4.1	+3.6+4.5	-0.2-4.1	-0.3+0.2
Վայոց ձորի լեռներ	-2.8	+2.0	+3.5	-6.3	-0.5	+2.1	-0.3	+3.8	-7.5	-2.2
Վայոց ձորի նախալեռներ	+1.3	+1.0	+7.7	-2.6	+4.4	+2.0	+2.8	+2.1	-3.2	-2.5
Տավուշ	+2.5+5.4	+1.1+2.9	+10.0+10.5	-1.9+1.9	+4.9+7.9	+1.5+3.4	+3.8+5.8	+2.3+3.0	-1.2+2.4	-0.2-0.7

Հավելված 2

Ամենաբարձր և ամենացածր ջերմաստիճանները 2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում

Հոկտեմբեր

Մարզ	Ամենաբարձր ջերմաստիճանը			Ամենացածր ջերմաստիճանը		
	դիտակայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	Ջերմաստի- ճան, °C	դիտակայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	Ջերմաստիճ- ան, °C
ք. Երևան	Մերձավան (37783)	Աշտարակ(37785)	14,16,17	+26	Ծաղկահովիտ(37690) Ապարան(37699)	27 27
Արագածոտն	Աշտարակ (37785)	Արարատ (37874)	14	+28	Արտաշատ (37872) Արարատ (37874)	28 28
Արարատ	Արտաշատ (37871) Արարատ(37874)	Արմավիր (37787)	14	+27	Արմավիր (37787)	28
Արմավիր	Արմավիր (37787)	Ճամբարակ (37719)	14,24	+22	Գավառ (37801)	27
Գեղարքունիք	Մարիկ (37815) Շորժա (37802)	Օձուն (37627)	14	+26	Տաշիր (37618)	28
Լոռի	Օձուն (37627) Վանաձոր (37704)	Եղվարդ (37786)	16,17	+24	Հրազդան (37792)	27,28
Կոտայք	Եղվարդ (37786)	Գյումրի (37686)	15	+23	Աշոցք (37609)	27,28
Շիրակ	Գյումրի (37686)	Մեղրի (37958)	14	+31	Սիսիան (37897)	28
Սյունիք	Մեղրի (37958)	Արենի (37875)	14	+28	Ջերմուկ (37882)	27
Վայոց ձոր	Արենի (37875)	Դիլիջան (37706)	13	+28	Դիլիջան (37706)	27,28
Տավուշ	Բազրատաշեն (37626) Բջևան (37711)	Աշտարակ(37785)	14,16,17	+26	Ծաղկահովիտ(37690) Ապարան(37699)	27 27

Նոյեմբեր

Մարզ	Ամենաբարձր ջերմաստիճանը			Ամենացածր ջերմաստիճանը		
	դիտակայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	Ջերմաստիճան, °C	դիտակայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	Ջերմաստիճան, °C
ք. Երևան	Մերձավան (37783) Զվարթնոց (37788) Երևան-Աերոլոգիական(3790)	4	22	Զվարթնոց (37788) Մերձավան (37783)	19	-4
Արագածոտն	Աշտարակ (37785)	4	20	Ապարան(37699)	18	-10
Արարատ	Արարատ (37874) Արտաշատ (37871)	4 4	23	Արտաշատ (37871)	18	-4
Արմավիր	Արմավիր (37787)	4	22	Արմավիր (37787)	18,19,20,22,23,24	-4
Գեղարքունիք	Մասրիկ (37815)	30	17	Սևան (37717)	13	-10
Լոռի	Օձուն (37627)	3	22	Տաշիր (37618)	13,18,22	-10
Կոտայք	Եղվարդ (37786)	4	18	Հրազդան (37792)	18, 19	-8
Շիրակ	Գյումրի (37686)	4, 5, 7	18	Աշոցք (37609)	18,19,23	-12
Սյունիք	Մեղրի (37958)	3	26	Սիսիան (37897)	18	-9
Վայոց ձոր	Արենի (37875)	4	21	Ջերմուկ (37882)	13,18	-6
Տավուշ	Իջևան (37711)	30	24	Դիլիջան (37706)	18,19	-4

Դեկտեմբեր

Մարզ	Ամենաբարձր ջերմաստիճանը			Ամենացածր ջերմաստիճանը		
	դիտակայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	Ջերմաստիճան, °C	դիտակայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	Ջերմաստիճան, °C
ք. Երևան	Աերոլոգիական(37790)	1	+15	Մերձավան (37783)	29,30,31	-12
Արագածոտն	Աշտարակ (37785)	1,8,10	+12	Ծաղկաձոր(37690)	25	-22
Արարատ	Արարատ (37874)	1	+22	Արտաշատ (37871)	27	-13
Արմավիր	Արմավիր (37787)	20	+14	Արմավիր (37787)	31	-14
Գեղարքունիք	Ճամբարակ (37719)	8	+14	Մասրիկ (37815)	26,30,31	-22
Լոռի	Օձուն (37627)	1,6,16	+17	Տաշիր (37618)	24	-17
Կոտայք	Եղվարդ (37786)	1	+13	Հրազդան (37792)	23,25,29,30,31	-18
Շիրակ	Գյումրի (37686) Արթիկ (37689)	1	+10	Աշոցք (37609)	30	-31
Սյունիք	Մեղրի (37958)	1	+25	Սիսիան (37897)	25	-15
Վայոց ձոր	Արենի (37875)	1	+20	Ջերմուկ (37882)	25	-14
Տավուշ	Դիլիջան (37706) Իջևան (37711)	8 1,6,16	+18	Դիլիջան (37706)	25	-13

Գետերի ջրերի որակը 2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում

Հոկտեմբեր 2021

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հյուսիսային	Փամբակ	0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև (2)	Մոլիբդեն, ՀԱԱ, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Նիտրատ իոն	4-րդ	
		1 կմ ք. Վանաձորից վերև (3)	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, մոլիբդեն, ՀԱԱ, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև (4)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
	Դեբեդ	0.5 կմ Մարց գետի թափման կետից ներքև (5)	Մանգան, ալյումին	3-րդ	5-րդ
			Մոլիբդեն	5-րդ	
		0.5 կմ ք. Այրումից վերև (6)	Մանգան	3-րդ	5-րդ
			Մոլիբդեն, ԿՆ	4-րդ	
			Պղինձ	5-րդ	
		Սահմանի մոտ (7)	ԿՆ	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	4-րդ	
			Պղինձ, մոլիբդեն	5-րդ	
	Չորագետ	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև (8)	Վանադիում, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (10)	Վանադիում	3-րդ	3-րդ
	Տաշիր	0.5 կմ գյ. Սարատովկայից ներքև (12)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հյուսիսային	Մարց գետ	Գետաբերան (13)	-	2-րդ	2-րդ
	Ախթալա	Գետաբերան (14)	Նիտրիտ իոն, նիկել, մագնեզիում, նատրիում, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, մոլիբդեն, կալցիում, բերիլիում	4-րդ	
			Ցինկ, պղինձ, կադմիում, մանգան, կոբալտ, սուլֆատ իոն, ԿՆ	5-րդ	
	Գարգառ	Գետաբերան (342)	Վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Շնող	Գետաբերան (343)	Պղինձ, կալցիում, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Բերիլիում	4-րդ	
			Մոլիբդեն, սուլֆատ իոն	5-րդ	
	Աղտև	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև (15)	Մանգան	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
		0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև (16)	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, կոբալտ, ալյումին	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
			ԿՆ	5-րդ	
		2 կմ ք. Բջնանից վերև (17)	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, կոբալտ, ալյումին	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, երկաթ	4-րդ	
			ԿՆ	5-րդ	
		2 կմ ք. Բջնանից ներքև (18)	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ,	3-րդ	4-րդ
			ԿՆ	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հյուսիսային	Գետիկ	0.5 կմ գյ. Վանանից վերև (19)	Ամոնիում իոն, մանգան, վանադիում	3-րդ	5-րդ
			ԹՔՊ, կորալտ, ալյումին	4-րդ	
			Երկաթ, ԿՆ	5-րդ	
		Գետաբերան (20)	Մանգան, կորալտ, ալյումին	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
			ԿՆ	5-րդ	
Սևան	Ձկնագետ	0.5 կմ գյ. Սեմյոնովկայից վերև (60)	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, կորալտ, երկաթ, կալիում, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
		Գետաբերան (61)	Ֆոսֆատ իոն, կորալտ, երկաթ, կալիում, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն, մանգան	4-րդ	
	Մասրիկ	Գետաբերան (63)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում	5-րդ	
	Սոթք	Գետաբերան (65)	Նիտրատ իոն, վանադիում, նատրիում, ալյումին, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Կարճաղբյուր	0.5 կմ գյ. Ախպրաձորից վերև (66)	Մոլիբդեն	5-րդ	5-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Սևան		Գետաբերան (67)	Մոլիբդեն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Վարդենիս	0.5 կմ գյ. Վարդենիկից վերև (69)	Սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (70)	Ամոնիում իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
	Մարտունի	0.5 կմ գյ. Գեղովիտից վերև (71)	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, կալիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (72)	Ամոնիում իոն, մանգան, կալիում, ՀԱԱ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, նատրիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Արգիճի	0.5 կմ գյ. Լեռնահովիտից վերև (73)	-	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (74)	Վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Ծակքար	Գետաբերան (75)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, կալիում, բոր, քլորիդ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Նատրիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Սևան	Շողվազ	Գետաբերան (76)	Ֆոսֆատ իոն, վանադիում, կալիում, բոր, քլորիդ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Նատրիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Գավառագետ	Գետաբերան (78)	Նիտրատ իոն, մանգան, կալիում, ՀԱԱ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Վանադիում, նատրիում	5-րդ	
	Արփա-Սևան ջրատար	0.7 կմ գլ. Ծովինարից հարավ-արևելք (68)	Արսեն, մոլիբդեն, մանգան, երկաթ	3-րդ	3-րդ
Արարատյան	Վեղի	0.5 կմ գլ. Ուրցաձորից վերև (80)	-	2-րդ	2-րդ
	Արփա	0.5 կմ ք. Ջերմուկից վերև (83)	-	2-րդ	2-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից վերև (84)	Մոլիբդեն	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից ներքև (85)	ԹՔՊ, , ծարիր	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
		0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև (86)	Ամոնիում իոն,	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
		0.5 կմ գլ. Արենիից ներքև (87)	Ամոնիում իոն,	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
	Դարբ	Ակունք (348)	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, երկաթ,	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (349)	Մոլիբդեն, երկաթ,	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Արարատյան	Եղեգիս	0.5 կմ գլ. Շատինից ներքև (88)	Արսեն, մոլիբդեն,	3-րդ	3-րդ
	Որոտան-Արփա ջրատար	Թունելի ելքից (353)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, մանգան, երկաթ, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
Հարավային	Կարճևան	Գետաբերան (344)	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, պղինձ, արսեն, բոր, քլորիդ իոն	3-րդ	5-րդ
			ԹՔՊ, կոբալտ, երկաթ, բերիլիում, կալիում, նատրիում, ալյումին, ծարիր, ՀԼԱ	4-րդ	
			ԹԿՊ, մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, սուլֆատ իոն, ԿՆ	5-րդ	
	Մեղրիգետ	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև (89)	Երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
		Գետաբերան (90)	Նիտրիտ իոն, կոբալտ, երկաթ, կալիում, ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, մանգան	4-րդ	
	Ողջի	1.7 կմ ք. Քաջարանից վերև (91)	-	2-րդ	2-րդ
		1.8 կմ ք. Քաջարանից ներքև (92)	Նիտրիտ իոն, վանադիում, կոբալտ, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ՀԱԱ	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, մոլիբդեն, մանգան	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հարավային	Ողջի	0.8 կմ ք. Կապանից վերև (93)	Մոլիբդեն, վանադիում	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ Կապանի օդանավակայանից ներքև (94)	Նիտրիտ իոն, կադմիում, վանադիում, սուլֆատ ռին	3-րդ	5-րդ
			Ցինկ, երկաթ, ալյումին	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, պղինձ, մանգան, կոբալտ	5-րդ	
	Աճանան (Նորաշենիկ)	3 կմ գյ. Աճանանից վերև (346)	Ամոնիում իոն, մանգան, կոբալտ, երկաթ	3-րդ	5-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	
		Գետաբերան (347)	ԹԿՊ, ԹԲՊ, կադմիում, երկաթ, կալիում, նատրիում, ԿՆ	3-րդ	5-րդ
			Կալցիում, ալյումին, ԸԼԱ	4-րդ	
			Նիտրիտ իոն, մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, կոբալտ, երկաթ, սուլֆատ իոն	5-րդ	
	Գեղի	0.5 կմ գյ. Աջաբաջից վերև (97)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (98)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
	Որոտան	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև (99)	-	2-րդ	2-րդ
		3 կմ ք. Սիսիանից վերև (100)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, մանգան, վանադիում	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հարավային	Որոտան	6 կմ ք. Միսիանից ներքև (101)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	
	Միսիան	0.5 կմ գյ. Արնիսից վերև (103)	Մոլիբդեն, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (104)	Ամոնիում իոն, վանադիում, երկաթ, ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն, մանգան	4-րդ	
		5 կմ ք. Գորիսից վերև (106)	Ֆոսֆատ իոն, երկաթ, ալյումին, ԿՆ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
	Վարարակ	1.5 կմ ք. Գորիսից ներքև (107)	ԹՔՊ, մոլիբդեն, կոբալտ, կալցիում, ՀԱԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	5-րդ	

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ 3-րդ դաս՝ «միջակ» որակ, 4-րդ դաս՝ «անբավարար» որակ, 5-րդ դաս՝ «վատ» որակ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Ախուրյան	Ախուրյան	0.8 կմ ք. Գյումրիից վերև (33)	ԹԿՊ5, արսեն, մոլիբդեն	3-րդ	3-րդ
		5 կմ ք. Գյումրիից ներքև (34)	ԹԿՊ5, նիտրիտ իոն, արսեն, մոլիբդեն, երկաթ, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿՆ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
		0.5 կմ գյ. Բազարանից ներքև (35)	Արսեն, մոլիբդեն, մանգան, բոր, ԸԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Կարկաչուն	Գետաբերան (38)	Լուծված թթվածին, ԹԳՊ, վանադիում, կալցիում, նատրիում, բոր, ԸԱԱ, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Մոլիբդեն, մանգան, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն, ԿՆ	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն	5-րդ	
Սևան	Ջկնագետ	Գետաբերան (61)	Ամոնիում իոն, մոլիբդեն, մանգան, կոբալտ, երկաթ, ալյումին, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
	Մաարիկ	Գետաբերան (63)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Սևան	Սոթք	Գետաբերան (65)	Նիտրատ իոն, մոլիբդեն, ման- գան, վանա- դիում, բա- րիում, ծարիր, ՀԱՍ, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, ալյումին	4-րդ	
			Երկաթ	5-րդ	
	Կարճաղբյուր	Գետաբերան (67)	Ֆոսֆատ իոն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, ՀԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
	Վարդենիս	Գետաբերան (70)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
	Մարտունի	Գետաբերան (72)	Ամոնիում իոն, մոլիբդեն, բարիում, կալիում, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Արգիճի	Գետաբերան (74)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Ծակքար	Գետաբերան (75)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Շողվազ	Գետաբերան (76)	Մոլիբդեն, վանադիում, նատրիում, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Ֆոսֆատ իոն	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Սևան	Գավառագետ	Գետաբերան (78)	Նիտրատ իոն, մանգան, ՀԱԱ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, նատրիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	
	Արփա-Սևան ջրատար	0.7 կմ գյ. Ծովինարից հարավ-արևելք (68)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն, մանգան, վանադիում, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
Արարատյան	Արփա	0.5 կմ ք. Ջերմուկից վերև (83)	-	2-րդ	2-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից վերև (84)	Մոլիբդեն, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ գյ. Արենիից ներքև (87)	Բարիում	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
	Դարբ	Գետաբերան (349)	Մոլիբդեն, բարիում	3-րդ	3-րդ
	Եղեգիս	0.5 կմ գյ. Շատինից ներքև (88)	Արսեն, մոլիբդեն, բարիում	3-րդ	3-րդ
	Որոտան-Արփա ջրատար	Թունելի ելքից (353)	Ֆոսֆատ իոն, երկաթ, կալցիում, բարիում	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն, սուլֆատ իոն	4-րդ	
Հարավային	Կարճևան	Գետաբերան (344)	Լուծված թթվածին, ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, պղինձ, արսեն, կալցիում, մագնեզիում, քլորիդ իոն	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ, կալիում, նատրիում, ալյումին, ՀԼԱ	4-րդ	
			Մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, կոբալտ, բոր, սուլֆատ իոն,	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
			ԿՆ		
Հարավային	Մեղրիգետ	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև (89)	Ամոնիում իոն, կոբալտ, երկաթ, կալիում	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
		Գետաբերան (90)	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, կոբալտ, երկաթ, բարիում, կալիում, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	
			Մանգան	5-րդ	
	Ողջի	1.7 կմ ք. Քաջարանից վերև (91)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
		1.8 կմ ք. Քաջարանից ներքև (92)	Նիտրիտ իոն, կոբալտ, երկաթ, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, մանգան, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
		0.8 կմ ք. Կապանից վերև (93)	Մոլիբդեն, վանադիում	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ Կապանի օդանավակայանից ներքև (94)	Կադմիում, սուլֆատ իոն, ԿՆ	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, ցինկ, ալյումին	4-րդ	
			Պղինձ, մանգան, կոբալտ, երկաթ	5-րդ	
	Աճանան (Նորաշենիկ)	Գետաբերան (347)	Պղինձ, կալիում, նատրիում, ծարիր, ՀԱԱ	3-րդ	5-րդ
			ԹԿՊ, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ցինկ, կադմիում, երկաթ, կալցիում, ալյումին, ԿՆ	4-րդ	
			ԹՔՊ, ամոնիում իոն, մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, կոբալտ, ընդհանուր ֆոսֆոր,	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
			սուլֆատ իոն		
Հարավային	Գեղի	0.5 կմ գյ. Աջաբաջից վերև (97)	-	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (98)	Մանգան	4-րդ	4-րդ
	Որոտան	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև (99)	Հուծված թթվածին	4-րդ	4-րդ
		3 կմ ք. Սիսիանից վերև (100)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, մանգան, վանադիում	3-րդ	3-րդ
		6 կմ ք. Սիսիանից ներքև (101)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	
	Սիսիան	0.5 կմ գյ. Արևիսից վերև (103)	Բարիում, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (104)	Ամոնիում իոն, երկաթ, ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
	Վարարակ	5 կմ ք. Գորիսից վերև (106)	Ֆոսֆատ իոն, մանգան	3-րդ	3-րդ
		1.5 կմ ք. Գորիսից վերև (107)	Նիտրատ իոն, մոլիբդեն, մանգան, կալցիում, բարիում	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	5-րդ	

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ, 3-րդ դաս՝ «միջակ» որակ, 4-րդ դաս՝ «անբավարար» որակ, 5-րդ դաս՝ «վատ» որակ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Ախուրյան	Մեծամոր	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ (40)	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, արսեն, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Մանգան, բոր	4-րդ	
		11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք (41)	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն, երկաթ, բոր, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, մանգան	4-րդ	
		0.5 կմ գյ. Ռանչպարից ներքև (42)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Բոր	4-րդ	
Հրազդան	Քասախ	Գետաբերան (47)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, նատրիում, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
			ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, նատրիում	3-րդ	5-րդ
	Հրազդան	9 կմ ք. Երևանից ներքև, գյ. Դարբնիկի մոտ (55)	Մոլիբդեն, մանգան, ԼԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր		
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, կոբալտ, երկաթ, ալյումին, ԿՆ	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հրազդան	Հրազդան	Գետաբերան (56)	ԹՔՊ, նիտրատ իոն, կոբալտ, կալցիում, նատրիում, ԼՍԱ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	
		գլ. Գեղանիստի մոտ (225)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, կոբալտ, նատրիում, ԼՍԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	
	Գետառ	Գետաբերան (59)	Լուծված թթվածին, մոլիբդեն, կոբալտ	3-րդ	5-րդ
			ԹՔՊ	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, ԼՍԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
Սևան	Ձկնագետ	Գետաբերան (61)	Կոբալտ, երկաթ, բարիում, կալիում, ալյումին, սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Մանգան, ԿՆ	4-րդ	
	Մասրիկ	Գետաբերան (63)	Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Մեան	Սոթք	Գետաբերան (65)	Նիտրատ իոն, նիկել, մոլիբդեն, կոբալտ, բարիում, ՀԱԱ, սուլֆատ իոն, ՀՀԱ	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, վանադիում, ալյումին, ծարիր	4-րդ	
			Երկաթ, ԿՆ	5-րդ	
	Կարճաղբյուր	Գետաբերան (67)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Վարդենիս	Գետաբերան (70)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
	Մարտունի	Գետաբերան (72)	Ամոնիում իոն, մոլիբդեն, բարիում, կալիում, սուլֆատ իոն, ՀՀԱ	3-րդ	4-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Արգիճի	Գետաբերան (74)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Ծակքար	Գետաբերան (75)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, ՀՀԱ	3-րդ	3-րդ
	Շողվազ	Գետաբերան (76)	Մոլիբդեն, վանադիում, նատրիում, բոր, քլորիդ իոն, ՀՀԱ	3-րդ	4-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Սևան	Գավառագետ	Գետաբերան (78)	Նիտրատ իոն, մանգան, կալիում, ՇՄՄ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ՇԼՄ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Վանադիում, նատրիում	5-րդ	
	Արփա-Սևան ջրատար	0.7 կմ գլ. Ծովինարից հարավ-արևելք (68)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն, մանգան, վանադիում, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ, 3-րդ դաս՝ «միջակ» որակ, 4-րդ դաս՝ «անբավարար» որակ, 5-րդ դաս՝ «վատ» որակ

*-Հրազդանի ՋԿՏ-ի 56 և 225 դիտակետերում ջրի որակի «վատ» դասը պայմանավորված է վանադիումով, սակայն այս գետերի համար այդ ցուցանիշը աղտոտիչ չի կարելի համարել, քանի որ նրա պարունակությունը համարվում է ֆոնային

Դիտակետերի տեղադրության ցանկ
Մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	1	Փամբակ	Շիրականուտ	ռեժիմային	40.8511	44.2350
	2	Փամբակ	Վանաձոր	օպերատիվ	40.8233	44.4635
	3	Փամբակ	Մեղրուտ	ռեժիմային	40.8160	44.5441
	4	Փամբակ	Թումանյան	օպերատիվ	40.9373	44.6291
	5	Դեբեդ	Այրում	օպերատիվ	41.1904	44.8985
	6	Լեռնաջուր	Լեռնապատ	ռեժիմային	40.8293	44.3893
	7	Տանձուտ	Վանաձոր	ռեժիմային	40.8069	44.4993
	8	Ալարեքս	Դեբեդ	օպերատիվ	40.9187	44.6442
	9	Չորագետ	Ստեփանավան	օպերատիվ	41.0134	44.3823
	10	Չորագետ	Գարգառ	օպերատիվ	40.9555	44.5935
	11	Տաշիր	Սարատովկա	օպերատիվ	41.0732	44.3132
	12	Գարգառ	Կուրթան	ռեժիմային	40.9599	44.5517
	13	Մարց իգետ	Թումանյան	ռեժիմային	40.9862	44.6531
	14	Աղստև	Ֆիդլետովո	ռեժիմային	40.7172	44.7303
	15	Աղստև	Դիլիջան	օպերատիվ	40.7621	44.9152
	16	Աղստև	Բջևան	օպերատիվ	40.8784	45.1437
	17	Գետիկ	Գոշ	օպերատիվ	40.7450	45.0247
	18	Պաղջուր	Գետահովիտ	օպերատիվ	40.9023	45.1386
	19	Կիրանց	Աճարկուտ	օպերատիվ	41.0348	45.0829
	20	Հախում	Ծաղկավան	օպերատիվ	40.9359	45.3345
	21	Տավուշ	Բերդ	ռեժիմային	40.8759	45.3982
Ախուրյան	22	Արաքս	Սուրմալու	ռեժիմային	40.0694	43.7970
	23	Ախուրյան	Պաղակն	օպերատիվ	41.0651	43.6621
	24	Ախուրյան	Ամասիա	օպերատիվ	40.9490	43.7901
	25	Ախուրյան	Կապս	ռեժիմային	40.8878	43.7421
	26	Ախուրյան	Ախուրիկ	օպերատիվ	40.7369	43.7782
	27	Ախուրյան	Հայկաձոր	ռեժիմային	40.5386	43.6506
	28	Ախուրյան	Բազարան	ռեժիմային	40.1369	43.6506
	29	Ջկնուտ	Ջորակերտ	ռեժիմային	41.0949	43.6605
	30	Աշոցք	Կրասար	ռեժիմային	41.0301	43.8206
	31	Բլլիգետ	Ջրաձոր	ռեժիմային	40.9098	43.7656
	32	Կարկաչուն	Ղարիբջանյան	օպերատիվ	40.7343	43.7874
	33	Ջաջուռ	Ջաջուռ	ռեժիմային	40.8476	43.9474
	34	Մեծամոր	Տարոնիկ	ռեժիմային	40.1239	44.1868
	35	Մեծամոր	Մեծամոր	ռեժիմային	40.0674	44.2859
	36	Մեծամոր	Ռանչպար	ռեժիմային	40.0307	44.3679
	85	Արփիլիճ ջրամբար	Պաղակն	օպերատիվ	41.0674	43.6532
	86	Ախուրյանի ջրամբար	Ջրափի	օպերատիվ	40.5626	43.6455

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	37	Քասախ	Վարդենիս	օպերատիվ	40.5711	44.4094
	38	Քասախ	Հարթավան	օպերատիվ	40.4788	44.4411
	39	Քասախ	Աշտարակ	օպերատիվ	40.2901	44.3587
	40	Գեղարոտ	Արագած	ռեժիմային	40.4872	44.3677
	41	Շաղվարդ	Փարպի	ռեժիմային	40.3351	44.3138
	42	Հրազդան ՀԷԿ-ի ջրանցք	Գեղամավան	օպերատիվ	40.5680	44.8995
	43	Հրազդան	Հրազդան	օպերատիվ	40.5224	44.7682
	44	Հրազդան	Արգել	օպերատիվ	40.3809	44.6054
	45	Հրազդան	Երևան	օպերատիվ	40.1593	44.4898
	46	Հրազդան	Հովտաշեն	ռեժիմային	40.0228	44.4419
	47	Մարմարիկ	Հանքավան	օպերատիվ	40.6351	44.4863
	48	Մարմարիկ	Աղավնաձոր	օպերատիվ	40.5715	44.6910
	49	Գոմուր	Մեղրաձոր	ռեժիմային	40.6019	44.6554
	50	Ծաղկաձոր	Ծաղկաձոր	ռեժիմային	40.5364	44.7198
	87	Ապարանի ջրամբար	Հարթավան	օպերատիվ	40.4848	44.4382
	92	Մարմարիկի ջրամբար	Արտավազ	օպերատիվ	40.6228	44.5616
Սևան	51	Զկնագետ	Ծովագյուղ	օպերատիվ	40.6176	44.9619
	52	Դրախտիկ	Դրախտիկ	ռեժիմային	40.5462	45.2122
	53	Փամբակ	Փամբակ	ռեժիմային	40.3849	45.5341
	54	Մասրիկ	Ծովակ	օպերատիվ	40.2189	45.6523
	55	Կարճաղբյուր	Կարճաղբյուր	ռեժիմային	40.1792	45.5822
	56	Արփա Սևան ջրատար	Ծովինար	օպերատիվ	40.1563	45.4947
	57	Վարդենիս	Վարդենիկ	օպերատիվ	40.1328	45.4428
	58	Մարտունի	Գեղիովիտ	օպերատիվ	40.0971	45.2831
	59	Արգիճի	Վերին Գետաշեն	օպերատիվ	40.1312	45.2549
	60	Ծաղկաշեն	Վաղաշեն	ռեժիմային	39.9980	45.2109
	61	Լիճք	Լիճք	ռեժիմային	40.1669	45.2432
	62	Բախտակ	Ծակքար	օպերատիվ	40.1683	45.2207
	63	Գավառագետ	Նորատուս	օպերատիվ	40.3775	45.1711
	88	Սևանա լիճ	Սևան թերակղզի	օպերատիվ	40.5628	45.0084
	89	Սևանա լիճ	Շորժա	օպերատիվ	40.4972	45.2700
	90	Սևանա լիճ	Կարճաղբյուր	օպերատիվ	40.1783	45.5644
	91	Սևանա լիճ	Մարտունի	օպերատիվ	40.1623	45.3076
Արարատյան	64	Ազատ	Գառնի	օպերատիվ	40.1097	44.7345
	65	Վեղի	Ուրցաձոր	օպերատիվ	39.9230	44.8264
	66	Արփա	Ջերմուկ	օպերատիվ	39.8378	45.6767
	67	Արփա	Եղեգնաձոր	օպերատիվ	39.7412	45.3247

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Արարատյան	68	Արփա	Արենի	օպերատիվ	39.7322	45.2005
	69	Վայք	Զառիթափ	ռեժիմային	39.6289	45.5071
	70	Գլաձոր	Վերնաշեն	ռեժիմային	39.7905	45.3605
	71	Եղեգիս	Հերմոն	օպերատիվ	39.8765	45.4274
	72	Եղեգիս	Շատին	օպերատիվ	39.8208	45.2964
	73	Արտաբուն	Արտաբույնք	ռեժիմային	39.8554	45.3179
	74	Սելիմագետ	Շատին	օպերատիվ	39.8305	45.2961
	93	Ազատի ջրամբար	Լանջազատ	օպերատիվ	40.0655	44.5960
Հարավային	75	Մեղրիգետ	Մեղրի	օպերատիվ	38.9149	46.2314
	77	Ողջի	Կապան	օպերատիվ	39.2050	46.4121
	78	Գեղի	Կավճուտ	ռեժիմային	39.2065	46.2474
	79	Վաչագան	Կապան	ռեժիմային	39.1985	46.3956
	80	Որոտան	Գորայք	օպերատիվ	39.6865	45.7758
	81	Որոտան	Որոտան	օպերատիվ	39.4881	46.1371
	82	Որոտան	Տաթն ՀԷԿ	օպերատիվ	39.4273	46.3733
	83	Ծղուկ	Ծղուկ	օպերատիվ	39.6684	45.8443
	84	Գորիսգետ	Գորիս	օպերատիվ	39.5192	46.3329

Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	Փամբակ	1	0.5 կմ գլ. Խնկոյանից վերև	Հղումային	40.84789	44.02672
	Փամբակ	2	0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև	Գործառնական	40.83108	44.29681
	Փամբակ	3	1 կմ ք. Վանաձորից վերև	Գործառնական	40.84675	44.40758
	Փամբակ	4	0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև	Գործառնական	40.81389	44.50769
	Դերեղ	5	0.5 կմ Մարց գետի թափման կետից ներքև	Գործառնական	40.99859	44.65354
	Դերեղ	6	0.5 կմ ք. Այրումից վերև	Գործառնական	41.20257	44.90504
	Դերեղ	7	Սահմանի մոտ	Աղտոտիչների տեղափոխման	41.22172	44.88339
	Չորագետ	8	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև	Հսկողական	41.01344	44.38164
	Չորագետ	10	Գետաբերան	Գործառնական	40.95783	44.63109
	Տաշիր	11	0.5 կմ գլ. Միխայելովկայից վերև	Հղումային	41.16904	44.26781
	Տաշիր	12	0.5 կմ գլ. Սարատովկայից ներքև	Հսկողական	41.05566	44.33864
	Մարց գետ	13	Գետաբերան	Գործառնական	40.98386	44.65898
	Ախթալա	14	Գետաբերան	Գործառնական	41.14967	44.77919
	Գարգառ	210	Ակունք	Հղումային	40.97106	44.40867
	Գարգառ	342	Գետաբերան	Հսկողական	40.95372	44.58012
	Շնող	343	Գետաբերան	Գործառնական	41.14547	44.83301
	Աղստև	15	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև	Գործառնական	40.73207	44.81782
	Աղստև	16	0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև	Գործառնական	40.75892	44.90480
	Աղստև	17	2 կմ ք. Իջևանից վերև	Գործառնական	40.85888	45.12481
	Աղստև	18	2 կմ ք. Իջևանից ներքև	Գործառնական	40.91377	45.15943
Ախուրյան	Գետիկ	19	0.5 կմ գլ. Վահանից վերև	Հղումային	40.57461	45.40817
	Գետիկ	20	Գետաբերան	Գործառնական	40.75971	45.02166
	Արաքս	25	0.9 կմ գլ. Հուշակերտից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	40.07982	43.75280
	Ախուրյան	31	1 կմ գլ. Ամասիայից վերև	Գործառնական	40.95883	43.79635

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Ախուրյան	Ախուրյան	32	1 կմ գյ. Ամասիայից ներքև	Գործառնական	40.94267	43.78777
	Ախուրյան	33	0.8 կմ ք. Գյումրիից վերև	Գործառնական	40.80424	43.79810
	Ախուրյան	34	5 կմ ք. Գյումրիից ներքև	Գործառնական	40.74380	43.78729
	Ախուրյան	35	0.5 կմ գյ. Բազարանից ներքև	Գործառնական	40.13618	43.65183
	Աշոցք	36	0.5 կմ գյ. Մուսայելյանից վերև	Հսկողական	40.98659	43.94436
	Աշոցք	37	Գետաբերան	Գործառնական	41.03280	43.82355
	Կարկաչուն	38	Գետաբերան	Գործառնական	40.73280	43.79404
	Մեծամոր	40	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ	Գործառնական	40.09378	44.27545
	Մեծամոր	41	11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք	Գործառնական	40.07371	44.28507
	Մեծամոր	42	0.5 կմ գյ. Ռանչպարից ներքև	Գործառնական	40.01670	44.37400
	Արփի լճի ջրամբար	109	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	41.06756	43.65364
	Ախուրյանի ջրամբար	110	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.56001	43.65449
Հրազդան	Արաքս	26	Հրազդան գետի թափ. կետից վերև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.97026	44.47332
	Արաքս	27	Հրազդան գետի թափ. կետից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.96577	44.48335
	Քասախ	43	0.5 կմ ք. Ապարանից վերև	Գործառնական	40.59530	44.34576
	Քասախ	44	0.5 կմ ք. Ապարանից ներքև	Գործառնական	40.58532	44.37516
	Քասախ	45	1 կմ ք. Աշտարակից վերև	Գործառնական	40.29888	44.37375
	Քասախ	46	3.5 կմ ք. Աշտարակից ներքև	Գործառնական	40.25667	44.31453
	Քասախ	47	Գետաբերան	Գործառնական	40.16574	44.25708
	Գեղարոտ	48	0.5 կմ գյ. Արագածից վերև	Հղումային	40.48888	44.31748
	Գեղարոտ	49	Գետաբերան	Գործառնական	40.48026	44.39616
	Շաղվարդ	50	0.5 կմ գյ. Փարպիից ներքև	Հսկողական	40.32051	44.31017
	Հրազդան	51	գյ. Գեղամավանի մոտ	Հղումային	40.57085	44.90705

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	Հրազդան	52	0.5 կմ գյ. Քաղսիկից ներքև	Գործառնական	40.49911	44.74314
	Հրազդան	53	0.5 կմ գյ. Արգելից ներքև	Գործառնական	40.37640	44.60682
	Հրազդան	54	0.5 կմ Արգնի ՀԷԿ-ից ներքև	Գործառնական	40.29530	44.59068
	Հրազդան	55	9 կմ ք. Երևանից ներքև, գյ. Դարբնիկի մոտ	Գործառնական	40.10388	44.38051
	Հրազդան	225	գյ. Գեղանիստի մոտ	Գործառնական	40.14350	44.43295
	Հրազդան	56	Գետաբերան	Գործառնական	39.99298	44.44586
	Մարմարիկ	57	0.5 կմ գյ. Հանքավանից վերև	Հղումային	40.66340	44.46692
	Մարմարիկ	58	Գետաբերան	Գործառնական	40.54579	44.75274
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	311	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև	Հղումային	40.53427	44.69966
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	312	Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև	Գործառնական	40.53535	44.74403
	Գետառ	59	Գետաբերան	Գործառնական	40.15528	44.47378
	Ապարանի ջրամբար	111	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.48508	44.43586
	Երևանյան լիճ	112	Ամբարտակի մոտ	Գործառնական	40.15528	44.47379
Սևան	Չկնազետ	60	0.5 կմ գյ. Սեմյոնովկայից վերև	Հղումային	40.65337	44.89236
	Չկնազետ	61	Գետաբերան	Գործառնական	40.61709	44.96272
	Մասրիկ	62	0.5 կմ գյ. Վերին Շորժայից վերև	Հղումային	40.07766	45.81844
	Մասրիկ	63	Գետաբերան	Գործառնական	40.22116	45.64453
	Սոթք	64	6 կմ գյ. Սոթքից վերև	Հղումային	40.23219	45.93922
	Սոթք	65	Գետաբերան	Գործառնական	40.20006	45.85181
	Կարճաղբյուր	66	0.5 կմ գյ. Ախպրաձորից վերև	Հղումային	40.09357	45.64391
	Կարճաղբյուր	67	Գետաբերան	Գործառնական	40.17948	45.58358
	Արփա-Սևան ջրատար	68	0.7 կմ գյ. Ծովինարից հարավ-արևելք	Գործառնական	40.15617	45.49490
	Վարդենիս	69	0.5 կմ գյ. Վարդենիկից վերև	Հղումային	40.13157	45.44433
	Վարդենիս	70	Գետաբերան	Գործառնական	40.15458	45.43939
	Մարտունի	71	0.5 կմ գյ. Գեղհովիտից վերև	Հղումային	40.07857	45.29405
	Մարտունի	72	Գետաբերան	Գործառնական	40.15060	45.30013
	Արգիճի	73	0.5 կմ գյ. Լեռնա-հովիտից վերև	Հղումային	40.03263	45.23684

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Սևան	Արգիձի	74	Գետաբերան	Գործառնական	40.15569	45.26794
	Ծակքար	75	Գետաբերան	Գործառնական	40.18025	45.23165
	Շողվազ	76	Գետաբերան	Գործառնական	40.18562	45.22727
	Գավառագետ	77	0.5 կմ գլ. Ծաղկաշենից վերև	Հղումային	40.29327	45.04236
	Գավառագետ	78	Գետաբերան	Գործառնական	40.36399	45.17619
	Սևանա լիճ	115-ՄՄ	Ծափաթաղ- ափամերձ	Հսկողական	40.40914	45.46089
	Սևանա լիճ	115'-ՄՄ	Ծափաթաղ- կենտրոնական	Հսկողական	40.40508	45.44769
	Սևանա լիճ	116-ՄՄ	Փամբակ- ափամերձ	Հսկողական	40.36483	45.53225
	Սևանա լիճ	116'-ՄՄ	Փամբակ- կենտրոնական	Հսկողական	40.36056	45.51911
	Սևանա լիճ	117-ՄՄ	Արեգունի - ափամերձ	Հսկողական	40.32406	45.59022
	Սևանա լիճ	117'-ՄՄ	Արեգունի- կենտրոնական	Հսկողական	40.32250	45.58400
	Սևանա լիճ	118-ՄՄ	Գիլի-ափամերձ	Հսկողական	40.25264	45.63047
	Սևանա լիճ	118'-ՄՄ	Գիլի- կենտրոնական	Հսկողական	40.27633	45.59589
	Սևանա լիճ	119-ՄՄ	Արփա -ափամերձ	Հսկողական	40.16525	45.49514
	Սևանա լիճ	119'-ՄՄ	Արփա- կենտրոնական	Հսկողական	40.22492	45.52719
	Սևանա լիճ	120-ՄՄ	Ծովինար- ափամերձ	Հսկողական	40.18842	45.45042
	Սևանա լիճ	120'-ՄՄ	Ծովինար- կենտրոնական	Հսկողական	40.20692	45.45658
	Սևանա լիճ	121-ՄՄ	Մարտունի- ափամերձ	Հսկողական	40.16869	45.30122
	Սևանա լիճ	121'-ՄՄ	Մարտունի- կենտրոնական	Հսկողական	40.18178	45.30433
	Սևանա լիճ	123-ՄՄ	Կարմիր գյուղ- ափամերձ	Հսկողական	40.28600	45.22214
	Սևանա լիճ	123'-ՄՄ	Կարմիր գյուղ- կենտրոնական	Հսկողական	40.28728	45.27681
	Սևանա լիճ	124-ՄՄ	Նորատուս- ափամերձ	Հսկողական	40.39383	45.23767
	Սևանա լիճ	124'-ՄՄ	Նորատուս- կենտրոնական	Հսկողական	40.38058	45.33211
	Սևանա լիճ	125-ՓՄ	Գավառագետ- ափամերձ	Հսկողական	40.42908	45.19636
	Սևանա լիճ	125'-ՓՄ	Գավառագետ- կենտրոնական	Հսկողական	40.44906	45.18486
	Սևանա լիճ	126-ՓՄ	Այրիվանք- ափամերձ	Հսկողական	40.43736	45.11172
	Սևանա լիճ	126'-ՓՄ	Այրիվանք- կենտրոնական	Հսկողական	40.45083	45.12369

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Սևան	Սևանա լիճ	127-ՓՄ	Մողեղային-ափամերձ	Հսկողական	40.51261	45.00763
	Սևանա լիճ	127'-ՓՄ	Մողեղային-կենտրոնական	Հսկողական	40.51967	45.02730
	Սևանա լիճ	128-ՓՄ	Լճաշեն-ափամերձ	Հսկողական	40.52589	44.96053
	Սևանա լիճ	128'-ՓՄ	Լճաշեն-կենտրոնական	Հսկողական	40.52035	44.98335
	Սևանա լիճ	129-ՓՄ	Ծովագյուղ-ափամերձ	Հսկողական	40.61978	44.98456
	Սևանա լիճ	129'-ՓՄ	Ծովագյուղ-կենտրոնական	Հսկողական	40.61211	44.98269
	Սևանա լիճ	130-ՓՄ	Գյունեյ-ափամերձ	Հսկողական	40.60908	45.04525
	Սևանա լիճ	130'-ՓՄ	Գյունեյ-կենտրոնական	Հսկողական	40.60900	45.04631
	Սևանա լիճ	131-ՓՄ	Շորժա-ափամերձ	Հսկողական	40.48975	45.25161
	Սևանա լիճ	131'-ՓՄ	Շորժա-կենտրոնական	Հսկողական	40.49689	45.26961
	Սևանա լիճ	122'-ՄՄ	24-րդ կայան-կենտրոնական	Հսկողական	40.23294	45.26084
Արարատյան	Արաքս	28	0.5 կմ ք. Արարատից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.79531	44.69093
	Վեդի	80	0.5 կմ գյ. Ուրցաձորից վերև	Հղումային	39.94499	44.87135
	Վեդի	82	6 կմ ք. Արարատից ներքև	Գործառնական	39.85685	44.65946
	Արփա	83	0.5 կմ ք. Զերմուկից վերև	Հղումային	39.83813	45.67713
	Արփա	84	0.5 կմ ք. Վայքից վերև	Գործառնական	39.68439	45.49831
	Արփա	85	0.5 կմ ք. Վայքից ներքև	Գործառնական	39.70796	45.42570
	Արփա	86	0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև	Գործառնական	39.74028	45.34383
	Արփա	87	0.5 կմ գյ. Արենիից ներքև	Գործառնական	39.72019	45.15524
	Եղեգիս	88	0.5 կմ գյ. Շատինից ներքև	Գործառնական	39.74831	45.31175
	Ազատի ջրամբար	113	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.07031	44.59475
	Կեչուտի ջրամբար	114	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	39.79164	45.64919

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հարավային	Արաքս	29	2 կմ ք. Ագարակից հարավ	Աղտոտիչների տեղափոխման	38.84120	46.16058
	Արաքս	30	2.5 կմ ք. Ագարակից հարավ-արևելք	Աղտոտիչների տեղափոխման	38.86553	46.21999
	Մեղրիգետ	89	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև	Հսկողական	38.91993	46.22443
	Մեղրիգետ	90	Գետաբերան	Գործառնական	38.88783	46.26517
	Կարճևան	344	Գետաբերան	Գործառնական	38.85865	46.21273
	Ողջի	91	1.7 կմ ք. Քաջարանից վերև	Հղումային	39.15683	46.09820
	Ողջի	92	1.8 կմ ք. Քաջարանից ներքև	Գործառնական	39.15026	46.19186
	Ողջի	93	0.8 կմ ք. Կապանից վերև	Գործառնական	39.22329	46.34842
	Ողջի	94	0.5 կմ Կապանի օդանավակայանից ներքև	Գործառնական	39.20059	46.46380
	Աճանան (Նորաշենիկ)	346	3 կմ գյ. Աճանանից վերև	Հղումային	39.25450	46.40259
	Աճանան (Նորաշենիկ)	347	գետաբերան	Գործառնական	39.20409	46.46215
	Գեղի	97	0.5 կմ գյ. Աջաբաջից վերև	Հղումային	39.25476	46.07290
	Գեղի	98	Գետաբերան	Գործառնական	39.19999	46.25915
	Որոտան	99	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև	Հղումային	39.68450	45.77656
	Որոտան	100	3 կմ ք. Միսիանից վերև	Հսկողական	39.53677	46.01196
	Որոտան	101	6 կմ ք. Միսիանից ներքև	Գործառնական	39.51269	46.04594
	Որոտան	102	0.5 կմ գյ. Տաթև ՀԷԿ-ից ներքև	Գործառնական	39.42683	46.37339
	Միսիան	103	0.5 կմ գյ. Արևիսից վերև	Հղումային	39.40186	45.90044
	Միսիան	104	Գետաբերան	Գործառնական	39.51006	46.04898
	Վարարակ	106	5 կմ ք. Գորիսից վերև	Հղումային	39.53621	46.29426
	Վարարակ	107	1.5 կմ ք. Գորիսից ներքև	Գործառնական	39.48552	46.35916

Հետազոտական մոնիթորինգի դիտակետերը

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	Դեբեդ	369	Ալավերդի քաղաքից ներքև	39.69362	45.56768
	Դեբեդ	370	Նահատակ գետի թափման կետից ներքև	41.17802	44.86040
	Շնող	345	Ակունք	41.09733	44.86765
Արարատյան	Դարբ	348	Ակունք	39.68578	45.68348
	Դարբ	349	Գետաբերան	39.69362	45.56768
	Հերհեր	350	Ակունք	39.82404	45.54257
	Հերհեր	351	Գետաբերան	39.69232	45.52348
	Եղեգիս	352	Գետիկվանք գյուղից վերև	39.92165	45.50629
Հարավային	Որոտան	354	Վերին հոսանք	39.76651	45.73982
	Որոտան-Արփա ջրատար	353	Թունելի ելքից	39.78697	45.65795

Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրաղբյուրի տեսակ	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	Աղբյուր	2058	Տավուշի մարզ, գյ. Հաղարծին	40.77667	44.96478
	Աղբյուր	2059	Տավուշի մարզ, գյ. Հաղարծին	40.76917	44.98589
Ախուրյան	Հորատանցք	105	Արմավիրի մարզ, գյ. Եղեգնուտ	40.08589	44.16450
	Շատրվանող հորատանցք	108	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09361	44.27850
	Հորատանցք	152	Արմավիրի մարզ, գյ. Ապագա	40.10978	44.22892
	Հորատանցք	192	Արմավիրի մարզ, գյ. Վարդանաշեն	40.06047	44.20092
	Հորատանցք	198	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09372	44.27839
	Ջրհոր	199	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09381	44.27861
	Շատրվանող հորատանցք	1521	Արմավիրի մարզ, գյ. Գայ	40.08961	44.31008
	Հորատանցք	1533	Արմավիրի մարզ, գյ. Վարդանաշեն	40.05000	44.19025
	Հորատանցք	1537	Արմավիրի մարզ, գյ. Արագածի	40.04811	44.17050
	Հորատանցք	1818	Արմավիրի մարզ, գյ. Ապագա	40.11019	44.23011
	Շատրվանող հորատանցք	2001	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09183	44.28011
	Շատրվանող հորատանցք	2002	Արմավիրի մարզ, գյ. Տարոնիկ	40.12283	44.19239
	Հորատանցք	2018	Արմավիրի մարզ, գյ. Տարոնիկ	40.13225	44.18069
	Ջրհոր	2020	Արմավիրի մարզ, գյ. Ապագա	40.09044	44.25844
	Շատրվանող հորատանցք	2021	Արմավիրի մարզ, գյ. Ջրառատ	40.06867	44.27156
	Ջրհոր	2022	Արմավիրի մարզ, գյ. Լուսազյ.	40.09008	44.27119
	Հորատանցք	2024	Արմավիրի մարզ, գյ. Բամբակաշատ	40.09186	44.01733
	Հորատանցք	2025	Արմավիրի մարզ, գյ. Հայկական	40.08542	44.03578
	Հորատանցք	2026	Արմավիրի մարզ, գյ. Տարոնիկ	40.13994	44.18447
	Աղբյուր	2029	Շիրակի մարզ, ք. Գյումրի	40.78883	43.82936
	Աղբյուր	2030	Շիրակի մարզ, ք. Գյումրի	40.79022	43.82931
	Աղբյուր	2031	Շիրակի մարզ, ք. Գյումրի, Վարդբաղ	40.80142	43.81572
	Աղբյուր	2032	Շիրակի մարզ, գյ. Մարմաշեն	40.84367	43.76011
	Աղբյուր	2035	Շիրակի մարզ, գյ. Մարմաշեն	40.84322	43.76061
	Աղբյուր	2037	Շիրակի մարզ, ք. Գյումրի	40.80103	43.81603
	Աղբյուր	2038	Շիրակի մարզ, գյ. Աշոցք	41.02742	43.87575

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրաղբյուրի տեսակ	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
Ախուրյան	Աղբյուր	2039	Շիրակի մարզ, գյ. Աշոցք	41.03375	43.85886
	Աղբյուր	2040	Շիրակի մարզ, գյ. Աշոցք	41.03392	43.86122
	Աղբյուր	2041	Շիրակի մարզ, գյ. . Աշոցք	41.03422	43.86150
	Ջրհոր	2042	Շիրակի մարզ, գյ. Առափի	40.77875	43.80839
	Ջրհոր	2043	Շիրակի մարզ, գյ. Ախուրյան	40.77883	43.90397
	Շատրվանող հորատանցք	2055	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09556	44.28131
	Հորատանցք	2057	Արմավիրի մարզ, գյ. Ապագա	40.08956	44.25211
	Աղբյուր	2077	Շիրակի մարզ, գյ. Յոդամարգ	40.95025	43.87230
	Հորատանցք	2080	Արագածոտնի մարզ, գյ. Արագածավան	43.65533	40.32581
	Հորատանցք	2081	Արագածոտնի մարզ, գյ. Արտենի	43.76856	40.29169
	Հորատանցք	2082	Արմավիրի մարզ, գյ. Մյասնիկյան	43.90631	40.18592
	Հորատանցք	2083	Արմավիրի մարզ, գյ. Արտամետ	43.83678	40.10467
	Հորատանցք	2103	Արմավիրի մարզ, գյ. Արմավիր	44.05683	40.09631
	Հորատանցք	2104	Արմավիրի մարզ, գյ. Այգեշատ	44.03086	40.06464
Հրազդան	Հորատանցք	78	Արարատի մարզ, գյ. Միս	40.05908	44.38828
	Աղբյուր	246	Կոտայքի մարզ, գյ. Բջնի	40.46607	44.69871
	Աղբյուր	755	Արագածոտնի մարզ, գյ. Ղազարավան	40.33839	44.32833
	Աղբյուր	1297	Կոտայքի մարզ, գյ. Սոլակ	40.46703	44.69853
	Շատրվանող հորատանցք	1519	Արարատի մարզ, ք. Մասիս	40.05586	44.42533
	Շատրվանող հորատանցք	1523	Արարատի մարզ, ք. Հովտաշատ	44.34417	40.09158
	Շատրվանող հորատանցք	1526	Արարատի մարզ, գյ. Դաշտավան	40.10156	44.39650
	Շատրվանող հորատանցք	1535	Արարատի մարզ, գյ. Միս	40.04719	44.39861
	Շատրվանող հորատանցք	1536	Արարատի մարզ, գյ. Միս	40.06317	44.37750
	Աղբյուր	1636	Կոտայքի մարզ, գյ. Կարբի	40.32978	44.38706
	Աղբյուր	1832	Կոտայքի մարզ, գյ. Սոլակ	40.46760	44.69863
	Շատրվանող հորատանցք	2003	Արարատի մարզ, գյ. Միս	40.05494	44.38831
	Հորատանցք	2004	Արարատի մարզ, գյ. Ջրահովիտ	40.04272	44.47608
	Հորատանցք	2005	Արարատի մարզ, գյ. Հայանիստ	40.12114	44.36736
	Շատրվանող հորատանցք	2007	Արարատի մարզ, գյ. Ջրահովիտ	40.04369	44.46942

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրաղբյուրի տեսակ	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	Շատրվանող հորատանցք	2008	Արարատի մարզ, գյ. Հովտաշեն	40.01658	44.46031
	Ջրհոր	2010	Արագածոտնի մարզ, գյ. Նիգավան	40.61381	44.30842
	Ջրհոր	2011	Արագածոտնի մարզ, գյ. Նիգավան	40.61675	44.29619
	Ջրհոր	2023	Արմավիրի մարզ, գյ. Խորոնք	40.13053	44.24236
	Աղբյուր	2051	Արագածոտնի մարզ, ք. Ապարան	40.59309	44.34817
	Շատրվանող հորատանցք	2053	Արարատի մարզ, գյ. Հովտաշեն	40.01511	44.46350
	Հորատանցք	2056	Արմավիրի մարզ, գյ. Գրիբոյոզով	40.10881	44.27686
	Հորատանցք	2085	Արմավիրի մարզ, գյ. Արագած	44.23161	40.21817
	Հորատանցք	2086	Արմավիրի մարզ, գյ. Դոդս	44.27064	40.21797
	Հորատանցք	2087	Արմավիրի մարզ, գյ. Աղավնատուն	44.25397	40.23544
	Հորատանցք	2088	Արմավիրի մարզ, գյ. Լեռնամերձ	44.26539	40.25617
	Հորատանցք	2089	Արմավիրի մարզ, գյ. Կարբի	44.34158	40.32458
Սևան	Աղբյուրների խումբ	31	Գեղարքունիքի մարզ, գյ. Ակունք	40.15263	45.71981
	Աղբյուրների խումբ	902	Գեղարքունիքի մարզ, գյ. Ակունք	40.15706	45.72317
	Աղբյուր	1053	Գեղարքունիքի մարզ, գյ. Ակունք	40.16203	45.72917
	Շատրվանող հորատանցք	1809	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Վարդենիս	40.18533	45.71014
	Շատրվանող հորատանցք	1810	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Վարդենիս	40.18433	45.70983
	Շատրվանող հորատանցք	1811	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Վարդենիս	40.18661	45.70953
	Շատրվանող հորատանցք	1812	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Վարդենիս	40.18694	45.70939
	Շատրվանող հորատանցք	2013	Գեղարքունիքի մարզ, գյ. Գանձակ	40.31842	45.11592
	Աղբյուր	2014	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Գավառ	40.35069	45.13217
	Շատրվանող հորատանցք	2090	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Վաղաշեն	45.32967	40.13465
	Աղբյուր	2093	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Խաչաղբյուր	45.69187	40.16549

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրաղբյուրի տեսակ	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
Արարատյան	Աղբյուր	502	Վայոց ձորի մարզ, գյ. Մալիշկա	39.71814	45.40831
	Աղբյուր	785	Վայոցձորի մարզ, գյ. Ագարակաձոր	39.70458	45.34928
	Աղբյուր	787	Վայոցձորի մարզ, ք. Եղեգնաձոր	39.75936	45.33107
	Աղբյուր	845	Կոտայքի մարզ, գյ. Գառնի	40.11975	44.72936
	Ջրհոր	2006	Արարատի մարզ, ք. Վեդի	39.90622	44.71897
	Աղբյուր	2045	Կոտայքի մարզ, գյ. Գառնի	40.11453	44.74064
	Աղբյուր	2046	Կոտայքի մարզ, գյ. Գառնի	40.11367	44.74149
	Աղբյուր	2047	Կոտայքի մարզ, գյ. Գառնի	40.11792	44.74347
	Աղբյուր	2048	Վայոցձորի մարզ, ք. Ջերմուկ	39.84272	45.67100
	Աղբյուր	2050	Վայոցձորի մարզ, գյ. Ջեղեա	39.70872	45.42397
	Հորատանցք	2052	Արարատի մարզ, գյ. Մրգավետ	40.03103	44.47889
	Աղբյուր	2060	Վայոցձորի մարզ, գյ. Կեչուտ	39.81058	45.67642
	Շատրվանող հորատանցք	2062	Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ	39.93453	44.53150
	Շատրվանող հորատանցք	2063	Արարատի մարզ, գյ. Դալար	39.95200	44.50936
	Հորատանցք	2064	Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ	39.93656	44.52042
	Հորատանցք	2065	Արարատի մարզ, գյ. Եղեգնավան	39.83150	44.63208
	Շատրվանող հորատանցք	2067	Արարատի մարզ, գյ. Սուրենավան	39.78767	44.76789
	Հորատանցք	2069	Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ	39.96408	44.54042
	Ջրհոր	2072	Արարատի մարզ, գյ. Դալար	39.96281	44.51100
	Ջրհոր	2073	Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ	39.93647	44.51975
	Հորատանցք	2074	Արարատի մարզ, գյ. Լուսառատ	39.87661	44.59297
	Ջրհոր	2075	Արարատի մարզ, գյ. Արմաշ	39.76169	44.80589
	Հորատանցք	2076	Արարատի մարզ, գյ. Արարատ	39.81950	44.70444
Հարավային	Աղբյուր	529	Սյունիքի մարզ, գյ. Գորհայք	39.68458	45.77747
	Աղբյուր	532	Սյունիքի մարզ, գյ. Շաքի	39.56614	46.00164
	Աղբյուր	537	Սյունիքի մարզ, գյ. Սպանդարյան	39.62347	45.91264
	Աղբյուր	899	Սյունիքի մարզ, ք. Գորիս	39.51278	46.34261
	Աղբյուր	1175	Սյունիքի մարզ, գյ. Անգեղակոթ	39.57100	45.92208
	Աղբյուր	1323	Սյունիքի մարզ, գյ. Անգեղակոթ	39.57014	45.91528
	Աղբյուր	1399	Սյունիքի մարզ, ք. Գորիս	39.52125	46.32775

Օդերևութաբանական կայաններ

N	Մարզ	Օդերևութաբանական կայան	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
1	Շիրակ	Ամասիա	40.9503	43.7836
2	Արարատ	Անանուն լեռնանցք	39.8306	44.9919
3	Շիրակ	Աշոցք	41.0325	43.8700
4	Արագածոտն	Աշտարակ	40.2944	44.3428
5	Արագածոտն	Ապարան	40.5944	44.3639
6	Արագածոտն	«Ապարանի ջրամբար»	40.4844	44.4361
7	Արագածոտն	Արագած բարձրալեռ	40.4722	44.1811
8	Արարատ	Արարատ	39.8314	44.7083
9	Վայոց ձոր	Արենի	39.7272	45.1883
10	Շիրակ	Արթիկ	40.6233	43.9550
11	Արմավիր	Արմավիր	40.1372	44.0475
12	Արարատ	Արտաշատ	39.9586	44.5375
13	Տավուշ	Բագրատաշեն	41.2453	44.8256
14	Գեղարքունիք	Գավառ	40.3486	45.1300
15	Շիրակ	Գյումրի	40.7628	43.8558
16	Սյունիք	Գորիս	39.5181	46.3383
17	Տավուշ	Դիլիջան	40.7411	44.8656
18	Կոտայք	Եղվարդ	40.3122	44.4828
19	Երևան	Երևան «Աերոլոգիական»	40.2172	44.4997
20	Երևան	Երևան «Արաբկիր»	40.1953	44.5122
21	Արմավիր	«Երևան ագրո»	40.1886	44.3986
22	Արագածոտն	Թալին	40.3864	43.8931
23	Տավուշ	Բջնան	40.8717	45.1472
24	Արագածոտն	Ծաղկաձոր	40.6361	44.2211
25	Սյունիք	Կապան	39.2042	46.4622
26	Արագածոտն	Համբերդ	40.3850	44.0936
27	Կոտայք	Հանքավան	40.6339	44.4836
28	Կոտայք	Հրազդան	40.4928	44.7611
29	Գեղարքունիք	Ճամբարակ	40.6011	45.3494
30	Գեղարքունիք	Մասրիկ	40.2075	45.7644
31	Գեղարքունիք	Մարտունի	40.1369	45.2969
32	Սյունիք	Մեղրի	38.8978	46.2425
33	Գեղարքունիք	Շորժա	40.5006	45.2717
34	Վայոց ձոր	Որոտանի լեռնանցք	39.6931	45.7117
35	Արարատ	Ուրցաձոր	39.9197	44.8272
36	Լոռի	Պուշկինի լեռնանցք	40.9092	44.4347
37	Վայոց ձոր	Ջերմուկ	39.8244	45.6750
38	Գեղարքունիք	Սեմյոնովկա	40.6597	44.8981
39	Գեղարքունիք	Սևան ՀՕԴ	40.5653	45.0083
40	Սյունիք	Սիսիան	39.5203	46.0297
41	Լոռի	Ստեփանավան	41.0019	44.4128
42	Լոռի	Վանաձոր	40.8389	44.4344
43	Գեղարքունիք	Վարդենյաց	40.0050	45.2419
44	Լոռի	Տաշիր	41.1167	44.2792

N	Մարզ	Օդերևութաբանական կայան	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
45	Լոռի	Օձուն	41.0603	44.6103
46	Կոտայք	Ֆանտան	40.3953	44.6828

Մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

Մարզ/ Քաղաք	Քաղաք	Դիտակայանի համար	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
Երևան	Երևան	1	40.20602	44.50543
		2	40.12840	44.47842
		7	40.18342	44.52350
		8	40.19103	44.56747
		18	40.17154	44.50842
Արարատ	Արարատ	1	39.84528	44.70159
Կոտայք	Հրազդան	1	40.54867	44.77135
	Ծաղկաձոր	1	40.53748	44.71850
Շիրակ	Գյումրի	1	40.80620	43.84835
Լոռի	Ալավերդի	1	41.09881	44.64245
		2	41.09145	44.65378
		3	41.09944	44.67538
	Վանաձոր	1	40.80320	44.51606
		2	40.80468	44.49322
		3	40.81444	44.47146

Ցուցանիշների ցանկ

Մթնոլորտային օդում որոշվող

Ավտոմատ դիտարկումներ	Ակտիվ դիտարկումներ	Պասիվ դիտարկումներ
1. Ածխածնի մոնօքսիդ	1. Փոշի	1. Ծծմբի երկօքսիդ
2. Ծծմբի երկօքսիդ	2. Փոշում մետաղներ, անիոններ	2. Ազոտի երկօքսիդ
3. Ազոտի երկօքսիդ		
4. Գետնամերձ օդոն	3. Ծծմբի երկօքսիդ	
	4. Ազոտի երկօքսիդ	
	5. Գետնամերձ օդոն	

Մակերևութային ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Ջերմաստիճան	24. Նատրիում
2. Գույն	25. Կալցիում
3. Հոտ	26. Մագնեզիում
4. Թափանցելիություն	27. Լիթիում
5. Կախյալ նյութեր (ԿՆ)	28. Երկաթ
6. Էլեկտրահաղորդականություն	29. Մանգան
7. Լուծված թթվածին	30. Ալյումին
8. Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (ԹՔՊ)	31. Պղինձ
9. Թթվածնի հնգօրյա կենսաքիմիական պահանջարկ (ԹԿՊ ₅)	32. Քրոմ
10. Ջրածնային ցուցիչ	33. Ցինկ
11. Ընդհանուր լուծված աղեր (ԸԼԱ)	34. Կոբալտ
12. Կոշտություն	35. Մոլիբդեն
13. Հիդրոկարբոնատ իոն	36. Կադմիում
14. Սուլֆատ իոն	37. Կապար
15. Քլորիդ իոն	38. Վանադիում
16. Ֆտորիդ իոն	39. Նիկել
17. Ֆոսֆատ իոն	40. Սելեն
18. Ընդհանուր ֆոսֆոր	41. Արսեն
19. Նիտրատ իոն	42. Բերիլիում
20. Նիտրիտ իոն	43. Բարիում
21. Ամոնիում իոն	44. Բոր
22. Սիլիկատ իոն	45. Ծարիր
23. Կալիում	46. Անագ
	47. Նավթային ածխաջրածիններ

Ստորերկրյա ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Գույն	21. Կալցիում
2. Հոտ	22. Տիտան
3. Ջրածնային ցուցիչ	23. Վանադիում
4. Ընդհանուր լուծված աղեր (ԸԼԱ)	24. Քրոմ
5. Ընդհանուր կոշտություն	25. Երկաթ
6. Չոր մնացորդ	26. Մանգան
7. Կախյալ նյութեր (ԿՆ)	27. Կոբալտ
8. Նիտրատ իոն	28. Նիկել
9. Նիտրիտ իոն	29. Պղինձ
10. Սուլֆատ իոն	30. Ցինկ
11. Քլորիդ իոն	31. Արսեն
12. Ամոնիում իոն	32. Սելեն
13. Հիդրոկարբոնատ իոն	33. Ստրոնցիում
14. Լիթիում	34. Մոլիբդեն
15. Բերիլիում	35. Կադմիում
16. Բոր	36. Ֆոսֆոր
17. Նատրիում	37. Անագ
18. Մագնեզիում	38. Ծարիր
19. Ալյումին	39. Բարիում
20. Կալիում	40. Կապար

Տեղումներում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Ջրածնային ցուցիչ	19. Երկաթ
2. Նիտրատ իոն	20. Մանգան
3. Սուլֆատ իոն	21. Կոբալտ
4. Քլորիդ իոն	22. Նիկել
5. Ամոնիում իոն	23. Պղինձ
6. Ֆտորիդ իոն	24. Ցինկ
7. էլեկտրահաղորդականություն	25. Արսեն
8. Լիթիում	26. Սելեն
9. Բերիլիում	27. Ստրոնցիում
10. Բոր	28. Մոլիբդեն
11. Նատրիում	29. Կադմիում
12. Մագնեզիում	30. Ֆոսֆոր
13. Ալյումին	31. Անագ
14. Կալիում	32. Ծարիր
15. Կալցիում	33. Բարիում
16. Տիտան	34. Կապար
17. Վանադիում	35. Բիսմութ
18. Քրոմ	

Հավելված 6

Նորմերի և սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների ցանկ
Բնակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի
կոնցենտրացիաները
(ՀՀ կառավարության 2006թ. փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշում)

Վնասակար նյութի անվանումը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա, մգ/մ ³		Վտանգավորության դաս
	միջին օրական	առավելագույն միանվագ	
Ածխածնի մոնօքսիդ*	3	5	4
Ազոտի երկօքսիդ	0.04	0.2	2
Ազոտի օքսիդ	0.06	0.4	3
Ծծմբի երկօքսիդ*	0.05	0.5	3
Փոշի**	0.15	0.5	3
Գետնամերձ օդոն	0.03	0.16	1

Հոդում քիմիական նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները
ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2010թ. հունվարի 25-ի N 01-Ն հրաման)

Նյութերի անվանում	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա, մգ/կգ
Վանադիում	150
Արսեն	2
Կապար	32
Ծարիր	2
Կոբալտ	5
Պղինձ	3
Նիկել	4
Ցինկ	23
Քրոմ	6
Մանգան	1500

* Ածխածնի օքսիդ

** Անհիդրիդ ծծմբային

*** Գախված մասնիկներ (Արարատ և Հրազդան քաղաքներում փոշու ՍԹԿ-ն 0,1 մգ/մ³ է (փոշի անօրգանական (20-70)% SiO₂-ի պարունակությամբ))

Մակերևութային ջրերի էկոլոգիական նորմերը
(ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշում)

Ցուցանիշներ	Որակի դաս					Միավոր
	1-ին (գերազանց)	2-րդ (լավ)	3-րդ (միջակ)	4-րդ (անբավարար)	5-րդ (վատ)	
Լուծված թթվածին	>7 կամՖԿ*	>6	>5	>4	<4	մգ Օ ₂ /լ
Թթվածնի կենսաքիմիական պահանջարկ (5 օր)	3	5	9	18	>18	մգ Օ ₂ /լ
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (բիքրոմատային)	10	25	40	80	>80	մգ Օ ₂ /լ
Ամոնիումիոն	0.2 կամՖԿ	0.4	1.2	2.4	> 2.4	մգ N/լ
Նիտրիտիոն	0.01 կամՖԿ	0.06	0.12	0.3	>0.3	մգ N/լ
Նիտրատիոն	1 կամՖԿ	2.5	5.6	11.3	>11.3	մգ N/լ
Ֆոսֆատիոն	0.05 կամՖԿ	0.1	0.2	0.4	>0.4	մգ P/լ
Ցինկ, ընդհանուր	ՖԿ	100	200	500	>500	մկգ/լ
Պղինձ, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+20	50	100	>100	մկգ/լ
Քրոմ, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (50)	100	250	>250	մկգ/լ
Արսեն, ընդհանուր	ՖԿ	20	50	100	>100	մկգ/լ
Կադմիում, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+1	ՖԿ+2	ՖԿ+4	>ՖԿ+4	մկգ/լ
Կապար, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10	25	50	>50	մկգ/լ
Նիկել, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (20)	50	100	>100	մկգ/լ
Մոլիբդեն, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 25	8xՖԿ կամ 50	>8xՖԿ	մկգ/լ
Մանգան, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 200	8xՖԿ կամ 500	>8xՖԿ	մկգ/լ
Վանադիում, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ+5 կամ 10	4xՖԿ	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Կոբալտ, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 20	4xՖԿ կամ 50	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Երկաթ, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 0.5	0.5	1	>1	մգ/լ
Կալցիում	ՖԿ	100	200	300	>300	մգ/լ
Մագնեզիում	ՖԿ	50	100	200	>200	մգ/լ
Բարիում	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 250	1000	>1000	մկգ/լ
Բերիլիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	100	>100	մկգ/լ
Կալիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Նատրիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Լիթիում	ՖԿ	ՖԿ	-	2500	>2500	մկգ/լ
Բոր	ՖԿ	450	700	1000	>2000	մկգ/լ
Ալյումին	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	5000	>5000	մկգ/լ
Սելեն, ընդհանուր	ՖԿ կամ 10	20	40	80	>80	մկգ/լ
Ծարիր, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Անագ, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (պերմանգանատային)	5 կամՖԿ	10	15	20	>20	մգ Օ ₂ /լ
Ընդհանուր անօրգանական ազոտ	1.5 կամՖԿ	4	8	16	>16	մգ N/լ
Ընդհանուր ֆոսֆոր	0.1 կամՖԿ	0.2	0.4	1	>1	մգ լ
Քլորիդիոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	200	> 200	մգ/լ
Սուլֆատիոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	250	> 250	մգ/լ
Սիլիկատներ	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 20	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ Si/լ
Ընդհանուր լուծված աղեր**	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մգ/լ
Էլեկտրահաղորդականություն	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մկՍիմ/սմ
Կոշտություն	2.8	10	20	40	<40	մգ էկվ/լ
Կախյալ նյութեր***	ՖԿ	1.2xՖԿ	2xՖԿ (30)	4xՖԿ	>4xՖԿ	մգ/լ
Հոտ (20°C և 60°C)	<2 (բնական)	2 (բնական)	2	4	>4	բալ
Գույն	(բնական)	>5 (բնական)	20	30	>200	աստ,

Ծանոթագրություն. Ջրի քիմիական ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով: Եթե ջրի տարբեր ցուցանիշներ ընկնում են տարբեր դասերի մեջ, ապա վերջնական դասակարգման մեջ հաշվի է առնվում վատագույնը:
 ՀՀ 14 խոշոր գետային ավազանների գետերի, գետերի առանձին հատվածների և վտակների ցուցանիշների ֆոնային կոնցենտրացիաները և էկոլոգիական նորմերի ամբողջական ցանկը տրված է ինտերնետային կայքում:

*Ֆոնային կոնցենտրացիա
 **Հանքայնացում
 ***Կախված մասնիկներ

**Մակերևութային ջրերի ձկնատնտեսական սահմանային թույլատրելի
կոնցենտրացիաներ***

Ցուցանիշները	Վնասակարության Լիմիտացված ցուցանիշը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա, մգ/դմ³
Լուծված թթվածին	Ընդհանուր պահանջներ	6-ից ոչ պակաս
Թթվածնի կենսաքիմիական պահանջարկ (5 օր)	Ընդհանուր պահանջներ	3.0
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (բիքրոմատային)	Ընդհանուր պահանջներ	30.0
Կախյալ նյութեր	Ընդհանուր պահանջներ	Կախյալ նյութերի պարունակությունը բնական ֆոնից չպետք է գերազանցի 0.75 մգ/դմ ³
Ֆոսֆատ իոն	Ընդհանուր պահանջներ	3.5
Նիտրատ իոն	Սանիտարա- թունաբանական	40.0 (N/դմ ³ - 9.0)
Նիտրիտ իոն	Թունաբանական	0.08 (N/դմ ³ - 0.02)
Ամոնիումիոն	Թունաբանական	0.5 (N/դմ ³ - 0.39)
Սուլֆատ իոն	Թունաբանական	100.0
Քլորիդ իոն	Թունաբանական	300.0
Ընդհանուր երկաթ	Թունաբանական	0.5
Սելեն	Թունաբանական	0.001
Պղինձ	Թունաբանական	0.001
Յինկ	Թունաբանական	0.01
Ալյումին	Թունաբանական	0.04
Վանադիում	Թունաբանական	0.001
Քրոմ	Թունաբանական	0.001
Մանգան	Թունաբանական	0.01
Կալիում	Թունաբանական	50.0
Կալցիում	Թունաբանական	180.0
Մագնեզիում	Թունաբանական	40.0
Նատրիում	Թունաբանական	120.0
Կոբալտ	Թունաբանական	0.01
Նիկել	Թունաբանական	0.01
Արսեն	Թունաբանական	0.05
Կադմիում	Թունաբանական	0.005
Կապար	Թունաբանական	0.1
Բրոմ	Սանիտարա- թունաբանական	0.2
Մոլիբդեն	Թունաբանական	0.5
Ստրոնցիում	Թունաբանական	2.0

* М.Л.Кашинцев, Б.С. Степаненко, С.Н. Анисова. Обобщенный перечень предельно допустимых концентраций и ориентировочно-безопасных уровней воздействия вредных веществ для воды рыбохозяйственных водоемов. Москва 1990г.

**Ընդհանրացված ցուցանիշներով և բնական ջրերում հաճախ հանդիպող
վնասակար քիմիական նյութերի և անտրոպոգեն ծագումով նյութերի
թույլատրելի սահմանային կոնցենտրացիաների նորմերը
(ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002թ. դեկտեմբերի 25-ի N 876 հրաման)**

Ցուցանիշներ	Միավոր	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա
Ջրածնային ցուցիչ	—	6-9 սահմաններում
Ընդհանուր կոշտություն	մմոլ/լ	7.0 (10)
Նիտրատ իոն	մգ/լ	45
Սուլֆատ իոն	մգ/լ	500
Քլորիդ իոն	մգ/լ	350
Բերիլիում	մգ/լ	0.0002
Բոր	մգ/լ	0.5
Ալյումին	մգ/լ	0.5
Քրոմ	մգ/լ	0.05
Երկաթ	մգ/լ	0.3(1.0)
Մանգան	մգ/լ	0.1 (0.5)
Նիկել	մգ/լ	0.1
Պղինձ	մգ/լ	1.0
Ցինկ	մգ/լ	5.0
Արսեն	մգ/լ	0.05
Մելեն	մգ/լ	0.01
Ստրոնցիում	մգ/լ	7.0
Մոլիբդեն	մգ/լ	0.25
Կադմիում	մգ/լ	0.001
Բարիում	մգ/լ	0.1
Կապար	մգ/լ	0.03

«Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն»
ՊՈԱԿ

Հասցե՝ ՀՀ, ք. Երևան, Չարենցի 46

Տեղեկատվական վերլուծության ծառայություն

Հասցե՝ ՀՀ, Կառավարության 3 տուն

Կայք էջ՝ meteomonitoring.am

Էլ. փոստ՝ hmc@env.am

Էլ. փոստ՝ monitoring-info@mail.ru

Հեռախոս՝ [\(011\) 81-00-84](tel:(011)81-00-84)

